

พนันกับการบูรณาการหลักธรรม
เพื่อแก้ปัญหจากการพนันของ
ชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี
นันธิดา จันทรศิริ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

พินัยกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาจากการพนันของชุมชน
เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อาจารย์ ดร. ปิณฑพงศ์ วงศ์ณาศรี

หัวหน้าโครงการวิจัย

อาจารย์นันธิดา จันท์ศิริ

ผู้วิจัยร่วม

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรรม ยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้มีการเล่นพนันในชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อชุมชนเกษตรกรรม ยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4) เพื่อบูรณาการ หลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพารา และปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการจัดทำกลุ่มสนทนา และการ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาข้อมูลเชิงคุณภาพในการสนับสนุนการวิจัย และการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ รวมถึงการนำเสนอผลวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1) สถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเล่นพนันที่หลากหลายรูปแบบ โดยพบว่า หวายใต้ดินเป็น การพนันที่พบได้มากที่สุดเ็นตำบลทุ่งหลวง

2) ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการเล่นพนันในชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเล่นพนัน คือการมีทัศนคติ ทางบวก ด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ประกอบด้วย มองว่าการเล่นพนันคือการพักผ่อน การ พนัน ทำให้มีความหวัง เสี่ยงโชค สร้างความสนุกสนานให้กับผู้เล่น ช่วยพัฒนาสมองให้คิดวิเคราะห์ อยู่เสมอ สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน และเศรษฐกิจชุมชนขยายตัว ในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้านการพนันจากหลากหลายที่มา ประกอบด้วย ทางโทรทัศน์ ทางหนังสือ ทางอินเทอร์เน็ต จากการ ว่าจ้างบุคคล จากเพื่อนฝูง จากเพื่อนร่วมงาน จากคนในหมู่บ้าน จากศาลาประชาคม จากกลุ่มผู้เล่น รวมทั้งการประกอบอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเล่นพนัน

3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน ใน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การพนันส่งผลกระทบต่อตนเอง ประกอบด้วย การสูญเสียเงิน สูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียสุขภาพ สูญเสียความน่าเชื่อถือ รวมทั้งสร้าง ภาระหนี้สิน และยังส่งผลกระทบต่อเพื่อนสนิท และผลกระทบต่อครอบครัว

4) ผลการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านบริบท พบว่า สถานการณ์การพนันของตำบลทุ่งหลวงอยู่ในสถานการณ์ที่น่ากังวลและคนในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวงมีความต้องการในการแก้ปัญหการพนัน ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเหมาะสมทั้งด้านลักษณะของแผน ระยะเวลาที่ใช้ และอาสาสมัคร ด้านปัจจัยกระบวนการ พบว่ากระบวนการของการนำแผนนี้ไปสู่วิปฏิบัติ ไม่ได้มีกระบวนการที่ย่งยาก ซับซ้อนและสามารถกระทำได้ และ ด้านปัจจัยผลผลิต พบว่า การบูรณาการหลักธรรมทางศาสนา ศีล 5 และอบายมุข 6 เพื่อแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งผลทางบวกต่อผู้ปฏิบัติทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

คำสำคัญ : 1. การพนัน 2. การบูรณาการหลักธรรม 3. ศีล 5 4. อบายมุข 6

Abstract

This research has the objectives 1) to study the gambling situations in the community of rubber and palm gardeners in Wiang Sra district, Surat Thani province, 2) to study factors influencing to gambling in community of rubber and palm gardeners in Tungluang sub-district, Wiang Sra district, Surat Thani province, 3) to study impacts influencing to community of rubber and palm gardeners in Tungluang sub-district, Wiang Sra district, Surat Thani province and 4) to integrate moral principal to be the approach to solve the gambling problems in community of rubber and palm gardeners in Tungluang sub-district, Wiang Sra district, Surat Thani province. This is qualitative research by non-participant observation, in-depth Interview, focus group discussion and workshop to find out qualitative data and content analysis for qualitative data including present the research findings by descriptive analysis

The result found that,

1) The gambling situations in the community of rubber and palm gardeners in Wiang Sra district, Surat Thani province has many types of gambling found that illegal lottery is a most founding in Tungluang community.

2) Factors influencing to gambling in community of rubber and palm gardeners in Tungluang sub-district, Wiang Sra district, Surat Thani province found that positive attitude issue in social relation building consist of gambling is relax, hopeful, gamble, entertain to players, develop brain to always analysis thinking, participate to community and enlarge economics. For receiving information, it found that gambling has many causes consisting of television, books, internet, people, friends, colleagues, people in community, community hall, player groups. In addition, career is important factor influencing to gambling

3) Impacts influencing to community of rubber and palm gardeners in Tungluang sub-district, Wiang Sra district, Surat Thani province found that gambling affects to loss of money, property, healthy, credit and debt. Moreover, it affects to close-friends and their family.

4) The result in the integrate moral principal to be the approach to solve the gambling problems in community of rubber and palm gardeners in Tungluang sub-district, Wiang Sra district, Surat Thani province. For context factor, it found that gambling situations in Tungluang community, Wiang Sra district, Surat Thani province has been concerning and rubber gardeners and palm gardeners gambling in Tungluang community need to solve the gambling problem. For input factor, it found that action plan to integrate moral principal (five commandments and six temptations) to be the approach to solve the gambling problems of rubber gardeners and palm gardeners gambling in Wiang Sra district, Surat Thani province is appropriate in the action plan, time spending and volunteers. For process factor, it found that the processes implemented are not complex and possible to do. For product factor, it found that integrate moral principal with five commandments and six temptations to solve the gambling problems of rubber gardeners and palm gardeners gambling in Wiang Sra district, Surat Thani province affect to practitioner in themselves, family and society.

Keywords : 1. Gambling 2. Integration of moral principal 3. Five commandments 4. Six temptations.

คำนำ

งานวิจัยเรื่อง พนันกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาจากการพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้มีการเล่นพนันในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4) เพื่อบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คณะผู้วิจัย ได้ทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเรื่องนี้จะมียุทธประโยชน์อย่างยิ่งต่อการใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหการพนันโดยการบูรณาการหลักธรรมในวงกว้างมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องพนันกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาจากการพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้มีการเล่นพนันในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4) เพื่อบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลงได้นั้นคือ ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมถึงกระบวนการและแนวทางการทำวิจัยเชิงคุณภาพด้านการพนัน และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนันที่ได้ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ให้ข้อเสนอแนะและข้อวิพากษ์ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยสำหรับงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในทุกกระบวนการของการวิจัยครั้งนี้ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลประกอบการวิจัยต่างๆ จนผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย ผู้เล่นพนันที่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันของตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนสนิทผู้เล่นพนัน สมาชิกในครอบครัวของผู้เล่นพนัน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนาในตำบลทุ่งหลวงอำเภอเวียงสระจังหวัดสุราษฎร์ธานี

คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย ที่ช่วยเหลือในการจัดการด้านข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล และการลงพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยในทุกกระบวนการของการ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ทุกคนทุกฝ่ายที่ยังไม่ได้เอ่ยนามที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

บทคัดย่อ (ภาษาไทย).....	(ก)
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	(ข)
คำนำ.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(ง)
สารบัญ.....	(จ)
สารบัญตาราง.....	(ฉ)
สารบัญภาพ.....	(ช)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 เป้าหมายและตัวชี้วัด	3
1.4 ตัวแปรที่ศึกษา/นิยามคำศัพท์	4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 ข้อยกเว้นในการวิจัย	6
บทที่ 2 สาระสำคัญของความรู้	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพนัน	7
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับศีล 5	11
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับอบายมุข 6	19
2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผล CIPP Model	21
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
3.1 รูปแบบการวิจัย	36
3.2 พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย	
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	45
3.6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	47
3.7 แผนการดำเนินงาน	48

3.8 การตรวจสอบข้อมูล	48
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย	49
ส่วนที่ 1 บริบทตำบลทุ่งหลวง	49
ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสำรวจสถานการณ์การพนันของเกษตรกรยางพารา-ปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	54
ส่วนที่ 3 สาเหตุการเล่นพนัน ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	89
ส่วนที่ 4 ผลกระทบของการเล่นพนัน ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	96
ส่วนที่ 5 ผลการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	102
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	136
5.1 สรุปผล	136
5.2 อภิปรายผล	153
5.3 ข้อเสนอแนะ	164
บรรณานุกรม	165
บุคลากร	167
ภาคผนวก 1 เครื่องมือในการวิจัย	170
ภาคผนวก 2 หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	184
ภาคผนวก 3 รวมภาพถ่ายการเก็บรวบรวมข้อมูล	188
ประวัตินักวิจัย	201

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 แนวคำถามการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model	25
3-1 แผนการดำเนินงานวิจัย	48
5-1 สถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	136
5-2 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	141
5-3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อเกษตรกรยางพารา และปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	144
5-4 แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหการพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง	146
5-5 ผลการสะท้อนกลับผลปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม	148
5-6 การประเมินผลจากการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางใน การแก้ปัญหการพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	149

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1 องค์ประกอบหลักของโมเดล CIPP Model	23
2-2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	35
3-1 กรอบแนวคิดการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam	43
3-2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	46
4-1 การให้ข้อมูลหยาบทางระบบไลน์	58
4-2 การเล่นพินันมยตุ้	64
4-3 การเล่นพินันไก่ชน	65
4-4 การเล่นพินันวู้ชน	66
4-5 การเล่นพินันไฟ่แคง	68
4-6 การเล่นไฟ่ป้อก	70
4-7 การเล่นไฟ่สมสึบ	71
4-8 การเล่นไฟ่ผ่องไทย ไฟ่ตอง หรือไฟ่จ้อด	76
4-9 การเล่นไฟ่งุมจำ	76
4-10 การเล่นไฟ่ดัมมี	78
4-11 การเล่นไฟ่เก้าเก	80
4-12 การเล่นไฟ่เก้าเกจัด	81
4-13 การเล่นวู้ชนตุ้	83
4-14 การเล่นพินันสลากกินแบ่งรัฐบาล	84
4-15 การเล่นพินันฟุตบอล	85
4-16 การเล่นพินันน้ำเต้าปูปลา	86
4-17 การเล่นพินันบิงโก	87
4-18 การเล่นพินันโป่ป่น	88
4-19 การเล่นพินันไฮโลว์	88
4-20 กระบวนการเล่นพินันแบบการว่าจ้างบุคคล	94
4-21 วิธีดำเนินการในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	103
4-22 การประยุกต์กรอบแนวคิดการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam	122
4-23 ขั้นตอนการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam	124
4-24 สรุปผลการวิจัยโดยภาพรวม	135

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การพนันเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานและหลากหลายรูปแบบ เมื่อศึกษาแล้วจะพบว่า การพนันมีมาตั้งแต่ก่อนรัชสมัยที่ 5 จากความหมายของการพนันแล้วพบว่า การเล่นพนันมีลักษณะคล้ายนิติกรรมคือมีการตกลงกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย อันได้แก่ฝ่ายที่เป็นผู้จัดให้มีการเล่นพนันกับฝ่ายที่เป็นผู้เล่นพนันโดยการเล่นพนันเกิดจากเจตนา การตกลงของบุคคลทั้งสองฝ่ายว่าจะพนันกันต่อกันในเรื่องใดวิธีการพนันเป็นอย่างไรและมีผลการได้เสียประโยชน์เป็นสิ่งที่ส่วนใหญ่ประโยชน์ได้เสียที่ตกลงกันนั้นมักจะเป็นเงินทรัพย์สินที่มีมูลค่าหรือสิ่งอื่นใดก็ได้ ดังนั้นการพนันในเบื้องต้นจึงเป็นการก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสิทธิระหว่างบุคคลหรือสิทธิเรียกร้องอันเป็นบุคคลสิทธิระหว่างผู้จัดและผู้เล่นพนัน¹

ปรากฏการณ์การพนันในสังคมไทยอาจกล่าวได้ว่ามีสารพัดการพนันทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ตั้งแต่สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน การพนันบอล ไฮโล ชนไก่ ชกมวย และหวยประเภทอื่นๆ เช่น หวยออมสิน หวย ธกส. แต่สลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินเป็นการพนันที่คนไทยนิยมเล่นกันมาก เพราะสามารถหาซื้อและเล่นพนันได้ทั่วไป จากประมาณการจำนวนประชากรที่เล่นพนันในปี 2553 ที่นิยมซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน พบว่ามีผู้ที่นิยมเล่นหวยใต้ดินทั้งสิ้น 19.908 ล้านคน มากกว่าผู้ที่นิยมเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาลที่มี 19.180 ล้านคน ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบนักพนันในกรุงเทพมหานครและเขตเมืองนิยมเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาลมากกว่าหวยใต้ดิน ขณะที่ในชนบทนิยมเล่นหวยใต้ดินมากกว่าเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาล

เมื่อประมาณการจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน พบว่าทั่วประเทศมีเงินซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลงวดละ 3,941 พันล้านบาท และคิดเป็นเงินเล่นพนันสลากกินแบ่งรัฐบาลตลอดทั้งปี 76.757 พันล้านบาท ในขณะที่การเล่นพนันหวยใต้ดินมีเงินเล่นพนันทั้งประเทศเฉลี่ยงวดละ 5.531 พันล้านบาท และคิดเป็นเงินเล่นพนันหวยใต้ดินตลอดทั้งปี 102.050 พันล้านบาท รวมเฉพาะการพนันสองประเภทนี้ในช่วงทุกๆ 15-16 วัน จะมีเงินเล่นพนันหมุนเวียนทั้งประเทศจำนวน 9.472 พันล้านบาท หรือมีเงินหมุนเวียนเล่นการพนันทั้งสองประเภทนี้รวมตลอดทั้งปี 178.807 พันล้านบาท ในขณะที่ประมาณการเงินเล่นการพนันประเภทอื่นๆ พบว่าประชากรที่ศึกษาหมดเงินไปกับการเล่นพนันในรอบ 46.352 พันล้านบาท พนันกีฬาพื้นบ้าน 45.666 พันล้านบาท

¹ นันทวัฒน์ บรมานันท์ . 2544. กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย”ภายใต้โครงการการศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทยสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

พนันฟุตบอล 38.006 พันล้านบาท และพนันมวย 30.833 พันล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมจำนวนเงินเล่นพนันทุกประเภทตลอดทั้งปี 2553 พบว่ามียอดสูงถึง 357.276 พันล้านบาททีเดียว² และในปัจจุบันจนถึงปี พ.ศ. 2558 การพนันยังคงมีอยู่มากในสังคมไทย ทั้งจำนวนผู้เล่น และวงเงินหมุนเวียน เช่น หวยใต้ดิน มีจำนวนผู้เล่นมากที่สุด คือ ประมาณ 16 กว่าล้านคน และมีวงเงินหมุนเวียน กว่า 130 ล้านบาท ในขณะที่พนันทายผลฟุตบอล มีจำนวนผู้เล่น ที่น้อยกว่า 1 ล้าน 9 แสนกว่าคน แต่มีจำนวนวงเงินหมุนเวียนที่สูงกว่า 136 ล้านบาท แต่ในเรื่องจำนวนผู้เล่นที่สูงสุดนั้นเป็นการพนันจากสลากกินแบ่งรัฐบาล ผู้เล่น ประมาณ 19 ล้านคน³

การพนันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกระจายในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในชุมชนชาวเกษตรกรรมสวนปาล์มน้ำมันและสวนยางพารา ยังคงมีการเล่นพนันอย่างต่อเนื่องไม่ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร แม้ว่าปัจจุบันราคาสินค้าเกษตรอยู่ในสถานะที่ตกต่ำลง แต่ชาวเกษตรกรรมก็ไม่ได้ลดการเล่นพนัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อรายได้และการดำรงชีวิต

ชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนชาวเกษตรกรรมสวนปาล์มและสวนยางพาราชุมชนหนึ่งที่มีการเล่นการพนันในหลากหลายประเภท ประกอบด้วย 1) ไพ่ ประกอบด้วย ไพ่แดง นิยมเล่นในกลุ่มแม่บ้าน ไพ่สมสับ และเล่นกันเป็นประจำทุกวัน 2) บ่อนงานศพ ประกอบด้วย แก้วเก ไฮโลว์ ไพ่ป็อก ไพ่ดำมี ไพ่แดง ไพ่สมสับ และกึ่งหอยปูปลา เล่นกันอย่างเอาจริงเอาจัง 3) โกงเงิน เล่นตามฤดูกาล โดยมีการเลี้ยงโกงเงินในพื้นที่ และมีบ่อนวิ่งเป็นครั้งคราว 4) วัวชน เล่นตามฤดูกาล โดยมีการเลี้ยงวัวชน และไปชนตามสถานที่ตามบ่อนพนันวัวชนที่อยู่นอกชุมชน 5) ปลากัด เล่นตามฤดูกาล 6) มวยตู้ เล่นทุกวันเสาร์ และอาทิตย์ 7) หวยใต้ดิน เล่นทุกรอบวันที่ 16 และ 1 ของทุกเดือน 8) หวยหุ้น เล่นกันทุกวัน วันละ 4 รอบ 9) สลากกินแบ่งรัฐบาล ไม่มีขายในชุมชน เล่นกันน้อย

ผู้วิจัยเห็นว่าการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรรมสวนปาล์มและสวนยางพาราในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความหลากหลาย และยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน โดยยังไม่มีมาตรการควบคุมหรือแก้ปัญหาอย่างจริงจัง หรือการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมทั้งมีการรู้เห็นเป็นใจของนักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการท้องถิ่นจำนวนหนึ่ง ทำให้การพนันเป็นสิ่งที่ไม่สูญหายไป ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาให้เห็นถึงสถานการณ์ความเป็นจริงของการพนันในชุมชนเกษตรกรรมสวนปาล์มและสวนยางพาราในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจัยที่ส่งผลให้

²พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ(2554) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย.ภายใต้โครงการการศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทยสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

³ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. 2559. สถานการณ์การพนันในสังคมไทย. (ออนไลน์) สืบค้นจาก http://www.gamblingstudy-th.org/document_book.php เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2559.

ชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะนำมาใช้บูรณาการเพื่อการอธิบายการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญของการแก้ปัญหาลเล่นการพนันในชุมชน และการต่อยอดการนำหลักธรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อลด หลีกเลียง และไม่เล่นการพนันอีกต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. เพื่อบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3 เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. **เป้าหมายเชิงปริมาณ** คือ จำนวนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการในการวิจัย ตัวชี้วัด คือ ร้อยละของจำนวนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการในการวิจัย ร้อยละ 90

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ

2.1 การเข้าถึงข้อมูลด้านสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ประเภทการพนัน จำนวนผู้เล่น ความถี่ในการเล่น และเงินทุนหมุนเวียน ตัวชี้วัด คือ มีข้อมูลด้านสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ประเภทการพนัน จำนวนผู้เล่น ความถี่ในการเล่น และเงินทุนหมุนเวียนที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 การเข้าถึงข้อมูลด้านสาเหตุของการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตัวชี้วัด คือ มีข้อมูลด้านสาเหตุ

ของการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.3 การเข้าถึงข้อมูลด้านผลกระทบจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตัวชี้วัด คือ มีข้อมูลด้านผลกระทบของการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.4 มีการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5) และหลักอภัยมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ ตัวชี้วัด คือ ชุมชนมีกรอบแนวปฏิบัติของการบูรณาการหลักธรรมในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

1.4 ตัวแปรที่ศึกษา/นิยามคำศัพท์

1. การพนัน หมายถึง รูปแบบของการเล่นที่มีการต่อรอง มีการแพ้ชนะ โดยเป็นการเล่นของผู้เล่นในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. การบูรณาการหลักธรรม หมายถึง การนำหลักธรรม ศีล 5 และหลักอภัยมุข 6 มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ประเภทของการพนัน หมายถึง รูปแบบการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. จำนวนผู้เล่น หมายถึง จำนวนของผู้เล่นการพนันในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในแต่ละประเภทของการพนัน

5. ความถี่ในการเล่น หมายถึง จำนวนความถี่ในการเล่นในแต่ละวัน หรือ แต่ละเดือนของผู้เล่นการพนันในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในแต่ละประเภทของการพนัน

6. จำนวนเงินทุนหมุนเวียน หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้ในการเล่นการพนันในแต่ละเดือนของในแต่ละประเภทของการพนัน ในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

7. ทักษะคติทางบวกต่อการพนัน หมายถึง การมีความคิดเห็นที่ดีต่อการพนันในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

8. การได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเล่นพนันในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

9. การประกอบอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

10. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพนัน หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการเล่นพนันของคนในชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งในระดับต่อตนเอง ต่อเพื่อนสนิท ต่อครอบครัว และต่อชุมชน

11. การบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยงการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน โดยให้นำเอาหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการนำหลักธรรม ศีล 5 และหลักอภัยมุข 6 มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการพนันของชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

12. ผลของการบูรณาการหลักธรรม หมายถึง ผลของนำหลักธรรม ศีล 5 และหลักอภัยมุข 6 มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน

13. ตัวชี้วัดผลของการบูรณาการ หมายถึง ความสำเร็จของการบูรณาการหลักธรรม ศีล 5 และหลักอภัยมุข 6 มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นั่นคือ ชุมชนมีกรอบแนวทางปฏิบัติจากการนำหลักธรรมดังกล่าวมาแก้ปัญหาการพนันให้กับชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือพฤติกรรมของผู้เล่นพนันที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันให้ตระหนักถึงโทษของการเล่นพนัน

14. ชุมชน หมายถึง ชุมชนของชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันที่เล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลปรากฏการณ์การพนันในชุมชนที่มีผู้เล่นเป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของการเล่นพนันในชุมชน รวมทั้งการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาการพนันของชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ชุมชนเป้าหมายที่ศึกษา และชุมชนอื่นที่จะทำความเข้าใจวิธีการเล่นพนัน และการบูรณาการหลักธรรมเพื่อการแก้ไขปัญหา

1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นประเด็นการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการพนัน ซึ่งเป็นประเด็นที่มีลักษณะของความอ่อนไหวและเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางกฎหมายได้ ผู้วิจัยจึงต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลซึ่งจะต้องเก็บเป็นความลับในการเผยแพร่ข้อความ หรือคำพูดจากผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น ในการเข้าถึงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปสังเกตการณ์ การเก็บข้อมูลภาพ การสัมภาษณ์ หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงต้องดำเนินการผ่านหลักของความไว้วางใจของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้วิจัย การดำเนินการวิจัยจึงดำเนินการผ่านกลุ่มคนที่นักวิจัยรู้จัก เคยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาบางประการที่อาจจะเกิดขึ้น ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จึงอาจจะยังไม่ครอบคลุมกลุ่มคนที่ทำการศึกษาทั้งหมด

บทที่ 2

สังเคราะห์องค์ความรู้

การสำรวจองค์ความรู้เพื่อการวิจัยเรื่อง พนันกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาจากการพนันของชุมชนเกษตรกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมันตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพนัน

1. ความหมายของการพนัน

นันทวัฒน์ บรมานันท์⁴ ได้ให้ความหมายของการเล่นพนันว่ามีลักษณะคล้ายนิติกรรมคือมีการตกลงกันระหว่างบุคคลสองฝ่ายอันได้แก่ ฝ่ายที่เป็นผู้จัดให้มีการเล่นพนัน กับฝ่ายที่เป็นผู้เล่นพนัน โดยการเล่นพนันเกิดจากเจตนาการตกลงของบุคคลทั้งสองฝ่ายว่า จะพนันกันต่อกันในเรื่องใด วิธีการพนันเป็นอย่างไร และมีผลการได้เสียประโยชน์เป็นสิ่งที่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ประโยชน์ได้เสียที่ตกลงกันนั้นมักจะเป็นเงิน ทรัพย์สินที่มีมูลค่า หรือสิ่งอื่นใดก็ได้ ดังนั้น การพนันในเบื้องต้นจึงเป็นการก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสิทธิระหว่างบุคคล หรือสิทธิเรียกร้องอันเป็นบุคคลสิทธิระหว่างผู้จัดและผู้เล่นพนันทั้งนี้ นันทวัฒน์ บรมานันท์ ได้รวบรวมความหมายของการเล่นการพนันไว้จาก ศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร “การพนันเป็นเอกเทศสัญญาที่คู่สัญญาได้ให้คำมั่นซึ่งกันและกัน ฝ่ายหนึ่งจะจ่ายเงินหรือทรัพย์สินแก่อีกฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่ว่าเหตุการณ์ที่คู่สัญญายังรู้ไม่แน่นอนอันหนึ่ง จะได้ปรากฏแก่คู่สัญญาว่าแน่นอนในทางใด เมื่อปรากฏเหตุการณ์ออกมาแน่นอนในทางใดแล้ว คู่สัญญาที่จ่ายเงินหรือทรัพย์สินตามคำมั่นนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แพ้ส่วนคู่สัญญาที่รับเงินหรือทรัพย์สินตามคำมั่นได้ชื่อว่าเป็นผู้ชนะ” และหลวงวิเทศ จรรย์รักษ์ ได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่าการเล่นไว้ว่า “**คู่พนันและขันต่อต่างมีความเห็นตรงข้ามในสิ่งภายหน้าอันไม่แน่นอนและจะแน่นอนได้ต่อเมื่อเหตุการณ์นั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว ซึ่งตรงกับความเห็นของผู้พนันฝ่ายใด ฝ่ายนั้นก็นับว่าเป็นฝ่ายชนะ**” และประภาช วณิกเกียรติ ได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่าการเล่นไว้ว่า “**การเล่นต้องเป็นไปด้วยการเสี่ยงโชค ด้วยไหวพริบ และมีมือพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินกันโดยชอบด้วยกฎหมายหรือมิชอบด้วยกฎหมายและผู้เล่นทุกคนได้ร่วมในการเสี่ยงโชคนี้ด้วย**”

⁴ นันทวัฒน์ บรมานันท์ . 2544. กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย” ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2. ประวัติความเป็นมาของการพนันในสังคมไทย

ในสังคมไทยเรามีการเล่นการพนันมาตั้งแต่พระเจ้าปราสาททองแห่งราชวงศ์พระร่วง สมัยอาณาจักรสุโขทัย สมัยนั้นคนมีการค้าขายกันระหว่างคนไทยและจีน สำหรับคนจีนมีการเล่นการพนันชนิดหนึ่งที่ชื่อว่า การเล่นถั่วและโป โดยอนุญาตให้เล่นในบ่อนเฉพาะคนจีนที่มีความซื่อสัตย์และมีหลักฐานมั่นคงเท่านั้น ให้มีนายบ่อนในการเก็บค่า "ต่ง" คือชักส่วนลด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลบริหารจัดการบ่อน ในช่วงนั้นมีนักการพนันไปเล่นเมื่อมาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ทูตฝรั่งเศสชื่อ มงสิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งตรงกับสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2230 ทูตคนดังกล่าวได้บันทึกไว้ว่า "ชาวสยามอยู่ข้างค่อนข้างรักการเล่นการพนันเสียเหลือเกิน จนถึงจะยอมผลาญตัวเองให้ฉิบหายได้ ทั้งเสียอิสรภาพ ความชอบธรรมของตัวหรือลูกเต๋าของตัวเองด้วย ในเมืองนี้ใครไม่มีเงินพอจะใช้เจ้าหน้าที่ได้ก็ต้องขายลูกเต๋าของตัวเองลงใช้หนี้สิน และถ้าแม้ถึงเช่นนี้แล้วก็ยังมีพอเพียง ตัวของตัวเองก็ต้องกลายตกเป็นทาสการละเล่นพนันที่ไทยรักเป็นที่สุดนั่นก็คือ ดิกแตก ชาวสยามเรียกว่า สกา

สมัยของรัชกาลที่ 5 พระองค์ท่านทรงเห็นว่า ประชาชนชาวบ้านติดการพนัน เป็นหนี้เป็นสินจำนวนมาก ผู้คนเดือดร้อน จึงทรงสั่งให้ยกเลิกบ่อนเบี้ยจนกระทั่งถึงสมัยของรัชกาลที่ 6 จึงมีพระราชบัญญัติห้ามมิให้ใครเล่นถั่วโปในราชอาณาจักรอีกต่อไปเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2460 หลังจากนั้นได้มีการตรากฎหมายการพนันฉบับแรกในปี พ.ศ. 2473 และต่อมาก็ได้มีพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478⁵

3. สาเหตุของการเล่นพนัน

การพนันมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งจากสาเหตุจากปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัว สังคม จากผู้คนที่เกี่ยวข้องรอบข้าง และจากสภาพแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเล่นพนันที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ **สมประวิณ มั่นประเสริฐ** ได้ทำการศึกษาและค้นพบผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเล่นการพนันในปัจจุบันของครัวเรือนไทยที่น่าสนใจ⁶ ดังนี้

ระดับการศึกษา กล่าวคือ เมื่อกำหนดให้ผู้ที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นกรณีอ้างอิง พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษามีแนวโน้มที่จะเล่นการพนัน ณ ปัจจุบัน มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับอื่นๆ

⁵ เฉลิมพล พลมุข. 2559. การพนันกับสังคมไทย. มติชนรายวัน วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2557 . (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก <http://www.thainhf.org/icgp/autopagev4/files/go7Mi19Tue125858.pdf>. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2559

⁶ สมประวิณ มั่นประเสริฐ (2554) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย : การศึกษาเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อาชีพ กล่าวคือ เมื่อกำหนดให้ผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขายเป็นบุคคลอ้างอิง พบว่าผู้ที่มีอาชีพเกษตร ประมง รับจ้างทั่วไป และอาชีพอิสระมีแนวโน้มที่จะเล่นการพนัน ณ ปัจจุบันน้อยกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย ส่วนผู้ที่ไม่ได้ทำงานหรือเกษียณเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา ลูกจ้างเอกชน หรือลูกจ้างรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ มีแนวโน้มที่จะเล่นการพนัน ณ ปัจจุบันไม่ต่างจากผู้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย หรือหมายความว่า ในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่เล่นการพนันมากกว่า

ความสุขที่ได้รับจากการเล่นการพนัน (นอกเหนือจากเรื่องเงิน) กล่าวคือ เมื่อกำหนดให้กรณีที่คุณเล่นพนันรู้สึกว่าการพนันสร้างความสุขให้น้อยที่สุดเป็นกรณีอ้างอิง บุคคลที่รู้สึกว่าคุณเองได้รับความสุขมากหรือปานกลางมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้เล่นการพนันในปัจจุบันมากกว่าผู้ที่ได้รับความสุขน้อยที่สุด ส่วนผู้เล่นพนันที่ได้รับความสุขมากที่สุด หรือได้รับความสุขน้อย มีแนวโน้มที่จะเล่นการพนันในปัจจุบันไม่ต่างไปจากผู้เล่นพนันที่ได้รับความสุขน้อยที่สุด

ติดการพนัน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการเล่นการพนัน ณ ปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่คิดว่าตนเองติดการพนัน มีแนวโน้มที่จะเล่นการพนันในปัจจุบันสูงกว่าผู้ที่คิดว่าตนเองไม่ติดการพนัน

เพื่อนสนิทเล่นการพนัน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการเล่นพนัน ณ ปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญ โดยเพื่อนสนิทที่เล่นการพนันมีอิทธิพลการตัดสินใจเล่นการพนันในปัจจุบันของครัวเรือนไทย

ผลการวิจัยของ **บุปผา ลาภะวัฒนาพันธ์**⁷ ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับพฤติกรรมการเล่นพนันของกลุ่มตัวอย่างมีอยู่ 3 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย **การมีทัศนคติเชิงบวกต่อการพนัน และการเปิดรับข่าวสารการพนันจากเพื่อน โทรศัพท์ และเว็บไซต์**

จากผลการวิจัย ของรัตพงษ์ สอนสุภาพ และคณะเรื่องห่วยไต้ดิน ในมิตินิดเรื่อง การเลื่อนไหล สู่ทุนเชิงสัญลักษณ์⁸ ซึ่งสรุปว่าห่วยไต้ดินเป็นการพนันที่มีผู้นิยมเล่น มากที่สุด โดยเฉพาะชาวบ้านระดับรายได้ต่ำ ทั้งในเมืองและชนบท และจากการสำรวจของสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่ได้ระบุตรงกันว่า มีผู้เล่นห่วยไต้ดินประมาณ 20 ล้านคน โดยเป็น เพศชายและหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน และการเลื่อนไหลย้ายพื้นที่จากการพนันที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรมไปสู่การเป็นหนทาง

⁷ บุปผา ลาภะวัฒนาพันธ์ (2556) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ. โครงการพัฒนาเครือข่ายอาจารย์สื่อสารมวลชน เพื่อขับเคลื่อนสังคมลด ปัญหาการพนัน

⁸ รัตพงษ์ สอนสุภาพ และคณะ ห่วยไต้ดิน ในมิตินิดเรื่อง การเลื่อนไหล สู่ทุนเชิงสัญลักษณ์.

ในการสร้างรายได้แก่ครัวเรือน นี่เป็นกิจกรรมเชิงสันตนาการ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชุมชน เป็นความบันเทิง และถือว่าเป็นความสำเร็จของการขยับตัว ออกจากพื้นที่มืตของหอยไต้ดิน ภาพด้านลบของหอยไต้ดินจึงถูกสลัดทิ้งทีละน้อย นอกจากนี้ได้กล่าวถึงเงื่อนไขและปัจจัยของการคงอยู่ของการเล่นพนันหอยไต้ดิน ดังนี้

1. ความเสี่ยงในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน โดยเฉพาะคนจน คนชายขอบ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตมากขึ้น การพนันจึงเป็นการเสี่ยงโชค ซึ่งเป็นการจัดการความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต
2. ผู้หญิงเป็นฐานหลักในการเล่นหอยในสังคมไทย ส่วนหนึ่งน่าจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอุดมการณ์ระบบครอบครัวที่กำหนดให้ผู้หญิงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการเงินของ ครอบครัว รวมทั้งบทบาทในการจัดการเศรษฐกิจในครัวเรือน จึงกลายเป็นความจำเป็นของผู้หญิงในการแสวงหาเงินเพื่อการจัดการภายในครอบครัว
3. การขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่และการทำธุรกรรมการเงินได้ จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้เกิดการพนันที่สามารถเล่นได้ง่ายขึ้น
4. ความเป็นชุมชนที่ยึดโยงสัมพันธ์ และก่อตัวเป็นเครือข่ายด้วยอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และการผสมผสานความรู้ท้องถิ่น ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ กลายเป็นกลไกทางสังคมที่เชื่อมโยงกับการ เล่นหอยไต้ดิน

4. ผลกระทบของการเล่นพนัน

การเล่นการพนันได้ส่งผลกระทบทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และสังคม บุคคลรอบข้าง โดยผลการศึกษาของ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ⁹ ได้ค้นพบผลกระทบของการเล่นพนัน ดังนี้

ประการแรก ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง โดยการเล่นการพนันทำให้เกิดความรู้สึก อยากรอง อยากรู้อยากเห็น ทำให้ชอบความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ การต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่นมากขึ้น ขอบคาดหวังถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ แต่เมื่อยังเสียทรัพยากรยังทำให้ต้องเล่นเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้คืนมา สูญเสียเงิน ตั้งแต่หลักร้อยบาทถึงหลักหมื่นบาท หรือจ่ายในลักษณะของการเลี้ยงเพื่อนฝูง การเติมพนัน การต้องการทำลายสถิติของตนเอง มีการกู้หนี้ยืมสินจากผู้อื่นหรือการหยิบยืมเงินจากพ่อแม่และคนใกล้ชิด

⁹ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

ประการที่สอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง โดยการเล่นการพนันในบางครั้งทำให้เกิดปากเสียงกับผู้ร่วมเล่นด้วยกัน และ/หรือมีการทำร้ายร่างกายกับบุคคลอื่นที่เล่นด้วยกัน อันเนื่องมาจากการเกิดจากความไม่พอใจที่แพ้พนันผู้อื่น การเสียหน้า รวมถึงการหนีไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากหนีหนี้การพนันซึ่งทำให้เป็นการสร้างภาระและความเดือดร้อนให้กับบุคคลในครอบครัว และเป็นการทอดทิ้งบุคคลในครอบครัว นอกจากนี้อาจถึงขั้นเลิกกับคนรัก หรือเสียสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว

กนกศักดิ์ แก้วเทพ¹⁰ ได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยการพนันที่บ้าน จำนวน 5 เรื่อง โดยอธิบายว่าสิ่งที่งานวิจัยทุกเรื่องทำในลักษณะขอบเขตเนื้อหาที่เหมือนกัน คือ เรื่องบริบท หรือสถานการณ์ของการพนัน โดยมุ่งไปที่การศึกษาความเป็นมา (ภูมิหลัง) และพัฒนาการของการพนัน รวมถึงภาษาของการสื่อสาร (และเกมภาษา) ในกระบวนการเล่นพนันด้วย โดยมีคำถามคือ เกิดอะไรขึ้นจึงมีการรื้อฟื้นการพนันที่บ้านที่เกี่ยวข้องกับประเพณี/วัฒนธรรมความเชื่อ ตลอดจนการเล่นที่บ้านมากมายขนาดนี้ (โดยการพิจารณาจากบ่อนพนันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ผู้เล่นพนันมีมากขึ้น วงเงินพนันมีจำนวนมากขึ้น ฯลฯ เป็นต้น ควบคู่กับบริบท) และอีกด้านหนึ่ง คือการศึกษาในธุรกิจการพนันที่บ้าน ในประเด็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประมาณการข้อมูลเชิงปริมาณด้านตัวเลขของธุรกิจการพนันที่บ้าน รายได้-รายจ่ายของบ่อนพนัน และ กำไร-ขาดทุนของบ่อนพนัน ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับบ่อนพนัน จำนวนผู้เล่นพนัน และวงเงินพนันโดยรวม

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับศีล 5

1. ความหมายของศีล 5

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ต้องมีกฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบเรียบร้อย แต่มนุษย์เรานั้นมีทั้งจิตและกาย ซึ่งสังคมโดยทั่วไปต้องใช้กฎหมายเพื่อเป็นการจัดระเบียบให้พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ให้ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น แต่ในด้านสภาวะทางจิตใจต้องมีการจัดระเบียบเช่นเดียวกันคือ ศีลธรรม เพื่อเป็นการควบคุมจิตใจ ไม่ให้คิดไปในทางเบียดเบียนผู้อื่น โดยพื้นฐานความเป็นมนุษย์นั้นตามหลักธรรม ในทางศาสนาโดยส่วนมากแล้วประชาชนไทยนับถือคือ ศาสนาพุทธ และศีลธรรม ขึ้นพื้นฐานที่พุทธศาสนิกชนต้องมีหรือต้องฝึกฝนอบรมให้มีในตน คือ ศีล 5 เพื่อเป็นเครื่องจัดระเบียบทางด้านจิตใจ

¹⁰ กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (มปป.). การสังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยการพนันที่บ้าน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของเบญจศีล หรือศีล 5 ไว้ใน พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ว่า เบญจศีล หรือ ศีล 5 คือ เว้นฆ่าสัตว์ เว้นลักทรัพย์ เว้น ประพฤติผิดในกาม เว้นพูดปด เว้นของเมา มีคาสมาทานว่า 1) ปาณาติปาตา 2) อทินนาทานา 3) กาเมสุมิฉฉาจารา 4) มุสาวาทา 5) สุราเมรัยเมชชปามาทภูฏานา ต่อท้ายด้วย เวรมณีสิกขาปท สมาธิยามิ ทุกข้อ1 และได้อธิบายไว้ว่าความประพฤติชอบทางกายและวาจา การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ต้องมี กฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบเรียบร้อย แต่มนุษย์เรานั้นมีทั้งจิต และกาย ซึ่งสังคมโดยทั่วไปต้องใช้กฎหมายเพื่อเป็นการจัดระเบียบให้พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ให้ไป ละเมิดสิทธิของผู้อื่น แต่ในด้านสภาวะทางจิตใจต้องมีการจัดระเบียบเช่นเดียวกัน คือศีลธรรม เพื่อ เป็นการควบคุมจิตใจ ไม่ให้คิดไปในทางเบียดเบียนผู้อื่น โดยพื้นฐานความเป็นมนุษย์นั้นตามหลักธรรม ในทางศาสนาโดยส่วนมากแล้วประชาชนไทยนับถือ คือ ศาสนาพุทธ และศีลธรรม ขึ้นพื้นฐานที่ พุทธศาสนิกชนต้องมีหรือต้องฝึกฝนอบรมให้มีในตน คือ ศีล 5 เพื่อเป็นเครื่องจัดระเบียบทางด้าน จิตใจ¹¹

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)¹² ได้กล่าวไว้ในหนังสือภูมิธรรมชาวพุทธว่า ใน บาลีชั้นเดิมส่วนมากเรียกว่า **สิกขาปท 5** หมายถึงข้อปฏิบัติในการฝึกตน เข้าฝึก บ้างเรียกว่า **ธรรม 5** เมื่อปฏิบัติได้ตามนี้ก็ถือว่าเป็นผู้มีศีลคือเป็นเบื้องต้นที่จัดว่าเป็นผู้มีศีล สมัยต่อมาจึงเกิดคำ ว่า **เบญจศีล** เรามาในสมัยหลังมีชื่อเรียกเพิ่มขึ้นว่าเป็น **นิจศีล** หมายถึง ศีลที่ควรหัดสักระรักษาเป็น ประจำ บ้างเรียกว่ามนุษยธรรมหมายถึงธรรมของมนุษย์ หรือธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์บ้าง การรักษา **ศีล 5** เป็นการเว้นจากการเบียดเบียนการ เป็นการเว้นจากการเบียดเบียนการทำ เป็นการเว้นจากการ เบียดเบียนกันทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยดี ปราศจากเวรภัย ไม่เดือดร้อนวุ่นวาย สังคมร่มเย็น แต่เหนือ การฝึกไม่เบียดเบียนผู้อื่นโดยรักษาศีล 5 แล้วควรฝึกยิ่งขึ้นไปให้ด้านชีวิตส่วนตัวให้อยู่ดีมีสุขโดยไม่ ต้องพึ่งพาขึ้นต่อวัตถุและการเสพบริโภคมากนัก แล้วควรฝึกยิ่งขึ้นไปให้ด้านชีวิตส่วนตัวให้อยู่ดีมีสุข โดยไม่ต้องพึ่งพาขึ้นต่อวัตถุและการเสพบริโภคมากนัก เพราะ แล้วควรฝึกยิ่งขึ้นไปให้ด้านชีวิตส่วนตัว ให้อยู่ดีมีสุขโดยไม่ต้องพึ่งพาขึ้นต่อวัตถุและการเสพบริโภคมากนัก พร้อมทั้งหันไปใช้เวลาแก่การเพื่อ แ่บ่าเพ็ญประโยชน์ด้านจิตใจและปัญญามากขึ้นด้วยการรักษาศีล 8 หรืออุโบสถ

¹¹ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540) **พจนานุกรม พุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). หน้า 141-142

¹² พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2552). **ภูมิธรรมชาวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมมิก จำกัด).

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคพระพุทธโฆสจารย์¹³ ได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า คำว่า ศีล นี้แปลว่าปกติคือการทำความดีและวางใจให้เป็นปกติเรียบร้อยไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด ศีล แปลว่าเย็น คือทำให้เป็นคนเยือกเย็น ทำให้เย็นกายเย็นใจ ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะขาดศีล ศีลแปลว่า เกษม คือปลอดภัย ทำให้เบาใจสบายใจ คำว่าศีลมีความหมายเป็น สีสละ เราคือเป็นมูลราก คือกริยา ที่รวมเอาไว้อย่างดีหมายถึงความที่กรรมในทวารมีกายกรรม เป็นต้น ไม่กระจัดกระจายโดยความมี ระเบียบอันดีอย่างหนึ่ง ความเข้าไปปรับไว้หมายถึงความเป็นที่รองรับโดยความเป็นที่ตั้งอาศัยแห่งกุศล ธรรมทั้งหลายหรืออีกนัยหนึ่งว่า

ศีล คือ เจตนา หมายถึงเจตนางดเว้นจากบาปกรรมมีปาณาติบาต เป็นต้น

ศีล คือ เจตสิก ได้แก่กุศลธรรม คือความไม่โลภ ความไม่พยาบาท ความเห็นชอบ ของบุคคลผู้งดเว้นจากบาปกรรมมีปาณาติบาต เป็นต้น

ศีล คือ การสำรวม หมายถึง ความสำรวมในปาติโมกข์ ความสำรวมอย่างมีสติ สำรวมด้วยความรู้ สำรวมด้วยความอดทน และสำรวมด้วยความเพียรพยายาม

ศีล คือความไม่ล่วงละเมิด หมายถึง การไม่ล่วงละเมิดด้วยกายด้วยวาจาของผู้ที่ สมาทานศีลแล้ว

นอกจากนี้ในคัมภีร์วิมุตติมรรค พระอุปติสสเถระ¹⁴ ได้กล่าวถึงความหมายของศีล ไว้ว่า

ศีล หมายถึง ศีระชะ ความเย็น สันติ ดีเลิศ การกระทำปกติและสภาพปกติตาม ธรรมชาติของทุกซ์และสุข

ศีล หมายถึง ความเย็น มีอธิบายว่าไม้จันทน์ที่มีความเย็นมากที่สุดช่วยทุเลาความร้อน ของพิษไข้ในร่างกายได้ฉับไฉ ศีลก็ฉับนั้น คือ ช่วยทุเลาไข้ใจที่เกิดจากความสะเทวหลังจากศีลขาด และก่อให้เกิดปราโมทย์

ศีล หมายถึง สันติ มีอธิบายว่าถ้าบุคคลมีศีลเขาจะมีความประพฤติเรียบร้อยไม่สร้าง ความหวาดกลัวให้เกิดขึ้น

พุทธทาสภิกขุได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า ศีลหมายถึง ความเป็นปกติหรือปกติ ภาวะธรรมดา หมายความว่า ทำทุกอย่างอยู่ตรงหน้าที่ที่ควร แต่อยู่ในภาวะปกติ คือไม่เดือดร้อน

¹³ พระพุทธโฆสเถระ. (2546). **คัมภีร์วิสุทธิมรรค**, แปลโดย สมเด็จพระพุทธปาโมกข์ (อาจ อาสภมหาเถร), พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรวงศ์พิมพ์ดีด จำกัด.

¹⁴ พระอุปติสสเถระ. (2538). **วิมุตติมรรค**, แปลโดย คณาจารย์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไสว มาลาทอง ได้ให้ความหมายของเบญจศีลหรือศีลในการศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไปไว้ว่า เบญจศีลหรือศีล 5 หมายถึง เจตนาหรือความตั้งใจประพฤติดังเว้นจากความชั่วทางกายและทางวาจา เรียกโดยทั่วไปว่า “ศีล 5” เรียกตามบทบัญญัติว่า “สิกขาบท 5” คือ¹⁵

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์
2. อทินนาทานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
3. กาเมสุมิฉจจารา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม
4. มุสาวาทา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ
5. สุราเมรยมชชปมาทภูฐานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากของมึนเมา

2. หลักการปฏิบัติตามหลักศีล 5

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 หรือหลักเบญจศีลนั้นเป็นเรื่องดำเนินชีวิตด้วยมีดังนี้ที่ควรกระทำ เพราะเป็นศีลที่เป็นพื้นฐานของบุคคลทั่วไป เพื่อจะทำให้มีชีวิตของมนุษย์และสัตว์อยู่ร่วมกันได้โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันหรือแม้กระทั่งมนุษย์กับมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน อยู่ร่วมกันโดยปกติสุข และการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้นจะต้องมีศีลเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1. ศีลข้อที่ 1

ปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นการทำร้ายผู้อื่นหรือสิ่งที่มีชีวิตอื่นให้ดับไปลักษณะของศีลข้อที่ 1

- 1.1 การฆ่าให้ตาย
- 1.2 การทำร้ายร่างกาย
- 1.3 การทรมานทรมาน

การฆ่าให้ตาย ในการฆ่าผู้อื่นจะด้วยเหตุผลอย่างไรก็ตามขึ้นชื่อว่าเจตนาที่จะฆ่าแล้ว ถือว่าผิดศีลข้อที่ 1 นี้แล้ว เพราะตามธรรมชาติของสรรพสัตว์ทุกชนิดรวมทั้งมนุษย์ด้วยมีความรัก สุข เกลียด ทุกข์เหมือนกันทุกคน ยิ่งความทุกข์เกี่ยวกับความตายแล้วยิ่งต้องหลีกเลี่ยงหนีไกล ซึ่งเราเรียกว่า มรณภัย หรือ มรณทุกข์นั่นเอง

การทำร้ายร่างกาย การทำร้ายร่างกายด้วยการมีเจตนาที่จะฆ่าให้ตายแต่มีเหตุบางประการที่จะทำให้การฆ่านั้นไม่สำเร็จ แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้ผู้ที่ถูกทำร้ายนั้นต้องได้รับบาดเจ็บหรือพิการไปก็มีการทรมานทรมาน หมายถึง การทรมานสัตว์ด้วยการใช้งานอย่างหนัก สารพัดทุกอย่างในขณะเดียวกันก็ไม่ให้กินน้ำ หย้า หรืออาหารโดยจำแนกแบบลักษณะของการ

¹⁵ ไสว มาลาทอง. (2542) คู่มือการศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 1. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา). หน้า 109.

ทรมานไว้ 5 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ การทรมานด้วยการใช้งาน การทรมานด้วยการกักขัง การทรมานด้วยการข่มขู่ การเล่นเกม และการผจญสัตว์

2. ศิลข้อที่ 2

อทินนาทานา เวรมณี หมายถึง เจตนาขโมยจากการถือเอาสิ่งของที่หาไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย ลักษณะของศิลปข้อที่ 2

2.1 ทำโจรกรรม

2.2 เลี้ยงชีพอย่างโจรกรรม (นุโลมโจรกรรม)

2.3 พฤติกรรมคล้าย ๆ โจรกรรม (ฉายาโจรกรรม)

ทำโจรกรรม ได้แก่ การลัก การขโมย ฉกชิงวิ่งราว หรือปล้นชิงทรัพย์ ได้มีการจำแนกการโจรกรรมไว้หลายวิธี ซึ่งมีอาการต่าง ๆ ดังนี้ ลัก ลักซ่อน กรรโชก ปล้น ตู ฉ้อ ฉ้อฉล ฉ้อราษฎร์บังหลวง ฉกฉวย หลอก ปลอม เปียดบัง สับเปลี่ยน ลักลอบเลี้ยงชีพนุโลมโจรกรรม คือ การประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง ที่ไม่ถึงทำโจรกรรมด้วยตัวเอง แต่เป็นการสนับสนุนให้ผู้อื่นทำโจรกรรมได้ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นทำโจรกรรมด้วย เราเรียกคนที่ประพฤติดังนี้ว่าเลี้ยงชีพเยี่ยงโจร หรืออนุโลมโจรกรรม ซึ่งจะแยกเป็นประเภทได้ 3 ประเภท

1. สมคบโจร (สมโจร) หรือสมรู้ร่วมคิดกับโจร มีพฤติกรรมเป็นไปใน การสนับสนุนให้ทำการโจรกรรมได้ง่ายขึ้น คล่องตัวขึ้น
2. การปกปิดการ ได้แก่ การเข้าไปทำที่ตีสินด้วยเมื่อเห็นว่าเขามีทรัพย์สินเงินทอง ก็ทำทีให้เขาหลงเชื่อแล้วล่อลวงเอาทรัพย์เขาไป
3. การรับสินบน คือ รับทรัพย์หรือสิ่งของที่เขาให้เพื่อเป็นการตอบแทนที่ตนได้ช่วยงาน เขาให้สำเร็จตามความประสงค์ซึ่งตนยอมทำผิดต่อหน้าที่ เพราะเห็นแก่อำิสสินจ้างนั้นๆ โดยได้ช่วยเขาในทางที่ไม่ถูกต้องกิริยาเป็นฉายาโจรกรรม คือการกระทำที่เป็นเงาแห่งโจรกรรม คือมีพฤติกรรมในการกระทำที่ล่อแหลมต่อการเป็นโจรกรรมแต่จับได้ไม่ถนัดนักเป็นที่สงสัยน่ารังเกียจของผู้คน การกระทำเช่นนั้นเราเรียกว่าฉายาโจรกรรมหรือพฤติกรรมที่น่าสงสัย จึงควรหลีกเลี่ยง ท่านแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ผลาญทรัพย์ คือการทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นให้เสียไป ฉิบหายไป เช่น ต้องการทำร้ายเขา แต่ไม่สามารถทำได้จึงลอบไปทำลายของๆ เขาแทน
2. หยิบฉวย คือการถือเอาสิ่งของๆ เขาไปโดยไม่คิดที่จะขโมยเป็นการถือเอาวิสาสะหรือมักง่ายคิดว่าไม่เป็นไรหรอก

3. ศีลข้อที่ 3

กาเมสุมิจฉาจารา เวมณี หมายถึง เจตนาถ่วงเว้นจากการประพฤติกามทั้งหลาย
หญิงที่ห้ามล่วงละเมิด 3

- ภรรยาของผู้อื่น
- หญิงที่มีผู้อารักขาดูแล
- หญิงที่มีจารีตหรือกฎหมายคุ้มครอง

ชายที่ห้ามล่วงละเมิด 2

- ชายอื่นนอกจากสามีตน
- ชายที่จารีตห้าม

หญิงที่ชายไม่ผิด 4

- หญิงที่ไม่มีสามี
- หญิงที่ไม่อยู่ในอารักขาของใคร
- หญิงที่ไม่มีจารีตห้าม
- หญิงที่เป็นภรรยาของตน

ชายที่หญิงไม่ผิด 4

- ชายที่ไม่มีภรรยา
- ชายที่ไม่มีจารีตห้าม
- ชายที่เป็นสามีของตน
- ชายที่ทำการชื่นใจ (ตัวเองไม่ยินดี)

4. ศีลข้อที่ 4

มุสวาทา เวมณี หมายถึง เจตนาถ่วงเว้นจากการกล่าวเท็จ ลักษณะของศีลข้อ 4

1. มุสา
2. อนุโลมมุสา
3. ปฏิสวะ

มุสากการกล่าวเท็จที่มีเจตนาที่จะปกปิดความจริงอะไรบางอย่างไว้ จึงพูดปกปิดไว้ทั้งที่ตนเองก็รู้ว่าที่พูดออกไปนั้นไม่จริงตรงตามกับที่พูด มุสวาทา การพูดเท็จ พูดปด พูดโกหก หรือพูดไม่ตรงกับความเป็นจริง เพื่อผู้ฟังหลงผิดไปจากความเป็นจริงตามคำพูดนั้น การพูดมุสามี 7 ลักษณะ

- 1) พูดปด พูดโกหก จงใจกล่าวคำที่ไม่จริง
- 2) ทนسابาน ทำให้คำปณิญาหรือทนسابานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าคาที่ตนพูดนั้นเป็นความจริง

- 3) ทำเล่ห์กระเท่ห์ ทำกลอุบายหรือทำกลอุบายล่อลวง

- 4) มารยา ทำการลงหรือสร้างทำ หรือเล่ห์กล
- 5) ทำเลศ การแสดงอาการเป็นชั้นเชิงให้รู้ในที่ หรือทำเลศนัย
- 6) เสริมความ พุดเพิ่มเติมจนเกินเลยความจริง
- 7) อำความ พุดปิดบังความจริงบางส่วนไว้

อนุโลมสวะ คือ คำพุดที่อาจเทียบได้กับมุสา หรือคำคล้ายตามมุสา ได้แบ่งอนุโลมมุสาไว้ 2 ลักษณะ

- 1) พุดเสียดแทง คือคำพุดที่ผู้ฟัง ๆ แล้ว ทำให้รู้สึกเจ็บใจ หรือคำพุดที่เหน็บแนม ให้เจ็บใจหรือคำพุดแบบเยาะเย้ยประชดประชัน
- 2) พุดสลับปลับ การพุดที่เชื่อถือไม่ได้ พุดกลับกลอกไปมาไม่อยู่กับร่องกับรอย เอาแนด้วยไม่ได้ เวลานี้พุดอย่างหนึ่ง พอพุดอีกครั้งกลับพุดไปอีกอย่างหนึ่ง เชื่อถือไม่ได้ก็ควรเว้นปฐิสวะ รับคำแล้วไม่ทำตามที่ได้รับปากไว้ คือการฝีกคำตอบรับหรือตกลงกันไว้แล้วหรือผิดคำพุดโดยที่เจตนาเดิมไม่คิดมุสา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

- 1) ผิดสัญญา คือ การที่คนสองคนตกลงกันไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วต่อมาอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปปรับทำตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้กับอีกฝ่ายหนึ่ง

- 2) เสียสัตย์ เสียความสัตย์ตรง เสียคุณลักษณะแห่งความเป็นจริงของตน ทำให้ผู้อื่นไม่เชื่อถือในตัวของเขา ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุที่ผู้นั้นไม่ทำตามที่ได้รับปากไว้หรือไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ต่อบุคคลหนึ่ง

- 3) คินคำ คือ การรับคำเขามาแล้วว่าจะทำตามนั้น ๆ แต่ภายหลังกลับไปเลิกคำนั้นเสีย ไม่ทำตามที่ได้ตกลงกันไว้คำที่ไม่จัดเป็นมุสา ยถาสัญญา คือ การพุดไปตามความเข้าใจของคนพุด การพุดประมาณนี้ไม่เป็นข้อห้าม ยถาสัญญาจำแนกออกเป็น 4 อย่าง

- 1) โวหาร การพุดไปตามความจริง นิยมของตน ตามธรรมเนียมที่จะต้องพุดหรือให้แสดงออกเช่นนั้น

- 2) นิยามอุปมา พุดเชิงเปรียบเทียบ เรื่องที่พุดนั้นไม่ใช่เรื่องจริง และผู้พุดให้เห็นภาพพจน์เป็นการเปรียบเทียบ ไม่คิดจะพุดเท็จ

- 3) สำคัญผิด คือ พุดผิดไปตามความสำคัญที่ตนเข้าใจ คือเรื่องที่พุดนั้นไม่ผิด แต่คนพุดเข้าใจว่าผิด จึงพุดว่าจริง การพุดเช่นนี้ไม่ใช่พุดเท็จ

- 4) พลั้ง หรือ พลั้งพลาต คือตั้งใจจะพุดอย่างหนึ่ง แต่เวลาพุดออกไปกับพลั้งปากไปพุดอย่างอื่น คือ เจตนาจะพุดอย่างหนึ่งแต่ปากพุดไปอีกอย่าง เรียกว่า พลั้งปากไปเอง ทั้งหมดนี้ไม่จัดเป็นการพุดมุสา

5. ศิลข้อที่ 5

สุราเมรัยมีชขปมาที่ภูฐานา เวมณี หมายถึง เจตนาถวันการดื่ม เครื่อง
ดองของเมาทุกอย่าง รวมถึงเสพย์สิ่งเสพย์ติดอื่นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท มีดังนี้

1. สุรา
2. เมรัย
3. มัชชะ
4. สิ่งเสพย์ติดอื่น ๆ

สุรา หมายถึง เหล้า หรือน้ำเมาที่กลั่นแล้ว ในปัจจุบันคือเหล้ายี่ห้อต่าง ๆ ที่
มีจำหน่ายในร้านตลาดมากมาย มีดังนี้

- 1) สุราที่หมักด้วยแป้ง
- 2) สุราที่หมักด้วยขนม
- 3) สุราที่หมักด้วยข้าวสุก
- 4) สุราที่ใช้เชื้อทำ
- 5) สุราที่ใช้เครื่องปรุงต่างๆ ทำ

เมรัย คือน้ำเมาที่เกิดจากการหมัก หรือดอง หรือแช่ หรือน้ำเมายังไม่ได้
กลั่นให้เป็นสุรานั้นก็เรียกว่า เมรัยเหมือนกัน ในน้ำเมาประเภทนี้จำแนกวัตถุที่ทำไว้ 5 ชนิด

- 1) เมรัยที่หมักด้วยดอกไม้
- 2) เมรัยที่หมักด้วยผลไม้ เช่น เหล้าองุ่น
- 3) เมรัยที่หมักด้วยน้ำผึ้ง
- 4) เมรัยที่หมักด้วยน้ำอ้อย
- 5) เมรัยที่ใส่เครื่องปรุงต่างๆ

มัชชะ หมายถึง น้ำที่ทำให้ผู้ดื่มเมา รวมความก็คือ สุราและเมรัยนั่นเอง แต่
ศัพท์ว่า มัชชะนี้รวมเอาของมีนเมาอย่างอื่นเข้าไว้ด้วย เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี ฯลฯ อีก
เป็นต้น สิ่งเสพย์ติดอื่น ๆ อันเป็นวัตถุกลมประสาทให้มึนงง ไร้สติสัมปชัญญะ ผู้เสพ ๆ เข้าไปแล้ว
ไม่สามารถบังคับตัวเองได้ ซึ่งก็ได้แก่ ยาบ้า เฮโรอีน ฝิ่น กัญชา กาว ทินเนอร์ และยาเสพย์ติดอื่น ๆ
ในชื่ออื่นๆ อีกมากมาย¹⁶

¹⁶ จรูญ วรรณกสิณานนท์. (2544). *เบญจศีล เบญจธรรมและอุโบสถศีล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ พุทธลีลา.
หน้า 5-52.

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับอบายมุข 6

พระพรหมมั่งคณาจารย์ ได้ให้ความหมายของคำว่า อบายมุข ไว้ว่า อบาย แปลว่า ไม่สบายใจ สถานที่ไม่สบาย สภาพจิตที่ไม่สบาย เรียกว่า อบาย อบายที่แท้ก็อยู่ในใจเรา คือ เราไม่สบายใจ เรียกว่าตกอบาย มีความร้อนใจ มีความวิตกกังวล มีปัญหา ก็เรียกว่า ตกสู่อบาย

ที่นี้ คนที่จะไปอบายนั่น เพราะกระทำความผิดระเบียบ เป็นเหตุให้ตกอบาย สิ่งที่จะทำให้เราตกอบายนั่น เรียกว่า อบายมุข

มุข แปลว่า ทางก็ได้ ปากบ่อก็ได้

ที่นี้ อบายมุข คือ ปากแห่งทางอบาย ปากเหวอบาย พุดง่าย ๆ อย่างนั้น ใครไปเดินอยู่แล้วตกเหวได้ง่าย เกิดความทุกข์แค้นแค้น แก่ครอบครัว ตลอดจนถึงสร้างปัญหาในสังคมด้วยประการต่างๆ¹⁷

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า อบายมุข ไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ไว้ว่า อบายมุข หมายถึง ช่องทางแห่งความเสื่อม เหตุแห่งความฉิบหาย เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ทางแห่งความพินาศ มี 4 อย่าง คือ 1. เป็นนักเลงหญิง 2. เป็นนักเลงสุรา 3. เป็นนักเลงเล่นการพนัน 4. คบคนชั่วเป็นมิตร อีกหมวดหนึ่ง มี 6 คือ 1.ติดสุราและของมีเมา 2. ชอบเที่ยวกลางคืน 3. ชอบเที่ยวดูการเล่น 4. เล่นการพนัน 5. คบคนชั่วเป็นมิตร 6. เกียจคร้านการทำงาน¹⁸

พระศรีปริยัติโกศลและคณะ¹⁹ ได้กล่าวถึงอบายมุขว่าหมายถึง เหตุเครื่องฉิบหาย เพราะเมื่อบุคคลประกอบเข้าแล้วทำให้เดือดร้อน สูญเสียความนับถือจากผู้พบเห็น เมื่อล่วงลับไปแล้วย่อมได้รับความเดือดร้อนในอบายมุขมี 6 อย่างคือ

1. ตัมน้ำเมา คือของมีเมาทุกชนิดทั้งชนิดกิน ตัมน้ำ ฉีต คมหรือสุบ เมื่อเสพเข้าไปแล้วย่อมให้โทษทั้งร่างกายและจิตใจ 6 ประการ ประการคือ ทำให้เสียทรัพย์ ก่อเหตุทะเลาะวิวาท เป็นเหตุให้เกิดโรค ถูกตำหนิติเตียน ไม่รู้จักละอาย เช่น นอนไหนก็นอนได้ ตอนกำลังปัญญา เพราะสุราหรือของมีเมาไปทำลายระบบประสาท

¹⁷ พระพรหมมั่งคณาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). มปป. อบายมุข : หกฝัร่ายทางแห่งความฉิบหาย. (กรุงเทพฯ : ธรรมสภา). หน้า 6.

¹⁸ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). พุทธธรรม พิมพ์ครั้งที่ 8. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

¹⁹ พระศรีปริยัติโกศลและคณะ. (2546). คู่มือธรรมศึกษาขั้นตรี. กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธีสหายพัฒนาการพิมพ์.

2. เกี่ยวกับกลางคืน คนเราตอนกลางวันทำงานแล้ว เมื่อถึงเวลากลางคืนก็ควรที่จะนอนหลับพักผ่อน แต่กลับไปเที่ยวซึ่งทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมจะมีโทษใหญ่ 6 ประการ ได้แก่ ชื่อว่าไม่รักษาตัว ไม่รักษาลูกเมียหรือบริวาร ไม่รักษาสมบัติที่หามาได้ เป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย มักถูกใส่ความและได้รับความลำบาก

3. เกี่ยวดูการละเล่น คือไปดูมหรสพต่างๆชนิดไม่เคยพลาดจึงทำให้มีโทษใหญ่ที่ควรรู้ 6 ประการคือ ทำให้เสียทรัพย์ ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ เสียสุขภาพ เสียเวลา คนขาดความนับถือ เสียปัญญา หรืออีกอย่างหนึ่งคือ รำที่ไหนไปทีนั้น ร้องที่ไหนไปทีนั้น ดิดีดีเป่าที่ไหนไปทีนั้น เสภาที่ไหนไปทีนั้น เพลงที่ไหนไปทีนั้น เถิดเทิงที่ไหนไปทีนั้น

4. เล่นการพนัน คือการเล่นพนันทุกชนิดเช่น ไพ่ ไฮโล ม้า และอื่นๆ ที่เข้าทำนองเกี่ยวกับ การต่อรองราคาหรือมีการแพ้ไม่มีการชนะ ซึ่งการเล่นพนันจะมีโทษใหญ่ๆ 6 ประการคือ เมื่อยอมยอมก่อนเวลา กล่าวคือเมื่อเป็นผู้แพ้แล้วก็พยายามจะปองร้าย เมื่อยอมเสียทรัพย์จึงเกิดความเสียดาทรัพย์ที่เสียไป ทรัพย์ยอมฉิบหายไป ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น และไม่มีใครต้องการเป็นคู่ครอง

5. คบคนชั่วเป็นมิตร คือการที่เราเข้าไปพบปะกับคนอื่นในลักษณะของการร่วมกิจกรรม ร่วมผลประโยชน์กับคนชั่วเหล่านั้น จะมีโทษที่ตามมา 6 ประการคือ ทำให้เป็นนักเลงการพนัน ทำให้เป็นนักเลงหญิงหรือเป็นนักเลงเจ้าชู้ ทำให้เป็นนักเลงสุราหรือของมีเมา ทำให้เป็นคนหลอกลวงเขาเลี้ยงชีวิต ทำให้เป็นการลงเขาต่อหน้าคือเป็นคนหน้าด้านนั่นเอง และทำให้เป็นคนหัวไม่กล่าวคือเป็นคนหัวดื้อหรือเป็นนักเลง

6. เกียจคร้านการทำงาน กล่าวคือ การที่เราจะถึงเวลาการทำงานก็มักจะอ้างเหตุผลหลายประการเพื่อที่จะไม่ทำงานเหล่านั้น การอ้างเหตุผลดังกล่าวนี้จะส่งผลให้งานไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งข้ออ้างมีอยู่ 6 ประการดังนี้ มักอ้างว่าหนาว ร้อนนัก ยังเข้าอยู่ เวลาเย็นเกินแล้วไม่ไปทำงาน หิวนัก กระหายนัก เมื่อบุคคลอ้างอย่างนี้แล้วก็จะไม่ไปทำงาน ย่อมทำให้เป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบจะจับจ่ายใช้สอยอย่างที่ไม่ต้องการได้ ทำให้ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือของคนรอบข้าง ไม่มีผู้คนที่ต้องการจะคบหาสมาคมด้วย ฉะนั้นแล้วจึงไม่ควรที่จะเป็นคนเกียจคร้านการทำงาน

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าอบายมุขเป็นทางเสื่อม เป็นความเสียหาย เพราะอะไร แปลว่าความเสื่อม มุขแปลว่าปาก ทาง ฉะนั้น อบายมุขจึงแปลรวมกันว่าปากแห่งความเสื่อม หรือทางแห่งความเสื่อม ซึ่งเป็นการขัดขวางการพัฒนาศักยภาพของคน ขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้ปราศจากสันติธรรมและศีลธรรมอันดีของพระพุทธศาสนา

ดังนั้นแล้วอบายมุขจึงส่งผลโทษที่ตามมามีดังกล่าวกว่าข้างต้น ถ้าบุคคลประพฤติปฏิบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งเท่านั้น ก็ย่อมทำให้เป็นคนที่มีวาม เพราะฉะนั้นการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขจะนำทางไปสู่การที่จะหลีกเลี่ยงความเสื่อมหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในชีวิต

ปัญญา เฉลิมชัยกิจ ได้รวบรวมบรรยายความ 100 คมธรรมพุทธทาสภิกขุข้อที่กล่าวถึงอบายมุข คือข้อที่ 43 หัวข้อว่า สุขเพราะไม่ต้องการสุข ความว่า สุข คำแรก เป็นความสงบเย็นของจิตใจซึ่งมาจากรู้ใช้วัตถุเป็นเพียงแค่เครื่องมือรับใช้ชีวิตอย่างเช่น รู้เศรษฐกิจพอเพียง สุข คำหลังเป็นกิเลส ตัณหา อุปาทาน ความยึดมั่น ถือมั่น การปรุงแต่งให้ผัสสะของอาตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และความเห็นแก่ตัว อันมีอบายมุข 6 ยังเติมไปในโลก ได้แก่ ดื่มน้ำเมา เทียวกลางคืน ดูการ เล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านทำงาน

ท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวถึง ทางออกของการลุ่มหลงในอบายมุข 6 ว่าสำหรับชาวบ้านทั่วไปที่ทันตาเห็นในเรื่องของอบาย ก็คืออบายมุข ปากแห่งทางอบาย ได้แก่ ดื่มน้ำเมา เทียวกลางคืน ดูการ เล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านทำงาน อย่างนี้แหละที่เรียกว่าอบายมุขประทุแห่งความเสื่อม ถ้าเราเข้าไปในอบายมุขข้อใดข้อหนึ่ง เราก็พลัดเข้าไปในอบาย คือ นรก เจริญฉิบา เปรต อสุรกาย อย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังนั้น อบายมุข 6 จึงเป็นหลักธรรมที่แสดงให้เห็นถึงการลุ่มหลงในทางเสื่อม ซึ่งจะส่งผลกระทบร้ายแรงต่อผู้ลุ่มหลงนั้น การพนันเป็นอบายมุขประเภทหนึ่งที่น่าไปสู่ความเสื่อมนี้ ผู้วิจัยจึงนำหลักธรรมนี้มาเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรรมสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผล CIPP Model

CIPP model เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลของบริบททั้งหมดปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิตที่เกิดขึ้น โดยใช้ตัวอักษรแต่ละตัวแทน กล่าวคือ

ตัวอักษร C แทน Context หมายถึงปัจจัยด้านบริบท

ตัวอักษร I แทน Input หมายถึงปัจจัยด้านนำเข้า

ตัวอักษร P แทน Process หมายถึงปัจจัยด้านกระบวนการ

ตัวอักษร P แทน Product หมายถึงปัจจัยด้านผลผลิต

สำหรับแนวคิดการประเมินผล CIPP Model เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นโดยสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ซึ่งมีรายละเอียดของการประเมินผลในแต่ละด้าน²⁰ ดังนี้

ในการประเมินปัจจัยด้านบริบท หมายถึง การประเมินความต้องการจำเป็น ปัญหา โอกาส เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับบริบทและพลวัต ผู้ตัดสินใจจะใช้การประเมินผลด้านบริบทเพื่อที่จะกำหนดเป้าหมายและกำหนดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อที่จะทำให้มั่นใจว่าเป้าหมายของโครงการได้ถูกกำหนดไว้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการจำเป็นและปัญหาต่าง ๆ นั้น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับ

²⁰ Stufflebeam, Daniel L and Coryn, Chris.L.S . 2014. *Evaluation, theory, models and applications*. Second edition, US: Jossey –Bass. pp. : 317-318.

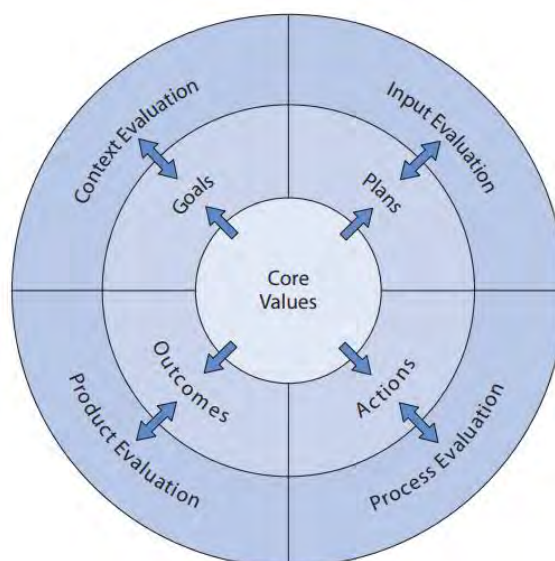
โครงการก็จะใช้การประเมินผลบริบทเพื่อที่จะหาข้อสรุปได้ว่าโครงการนี้ควรที่จะถูกกำหนดเป้าหมายอย่างไรและผลลัพธ์ที่ได้ควรเป็นอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการนี้ตอบสนองต่อปัญหาและเป้าหมายของโครงการ

ในการประเมินปัจจัยนำเข้า ผู้ประเมินจะวางแผนโดยการกำหนดทางเลือกซึ่งเป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของแผนเจ้าหน้าที่งบประมาณเพื่อที่จะนำไปสู่ความเป็นไปได้และควมมีประสิทธิภาพของแผนในด้านต้นทุนและผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้สามารถประสบความสำเร็จได้ผู้ตัดสินใจจะใช้การประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้าเพื่อที่จะระบุและเลือกแผนท่ามกลางแผนต่างๆโดยการเขียนออกมาเป็นข้อเสนอโครงการงบประมาณ กลุ่มคนที่รับผิดชอบ ตารางการปฏิบัติงาน เป็นต้น

การประเมินปัจจัยด้านกระบวนการ เป็นการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับด้านเอกสารการประเมินผลและการรายงานผลการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นลักษณะของการค้นหาผลสะท้อนกลับที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนไปสู่การปฏิบัติและจัดทำรายงานต่อมาเพื่อที่จะนำไปสู่โครงการที่ต้องการและมีความตั้งใจให้เกิดขึ้นต่อไป นอกจากนี้การประเมินผลปัจจัยนำเข้าจะเป็นแนวทางสำหรับการนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อไป

ด้านการประเมินปัจจัยด้านผลผลิต ผู้ประเมินจะกำหนดผลผลิตที่เกิดขึ้นและประเมินต้นทุนที่เกิดขึ้น ผลผลิตที่ตั้งใจ และผลลัพธ์ที่ไม่ตั้งใจ ระยะเวลาสั้น และระยะเวลายาว ผู้ประเมินจะดูผลสะท้อนกลับทั้งในระหว่างของการนำแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อพิจารณาว่าตรงไปตามเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จหรือไม่ และรวมถึงเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว และประเมินความสำเร็จที่เกิดขึ้นได้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการจะใช้การประเมินผลผลิตในระหว่างโครงการเพื่อที่จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงการรักษาสภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นว่าประสบความสำเร็จและสามารถที่จะระบุความก้าวหน้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จผลลัพธ์ที่คาดหวังเอาไว้ ในที่สุดแล้วการประเมินผลผลิตจะเป็นการประเมินและรายงานผลที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ

องค์ประกอบหลักของการประเมินผลในรูปแบบ CIPP Model

ภาพที่ 2-1 องค์ประกอบหลักของโมเดล CIPP Model

ที่มา : Stuffle (2014 : 320)

องค์ประกอบหลักของโมเดลซึ่งเป็นพื้นฐานของรูปแบบ CIPP Model ซึ่งปรากฏในวงกลม 3 วง วงกลมวงในที่สุดเป็นคุณค่าหลักที่ถูกกำหนดไว้สำหรับโครงการ วงล้อวงที่ 2 เป็นคุณค่าที่แยกออกมาเป็นการประเมินผลใน 4 ด้านของโครงการประกอบด้วยด้านเป้าหมายด้านแผนงานด้านการปฏิบัติการและผลลัพธ์ ส่วนวงกลมด้านนอกนั้นเป็นอีกประเภทหนึ่งของการประเมินผลที่ตอบสนองต่อวงกลมที่ 2 นั้น ประกอบด้วยการประเมินปัจจัยด้านบริบทปัจจัยนำเข้าปัจจัยกระบวนการและปัจจัยผลผลิต ซึ่งลูกศรที่ชี้สองทิศทางนั้นเป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบพึ่งพากันระหว่างการประเมินผลที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภทของการประเมินผล ซึ่งการวัดผลของกิจกรรมนั้นจะสะท้อนออกมาว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จผลกระทบข้างเคียงที่เกิดขึ้นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจของการประเมินผลผลิต ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของผลลัพธ์จะช่วยทำให้กำหนดความต้องการสำหรับผลลัพธ์ที่ดีขึ้นต่อไป ความสัมพันธ์เหล่านี้ถูกสร้างขึ้นโดยการประเมินผลที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นคุณค่าหลัก (Core Value) โดยคุณค่าหลักนี้ซึ่งอยู่ในวงกลมด้านในสุดหมายถึงแนวคิดของสังคมของกลุ่มหรือของปัจเจกบุคคลที่ได้ให้คุณค่าเอาไว้ รูปแบบ CIPP Model นี้จะระบุคุณค่าหลักเอาไว้สำหรับการประเมินผล ยกตัวอย่างเช่นคุณค่าด้านการศึกษาซึ่งถูกประยุกต์ใช้ในการประเมินผลโรงเรียนที่เป็นของรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา นั่นคือความสำเร็จในการช่วยให้นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จตามมาตรฐานทางวิชาการที่รัฐกำหนด ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางวิชาการพื้นฐาน และการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี เป็นต้น

แล้วจะมีการประเมินผล การกำหนดตัวชี้วัด การคัดเลือกเกณฑ์ การตั้งคำถามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะช่วยทำให้การประเมินผลได้ตรงความต้องการ²¹

สำหรับรูปแบบของการประเมินผลซึ่งมี 2 ลักษณะก็คือการประเมินก่อนหรือระหว่างโครงการและการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว สำหรับประเภทของการประเมินผลซึ่งก็จะมี 4 ด้านประกอบด้วย การประเมินบริบท การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านปัจจัยกระบวนการ รายการประเมินด้านปัจจัยผลผลิต ซึ่งสามารถที่จะตั้งคำถามในแต่ละองค์ประกอบได้ดังตาราง²² ต่อไปนี้

ช่วงการประเมินผล	ประเภทของการประเมินผล			
	การประเมินปัจจัยบริบท	การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินปัจจัยกระบวนการ	การประเมินปัจจัยผลผลิต
ก่อนหรือระหว่างโครงการ	อะไรคือความจำเป็นที่สำคัญที่สุดที่โครงการสนใจ อะไรคือเป้าหมายที่จะนำไปสู่ความต้องการ	อะไรคือวิธีการที่จะนำไปสู่ความจำเป็นและเป้าหมายที่ต้องการ วิธีการที่ใช้ที่จะสามารถแบบที่มีประสิทธิภาพ มีบุคลากรที่ดีและมีการนำไปปฏิบัติที่ดีได้อย่างไร	จะนำโครงการที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติให้ตรงต่อเวลาภายใต้งบประมาณเวลาที่มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ถ้าจำเป็นโปรแกรมนี้จะได้รับการพัฒนาได้อย่างไร จะสามารถนำโครงการไปปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างไร	จะสังเกตผลสำเร็จและจะประเมินผลที่เกิดขึ้นต่อบุคคลได้อย่างไร อะไรคือตัวชี้วัดอื่นๆ ถ้าเกิดขึ้นแล้วนำไปสู่การไม่สำเร็จของโครงการคืออะไร อะไรคือผลกระทบ ใกล้เคียงที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ควรจะนำโครงการนี้ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จที่ยั่งยืนได้อย่างไร
หลังสิ้นสุด	โครงการนี้ยังเป็น	วิธีใดที่จะนำไปสู่	โครงการนี้จะนำไปสู่การ	โครงการนี้ยืนยันข้อมูล

²¹ Stufflebeam, Danial L and Coryn, Chris.L.S . 2014. *Evaluation, theory, models and applications*. Second edition, US: Jossey –Bass. pp. : 317-318.

²² Stufflebeam, Danial L and Coryn, Chris.L.S . 2014. *Evaluation, theory, models and applications*. Second edition, US: Jossey –Bass. pp. : 320.

โครงการ	โครงการที่มีความต้องการในระดับที่สูงหรือไม่ เป้าหมายของโครงการนี้สะท้อนถึงความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่	เป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ได้ วิธีการที่เลือกเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่นแล้วในด้านความสำเร็จความเป็นไปได้และต้นทุนที่ใช้ วิธีการที่เลือกคืออะไร เป็นแผนที่มีความเป็นไปได้เพียงใด	พัฒนาปรับปรุงแผนได้อย่างไร โครงการนี้จะมีการบริหารที่ดีได้อย่างไร ต้นทุนของโครงการนี้ทั้งหมดคืออะไร	ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นตรงกับความต้องการจำเป็นที่กำหนดไว้และเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีผลกระทบใกล้เคียงใดบ้างที่เกิดขึ้นทั้งผลกระทบด้านบวกและผลกระทบด้านลบ ข้อสรุปที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับต้นทุนและผลประโยชน์ ความยั่งยืนและการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางหรือไม่
---------	--	---	---	--

ตาราง 2-1 แนวคำถามการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model

ที่มา : ปรับจาก Stufflebeam and Chrym (2014 : 320)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ (2554) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานการณ์

พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย การศึกษาวิจัยนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จาก 16 จังหวัดทั่วประเทศ จำนวนรวมทั้งสิ้น 5,042 ตัวอย่าง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาการเล่นพนัน พฤติกรรมการเล่นพนัน และผลกระทบของการพนันที่มีต่อประชากรศึกษาและครอบครัว รวมถึงเงื่อนไขและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการจัดให้มีบ่อนพนันถูกกฎหมาย การเปิดให้มีร้านรับแทงพนันรูปแบบต่างๆ ที่ถูกกฎหมาย และความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการของภาครัฐในการดำเนินการซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาล และข้อเสนอแนะอื่นๆ ในเรื่องการจัดการเรื่องการพนันของภาครัฐ

ผลการศึกษาพบว่าประชากรศึกษาถึงร้อยละ 77.1 เคยมีประสบการณ์เล่นการพนันมาก่อน โดยห่วยใต้ดินเป็นการเล่นพนันครั้งแรกของประชากรศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งเริ่มเล่นการพนันเพราะชอบเสียงโชคและเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และโดยมากเริ่มเล่นการพนันด้วยตนเองโดยไม่มีใครชวน ทั้งนี้ในกลุ่มประชากรศึกษาที่ยังคงเล่นการพนันมาจนถึงช่วงรอบปีที่ผ่านมา มีร้อยละ 64.2 ผู้ที่ยังคงเล่นในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา มีร้อยละ 62.1 และผู้ที่ยังคงเล่นการพนันอยู่ในขณะที่สำรวจข้อมูลมีร้อยละ 58.9 โดยผลจากการประมาณการประชากรที่เล่นการพนันในปี 2553

พบว่าทั่วประเทศมีนักพนันเกือบ 32 ล้านคน โดยเป็นคนในชนบทมากกว่าคนในเมืองและเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย นักพนันเหล่านี้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาเป็นภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ปัจจุบันสังคมไทยมีสารพัดการพนันที่ล่อใจให้เล่น ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ตั้งแต่สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน การพนันบอล ไฮโล ชนไก่ ชกมวย และหวยประเภทอื่นๆ เช่น หวยออมสิน หวย ธกส. แต่สลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินเป็นการพนันที่คนไทยนิยมเล่นกันมาก เพราะสามารถหาซื้อและเล่นพนันได้ทั่วไป จากประมาณการจำนวนประชากรที่เล่นพนันในปี 2553 ที่นิยมซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน พบว่ามีผู้ที่นิยมเล่นหวยใต้ดินทั้งสิ้น 19.908 ล้านคน มากกว่าผู้ที่นิยมเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาลที่มี 19.180 ล้านคน ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบนักพนันใน กรุงเทพมหานครและเขตเมืองนิยมเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาลมากกว่าหวยใต้ดิน ขณะที่ในชนบทนิยมเล่นหวยใต้ดินมากกว่าเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาล

เมื่อประมาณการจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน พบว่าทั่วประเทศมีเงินซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลงวดละ 3,941 พันล้านบาท และคิดเป็นเงินเล่นพนันสลากกินแบ่งรัฐบาลตลอดทั้งปี 76.757 พันล้านบาท ในขณะที่การเล่นพนันหวยใต้ดินมีเงินเล่นพนันทั้งประเทศเฉลี่ยงวดละ 5.531 พันล้านบาท และคิดเป็นเงินเล่นพนันหวยใต้ดินตลอดทั้งปี 102.050 พันล้านบาท รวมเฉพาะการพนันสองประเภทนี้ในช่วงทุกๆ 15-16 วัน จะมีเงินเล่นพนันหมุนเวียนทั้งประเทศจำนวน 9.472 พันล้านบาท หรือมีเงินหมุนเวียนเล่นการพนันทั้งสองประเภทนี้รวมตลอดทั้งปี 178.807 พันล้านบาท ในขณะที่ประมาณการเงินเล่นการพนันประเภทอื่นๆ พบว่าประชากรที่ศึกษาหมดเงินไปกับการเล่นพนันในบ่อน 46.352 พันล้านบาท พนันกีฬาพื้นบ้าน 45.666 พันล้านบาท พนันฟุตบอล 38.006 พันล้านบาท และพนันมวย 30.833 พันล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมจำนวนเงินเล่นพนันทุกประเภทตลอดทั้งปี 2553 พบว่ามียอดสูงถึง 357.276 พันล้านบาททีเดียว

ในประเด็นเรื่องผลกระทบของการพนันนั้น จากการสำรวจข้อมูลพบว่าประชากรศึกษาส่วนมากคิดว่าการพนันไม่มีผลให้ตนเองและครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหรือยากจนลง การเล่นพนันไม่ได้ทำให้เกิดปัญหารุนแรงต่อตนเอง ต่อการงาน หรือชีวิตครอบครัว และไม่เคยถูกลงโทษจากการเล่นการพนัน สำหรับการสำรวจความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการพนันของรัฐบาล มีหลายประเด็นที่น่าสนใจคือ ประเด็นแรกความคิดเห็นต่อการทำให้บ่อนการพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับการเปิดการพนันเสรีในรูปแบบต่างๆ ซึ่งรวมถึงร้านรับแทงพนันรูปแบบต่างๆ อย่างที่เปิดให้บริการในต่างประเทศ หากมีความพยายามจะดำเนินการเปิดร้านรับแทงพนันที่ถูกกฎหมาย มีแนวโน้มจะถูกต่อต้านมากกว่าการให้ความสนับสนุน

ซึ่งรวมถึงประเด็นเรื่องความพยายามเพิ่มโอกาสในการเล่นพนันของคนไทย ด้วยการนำสลากลอตโต้และสลากรู้ผลทันที (ด้วยการขูดหรือลอก) เข้ามาเล่นนอกเหนือจากการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล²³

จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์, กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, ปิยะมาศ ทัฒนกุล, เพ็ญกมล มานะรัตน์, ศิริศักดิ์ คชสวัสดิ์, คำปิ่น อักษร ศึกษาวิจัย เรื่อง **การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษา บ่อนไฟ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ** เป็นงานศึกษาที่เริ่มต้นจากการคิดว่าด้วยสังคมวิทยาที่นำมาใช้ในการศึกษาการพนัน โดยมุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญและความเปลี่ยนแปลงในมิติการพนันที่เกิดขึ้น ศึกษาพฤติกรรมของผู้เล่น ประเภท ชนิดการพนัน ในพื้นที่ในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดอุบลราชธานี และ อำนาจเจริญ เพื่อศึกษาต้นทุนและรายได้ ประมาณการวงเงินพนัน รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการเล่นพนัน รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเล่นการพนัน โดยวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงสังคมเศรษฐกิจของผู้เล่น

ผลการศึกษาที่พบ ในส่วนของสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ พบว่า “หวยใต้ดิน” ยังคงเป็นชนิดการพนันที่เป็นที่นิยม เนื่องจากเข้าถึงได้ง่ายและมีความสะดวกในการเล่นการพนันชนิดดังกล่าว สำหรับการพนันที่พบสามารถจัดประเภทเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือการพนันผิดกฎหมาย ซึ่งได้แก่ หวย บ่อนไฟ การพนันที่ผิดกฎหมายและสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม ได้แก่ ไฮโล การชนไก่ การพนันที่ผิดกฎหมายที่มาจากเทคโนโลยี ได้แก่ การพนันฟุตบอล การพนันออนไลน์ และมวยตู้ ซึ่งการพนันแต่ละชนิดมีกลุ่มผู้เล่นที่หลากหลายทั้งในอายุอาชีพ และวงเงินหมุนเวียน

ในส่วนของกรณีศึกษาเจาะลึกทั้งบ่อนไฟ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโลงานศพ พบว่า (1) การพนันบอลเว็บไซต์ เขตเมืองอำนาจเจริญ พิจารณาจากกลุ่มผู้เล่นพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนในระดับนักเรียนมัธยมปลาย โดยแรงจูงใจสำคัญของผู้เล่นกลุ่มนี้คือเหตุผลในเชิงสังคม (social reason) การที่กลุ่มเพื่อนเข้าไปยังร้านที่รับแทงพนันบอลเว็บไซต์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปแทงบอลเว็บไซต์ (2) ไฮโลงานศพ เป็นสนามของการสมาคมของผู้คนในชุมชนในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ในชุมชน ที่ชุดคุณค่าบางอย่างที่มีร่วมกันถูกสร้างขึ้นและได้รับการยอมรับ ชุดคุณค่าของชุมชนที่ได้รับการยอมรับให้จัดกิจกรรมดังกล่าวในงานศพถูกผสมผสานเข้าการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น ส่งผลให้แรงจูงใจของผู้เล่นนอกจากจะเป็นที่สมาคมกันแล้ว เดิมพันในวงไฮโลได้ขยับตัวขึ้นมาเป็นแรงจูงใจหลักของผู้เล่นด้วย (3) บ่อนไฟสเตอร์ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นไฟ สะท้อนให้เห็นในการให้ความหมายต่อการพนันของนักพนันกลุ่มต่างๆ อาทิ นักพนันที่เป็น

²³ พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ (2554) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

ข้าราชการ แม่ค้า พบการให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน กล่าวคือนักพนันเชื่อว่า การเล่นไพ่เป็นกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เทียบเคียงได้กับกิจกรรมทางสังคมประเภทอื่นๆ ที่บุคคลทั่วไปใช้เป็นกิจกรรมคลายเครียด และกิจกรรมยามว่าง คำตอบที่ได้มักจะสะท้อนด้วยคำพูดที่ว่า “คือการเล่นเพื่อคลายเครียด” หรือ “กิจกรรมยามว่าง” “กิจกรรมคลายเครียดยามว่าง” ดังนั้นช่องว่างของเวลาที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันจึงถูกเติมเต็มด้วยการเล่นไพ่²⁴

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ²⁵ ศึกษา เรื่องการพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย ผลกระทบของการพนันแฝงที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย พบว่า เด็ก และเยาวชนยังมีประสบการณ์การเล่นการพนันประเภทอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ได้แก่ การเล่นพนันเกี่ยวกับกีฬา เช่น การแทงฟุตบอลในนัดต่างๆ ทั้งการแข่งขันของสโมสรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและนอกประเทศ การเล่นพนันหวย หวยใต้ดิน การเล่นพนันเกี่ยวกับสัตว์ เช่น ชนไก่ เป็นต้น ทั้งนี้การเล่นการพนันดังกล่าวส่งผลกระทบ ทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และบุคคลรอบข้าง ดังนี้ ประการแรก ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง โดยการเล่นการพนันทำให้เกิดความรู้สึก อายากล่อง อายากเอาชนะ ทำให้ชอบความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ การต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่นมากขึ้น ชอบคาดหวังถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ แต่เมื่อยิ่งเสียทรัพย์ยิ่งทำให้ต้องเล่นเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้คืนมา สูญเสียเงิน ตั้งแต่หลักร้อยบาทถึงหลักหมื่นบาท หรือจ่ายในลักษณะของการเลี้ยงเพื่อนฝูง การเติมพนัน การต้องการทำลายสถิติของตนเอง มีการกู้หนี้ยืมสินจากผู้อื่นหรือการหยิบยืมเงินจากพ่อแม่และคนใกล้ชิด ประการที่สอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง โดยการเล่นการพนันในบางครั้งทำให้เกิดปากเสียงกับผู้ร่วมเล่นด้วยกัน และ/หรือมีการทำร้ายร่างกายกับบุคคลอื่นที่เล่น ด้วยกัน อันเนื่องมาจากการเกิดจากความไม่พอใจที่แพ้พนันผู้อื่น การเสียหน้า รวมถึงการหนีไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากหนีหนี้การพนันซึ่งทำให้เป็นการสร้างภาระและความเดือดร้อนให้กับบุคคลในครอบครัว และเป็นการ ทอดทิ้งบุคคลในครอบครัว นอกจากนี้อาจถึงขั้นเลิกกับคนรัก หรือเสียสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว

การศึกษาพฤติกรรมการพนันในประเทศไทยเชิงปริมาณ ได้ใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีส่วนกำหนด 'การเคยเล่นการพนัน' และ 'การยังคงเป็นผู้เล่นพนัน' ของ

²⁴ จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์, กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, ปิยะมาศ ทับมงคล, เพียงกมล มานะรัตน์, ศิระศักดิ์ คชสวัสดิ์, คำปิ่น อักษร ศึกษาวิจัย (2554) การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไพ่ พนันฟุตบอล เว็บไซต์ และไอโกล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

²⁵ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

คนไทย โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจภายใต้โครงการวิจัย รวมจำนวนทั้งสิ้น 5,042 ตัวอย่าง ข้อค้นพบในภาพรวมที่สำคัญพบว่า สำหรับคนไทยแล้ว การพนันเป็นสินค้าเสพติด (Addictive Goods) ผลการศึกษายังระบุว่า 'ความสุข' ที่ได้จากการเล่นการพนันมีส่วนสำคัญในการกำหนดว่า บุคคลจะเป็นผู้ที่เล่นการพนันหรือไม่

โดยเฉลี่ยแล้วผู้ที่เล่นการพนันเป็นผู้ที่เกลียดความเสี่ยง (Risk-averse Person) และรู้ตัวว่าตนเป็นผู้ที่ติดการพนัน ดังนั้น ผลการศึกษาจึงชี้ไปในทิศทางที่สรุปว่า ผู้เล่นการพนันในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเป็น 'ผู้เสพติดอย่างมีเหตุผล' (Rational Addiction Behavior) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Becker and Murphy (1988) กล่าวคือ ผู้พนันได้ทำการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าการพนันอย่างมีเหตุผลโดยเปรียบเทียบ 'ต้นทุนส่วนบุคคล' (Private Cost) ทั้งที่เกิดขึ้นทันที (เช่น เงินที่จะเสียจากการเล่นการพนัน หรือต้นทุนค่าเสียโอกาสอื่นๆ จากเวลาที่เล่นการพนัน ฯลฯ) และต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (เช่น การออมและความเป็นไปได้ของการมีสินทรัพย์ที่ลดลงในอนาคต ฯลฯ) เปรียบเทียบกับ 'ความสุข' ที่ได้จากการเล่นการพนัน นอกจากนั้น ยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนว่าบุคคลรอบข้าง (Peer Effects) ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและกลุ่มเพื่อนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมการเล่นการพนันของคนไทย

การศึกษายังพบว่าปัจจัยกำหนดและลักษณะของผู้ที่ 'เคยเล่น' การพนัน และผู้ที่ 'ยังคงเล่น' การพนันมีความแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างทางด้านเพศไม่มีส่วนอธิบายว่าบุคคลจะเป็นผู้ที่ยังคงเล่นการพนันหรือไม่ แต่การเป็นเพศชายมีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์ในการเล่นการพนันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ลักษณะและปัจจัยกำหนดที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อนโยบายที่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาในส่วนที่ผ่านมาเราสรุปได้ว่า นโยบายที่ต้องการป้องกันผู้เล่นใหม่ (New Entry) อาจควรจะทำให้ความสำคัญกับประชากรไทยที่เป็นเพศชาย และเริ่มการรณรงค์กับบุคคลตั้งแต่อายุยังน้อย นอกจากนั้น บุคคลที่มีปัญหาทางครอบครัว ได้แก่ กลุ่มคนมีสถานะภาพหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่มีแนวโน้มที่จะทดลองเล่นการพนันได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่นๆ และที่สำคัญ เนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนมีส่วนกำหนดพฤติกรรมการลองเล่นการพนันของบุคคล ดังนั้น การทำนโยบายรณรงค์เพื่อลดการพนันอาจไม่เพียงมุ่งเป้าไปที่เฉพาะบุคคล แต่อาจเป็นไปในวงกว้างเพื่อสร้างสำนึกให้ผู้ที่เล่นการพนันรู้ตัวว่าตนเองสามารถสร้างปัญหาให้กับคนข้างเคียงในครัวเรือนได้เช่นเดียวกัน (ซึ่งคล้ายคลึงกับกรณีการสูบบุหรี่) สิ่งดังกล่าวอาจช่วยให้การรณรงค์ลดการพนันเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นัยเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เป็นผู้เล่นในปัจจุบัน คือควรจะทำให้ความสำคัญกับทุกเพศทุกวัย โดยกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาควรเป็นกลุ่มที่ได้รับการให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก และข้อเท็จจริงที่ว่า ผู้เล่นพนันคนไทยมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม 'เสพติดอย่างมีเหตุผล' กับการพนัน ดังนั้น การดำเนินนโยบายการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มต้นทุนส่วนบุคคล (Private Cost)

ของการเล่นการพนัน (เช่น การเพิ่มค่าปรับ การเพิ่มบทลงโทษ และการควบคุมการเล่นการพนันที่เข้มงวดขึ้น (ซึ่งจะทำให้ Expected Cost ของการเล่นพนันเพิ่มขึ้น) อาจมีส่วนช่วยในการลดการเล่นพนันลง ผลการศึกษาในรายประเภทยังพบว่า การที่ผู้พนันเคยถูกลงโทษจากการเล่นพนันมิได้ทำให้คนดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะลดการเล่นพนันลง ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นการเสริมข้อเสนอแนะที่ว่าบทลงโทษต่อการเล่นการพนันอาจยังไม่พอที่จะทำให้ผู้เล่นเห็นว่า'ผลเสีย' (Expected Loss) มีมากกว่าอรรถประโยชน์ที่ตนจะได้รับโดยเฉพาะการพนันห่วยได้ดิน ห่วยทุกชนิด การพนันในบ่อน การพนันมวย/มวยตู้ การพนันในบ่อน

ผู้ลองเล่น' การพนันและการเป็น 'ผู้ยังคงเล่น' การพนันในปัจจุบัน ดังนั้น ผลจากการเล่นการพนันไม่เพียงแต่สร้างต้นทุนส่วนบุคคลให้กับผู้ที่เล่นการพนันเท่านั้น แต่ยังสร้างต้นทุนภายนอกทางอ้อม (Indirect External Costs) ให้กับสังคมได้จากการที่มีส่วนช่วยให้บุคคลอื่นกลายเป็นผู้เล่นการพนันไปด้วย²⁶

วรวิทย์ โอนพรัตน์วิบูล ศึกษาเรื่องกระบวนการตัดสินใจและอิทธิพลของสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่อการตัดสินใจเลิกเล่นพนันฟุตบอลของกลุ่มผู้เล่นการพนันฟุตบอล ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเล่นพนันฟุตบอลของประชาชนมี 4 ขั้นตอนคือ การรับรู้ปัญหา การเปลี่ยนแปลงขั้นการเกิดสำนึกขั้นการเลือกแนวทางปฏิบัติและขั้นลงมือปฏิบัติ ด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลิกเล่นพนันฟุตบอลมี 7 ปัจจัยคือ การแพ้พนันบ่อยครั้งและปัญหาทางการเงิน ผลกระทบที่รุนแรงต่อการดำรงชีวิต ความเชื่อทางศาสนา ปัญหาการทำงานหรือการเรียน การได้ยินประสบการณ์ที่ไม่ดีของผู้อื่น ความศรัทธาของกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมาย และการไม่มีช่องทางการเล่นพนันที่สะดวก สำหรับสื่อบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลิกเล่นการพนันฟุตบอล แต่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวอย่างได้ส่วนหนึ่ง โดยสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ในกรณีของสื่อมวลชนได้แก่โทรทัศน์ คือ เป็นผู้สะท้อนสภาพความเป็นจริงของการพนันฟุตบอล เป็นผู้สนับสนุน มีอิทธิพลโดยตรง และมีอิทธิพลขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ²⁷

²⁶ สมประวิณ มั่นประเสริฐ (2554) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย : การศึกษาเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

²⁷ วรวิทย์ โอนพรัตน์วิบูล. (2549). กระบวนการตัดสินใจและอิทธิพลของสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่อการตัดสินใจเลิกเล่นพนันฟุตบอลของกลุ่มผู้เล่นการพนันฟุตบอล. หลักสูตรปรัชญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยของวิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน²⁸ ศึกษาเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหาร และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลใน ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล มีการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีแนวทางในการ ส่งเสริมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันคือ ส่งเสริมให้กินเจ หรือมังสวิรัตให้มากขึ้นเพื่อสุขภาพ ต้องดูแลเอาใจใส่ครอบครัว ได้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตตั้งแต่เด็กๆ ปลูกจิตสำนึกให้ถึงปัญหาที่จะ ตามมา และรณรงค์เรื่องการแต่งกายสุภาพแบบไทย รักนวลสงวนตัว เข้มงวดเรื่องวัฒนธรรมภาษา ปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ ได้รณรงค์ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มสุรายาเสพติด

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิด การวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เน้นการศึกษาทั้งในเชิงสังคมมิติและเศรษฐกิจมิติ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ของการพนันในชุมชน ที่วิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ กนกศักดิ์ แก้วเทพ²⁹ ได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยการพนันพื้นบ้าน จำนวน 5 เรื่อง โดยอธิบายว่าสิ่งที่งานวิจัยทุกเรื่องทำในลักษณะขอบเขตเนื้อหาที่เหมือนกันคือ เรื่องบริบท หรือ สถานการณ์ของการพนัน โดยมุ่งไปที่การศึกษาความเป็นมา (ภูมิหลัง) และพัฒนาการของการพนัน โดยพิจารณา การละเล่นพื้นบ้านจำนวนมากมายจาก บ่อนพนันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ผู้เล่นพนันมีมาก ขึ้น วงเงินพนันมีจำนวนมากขึ้น ฯลฯ เป็นต้น ควบคู่กับบริบท และอีกด้านหนึ่งคือการศึกษาในธุรกิจ การพนันพื้นบ้าน ในประเด็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประมาณการข้อมูลเชิงปริมาณด้านตัวเลขของ ธุรกิจการพนันพื้นบ้าน รายได้-รายจ่ายของบ่อนพนัน และ กำไร-ขาดทุนของบ่อนพนัน ตลอดจน กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับบ่อนพนัน จำนวนผู้เล่นพนัน และวงเงินพนัน โดยรวม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญของการศึกษาสถานการณ์ของการพนันในชุมชน ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ใน ประเด็นด้านประเภทของการพนัน จำนวนผู้เล่น ความถี่ในการเล่น จำนวนเงินทุนหมุนเวียน

²⁸วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน. (2554). ศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

²⁹ กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (มปป.) การสังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยการพนันพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ ศึกษาปัญหาการพนัน.

เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์พนันทั้งในเชิงสังคมวิทยา บริบทของประเภทการเล่นพนัน และในเชิงธุรกิจการพนัน

นอกจากนี้ การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา ณะวัฒนาวงศ์ และคณะ ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง **การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ** เป็นงานศึกษาที่เริ่มต้นจากกรอบคิดว่าด้วยสังคมวิทยาที่นำมาใช้ในการศึกษาการพนัน โดยมุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญและความเปลี่ยนแปลงในมิติการพนันที่เกิดขึ้น ศึกษาพฤติกรรมของผู้เล่นประเภท ชนิดการพนัน ในพื้นที่ในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดอุบลราชธานี และ อำนาจเจริญ เพื่อศึกษาต้นทุนและรายได้ ประมาณการวงเงินพนัน รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการเล่นพนัน รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเล่นการพนัน โดยวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงสังคมเศรษฐกิจของผู้เล่น โดยแรงจูงใจสำคัญของผู้เล่นกลุ่มนี้คือเหตุผลในเชิงสังคม (social reason) การที่กลุ่มเพื่อนเล่นการพนัน การเล่นพนันทำให้มีการสมาคมของผู้คนในชุมชนในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในชุมชน สะท้อนให้เห็นในการให้ความหมายต่อการพนันของนักพนันกลุ่มต่างๆ อาทิ นักพนันที่เป็นข้าราชการ แม่ค้า พบการให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน กล่าวคือนักพนันเชื่อว่า การเล่นพนันเป็นกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เทียบเคียงได้กับกิจกรรมทางสังคมประเภทอื่นๆ ที่บุคคลทั่วไปใช้เป็นกิจกรรมคลายเครียด และกิจกรรมยามว่าง คำตอบที่ได้มักจะสะท้อนด้วยคำพูดที่ว่า “คือการเล่นเพื่อคลายเครียด” หรือ “กิจกรรมยามว่าง” “กิจกรรมคลาตเครียดยามว่าง”³⁰ ซึ่งเป็นการแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการเล่นพนันที่ส่งผลต่อจิตใจ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเล่นการพนันในประเทศไทยเชิงปริมาณ ผลการศึกษายังระบุว่า 'ความสุข' ที่ได้จากการเล่นการพนันมีส่วนสำคัญในการกำหนดว่า บุคคลจะเป็นผู้ที่เล่นการพนันหรือไม่ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ที่เล่นการพนันเป็นผู้ที่เกลียดความเสี่ยง (Risk-averse Person) และรู้ตัวว่าตนเป็นผู้ที่ติดการพนัน ดังนั้น ผลการศึกษาจึงชี้ไปในทิศทางที่สรุปว่า ผู้เล่นการพนันในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเป็น 'ผู้เสพติดอย่างมีเหตุผล' (Rational Addiction Behavior) นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนว่าบุคคลรอบข้าง (Peer Effects) ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและกลุ่มเพื่อนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมการเล่นการพนันของคนไทย ผลจากการเล่นการพนันไม่เพียงแต่สร้างต้นทุนส่วนบุคคลให้กับผู้ที่เล่นการพนันเท่านั้น แต่ยังคงสร้างต้นทุนภายนอกทางอ้อม (Indirect External Costs) ให้กับสังคมได้จากการที่มีส่วนช่วยให้บุคคลอื่นกลายเป็นผู้เล่นการพนันไปด้วย ซึ่งในงานวิจัยนี้จะ

³⁰ จันทรา ณะวัฒนาวงศ์และคณะ (2554) **การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ**. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

ศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ด้วย ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในประเด็นสาเหตุของการพนันใน ประเด็น สาเหตุจากการมีทัศนคติทางบวกต่อการพนัน การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการประกอบ อาชีพ

นอกจากนี้ ผลกระทบของการเล่นพนันส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน ดัง งานวิจัยของอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ³¹ ศึกษา เรื่องการพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการ เปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย การ เล่นการพนันดังกล่าวส่งผลกระทบ ทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และบุคคลรอบข้าง ประการแรก ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง โดยการเล่นการพนันทำให้เกิดความรู้สึก อยากรอง อยากรู้อยากเห็น ทำให้ชอบความเสี่ยงต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่นมากขึ้น ชอบคาดหวังถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ จ่ายในลักษณะของการเลี้ยงเพื่อนฝูง การเดิมพัน การต้องการทำลายสถิติของตนเอง มีการกู้หนี้ยืมสิน จากผู้อื่นหรือการหยิบยืมเงินจากพ่อแม่และคนใกล้ชิด ประการที่สอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ ครอบครัวและบุคคลรอบข้าง โดยการเล่นการ พนันในบางครั้งทำให้เกิดปากเสียงกับผู้ร่วมเล่น ด้วยกัน และ/หรือมีการทำร้ายร่างกายกับบุคคลอื่นที่เล่น ด้วยกัน อันเนื่องมาจากการเกิดจากความไม่ พอใจที่แพ้พนันผู้อื่น การเสียหน้า รวมถึงการหนีไปอยู่ทีอื่น เนื่องจากหนีหนี้การพนันซึ่งทำให้เป็นการ สร้างภาระและความเดือดร้อนให้กับบุคคลในครอบครัว และเป็นการ ทอดทิ้งบุคคลในครอบครัว นอกจากนี้อาจถึงขั้นเลิกกับคนรัก หรือเสียสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว ในด้านผลกระทบต่อ ตนเอง ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อเพื่อนสนิท และผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ

ทั้งนี้ การนำไปสู่การแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันใน ชุมชนตำบลทุ่งหลวง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมทางศาสนาเข้ามาบูรณาการ โดยจากการ ทบทวนแนวคิด พบว่าหลักธรรม (ศีล 5) และหลักอภัยมุข 6 เป็นหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามที่ป้องกัน บุคคลเข้าสู่การกระทำที่นำไปสู่การพนัน โดยการบูรณาการหลักธรรม ศีล 5 หรือที่เรียกว่า กรรม กิเลส คือ สิ่งที่ทำให้ชีวิตต้อยลง โดยศีลข้อ ข้อที่ 1-4 เป็นประตู่แห่งนรก และหลักธรรมศีล 5 ข้อที่ 5 รวมกับหลัก อภัยมุข 6 เป็นหลักธรรมที่จะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติของการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ นำไปสู่การพนัน ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคพระพุทธโฆสจารย์³² ได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า คำว่า ศีล นี้แปลว่าปกติคือการทำความดีและวาจาให้เป็นปกติเรียบร้อยไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด ศีล แปลว่าเย็น คือทำให้เป็นคนเยือกเย็น ทำให้เย็นกายเย็นใจ ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะขาดศีล ศีลแปลว่า

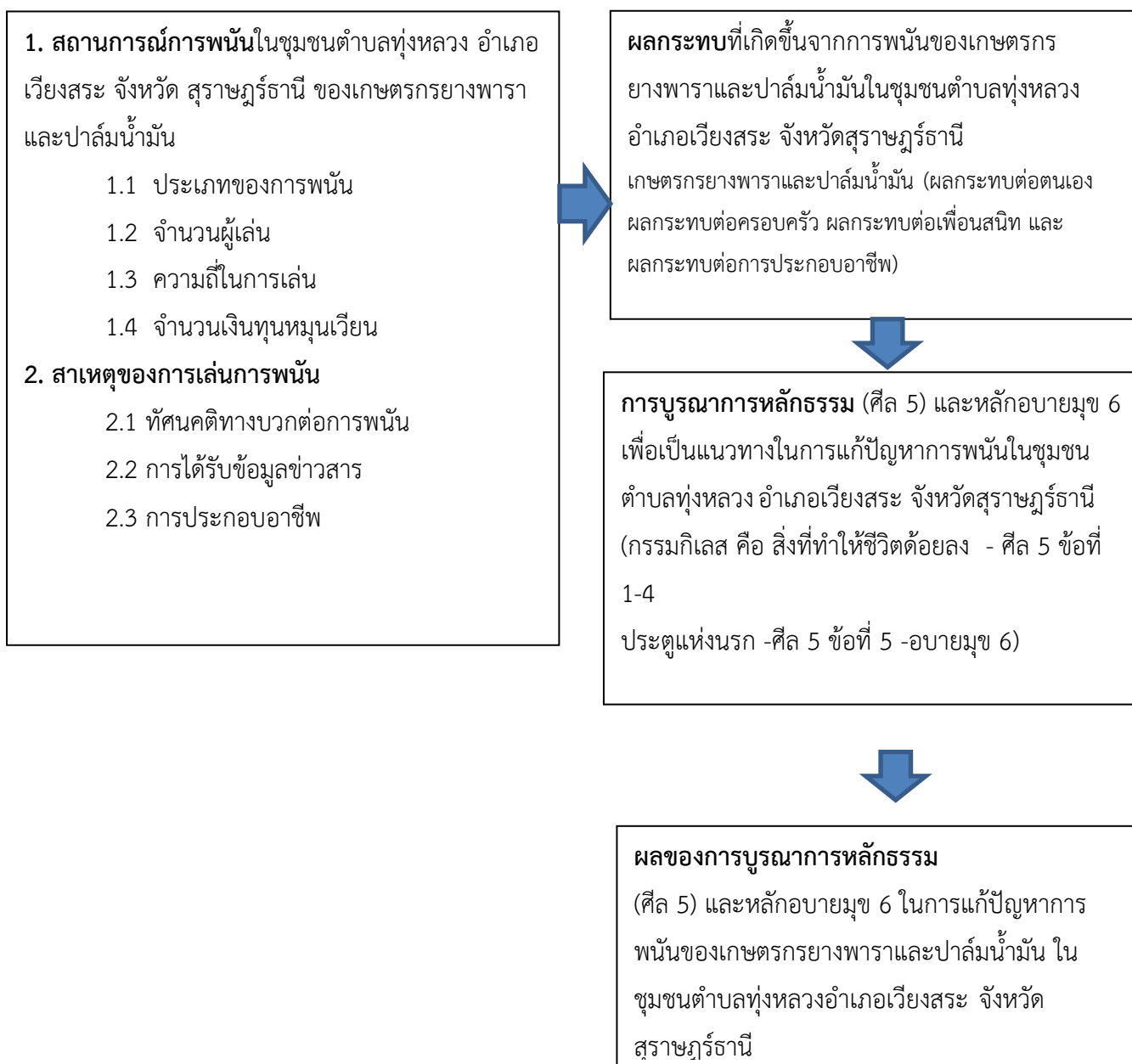
³¹ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของ กิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการ พนัน

³² พระพุทธโฆสเถระ. (2546). คัมภีร์วิสุทธิมรรค, แปลโดย สมเด็จพระพุทธปาหิตยาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรวงศ์พิมพ์ จำกัด.

เกษม คือปลอดภัย ทำให้เบากายเบาใจ ศิลจึงเป็นหลักธรรมพื้นฐานสำหรับการดำเนินชีวิตตามปกติ ซึ่งการเล่นพนัน ถือว่าเป็นการดำเนินชีวิตที่ผิดปกติไปจากศีล 5 การรักษาศีล 5 หรือการบูรณาการ หลักธรรมศีล 5 เข้ามาสู่การแก้ปัญหาพนัน เพื่อดึงเอาวิถีปฏิบัติปกติคืนสู่การปฏิบัติอันไม่เกี่ยวเนื่อง กับการพนัน นอกจากนี้ การนำหลักอบายมุข 6 เข้ามาบูรณาการแก้ปัญหการพนันของเกษตรกร ชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อป้องกัน ไม่ให้ผู้เล่นพนันเดินทางเข้าสู่ปากทางแห่งความเสื่อมทั้งหลายหรือยังเหตุแห่งความฉิบหาย ดังที่ พระ ศรีปริยัติโกศลและคณะ³³ ได้กล่าวถึงอบายมุขว่าหมายถึง เหตุเครื่องฉิบหายเพราะเมื่อบุคคลประกอบ เข้าแล้วทำให้เดือดร้อน สูญเสียความนับถือจากผู้พบเห็น เมื่อล่วงลับไปแล้วย่อมได้รับความเดือดร้อน ในอบายมุขมี 6 อย่าง

ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นหลักธรรมในการหาแนวทางแก้ปัญหการพนันของเกษตรกรสวนยางพารา และปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในชุมชนที่วิจัยครั้งนี้

³³ พระศรีปริยัติโกศลและคณะ. (2546). คู่มือธรรมศึกษาขั้นตรี. กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธีสหาย พัฒนาการพิมพ์.

ภาพที่ 2-2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องพินันกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหการพินันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การพินันของชุมชนเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพินันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพินันที่มีต่อเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพินันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 4) เพื่อบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหการพินันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยผู้วิจัยได้วางแนวทางวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
- 3.7 แผนการดำเนินงาน
- 3.8 การตรวจสอบข้อมูล

3.1 รูปแบบการศึกษา

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังรายละเอียด ประกอบด้วย

1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (None-Participant Observation) คือการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เล่นการพินันที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพินัน ประกอบด้วย ผู้เล่นการพินันที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน

น้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนของผู้เล่น สมาชิกในครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

3. การสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นศึกษาข้อมูลให้ได้ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่สมบูรณ์ และการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อการตรวจสอบข้อมูล

4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมสะท้อนผลของการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรรมสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีในขั้นตอนนี้จะมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 1 วนรอบ

3.2 พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

1. พื้นที่ การวิจัยนี้ศึกษาในพื้นที่ชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 16 ชุมชน

2. กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยนี้จะเลือกกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เล่นและมีความสัมพันธ์กับผู้เล่นโดยตรง ประกอบด้วย

1. ผู้เล่นการพนันซึ่งเป็นเกษตรกรรมสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในประเภทที่มีจำนวนผู้เล่นมากที่สุด
2. เพื่อนของผู้เล่น
3. ตัวแทนสมาชิกในครอบครัวของผู้เล่น

2.2 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นระดับผู้นำ ผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรรมสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง ประกอบด้วย

1. ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 16 คน จาก 16 ชุมชน
2. ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 16 คน แบ่งเป็น สมาชิกสภาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง จำนวน 12 คน และฝ่ายบริหารจำนวน 4 คน
3. ผู้นำทางศาสนาจำนวน 2 คน

3.3 เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสังเกต และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) กับผู้เล่นการพนัน ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น สมาชิกในครอบครัวผู้เล่น เพื่อนสนิทของผู้เล่น เป็นต้น โดยกำหนดประเด็นคำถามปลายเปิดตามกรอบแนวคิดการวิจัย ใน 3 ประเด็นหลัก คือ

1.1 สถานการณ์การพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัด

สุราษฎร์ธานีในประเด็นด้านประเภทการพนัน จำนวนผู้เล่น ความถี่ในการเล่น และจำนวนเงินทุนหมุนเวียนในแต่ละประเภทการพนัน

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย ทักษะคติทางบวกต่อการพนัน การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการประกอบอาชีพ

1.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย ผลกระทบต่อตนเอง ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อเพื่อนสนิท และผลกระทบต่อการทำงาน (การประกอบอาชีพ)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์การพนัน สาเหตุของการเล่นพนัน และผลกระทบของการเล่นพนัน

2. กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาสถานการณ์การพนัน สาเหตุของการเล่นพนันและผลกระทบของการเล่นพนัน

3. กำหนดข้อความหลักและคำถามย่อยให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นและตรวจสอบผลการวิจัย โดยผู้วิจัยจะจัดให้มีการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการ สมาชิกในครอบครัวผู้เล่น เพื่อนสนิทของผู้เล่น เป็นต้น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์การพนัน สาเหตุของการเล่นพนัน และผลกระทบของการเล่นพนันมาทบทวนผลการวิจัย

2. กำหนดข้อความหลักและคำถามย่อยให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. ผู้วิจัยจะจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมสะท้อนผลของการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรรมสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การประชุมครั้งที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกข้อมูลจากการประชุม และบันทึกจากการสังเกตของผู้วิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ โดยการกำหนดประเด็นการบันทึกผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การประชุมครั้งที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกข้อมูลจากการประชุม และบันทึกจากการสังเกตของผู้วิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ โดยการกำหนดประเด็นการบันทึกผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การประชุมครั้งที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกข้อมูลจากการประชุม (การประเมินผลตามรูปแบบ CIPP Model และบันทึกจากการสังเกตของผู้วิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ โดยการกำหนดประเด็นการบันทึกผลตามรูปแบบ CIPP Model เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หรือผู้ช่วยนักวิจัย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาจากเอกสาร และนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 1.1 การจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก
 - 1.2 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการสัมภาษณ์
 - 1.3 คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุป เรียบเรียง และวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม
 - 2.1 การจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม
 - 2.2 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการสัมภาษณ์
 - 2.3 คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุป เรียบเรียง และวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประชุมครั้งที่ 1 การวางแผน (Planning)

คณะผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือเชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน มาเข้าประชุมร่วมกันแบบระดมสมอง (Brainstorming) โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) แลกเปลี่ยนความรู้สึกร่วมกัน (Shared Comment) และหาข้อสรุป (Conclusion) ใช้เวลาในการจัดประชุมในช่วงบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง โดยให้ร่วมกันวางแผน โดยให้นำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการหาข้อสรุปในกิจกรรมกลุ่ม (Group Activity) เพื่อร่วมกันวางแผนเชิงปฏิบัติการในการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของชุมชนเกษตรกรรมอย่างพาราและปาล์ม น้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัยกล่าวต้อนรับและแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมในครั้งนี้ว่ามีเป้าหมายหลักเพื่อการบูรณาการหลักธรรมแก้ปัญหาการพนันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. คณะผู้วิจัยแจกเอกสารผลการศึกษา และนำเสนอให้เห็นถึงสภาพปัญหาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์การพนันของตำบลทุ่งหลวง สาเหตุการเล่นพนัน รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นพนันในชุมชนนี้ รวมทั้งการอธิบายโดยยกเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นความสำคัญของปัญหาการพนัน และร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาโดยการนำหลักธรรม ศีล 5 และอบายมุข 6 มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาและผลกระทบจากการพนัน
3. คณะผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการจัดแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คนเพื่อร่วมกันระดมสมอง โดยกำหนดว่าให้มีการนำเสนอผลการประชุมด้วย โดยผู้วิจัยแจ้งว่าผลการระดมสมองครั้งนี้จะได้ข้อสรุปที่นำไปสู่การจัดทำแผนการปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรรมอย่างพาราและปาล์ม น้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี หากผลบูรณาการได้ผลที่ดีก็จะมีการต่อยอดไปสู่ชุมชนอื่นๆ ที่มีปัญหาการพนันได้
4. คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเกตผล บันทึกภาพ บันทึกผล วิเคราะห์ผล และนำเสนอสรุปผลรวบยอดของการจัดทำร่างแผนเชิงปฏิบัติการ และให้ผู้เข้าร่วมยืนยันข้อมูลความถูกต้องอีกครั้ง ก่อนที่จะเป็นแผนปฏิบัติการจริงที่สมบูรณ์เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในขั้นตอนถัดไป

5. หอศาสสมัครของการเข้าร่วมโครงการนี้โดยขออาสาสมัครกลุ่มละอย่างน้อย 1 คน ได้แก่ กลุ่มตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น โดยต้องปฏิบัติตามแผนเชิงปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้แล้วจากผลของการประชุมในครั้งที่ 1 อย่างเคร่งครัด
6. คณะผู้วิจัยนัดหมายว่าจะมีการประชุมอีกครั้งในอีก 2 เดือนข้างหน้า เพื่อรับฟังการสะท้อนผลของอาสาสมัครที่ได้นำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติจริง
7. คณะผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนผลของการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้เข้าร่วมประชุมต่อโครงการนี้ และเพื่อการนำไปสู่การปรับปรุงในการประชุมครั้งถัดไป
8. คณะผู้วิจัยได้บันทึกผลของการสะท้อนผล และกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน และปิดการประชุมครั้งที่ 1 อย่างเป็นทางการ

ประชุมครั้งที่ 2 การสะท้อนผลการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ (Reflecting)

คณะผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือเชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน ที่เคยเข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 1 เข้าร่วมประชุมอีกครั้งเพื่อร่วมรับฟังผลการนำแผนบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวงไปปฏิบัติ ใช้เวลาในการจัดประชุมในช่วงบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัยกล่าวต้อนรับและ แจกเอกสาร และนำเสนอแผนปฏิบัติการจริงที่ได้จากการประชุมครั้งที่ 1 ให้กับผู้เข้าร่วมประชุมอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการทบทวนแผนปฏิบัติการดังกล่าว
2. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถตั้งคำถามต่ออาสาสมัครได้ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการจัดการกับปัญหาของการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ
3. คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเกตผล บันทึกภาพ บันทึกผล วิเคราะห์ผล และนำเสนอสรุปผลของการสะท้อนผลจากอาสาสมัครดังกล่าว และให้ผู้เข้าร่วมยืนยันข้อมูลความถูกต้องอีกครั้ง
4. คณะผู้วิจัยนัดหมายว่าจะมีการประชุมอีกครั้งในอีก 1 เดือนข้างหน้า เพื่อร่วมกันประเมินผลของโครงการนี้ โดยจะมีพระวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการโทษของการพนัน และการนำหลักธรรมศีล 5 และอบายมุขมาใช้ในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง

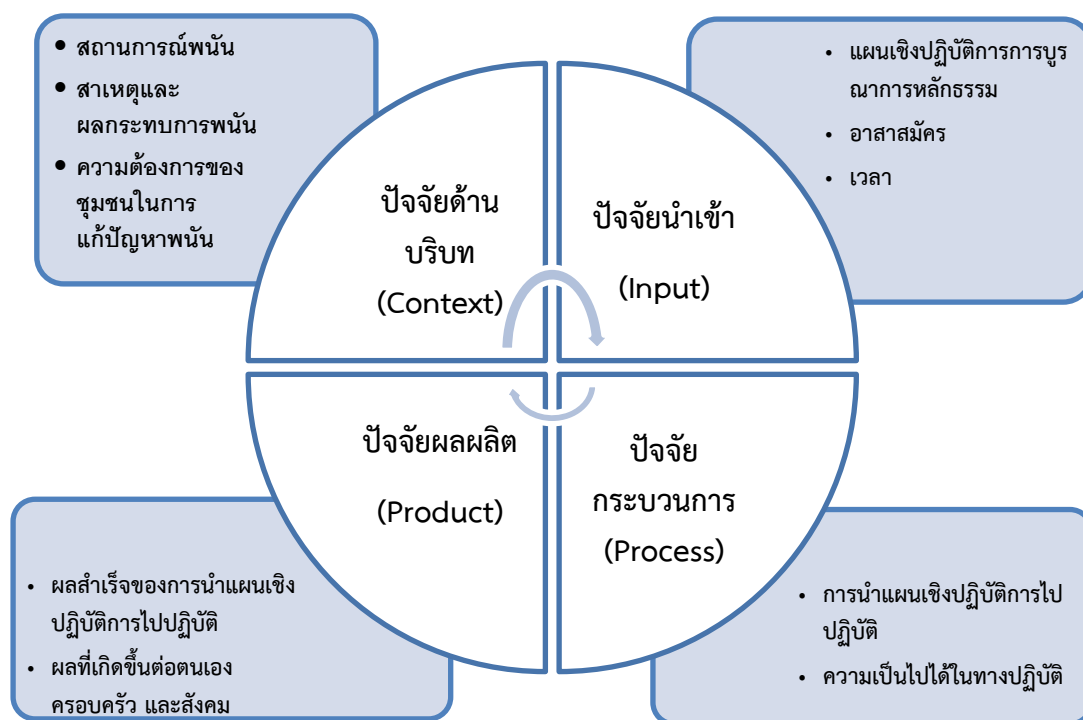
5. คณะผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนผลของการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้เข้าร่วมประชุมต่อโครงการนี้ และเพื่อการนำไปสู่การปรับปรุงในการประชุมครั้งถัดไป
6. คณะผู้วิจัยได้บันทึกผลของการสะท้อนผล และกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน และปิดการประชุมครั้งที่ 2 อย่างเป็นทางการ

ประชุมครั้งที่ 3 การประเมินผล (Evaluation) คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน ที่เคยเข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 1 และ 2 มาเข้าร่วมประชุมอีกครั้งเพื่อร่วมกันประเมินผลการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยคณะผู้วิจัยการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model โดยการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คนเพื่อร่วมกันประเมินตามประเด็นที่คณะผู้วิจัยกำหนดให้ และมีการนำเสนอผลของแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นจะมีผู้นำทางศาสนาจัดอบรมโดยนำหลักธรรมทางศาสนาหลัก (ศีล 5 และหลักอภัยมุข 6) และหลักธรรมอื่นเพื่อให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียปัญหาและผลกระทบของการเล่นพนันเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาในการจัดประชุมในช่วงบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัยกล่าวต้อนรับ แจกเอกสารผลของการสะท้อนผลที่ได้จากการประชุมครั้งที่ 2 และนำเสนอผลดังกล่าวที่ได้จากการประชุมครั้งที่ 1 ให้กับผู้เข้าร่วมประชุมอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการทบทวนแผนปฏิบัติการดังกล่าว
2. คณะผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการจัดแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คนเพื่อร่วมกันระดมสมองโดยการประเมินผลตามที่คณะผู้วิจัยกำหนดประเด็นให้ตามรูปแบบ CIPP Model โดยกำหนดว่าให้มีการนำเสนอผลการประชุมด้วย
3. คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเกตผล บันทึกภาพ บันทึกผล วิเคราะห์ผล และนำเสนอสรุปผลของการประเมินผลของกลุ่มต่างๆ และให้ผู้เข้าร่วมยืนยันข้อมูลความถูกต้องอีกครั้ง
4. พระวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการโทษของการพนัน และการนำหลักธรรมศีล 5 และอภัยมุขมาใช้ในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง

5. คณะผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนผลของการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้เข้าร่วมประชุมต่อโครงการนี้
6. คณะผู้วิจัยได้บันทึกผลของการสะท้อนผล และกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน และปิดการประชุมครั้งที่ 3 อย่างเป็นทางการ

การประเมินผลแบบ CIPP Model ในการประชุมครั้งที่ 3 นี้ เป็นการยืนยันผลความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งของปัจจัยแต่ละด้านซึ่งได้ดำเนินการมาโดยตลอดของการศึกษาวิจัย โดยมีกรอบแนวคิดและกระบวนการประเมินผล ดังนี้

ภาพที่ 3-1 กรอบแนวคิดการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam

1. **ปัจจัยด้านบริบท** หมายถึง การประเมินด้านความพร้อมและความต้องการของชุมชนในการ บูรณาการหลักสูตรเพื่อการแก้ปัญหาการพหุนัยของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชน โดยการประเมินจากสถานการณ์การพหุนัย สาเหตุ และผลกระทบของการพหุนัย รวมถึงความต้องการของชุมชน
2. **ปัจจัยนำเข้า** หมายถึง การประเมินผลด้านทรัพยากรที่นำเข้าสู่กระบวนการเพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการมีแนวทางในการแก้ปัญหาการพหุนัยของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน

ในชุมชนตำบลทุ่งหลวง นั่นคือ แผนเชิงปฏิบัติการการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันตำบลทุ่งหลวง รวมถึงคนที่เป็นอาสาสมัครในการนำแผนเชิงปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติและระยะเวลาที่ใช้สำหรับการนำแผนเชิงปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติ

3. ปัจจัยกระบวนการ หมายถึง การประเมินกระบวนการของการนำแผนเชิงปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติโดยเฉพะอย่างยิ่งการประเมินผลจากอาสาสมัครผู้ซึ่งนำแผนเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ ภายใต้ระยะเวลาที่จำกัดคือภายในเวลา 2 เดือน

4. ปัจจัยผลผลิต หมายถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นการนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติโดยอาสาสมัครซึ่งจะเป็นผู้ที่สะท้อนผลของการนำปฏิบัติรวมถึงคนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลด้านพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นอาสาสมัครที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่มีการนำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติแล้วแล้ว รวมทั้งการสะท้อนให้เห็นถึงผลที่เกี่ยวข้องกับด้านจิตใจจากการปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงหมายถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับตนเองกับครอบครัวและสังคม โดยมีกระบวนการประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินบริบท คือการประเมินผลบริบทของสถานการณ์พนัน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และนำเสนอในประชุมครั้งที่ 1 และพิจารณาความต้องการของชุมชนในการประชุมครั้งที่ 1
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า คือ การประเมินผลแผนเชิงปฏิบัติการ จากการร่วมกันจัดทำแผนเชิงปฏิบัติการในการประชุม ครั้งที่ 1 ประเมินผลอาสาสมัคร และระยะเวลาที่ใช้ในแผน
3. การประเมินปัจจัยกระบวนการ คือ ประเมินผลการนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติโดยอาสาสมัคร หลังการประชุมครั้งที่ 1 ในระยะเวลา 2 เดือน โดยมีการสะท้อนผลในการประชุมครั้งที่ 2
4. การประเมินปัจจัยผลผลิต คือ ประเมินผลจากผลที่เกิดขึ้นจากการนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติ โดยอาสาสมัคร จากผลการประชุมในครั้งที่ 2 ที่มีการสะท้อนผลมาเป็นข้อมูลสำคัญ

3.5 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	วิธีดำเนินการ	ผลที่ได้
ขั้นที่ 1 สํารวจสถานการณ์การพนันของเกษตรกรยางพารา-ปาล์มนํ้ามันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1.1 ประเภทการพนัน 1.2 จำนวนผู้เล่น 1.3 ความถี่ในการเล่น 1.4 เงินทุนหมุนเวียน	1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เล่น 3. การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน	ข้อมูลสถานการณ์การพนันของเกษตรกรยางพารา-ปาล์มนํ้ามันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ขั้นที่ 2 ศึกษาสาเหตุการเล่นพนัน ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มนํ้ามันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2.1 ทศนคติทางบวกต่อการพนัน 2.2 การได้รับข้อมูลข่าวสาร 2.3 การประกอบอาชีพ	1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เล่น เพื่อนสนิทของผู้เล่น ตัวแทนสมาชิกในครอบครัวผู้ใหญ่บ้าน 16 หมู่บ้าน 3. การสนทนากลุ่ม ผู้เล่น เพื่อนสนิทของผู้เล่น สมาชิกในครอบครัว ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น	สาเหตุของการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มนํ้ามันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ขั้นที่ 3 ศึกษาผลกระทบของการเล่นพนัน ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มนํ้ามันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3.1 ต่อตนเอง 3.2 ต่อเพื่อนสนิท	1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เล่น เพื่อนสนิทของผู้เล่น ตัวแทนสมาชิกในครอบครัว ผู้ใหญ่บ้าน 16 หมู่บ้าน 3. การสนทนากลุ่ม ผู้เล่น เพื่อนสนิทของผู้เล่น สมาชิกใน	ผลกระทบของการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มนํ้ามันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็นที่ศึกษา	วิธีดำเนินการ	ผลที่ได้
3.3 ต่อครอบครัว	ครอบครัว ผู้นำชุมชน	
3.4 ต่อการประกอบอาชีพ		
ขั้นที่ 4 บูรณาการหลักสูตร (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ปัญหาการเล่นพนันของ เกษตรกรยางพาราและปาล์ม น้ำมันในตำบลทุ่งหลวงอำเภอ เวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมครั้งที่ 1 การวางแผนการบูรณาการหลักสูตรเพื่อแก้ปัญหการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน การประชุมครั้งที่ 2 การสะท้อนผลจากการนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติ การประชุมครั้งที่ 3 การประเมินผลการบูรณาการหลักสูตรเพื่อแก้ปัญหการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน	ผลการบูรณาการหลักสูตร (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 3-2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ปี	กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2560	ส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้กับศูนย์วิจัยศึกษา ปัญหาการพนัน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสาร วิจัยสู่สาธารณะ										X

ตาราง 3-1 แผนการดำเนินงานวิจัย

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เชิงการอธิบาย (Explanatory Analysis) มาช่วยในการวิเคราะห์ด้วย สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยนั้นเป็นการแบบจัดกลุ่มหรือประเภทและเชิงเปรียบเทียบ

3.8 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **ด้านนักวิจัย** ผู้วิจัยไม่ได้เปลี่ยนแปลงนักวิจัย แต่เป็นคณะผู้วิจัยเดิม
2. **ด้านข้อมูล** ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการทวนสอบผลการวิจัยด้านข้อมูลโดยการลงพื้นที่สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อบันทึกผลข้อมูล การสังเกตผลในการประชุมพร้อมการจดบันทึก การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่สามารถยืนยันข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การสนทนากลุ่ม และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทวนสอบผลการวิจัยด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูล
3. **ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และการวิเคราะห์ผลของข้อมูลมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น รวมถึงการทบทวนจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ส่วนให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบทตำบลทุ่งหลวง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสำรวจสถานการณ์การพนันของชุมชนเกษตรกรยางพารา-ปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 3 สาเหตุการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 4 ผลกระทบของการเล่นพนันของชุมชนเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 5 ผลการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รายมีรายละเอียดของแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบทตำบลทุ่งหลวง

1.1 ประวัติความเป็นมา

ตามหลักฐานที่อ้างอิง ตำบลทุ่งหลวงน่าจะขึ้นตรงภายใต้การปกครองของแขวงลำพูน ซึ่งมีฐานะคล้ายคลึงกับอำเภอในสมัยปัจจุบัน ต่อมาจึงมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตำบลทุ่งหลวง จึงขึ้นตรงกับอำเภอบ้านนา ต่อมาปีพ.ศ.2481 – 2511 จึงมาอยู่ภายใต้การปกครองของอำเภอบ้านนา สาร วันที่ 1 เมษายน 2511 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะให้มีกิ่งอำเภอเวียงสระขึ้น ตำบลทุ่งหลวงจึงตกมาอยู่ภายใต้เขตการปกครองของ กิ่งอำเภอเวียงสระ เมื่อ พ.ศ.2515 และจนถึงปัจจุบัน

ตำบลทุ่งหลวง คำว่า “ทุ่งหลวง” น่าจะสันนิษฐานมาจากการได้รับอิทธิพลภายใต้อารยธรรม เมื่อประมาณหนึ่งพันปีเศษ มีตำนานเล่าว่ากษัตริย์ผู้ปกครองเมืองมัยมประเทศ (อินเดีย) มีพระนามว่า “ศิริธรรมโศกราช” ได้ทราบข่าวการสร้างพระบรมธาตุ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า จึงได้ยกพลโยธาฝ่าทะเล มีเรือน้อยใหญ่หลายร้อยลำมีนักพรต นักบวช – ชีพราหมณ์ติดตามเสด็จเมื่อยกพลขึ้นบกได้แบ่งแยกเป็น 2 พล พลแรกพระองค์ให้นำพลเข้าทาง สร้างทำไทร ดังปรากฏหลักฐานการสร้างวัดควนท่าแร่พลที่ 2 ภายใต้การบัญชาของพระองค์เอง โดยเสด็จขึ้นตามแนวแยกน้ำใสไหลสะอาด พระองค์ก็ทรงเสวยน้ำในคลองนี้ น้ำรสจิตสนิท จึงทรงเปล่งวาจาว่ารส

หวานปานน้ำตาล แควแยกนั้นต่อมาในทุกวันนี้ชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า “คลองตาล” หลังจากนั้น พระองค์ทรงได้สร้างเมืองไว้ในดงตาล เป็นเมืองหน้าด่านระวางเกี่ยวกับภัย เดียวนี้เรียกว่า “เกาะด่าน” (ปัจจุบันอยู่หลังบ้านอาจารย์น้อย เพชรน้อย) ในครั้ง นั้นสันนิษฐานว่าพระองค์ทรงเกณฑ์ทหารและ ประชาชนราษฎรแยกออกไปหาที่อาศัยทำนา – ไร่เพื่อมีอาหารไว้เลี้ยงไพร่พล แล้วลงมือขุดคูทดน้ำ ดัดแปลงที่ดินเป็นที่ทำนาจนราบเตียน เรียกว่า “ทุ่งหลวง” ซึ่งหมายถึงที่ทำนาของพระมหากษัตริย์ จากนั้นได้ทรงสร้างวัดข้างหนอง(หนองสระ) แล้วทรงให้ชื่อว่า วัดนาพอ (ตั้งอยู่ ม.15 ต.ทุ่งหลวง) ใน ปัจจุบัน(เทศบาลตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560)

1.2 เนื้อที่

มีขนาดเนื้อที่ประมาณ 83 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 61,875 ไร่ และมีอาณาเขต ติดต่อ (เทศบาลตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560) ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเวียงสระ อำเภอยะบะระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลคลองฉนวน อำเภอยะบะระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านส้องและเขานิพันธ์อำเภอยะบะระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แม่น้ำตาปี อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3 เขตการปกครอง แบ่งเป็น 16 หมู่บ้าน ตามรายชื่อหมู่บ้าน ชื่อผู้ใหญ่บ้าน (เทศบาล ตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560) ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านโคกมะพร้าว	นายอดินันท์ เกษวิจิต
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งหลวง	นายสุนันท์ พยหะ
หมู่ที่ 3 บ้านลานแซ่	นายประยงค์ แก้วพิพัฒน์
หมู่ที่ 4 บ้านควนร้อน	นายปริญญา คลึงทอง
หมู่ที่ 5 บ้านวังใหญ่	นายไพบูลย์ เมืองน้อย
หมู่ที่ 6 บ้านห่านเพชร	นายปรีชา แก้วแพ่ง
หมู่ที่ 7 บ้านห้วยพ้อ	นายไพโรจน์ อยู่ดี
หมู่ที่ 8 บ้านตก	นายสมเกียรติ ศรีกาญจน์
หมู่ที่ 9 บ้านนาใหม่	นายชาญชัย ตรีศรี
หมู่ที่ 10 บ้านปากลัด	นายยุทธนา ศรีพุทธ
หมู่ที่ 11 บ้านน้ำรอบ	นายสมโภชน์ ใหม่น้อย
หมู่ที่ 12 บ้านใสใน	นายอานนท์ นุ่นกุล
หมู่ที่ 13 บ้านปากน้ำ	นายประเสริฐ คล้ายดวง (กำนันตำบลทุ่งหลวง)
หมู่ที่ 14 บ้านควนใหม่	นายสมชาย รอดนวล
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยปลักหมู	นายวันชัย ธรฤทธิ์

หมู่ที่ 16 บ้านโคกกรวด

นายการุณ จิตต์จำนง

ข้อมูลจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลทุ่งหลวง เดือนพฤษภาคม 2558

1.4 จำนวนครัวเรือน

หมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน/หลัง
หมู่ที่ 1	301
หมู่ที่ 2	220
หมู่ที่ 3	334
หมู่ที่ 4	280
หมู่ที่ 5	326
หมู่ที่ 6	186
หมู่ที่ 7	106
หมู่ที่ 8	313
หมู่ที่ 9	109
หมู่ที่ 10	113
หมู่ที่ 11	192
หมู่ที่ 12	256
หมู่ที่ 13	192
หมู่ที่ 14	180
หมู่ที่ 15	472
หมู่ที่ 16	189
รวม	3,769

ที่มา : เทศบาลตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560

1.5 จำนวนประชากร

ประชากรในเขตตำบล ประจำปี 2558 มีจำนวนประชากร แยกตามหมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่	ชาย	หญิง	รวม	หมู่ที่	ชาย	หญิง	รวม
1	416	447	863	9	156	159	315
2	214	260	474	10	186	162	348
3	542	564	1,106	11	387	394	781
4	462	487	949	12	372	402	402
5	458	522	980	13	242	257	499
6	311	341	652	14	296	316	612
7	208	194	402	15	414	431	845
8	409	442	851	16	252	229	481
รวม					5,325	5,607	10,932

ที่มา : เทศบาลตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560

1.6 โครงสร้างด้านการเมืองและการบริหาร

1. คณะผู้บริหาร

เทศบาลตำบลทุ่งหลวง ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาเทศบาล อนึ่ง เทศบาลตำบลทุ่งหลวง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหลวง เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2551 มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2552 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2552 รวมถึงกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้อง(เทศบาลตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560)ดังนี้

1. นายสมศักดิ์ นวลแก้ว นายกเทศมนตรี
2. นายวิทยา เกษวิจิต รองนายกเทศมนตรี
3. นายสัญญา พรหมช่วย รองนายกเทศมนตรี
4. นายนิยม บัวน้อย ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี
5. นายธีรศักดิ์ คงอินทร์ เลขานุการนายกเทศมนตรี

2. สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

1. นายทรงธรรม ช่วยบำรุง	ประธานสภาเทศบาล
2. นายเชาว์ลิต คงจันทร์	รองประธานสภาเทศบาล
3. นายประสิทธิ์ชัย ศรีทองคำ	สมาชิกสภาเทศบาล
4. นายสมศักดิ์ กิจวัฒน์	สมาชิกสภาเทศบาล
5. นายวัฒนา เนาวพันธ์	สมาชิกสภาเทศบาล
6. นายสุพย์ปัญญา นิลประดิษฐ์	สมาชิกสภาเทศบาล
7. นายประเสริฐ สุวรรณรัตน์	สมาชิกสภาเทศบาล
8. นางจิรา หวานแก้ว	สมาชิกสภาเทศบาล
9. นายयोग วงศ์ณาศรี	สมาชิกสภาเทศบาล
10. นายสุวรรณ บุญโญ	สมาชิกสภาเทศบาล
11. นายสมหวัง เงินสีเหม	สมาชิกสภาเทศบาล
12. นายสุมล เพชรสุข	สมาชิกสภาเทศบาล

1.7 เศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม มีเนื้อที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 35,894 ไร่จากพื้นที่ทั้งหมด 61,875 ไร่ ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจของตำบลทุ่งหลวง

ลำดับที่	พื้นที่ปลูก	จำนวนไร่
1	พื้นที่ทั้งหมด	61,875
2	พื้นที่ทำการเกษตร	35,894
3	นาข้าว	0
4	ปาล์มน้ำมัน	9,401
5	ยางพารา	25,277
6	ทุเรียน	111
7	มังคุด	80
8	เงาะ	309
9	ลองกอง	127
10	มะพร้าว	0
11	มะนาว	42
12	ส้มเขียวหวาน	0
13	เกษตรอื่นๆ	547

ที่มา : เทศบาลตำบลทุ่งหลวง (ออนไลน์). 2560

ส่วนที่ 2 ผลการสำรวจสถานการณ์การพนันของเกษตรกรยางพารา-ปาล์มน้ำมันในชุมชนทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการสำรวจสถานการณ์การพนันของเกษตรกรยางพารา-ปาล์มน้ำมันในชุมชนทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าสถานการณ์การพนันมีความหลากหลายของประเภทการพนัน และจำนวนผู้เล่น ที่บางคนอาจจะเล่นการพนันหลายประเภท มีทั้งมากและน้อยขึ้นอยู่กับเงินทุนหมุนเวียนมีมากน้อยแตกต่างกันในแต่ละประเภทการพนัน โดยสรุปมีผลการวิจัยสถานการณ์การพนัน ดังนี้

2.1 หวยใต้ดิน

การเล่นหวยใต้ดินในชุมชนนี้ถือว่าเป็นวิถีชีวิตที่พบได้โดยทั่วไป และพบว่าพบมากที่สุดในการบรรดารูปแบบการเล่นพนันทั้งหมด เพราะเล่นกันง่าย เล่นก่อนจ่ายเงินที่หลังก็ได้ สำหรับรูปแบบการเล่นหวยใต้ดิน คือ การเล่นหวยใต้ดินจะสามารถเล่นได้เดือนละ 2 ครั้ง ของงวดวันที่ 1 และงวดวันที่ 16 (ยกเว้นช่วงเดือน พฤษภาคมซึ่งเป็นวันแรงงานจะเลื่อนไปวันที่ 2) จากการสัมภาษณ์คนเดินโพย และคนเล่นหวยใต้ดินให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเล่นหวยใต้ดิน³⁴ ดังนี้

ตัวเดียววิ่งเลขบน ได้ 3 บาท ดูจากเลขท้าย 3 ตัวของรางวัลที่หนึ่ง

ตัวเดียววิ่งเลขล่าง ได้ 4 บาท ดูจากเลขท้าย 2 ตัว

ตัวเลขสองตัวบน คือ บาทละ 10 บาท ดูจากเลขท้าย 3 ตัวของรางวัลที่หนึ่ง

ตัวเลขสองตัวบน เอ็กซ์ (ปักตำแหน่ง หรือสลับที่ไม่ได้) ได้บาทละ 10 บาท แต่ถ้าปักตำแหน่งสองหรือสาม จะได้บาทละ 60 ถึง 70 บาท

ตัวเลขสองตัวล่าง ได้บาทละ 60 ถึง 70 บาท

เลขสามตัวบน ตรงตำแหน่ง บาทละ 500 ถึง 600 บาท ถ้าไม่ตรงตำแหน่ง จะได้บาทละ 90 ถึง 100 บาท

เลขแพ 4 ตัว ได้บาทละ 20 บาท แพ 5 ตัว ได้ 10 บาท

เนื่องจากหวยใต้ดินเป็นการลงทุนน้อย กล่าวคือเป็นการเล่นพนันที่ไม่ต้องเหนื่อยกาย ไม่ต้องเดินทางไปเล่น จ่ายเงินแต่น้อย แต่จะมีค่าตอบแทนสูงหากถูกรางวัล กล่าวคือ ลงทุน 1 บาท จะได้กลับมา 550-600 บาท หรือเรียกว่า บาทละ 550-600 บาท ทั้งนี้ผู้เล่นที่เป็นเกษตรกรปาล์มน้ำมันและยางพาราในชุมชนนิยมเล่นกันทุกรอบในการออกรางวัลฉลากกินแบ่งรัฐบาล เนื่องจากมีระยะเวลาที่ห่างกันพอสมควรในการหาเงินมาเพื่อเล่นเนื่องจาก เกษตรกรได้ขายผลผลิตจากน้ำยางและทลายปาล์มน้ำมันและมีเวลาสำหรับการหาเลขที่เรียกว่า “เลขเด็ด”³⁵ คือตัวเลขที่มีโอกาสจะถูก

³⁴ สัมภาษณ์นายเกียรติ (นามสมมุติ), คนเดินโพย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560 และ สัมภาษณ์นายเคียง (นามสมมุติ), คนเล่นหวยใต้ดิน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

³⁵ นายเร (นามสมมุติ), นักเล่นพนันหวยใต้ดิน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560

รางวัลได้มากที่สุด จึงทำให้การเล่นพนันนี้ดำรงอยู่เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตปกติของคนในชุมชน แต่จำนวนเงินอาจจะไม่มากเกินไปและรายได้ของเกษตรกรลดลง เนื่องจากต้องซื้อหลายตัว เพื่อให้มีโอกาสถูกรางวัล เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เล่น โดยปริมาณการซื้อยังซื้อไม่แตกต่างกัน แต่จำนวนราคาในการซื้อต่อประตูลดลง คนเล่นเก่าก็ยังเล่นอยู่ คนเล่นใหม่ก็เพิ่มขึ้นจำนวนผู้เล่นอยู่ในอัตราคงที่หรือเพิ่มขึ้น แต่จำนวนผู้เล่นไม่ได้ลดลงแต่จำนวนเงินในการซื้อที่มีปริมาณที่ลดลง เนื่องจากรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรสวนปาล์มและยางพาราเริ่มตกต่ำลงมากจากเดิม หากเมื่อเทียบกับหลายปีก่อนที่ผ่านมา เงินที่ใช้ซื้อหวยค่อนข้างสูงมาก อย่างไรก็ตาม ทั้งๆ ที่รายได้ที่ชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันได้รับน้อยลง แต่ยังคงชัดเจนว่ายังมีการเล่นกันอยู่เช่นเดิม เนื่องจากคนยังมีความหวังว่าจะได้รับรางวัลจากการเสี่ยงโชค สามารถเล่นได้ง่าย หาซื้อได้ง่าย คนที่ขายหวยใต้ดินก็รู้จักกันดี เป็นคนในชุมชน ซื้อกันอยู่ประจำทุกงวด ติดสินเชื่อกันก็ได้ จึงนำไปสู่การเล่นอย่างเป็นปกติวิสัยอยู่ในวิถีชีวิตของคนในชุมชนนี้ แต่อาจจะลดจำนวนผู้เล่นลงบ้างในจำนวนคนที่มียาได้น้อยเกินไปสำหรับคนที่เล่นอยู่นั้น จะเป็นผู้เล่นที่เคยได้รับรางวัลมาก่อนบ้าง หรือคนที่เล่นมาต่อเนื่องแม้ว่าจะไม่เคยได้รับรางวัล แต่เล่นด้วยเงินจำนวนน้อย ด้วยคาดหวังว่าเงินจำนวนน้อยที่เสียไปจะนำมาซึ่งผลตอบแทนที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้ และส่วนหนึ่งหากได้รับรางวัลก็นำมาเล่นต่อกันไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ การเสี่ยงโชคที่สามารถติดสินเชื่อได้ และการคืนสินเชื่อยังมีระยะเวลาในการหาเงินอีกประมาณ 1 เดือน จึงเป็นปัจจัยให้ผู้เล่นยังคงเล่นหวยใต้ดินกันอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรียกว่าลูกค้าประจำที่ค่อนข้างมีเครดิตแล้วสำหรับผู้ขาย คนในชุมชนนี้จึงเล่นหวยใต้ดินกันมาก จากข้อมูลการสัมภาษณ์จากนายเกาหยกและคนเดินโพยหลายคนได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนนี้ประมาณ 70% นิยมเล่นหวยใต้ดิน เช่น จากการสัมภาษณ์นายเกาหยกคนหนึ่งชุมชนที่เป็นนายเกาหยกมานานที่ว่า

“...คนแถวนี้ซื้อหวยกันทั้งนั้น ผมว่านะ เอาตะ ร้อยละ 70% ขึ้นไปนั่นแหละ หรือประมาณนี้นะ เล่นอะไรไม่เป็น ก็ซื้อหวยกันนี้แหละ ง่ายสุด ซื้อกันทุกงวด เพราะบางคนเขาถูกหวยทีๆ หลายบาท ถึงมันบอกต่อกันแหละ คนโน้นก็อยากรวย คนนี้ก็อยากรวย ทีนี้พากันซื้อ คนเคยถูกก็ซื้อกันทุกงวด ทีๆ หลายตัวแล้ว ชาวสวนส่วนใหญ่แถวนี้เขามีตังค์นี้ ไม่ได้จากยาง ก็ได้จากปาล์ม แล้วซื้อกันเกือบทุกคน หากคนไม่ซื้อแถวนี้หายาก...”³⁶

³⁶ สัมภาษณ์นายหัว (นามสมมุติ ขอสงวนชื่อและนามสกุล), นายเกาหยกคนหนึ่งชุมชน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์ของนายเกาหวย กล่าวว่าคนในชุมชนนี้เล่นพนันหวยได้ดินกันจำนวนมาก ร้อยละ 70 เพราะเห็นว่าหากเล่นพนันอะไรไม่เป็น การซื้อหวยได้ดินถือว่าง่ายที่สุด เล่นกันทุกงวด เพราะว่าบางคนที่ถูกรางวัลก็ได้เงินจำนวนมาก จึงมีการบอกต่อกัน หลายคนก็อยากรวย จึงพากันซื้อกัน ถ้าเป็นคนที่เคยถูกหวย ก็จะซื้ออีก ซื้องวดละหลายบาท และยังกล่าวต่อว่าชาวสวนส่วนใหญ่ในชุมชนนี้ค่อนข้างมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ถ้าไม่ได้จากยางพารา ก็จะมีปาล์มน้ำมันที่ยังพอทำให้มีรายได้มากพออยู่ จะหาคนที่ไม่เล่นพนันหวยได้ดินในชุมชนนี้ เขากล่าวว่าค่อนข้างหายาก จากคำสัมภาษณ์ของนายเกาหวยดังกล่าวนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับการให้คำสัมภาษณ์ของคนเดินโพง ที่ให้ข้อมูลว่า

“...ผมขายหวยที่นี้มานานแล้ว เมื่อก่อนผมเดินทุกบ้าน รู้จักเกือบทุกคน ลูกค้าผมมันมาก ผมว่าผมหาเงินกับขายหวยนี้ก็เป็นรายได้เสริมนะ ได้พบคนนั่นนี่ หลายคน รู้มั้ยว่าเขาเล่นกับเกือบทุกคนเลย ถ้าเป็นชาวสวนยาง สวนปาล์ม ก็ส่วนใหญ่คนแถวนี้เป็นชาวสวนนะ ผมว่าถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ผมว่า 70% ถึงแน่นอน หรือบางทีผมว่ามากหวนั้น...”³⁷

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการให้คำสัมภาษณ์ของคนเดินโพงซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่อีกท่านหนึ่ง ที่ให้ข้อมูลว่า

“...ผมว่าผมก็เป็นคนรุ่นใหม่ละ ผมเพิ่งเรียนจบนี้คับ แต่ผมยังไม่มึงงานทำ ผมก็เลยมองเห็นโอกาสว่าว่างๆ ก่อนที่มึงงานทำ ผมก็เลยติดต่อกับคนเดินโพงยั้งนะ เพราะผมเด็กเรียน ไม่ค่อยรู้จักนายภงนายเกาอะไร พอผมได้ขายหวยนะ ที่นี้ขายหวยได้ดี ผมเป็นคนแถวบ้านเขาก็รู้จัก เพราะผมเด็กแปลก แต่ผมเข้าสังคมได้ดี ผมสอนให้คนแก่ๆ เล่นไลน์เลยนะคับ เล่นพรรคนี้ แล้วเวลาซื้อหวยนั้น ซื้อกับผมทางไลน์เลย เชื้อมัยผมว่าผมขายได้ดีหาลุงแก่ๆ บางคนนะ แล้วถึงเขาซื้อกันจ้ง ซื้อกันเพ ถึงเขาจะไปบอกต่อเพื่อนบ้านคนอื่นให้มาซื้อกับผม หรือบางทีก็ซื้อให้เพื่อนบ้านเขา ผมเห็นเลยว่าคนที่นี้เล่นหวยกันเก่งจริง แต่พอว่างๆ ผมก็ไปบ้านลุง บ้านป้ามั้งนั้นนะเหมือนไปเดินหาเสียงเลยผมว่า ไปแนะนำตัวมั้งแหละ ผมก็ถามว่าลุงๆ บ้านไหนชอบเล่นหวยมั้ง ลุงตอบว่า เกือบทุกบ้านแหละลูกเหอ ผมว่าสักกี่เปอร์เซ็นต์ ลุงแกตอบโดยไม่คิดเลยว่า 70% ได้แน่นอนลูกเหอ ผมเลยเห็นโอกาสรวยของผมแล้ว นี่เขาเล่นกันเกือบทั้งหมู่บ้านเลยหรือ ดีดีผมว่าผมคงต้องจริงจังกับอาชีพนี้มากขึ้น ผมได้แต่ละงวดละนะเปอร์เซ็นต์ นี่ยังไม่รวมกับที่ขายได้กับพรรคพวกเพื่อนฝูงที่อื่น ผมว่าถ้าผมมีงานทำแล้ว ผมก็ยังเป็นเด็กเดินโพงไปเรื่อยๆ นะ รายได้ดี...”³⁸

³⁷ สัมภาษณ์นายเชือน (นามสมมุติ ขอสงวนชื่อและนามสกุล), คนเดินโพงคนหนึ่งชุมชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560

³⁸ สัมภาษณ์นายเบ็นซ์ (นามสมมุติ), คนเดินโพงในตำบลทุ่งหลวง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

จากข้อมูลดังกล่าว และการสังเกตของนักวิจัยจากการเป็นคนในชุมชนมาอย่างยาวนาน รวมถึงได้สังเกตถึงคนที่เล่นหวยใต้ดินมาโดยตลอด จึงสามารถยืนยันข้อมูลได้ว่า สถานการณ์ของการเล่นหวยใต้ดินในชุมชนนี้มีจำนวนมาก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยขอขยายความจากการสังเกตของผู้วิจัยและสอบถามจากคนที่เป็นนายเกาหยกว่านายเกาหยคือใคร สำหรับในวงการหวยใต้ดินนายเกาหยเป็นเสมือนผู้มีอำนาจ มีอิทธิพล และมีเงิน และผู้เป็นเจ้าของทุนที่อาจจะมีลักษณะของการรวมทุนกับผู้มีเงินเพื่อลดความเสี่ยงและเพื่อให้มีเครือข่ายของลูกค้า ลูกค้าที่มากขึ้น หรือบางรายอาจจะเป็เจ้าของทุนเดียว และปล่อยให้มีการขายหวย โดยให้มีตัวแทนในการขายหวย ซึ่งเรียกว่าคนเดินโพน ที่ทำหน้าที่ไปเดินขายหวยในชุมชน ซึ่งได้เปอร์เซ็นต์การขาย ไม่เกินร้อยละ 30³⁹ ซึ่งในชุมชนนี้จะมีนายเกาประมาณ 2 คน แต่ปัจจุบันมีการเล่นหวยจำนวนมาก ซึ่งก็มีคนเดินโพนขึ้นมาบ้าง แต่จะไปขึ้นอยู่กับนายเกาหยของนอกชุมชน โดยผ่านการส่งข้อมูลทางไลน์⁴⁰ นอกจากนั้นการซื้อหวยของคนซื้อที่ซื้อผ่านคนเดินโพนทางไลน์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์นายเกาหย และคนเดินโพนหลายท่านได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันจากประสบการณ์ของการขายหวยใต้ดิน โดยได้ประมาณการณ์ว่า 70% ของประชากรที่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน จะเล่นหวยใต้ดิน เนื่องจากโดยปกติที่จะมีการขายหวยได้ดี คนเดินโพนได้เล่าว่า เวลาที่จะขายหวยได้ดี คือ เวลาที่ใกล้หวยออกก่อน 1 วัน คนเดินโพนก็จะไปขายหวย และจะต้องส่งใบสรุปการขาย โดยส่วนใหญ่จะส่ง 9 โมง ในวันที่หวยออก โดยดูจากเลขสลากกินแบ่งรัฐบาล รางวัลที่หนึ่ง หากมีเลขท้ายที่ตรงกันสามตัวหลัง ก็ถือว่าถูกรางวัล อย่างไรก็ตาม อาจจะมียานายเกาที่ใหญ่กว่านายเกาหยในชุมชน อาจกล่าวได้ว่าการขายหวยใต้ดินเป็นเหมือนกับธุรกิจลูกโซ่ ที่มีเครือข่ายที่กว้างขวาง นอกจากนี้ จากข้อมูลของคนเดินโพนที่เคยทำงานนี้มา ยาวนานหลายปีเล่าให้ฟังว่าเมื่อก่อนนี้การส่งสรุปการขายหวยใต้ดินนั้นจะต้องส่งทางแฟกซ์⁴¹ แม้ว่าปัจจุบันจะยังปรากฏอยู่บ้างสำหรับคนรุ่นเก่า แต่ปัจจุบันมีคนเดินโพนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่มากขึ้น จึงมีการเปลี่ยนวิธีการส่งโดยผ่านระบบไลน์ทางโทรศัพท์มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ การเคลียร์ข้อมูลตัวเลขและตัวเงินนั้นจึงขยายเวลามากขึ้น คือต้องเคลียร์ให้เสร็จภายในตอนเที่ยงของวันที่หวยออก อย่างไรก็ตามสำหรับบางเจ้าอาจจะส่งได้ถึงบ่ายสองโมง จากการสัมภาษณ์ผู้เล่นหลายคนที่ได้ให้ข้อมูลว่า พวกเขาสามารถซื้อหวยใต้ดินจนถึงเวลาบ่ายโมงหรือบ่ายสอง ก่อนหวยออกเพียงสองชั่วโมงเท่านั้น⁴² การขยายเวลาเช่นนี้ จึงเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับคนเล่นหวยมากขึ้น นอกจากนี้จากข้อมูลอ้างอิงจากของคนเดินโพน ซึ่งเดินขายหวยไปเกือบทุกบ้าน หรือผ่านทางไลน์ ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า เหตุผลการเล่นหวยใต้ดินกันจำนวนมากในชุมชนนี้ เนื่องจาก มีการให้เครดิตสำหรับคนเล่น คือสามารถผ่อนจ่าย

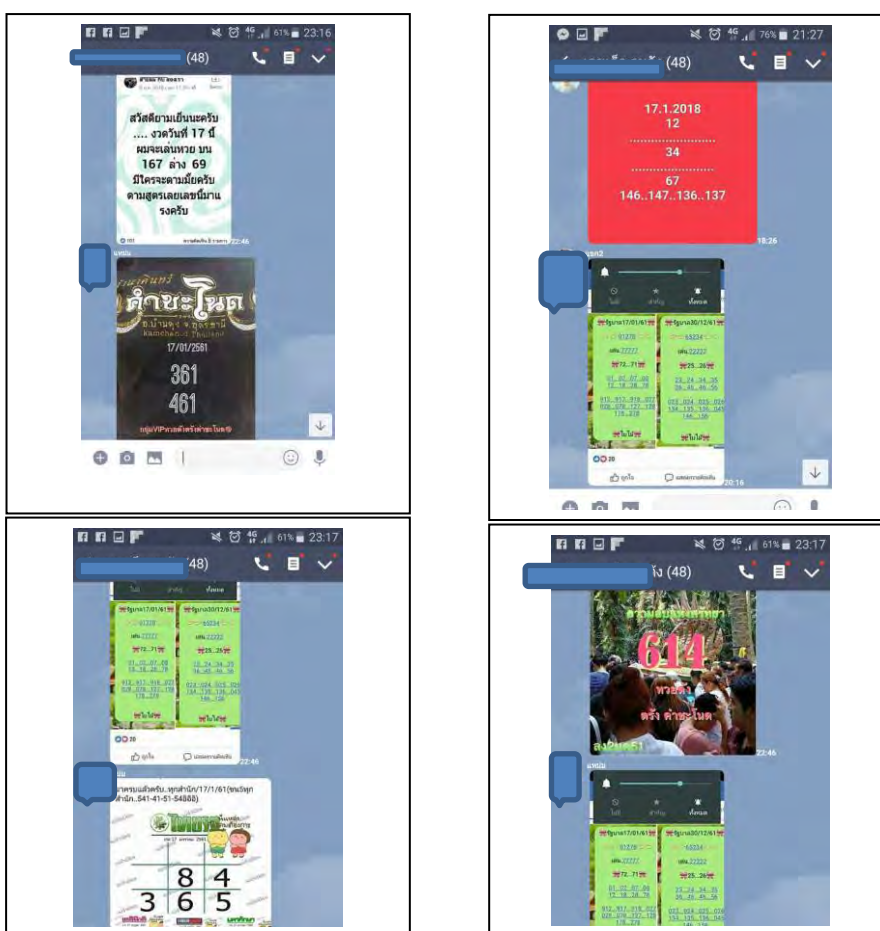
³⁹ สัมภาษณ์นายคิง (นามสมมุติ), คนเดินโพน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

⁴⁰ สัมภาษณ์นายเบ็นซ์ (นามสมมุติ), คนเดินโพนในตำบลทุ่งหลวง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

⁴¹ สัมภาษณ์นายแดง (นามสมมุติ), คนเดินโพนในชุมชน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560

⁴² สัมภาษณ์นายพน (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนันหวยใต้ดิน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560

ได้ ซ็อออบนี้ ไม่ต้องจ่ายในรอบนี้ แต่สามารถจ่ายเงินในรอบหน้าได้ ซึ่งเรียกกันว่า งวดต้องงวด ซึ่งจะมีกระบวนการต่อเนื่องกล่าวคือคนเดินโปยจะเป็นคนให้เครดิตคนเล่น และ นายเภาก็จะเป็นคนให้เครดิตคนเดินโปยอีกครั้ง อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ของนายเภาก็ลดความเสี่ยงของตน คือ การปิดตัวเลขบางตัวที่เป็นเลขเด็ด⁴³ ส่งผลให้ผู้เล่นไม่สามารถซื้อเลขเด็ดนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตามก็จะพบได้บ่อยครั้งจากการสัมภาษณ์ผู้เล่นส่วนใหญ่ให้ข้อมูลตรงกันว่า หากไม่สามารถซื้อได้จากเจ้านี้ก็จะซื้อจากเจ้าอื่น อาจจะเป็นในชุมชน หรือนอกชุมชน เพราะเดี๋ยวนี้อาจไม่ต้องเดินทาง สั่งทางไลน์ หากถูกรางวัล ก็จะมีการโอนเงินให้ จึงเพิ่มความสะดวกให้กับผู้เล่นมากขึ้น

ภาพที่ 4-1 การให้ข้อมูลห่วยทางระบบไลน์
ที่มา : ผู้วิจัย

⁴³ สัมภาษณ์นายหัว (นามสมมุติ ขอสงวนชื่อและนามสกุล), นายเภาห่วยคนหนึ่งในชุมชน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560)

ด้วยเหตุที่การเล่นหอยใต้ดินยังคงมีผู้เล่นจำนวนมากในชุมชนจึงทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์นายเภทวยและคนเดินโพยซึ่งให้ข้อมูลว่าแต่ละหมู่บ้านจะเล่นกันมาก เงินที่เล่นก็ไม่ค่อย บางคนเล่นด้วยเงินน้อย บางคนทุ่มเงินมากในการเล่น เฉลี่ยๆ กัน แต่ประมาณการคือ หมู่บ้านละประมาณ 30,000 บาทต่อหมู่บ้าน/งวด จากการให้ข้อมูลของนายเภทวยและคนเดินโพยที่ให้ข้อมูลตรงกัน ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณต่อว่า เมื่อจำนวนหมู่บ้านในชุมชนตำบลทุ่งหลวงนั้นมี 16 หมู่บ้าน จึงมีเงินทุนหมุนเวียนประมาณการเท่ากับ 480,000 บาท ต่องวด ตามผลการออกฉลากรัฐบาล คิดเป็นรายเดือน เท่ากับ 960,000 บาท หากคิดเป็นรายปี จึงอยู่ที่เท่ากับ 11,520,000 บาทซึ่งนับว่าเป็นจำนวนเงินที่ไม่ค่อย และเป็นเงินที่อยู่นอกระบบ ดังคำสัมภาษณ์ของนายเภทวยคนหนึ่งทีกล่าวว่า

“...ที่จริงนะ ถ้าดูจำนวนเงินทุนหมุนเวียนของการแทงเบอร์ของที่นี่นะ มาก ถือว่ามากเลยแหละ บางหมู่บ้านก็เล่นกันจังหู้ บางหมู่บ้านก็ไม่ค่อยมากเท่าใด แต่ถ้าเฉลี่ยๆ ดูนะ ประมาณการนี้ได้เลยว่า ประมาณ 30,000 บาท ต่อหมู่บ้านเลยแหละนะ ถึงคิดดูต่ะว่าก็หมู่บ้านในทุ่งหลวง เป็นดังค์เท่าใด ผมว่าขายหอยอย่างผม ยังพอไปได้อยู่นะ คนเล่นกันใช้ได้อยู่...”⁴⁴

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว คำว่า “การแทงเบอร์” ก็หมายถึงการซื้อหอยใต้ดินนั่นเอง เพราะว่าเป็นตัวเลข คนก็เลยเรียกกันว่าเบอร์ คำว่า จังหู้ ภาษาใต้ แปลว่า มาก คือ เล่นกันมากบางหมู่บ้าน นอกจากนี้ สำหรับคนเดินโพยเองหลายๆ คน ก็ให้ข้อมูลที่ตรงกันเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนจากการเล่นหอยใต้ดิน ดังคำสัมภาษณ์ของคนเดินโพยคนหนึ่งทีกล่าวว่า

“...ผมเป็นคนเดินโพยมานานมากแล้ว อือ สัก 10 หวาปีแล้วนุ นานนะ แต่ว่าเมื่อก่อนช่วงยางปาล์มแพงๆ นะ คนเล่นกันหลายดังค์ต่อคนนั้น แต่หวางนี้พออย่างถูก ปาล์มถูก เล่นกันไม่เท่าใด แต่ก็ยังนับว่ามากอยู่ ที่จริงคนแถวนี้ก็ยังดังค์นะ แต่รายจ่ายเดี๋ยวนีก็สูงนะ ของแพงทั้งเพ เอาดังค์มาซื้อหอยกันน้อยไปสักหิดหว่าแต่ก่อน แต่ถ้าให้กะประมาณไข่ม้อย ผมเฉลี่ยเลยเอาตะหมู่บ้านละ 30,000 บาท ไม่พลาดเลยแหละ...”⁴⁵

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น หมายถึงว่าคนเดินโพยขายหอยใต้ดินมานานแล้ว ช่วงนี้กับช่วงที่ผ่านมาเงินทุนหมุนเวียนอาจจะแตกต่างกัน ในช่วงที่ราคายางพาราและปาล์มน้ำมันราคาสูง คนนิยมเล่นกันด้วยเงินจำนวนมาก แต่ในช่วงเวลานี้ที่คณะผู้วิจัยศึกษา การซื้อหอยใต้ดินลดลง แต่ก็ยังคงสูงอยู่ คือ ประมาณ 30,000 บาทต่อหมู่บ้าน

⁴⁴ สัมภาษณ์นายหั่ว (นามสมมุติ ขอสงวนชื่อและนามสกุล), นายเภทวยคนหนึ่งชุมชน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560)

⁴⁵ สัมภาษณ์นายห้วน (นามสมมุติ), คนเดินโพยคนหนึ่งชุมชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2560

จากข้อมูลสถานการณ์หอยไต้ดินข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเล่นพนันหอยไต้ดินตำบลทุ่งหลวงแห่งนี้มีการเล่นกันจำนวนมากที่สุดในบรรดาการเล่นพนันในทุกรูปแบบ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติในวิถีชีวิตของคนในชุมชนนี้ เพราะสามารถเล่นได้ง่าย ได้ผลตอบแทนสูง หาซื้อได้ง่าย มีความสะดวกสบายในการซื้อมากขึ้นเพราะผ่านระบบเครือข่ายทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบไลน์ทางโทรศัพท์อย่างเห็นได้ชัด รวมไปถึงการเล่นพนันไต้ดินมีระบบเครดิตที่สามารถติดสินเชื่อได้ จึงกลายเป็นทางเลือกสำหรับผู้เล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวงมาอย่างยาวนาน

2.2 หอยหุ้น

การเล่นหอยหุ้นของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนนี้ก็เป็นการเล่นพนันในอีกรูปหนึ่งที่นิยมเล่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาจากคนที่เล่นหอยไต้ดินด้วย แต่จากจำนวนผู้เล่นหากเทียบกับหอยไต้ดินแล้ว การเล่นหอยหุ้นมีจำนวนที่น้อยกว่า เพราะเล่นถี่มากต่อวัน ต้องดูเลขหุ้น อาจจะยากกว่าหอยไต้ดิน สำหรับรูปแบบการเล่นหอยหุ้น คือ เลขไม่ใช่พี่น้อง เช่น 58 49 จะได้บาทละ 8 บาท เลขพี่น้อง เช่น 12 34 ได้ 7 บาท เลขซ้ำ เช่น 11 22 33 ได้ 7 บาท ดูจากเลขหุ้น ลักษณะการเคลียร์ข้อมูลของคนเดินโพยให้นายเภาแบบเดียวกับหอยไต้ดิน แต่ต้องเคลียร์ข้อมูลเร็วกว่า รอบ 10 โมง ต้องเคลียร์ให้เสร็จภายใน 9 โมง ถ้าใช้ระบบการเขียน อย่างไรก็ตาม ไม่ต้องเดินซื้อเหมือนหอยไต้ดิน เพราะหอยหุ้นจะมีกลุ่มคนเดิมๆ ที่เล่น และต้องส่งให้เร็ว ผ่านไลน์ มีนายเภาส่วนมากคนเดียวกันกับหอยไต้ดิน แต่ต้องเคลียร์ต่อรอบ 4 รอบต่อวัน

จำนวนผู้เล่นหอยหุ้นเริ่มลดลงในห้วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาซึ่งมีเหตุผล เนื่องจากสภาพคล่องทางการเงินของเกษตรกรเริ่มลดลงอย่างมาก อันสืบเนื่องมาจากสภาพฝนฟ้าอากาศที่ค่อนข้างแปรปรวน ไม่ชัดเจน ไม่สามารถคาดการณ์สถานการณ์ได้อย่างแน่ชัด⁴⁶ จึงเป็นเหตุให้ราคาซื้อลดลงนอกจากนี้กลุ่มผู้เล่นจะเป็นกลุ่มคนเดิมหรือกลุ่มเดียวกับที่เล่นพนันหอยไต้ดิน การเล่นหอยหุ้นมีปัญหาที่ตามมาที่ทำให้จำนวนผู้เล่นลดน้อยลง นั่นคือโอกาสชนะน้อยลงเนื่องจากระบบหุ้นมีการขึ้นลงไม่คงที่ จำนวนผู้เล่น เดิมผู้เล่นมีสูตรในการคำนวณ แต่ตอนนี้ความแม่นยำในเรื่องสูตรเริ่มลดลง ซึ่งแตกต่างกับแต่เดิมที่สามารถคำนวณได้ เพราะคาดการณ์ได้แต่เมื่อหุ้นมีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจ จึงทำให้สูตรที่คำนวณได้ผิดพลาดไปด้วย⁴⁷ อย่างไรก็ตามเมื่อผิดพลาดบ่อยจึงส่งผลให้ผู้เล่นลดลง นอกจากนี้ด้วยลักษณะของการเล่น เป็นการ เล่นแบบรายวัน วันละ 4 ครั้ง จึงมีลักษณะของการจ่ายเงินของการเล่นหอยหุ้นที่จะต้องจ่ายแบบวันต่อวันด้วย จึงทำให้ผู้เล่นจำเป็นต้องมีสินเชื่อได้วันต่อวัน มีความยืดหยุ่นน้อย อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผลผลิตของเกษตรกรมีราคาสูง ส่งผลให้เกษตรกรมีเงิน

⁴⁶ สัมภาษณ์นางแจว (นามสมมุติ), คนเล่นหอยหุ้น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

⁴⁷ สัมภาษณ์นางรัก (นามสมมุติ), คนเล่นหอยหุ้น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

มากขึ้นจึงนำเงินไปลงทุนเล่นหุ้นกันมากกว่าการเล่นหอยหุ้น จึงทำให้ปัจจุบันกำลังซื้อของผู้เล่นลดลง เมื่อเทียบกับราคาของผลผลิตเกษตรที่ลดลง เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ของจำนวนผู้เล่นหอยหุ้น จึงคิดเป็น 5% ของเกษตรกรที่เล่นหอยใต้ดินเท่านั้น⁴⁸ ซึ่งสอดคล้องกับที่นายเกาหอยได้ให้ข้อมูลว่าคนเล่นหอยหุ้นน้อยเมื่อเทียบกับหอยใต้ดินที่กล่าวว่า

“...คนเล่นหอยหุ้นเดี๋ยวนี้มีน้อย แต่ถ้าเทียบกับหอยใต้ดินก็มีน้อยหว่าอยู่แล้ว เอาตะผมว่าสัก 5 เปอร์เซ็นต์ของคนเล่นหอยใต้ดินนะ...”⁴⁹

สำหรับความถี่ของการเล่นหอยหุ้น ซึ่งเล่นวันละ 4 ครั้งซึ่งช่วงเวลารอบที่ 1 จะออกเวลา 10.00 น รอบที่ 2 จะออกเวลา 12.30 น ช่วงที่ 3 จะออกเวลา 14.00 น และช่วงที่ 4 จะออกเวลา 16.30 น เว้นวันหยุด เสาร์ และอาทิตย์และวันนักขัตฤกษ์โดยอิงตลาดหุ้น คิดเป็นประมาณ 80 ครั้งต่อเดือน ซึ่งผู้เล่น 1 คน อาจจะได้ไม่ได้เล่นในทุกกรอบของหอยหุ้นต่อวัน ซึ่งมีความถี่ของการเล่นมากเกินไป และผู้เล่นส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรไม่ได้มีเวลาเฉพาะในการเล่นหอยหุ้นอย่างเดียว เกษตรกรปาล์มน้ำมันและยางพาราจะใช้เวลาบางส่วนของวันเพื่อการพักผ่อน จึงทำให้การเล่นของแต่ละคนไม่ได้จดจ่ออยู่กับการเล่นหอยหุ้นเพียงอย่างเดียว หากเปรียบเทียบกับการเล่นหอยใต้ดินแล้วระยะเวลาที่ห่างกันครึ่งเดือน ส่งผลให้ผู้เล่นได้มีเวลาในการคิดหาตัวเลขได้มากขึ้น⁵⁰

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการเล่นหอยหุ้นสำหรับผู้เล่นที่ไม่ได้จริงจังมาก (สมัครเล่น) เฉลี่ยคนละ 100 บาท ต่อ 1 รอบ โดยวันละ 4 รอบ รวม 400 บาท ต่อครั้งต่อคนต่อวัน คิดเป็นเงิน 8,000 บาทต่อเดือนต่อคน และคิดเป็นเงิน 96,000 บาทต่อปี⁵¹ แต่สำหรับคนที่เล่นหอยเป็นประจำมืออาชีพ การเล่นหอยหุ้นสำหรับผู้เล่น (ประจำ) กลุ่มผู้เล่นประจำกลุ่มนี้เขาจะเล่นเป็นชุดกรณีที่ได้เลขมาเลข

3 ตัว จะซื้อได้ 3 ชุด เช่น ได้เลข 123 มา ผู้เล่นจะแบ่งได้ ดังนี้ ชุด 12 10*10 ชุด 13 10*10 และชุด 23 10*10

เลข 4 ตัว จะซื้อได้ 6 ชุด เช่น ได้เลข 1234 ผู้เล่นจะแบ่งได้ดังนี้ชุด 12 10*10 ชุด 13 10*10 ชุด 14 10*10 ชุด 23 10*10 ชุด 24 10*10 และชุด 34 10*10

⁴⁸ สัมภาษณ์นางรอง (นามสมมุติ), คนเดินโผย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

⁴⁹ สัมภาษณ์นายหัว (นามสมมุติ) ขอสงวนชื่อและนามสกุล, นายเกาหอยคนหนึ่งในชุมชน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560

⁵⁰ สัมภาษณ์นางรอง (นามสมมุติ), คนเดินโผย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

⁵¹ สัมภาษณ์นางก้อย (นามสมมุติ), คนเดินโผย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

เลข 5 ตัว จะซื้อได้ 10 ชุด เช่น ได้เลข 12345 ผู้เล่นจะแบ่งได้ดังนี้ชุด 12 10*10 ชุด 13 10*10 ชุด 14 10*10 ชุด 15 10*10 ชุด 23 10*10 ชุด 24 10*10 ชุด 25 10*10 ชุด 34 10*10 ชุด 35 10*10 และ ชุด 45 10*10

เลข 6 ตัว จะซื้อได้ 15 ชุด เช่น ได้เลข 123456 ผู้เล่นจะแบ่งได้ดังนี้ชุด 12 10*10 ชุด 13 10*10 ชุด 14 10*10 ชุด 15 10*10 ชุด 16 10*10 ชุด 23 10*10 ชุด 24 10*10 ชุด 25 10*10 ชุด 26 10*10 ชุด 34 10*10 ชุด 35 10*10 ชุด 36 10*10 ชุด 45 10*10 ชุด 46 10*10 และชุด 56 10*10

เลข 7 ตัว จะซื้อได้ 21 ชุด เช่น ได้เลข 1234567 ผู้เล่นจะแบ่งได้ดังนี้ชุด 12 10*10 ชุด 13 10*10 ชุด 14 10*10 ชุด 15 10*10 ชุด 16 10*10 ชุด 17 10*10 ชุด 23 10*10 ชุด 24 10*10 ชุด 25 10*10 ชุด 26 10*10 ชุด 27 10*10 ชุด 34 10*10 ชุด 35 10*10 ชุด 36 10*10 ชุด 37 10*10 ชุด 45 10*10 ชุด 46 10*10 ชุด 47 10*10 ชุด 56 10*10 ชุด 57 10*10 และชุด 67 10*10⁵²

กรณีตัวอย่างข้างต้น เป็นการซื้อรอบเดียว ถ้าใน 1 วัน มีการซื้อจำนวน 4 รอบ จำนวนเงินทุนหมุนเวียนจะมีจำนวนมาก และขณะเดียวกันอาจจะซื้อตัวที่ปึกตัวที่ผู้เล่นชอบอีก หรือเพิ่มจำนวนเงินในการเล่น เป็นประตู 20*20 จำนวนเงินในการเล่นจะมากขึ้นเรื่อยๆ

จากข้อมูลสถานการณ์หวยใต้ดินข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการเล่นหวยหุ้นเป็นการเล่นของกลุ่มคนเดียวกันกับที่เล่นหวยใต้ดิน มีนายเกมหวยคนเดียวกับนายเกมหวยใต้ดิน มีลักษณะคือเล่นได้บ่อย วันละ 4 รอบ ซึ่งมีความถี่จนเกินไป จึงมีทั้งประเภทที่สมัครเล่นและเล่นเป็นประจำ ทำให้ชาวเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ไม่นิยมเล่นด้วยเหตุผลความถี่ การหาตัวเลข และต้องการเวลาสำหรับการพักผ่อนหลังจากการทำงานสวน จึงไม่สามารถติดตามผลการออกรางวัลได้ตลอดเวลา จึงกลายเป็นข้อจำกัดของผู้เล่น นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่าผลตอบแทนที่ได้อาจจะไม่สูงเท่าหวยใต้ดิน แต่มีโอกาสถูกรางวัลได้มากกว่า ด้วยความที่ตัวเลขมีแนวโน้มของการออกรางวัลที่สูง

2.3 มวยตู้ (ผู้ขาย เล่นวันหยุด)

มวยตู้เป็นการพนันประเภทหนึ่งที่ชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันรอคอยการเล่นในช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ แม้ว่าจะทำงานเป็นปกติทุกวันโดยวิถีชีวิตของชาวสวน ไม่เว้นวันหยุด นักชดถุกษ์อยู่แล้วนั้น ลักษณะรูปแบบการเล่น คือ การเล่นผ่านการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ หรือผ่านตู้ จึงเรียกกันว่า มวยตู้ ขึ้นอยู่กับอัตราต่อรอง มีอัตราต่อรองก่อนชก ดูจากสถิติการชก ค่ายมวย

⁵² สัมภาษณ์นางน้ำ (นามสมมุติ), คนเดินโพย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

อัตราต่อรองอาจจะเป็น 10:8 แต่ในระหว่างชก หากพลิกสถานการณ์ ก็สามารถเปลี่ยนอัตราต่อรองได้

จากการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือเต็มไปด้วยผู้ชาย ส่วนใหญ่วัยกลางคนจนถึงวัยชรา โดยจะมีการเล่นกันในวันหยุดราชการการ คือ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยจะมีปริมาณผู้เล่นในแต่ละแห่งประมาณ 20-50 คน ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีแหล่งเล่นมวยคู่ประมาณหมู่บ้านละ 1 จุด ซึ่งจะใช้เป็นสถานที่ในการเปิดมวยคู่ จึงเป็นเหมือนที่รวมตัวกันของคนที่ชอบและสนใจการดูมวย ด้วยเสียงเชียร์มวยที่ดังสนั่นหวั่นไหวเมื่อฝ่ายที่ตนเชียร์นั้นอยู่ในช่วงที่เหนือกว่า มีแต่เสียงหัวเราะสนุกสนานสำหรับคนที่ชนะ บรรยากาศการเชียร์มวยดูทุกคนตั้งใจชมมวยกันอย่างมาก ต่างลุ้น และปะทะคารมกันบ้างว่านักมวยควรจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ ควรฝึกยุทธ์ไปต่างๆ นานาประการ ตามประสาคนที่ดูมวยกันมานาน แม้ว่าจะไม่เคยชมมวยมาก่อน จนสามารถคำนวณหรือรู้ถึงทิศทางว่าใครจะมีโอกาสชกชนะ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เล่นมวยคู่แล้ว ก็จะพบว่าอยู่ในปริมาณที่คงที่จากการสอบถามผู้เล่นมวยคู่ได้ให้ข้อมูลว่าคนเล่นก็เป็นคนหน้าเดิมๆ ตามคำกล่าวที่ว่า “...คนเล่นหน้าเดิมๆ เพ นื่องบวเหอ อยู่พรรคนี้มานานแล้ว...”⁵³ คนที่เล่นมวยในกลุ่มผู้เล่นเดิมจึงมักจะเป็นคนที่มีพื้นฐานของการชกมวยอยู่แล้ว ทั้งนี้การแข่งขันกีฬามวยจะมีการถ่ายทอดสดจากรายการทีวี ของสื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้ว เช่น เวทีมวยราชดำเนิน เวทีมวยลุมพินี แต่ผู้ชมบางส่วนกลับใช้กีฬามวยเป็นสื่อของการเล่นการพนันไปด้วย ได้ทั้งความบันเทิงและการพนันจึงเป็นการเล่นพนันที่มีความสุข และเป็นที่รวมของกลุ่มคนในชุมชนที่ชื่นชอบในกีฬาประเภทเดียวกัน เมื่อพิจารณาความถี่ในการเล่นพนันมวยคู่ ซึ่งจะมีการเล่นกันในวันหยุดราชการคือวันเสาร์ และวันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ที่มีการถ่ายทอดสดของเวทีมวยต่างๆ ตามสื่อโทรทัศน์ทั่วไป หากคิดเป็นรายสัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 8 วันต่อ 1 เดือน สำหรับจำนวนเงินทุนหมุนเวียนในการเล่นแต่ละคู่ จะขึ้นอยู่กับราคาของมวยในการขึ้นชกแต่ละครั้ง ผู้เล่นจะรู้ราคาของการเล่นเพราะผู้เล่นมวยคู่จะค้นคว้าจากสื่อข้อมูลนักมวยในการชกกันอยู่แล้ว โดยเฉพาะอัตราต่อรองซึ่งอัตราต่อรองดังกล่าวจะมีหนังสือที่เป็นคอลัมภ์มวย ดังเช่น สยามกีฬา นอกจากนี้ที่น่าสนใจในกลยุทธ์การเล่น คือในกลุ่มการแข่งขันจะมีกลุ่มผู้เล่นกลุ่มหนึ่งมีการส่งสัญญาณกันในระหว่างการแข่งขันซึ่งในวงการมวยดังกล่าวผู้เล่นที่มีการเล่นตลอด กลุ่มนี้จะมีการจ่ายเงินให้กับกลุ่มส่งสัญญาณ (ส่งชก) ในระหว่างการแข่งขันแต่ละครั้ง ซึ่งจะมีการถ่ายทอดทางโทรทัศน์โดยจะมีคนไปดูสด ณ สนามมวยจริง แล้วไปส่งชกราคาต่อรองจริงในสนามแข่งขัน เพื่อส่งมาให้กลุ่มลูกค้าที่รับชมทางโทรทัศน์⁵⁴ ดังนั้น จำนวนเงินทุนหมุนเวียนในการชกแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับารับข้อมูลข่าวสารมา แต่เงินทุนหมุนเวียนในการชกกันแต่ละคู่จะมีเงินทุนหมุนเวียนในการแข่งขันไม่น้อย

⁵³ สัมภาษณ์นายเรือง (นามสมมติ), คนเล่นพนันมวยคู่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

⁵⁴ สัมภาษณ์นายวัฒน์ (นามสมมติ), คนเล่นพนันมวยคู่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

กว่า 10,000 บาทต่อ 1 คู่ ภายใน 1 วัน จะมีชั่วโมงในการถ่ายทอดสดจำนวน 2 ชั่วโมง การชกส่วนใหญ่จะมีการถ่ายทอดจำนวน 4 คู่ ยกเว้นในกรณีที่การน็อก (คือการทำให้คู่ต่อสู้แพ้มวย) กันเกิดขึ้น อาจจะมีจำนวนการถ่ายทอดเพิ่มขึ้นตามเวลาของการถ่ายทอด การแข่งขันไม่น้อยกว่า 4 คู่ คู่ละ 10,000 บาท คู่ละ 4 คู่ ด้วย 8 วัน ต่อ 1 เดือน⁵⁵

ภาพที่ 4-2 การเล่นพนันมวยต่อสู้

ที่มา : ผู้วิจัย

2.4 ไก่ชน

กลุ่มผู้เล่นพนันไก่ชน จะมีอยู่สองกลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มเกษตรกรที่มีการเลี้ยงไก่ชนไว้สำหรับการแข่งขันโดยตรง โดยกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มผู้เล่นในการแข่งขันไปโดยปริยาย และอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มคนที่ชอบกีฬาไก่ชนแต่ผู้เล่นกลุ่มนี้จะไม่เลี้ยงไก่ชนเอง แต่จะไปเล่นพนันไก่ชนในกรณีที่มีการนำไก่ชนไปใช้เพื่อการแข่งขันในสถานที่ชนไก่ ซึ่งในการแข่งขันในหมู่บ้านหนึ่งนั้น จะมีผู้เล่นไม่น้อยกว่า 50 ราย ในกรณีที่มีการหมุนเวียนสถานที่ชนไก่แต่ละครั้งซึ่งบ่อนประเพณีนี้จะเรียกว่าบ่อนวิ่ง

ความถี่ในการเล่นพนันไก่ชนนั้นจะมีการเปิดบ่อนวิ่ง จะหมุนเวียนกันแล้วแต่จะใช้สถานที่ไหนขึ้นอยู่กับารับของผู้จัดซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่และมีการเก็บค่าใช้จ่ายในการเปิดบ่อนแต่ละครั้ง (บ่อนที่ไม่มีความแน่นอนในสถานที่) กันในหมู่บ้านแล้วแต่จะขอเปิดกันที่ไหนก็ได้ โดยกลุ่มผู้เล่นก็จะนำไปแข่งขันและมีกลุ่มผู้เล่นจากที่อื่นๆ มาร่วมในการแข่งขันนั้นด้วย ทั้งนี้บ่อนอาจจะมีการสลับหมุนเวียนกันในการเปิดบ่อนวิ่งดังกล่าวโดยจะมีกลุ่มผู้เล่นที่เป็นกลุ่มที่มีการเลี้ยงไก่เองกับกลุ่มที่ไม่ได้เลี้ยงโดยตรง ในบางเดือนอาจจะมี และบางเดือนอาจจะไม่มี

⁵⁵ สัมภาษณ์นายสิงห์ (นามสมมุติ), เจ้าของบ่อนมวยต่อสู้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

แต่ทั้งนี้เฉลี่ยแล้วเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งจะหมุนเวียนกันไป **เงินทุนหมุนเวียน**เมื่อมีการแข่งขันพนันไก่ชนเกิดขึ้น เจ้าของไก่จะลงค่าต่อรองการชนไก่ตามราคาการประกบคู่ซึ่งอาจจะมียาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับราคาของไก่แต่ละคู่ที่มาประกบการชนและขึ้นอยู่กับเจ้าของไก่ว่าจะประกบการชนหรือไม่แล้วจะมีราคาการประกบค่าชนในแต่ละคู่ แต่จะมีผู้เล่นที่ไปรวมเล่น โดยจะมีการต่อรองราคานอกรอบกันอีกครั้งหนึ่ง แต่ในการประกบคู่ในการชนแต่ละคู่จะมีราคาของเจ้าของไก่ และราคาของผู้เล่นเงินทุนหมุนเวียนในการชนแต่ละคู่ราคาไม่น้อยกว่า 10,000 บาท และปริมาณการชนในแต่ละรอบแต่ละนัดจะมีไก่มาประกบคู่ในการแข่งขันไม่ต่ำกว่า 10 คู่ เงินทุนหมุนเวียนในการแข่งขันไม่น้อยกว่า 100,000 บาท

ภาพที่ 4-3 การเล่นพนันไก่ชน
ที่มา : ผู้วิจัย

กลุ่มผู้เล่นพนันวัวชนคือกลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน ซึ่งกลุ่มดังกล่าวจะมีการแข่งขันโดยการประกบคู่ในการแข่งขัน จะมีอัตราการเดิมพันในราคาที่สูงพอสมควรขึ้นอยู่กับราคาของวัวชนว่ามีการชนชนะมาแล้วกี่ครั้ง ทำให้ราคาในการประกบคู่การแข่งขันอัตราการเดิมพันก็จะสูงตามไปด้วย จำนวนผู้เล่นมีจำนวนไม่มาก แต่กลุ่มดังกล่าวนี้จะเดินสายไปเล่นจากวัวของคนอื่นๆ ด้วยในการประกบคู่ในการแข่งขันแต่ละครั้ง จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงวัวชนเพื่อใช้สำหรับการชน หรือ ผู้รับจ้างพาวัวออกกำลังกาย หรือ ควาญ (เพราะถึงเวลาชน นายควาญคนนี้จะต้องไป ณ สนามชนวัวด้วย) เพื่อให้วัวเชื่อฟังคำสั่ง (ผู้เลี้ยงวัวชนจ้างผู้เลี้ยงวัวชน เข้า เย็น เพื่อนำวัวไปออกกำลังกาย ให้แข็งแรง จ้างเป็นรายวันหรือรายเดือน) บางกรณี ผู้เลี้ยงวัวอาจจะเป็นควาญเสียเอง ให้ข้อมูลว่า ความถี่ในการเล่นขึ้นอยู่กับการประกบคู่ว่าติดหรือไม่ในการประกบคู่ในการชนวัวแต่ละครั้ง โดยอาจจะใช้เวลาในการประกบคู่เพราะการชนวัวต่อครั้งนั้นต้องใช้เวลาของการแข่งขันในราคาที่เหมาะสมซึ่งจะมีราคาสูงด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุของการแข่งขันกันน้อย บางเดือนอาจจะมีการแข่งขันแต่บางเดือนไม่มีการแข่งขัน บางเดือนอาจจะมีการแข่งขันสัก 1 คู่ แต่บางเดือนอาจจะมีการแข่งขัน 2 คู่ หรือบางเดือนอาจจะไม่มีการแข่งขันเลย⁵⁶ เงินทุนหมุนเวียน ในการชนวัวแต่ละครั้งจะมีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมากจากการประกบคู่ในการชนแต่ละครั้ง ซึ่งจะต้องได้ราคาที่เหมาะสมเมื่อ ผู้เลี้ยงจะมีอำนาจในการต่อรองราคาในการประกบคู่เดิมพันในการแข่งขัน และจำนวนขาหุ้นในการเข้าร่วมในการแข่งขันด้วย และเมื่อประกบคู่ได้แล้วจะมีการลงแข่งขันในสนาม ก็จะมีการเล่นพนันรอบนอกอีกหน้าลานสนามในการชนวัวซึ่งเงินทุนในการหมุนเวียนในการแข่งขันในการประกบคู่ในการชนวัวแต่ละครั้งจะมีจำนวนเงินทุนหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 500,000 บาทต่อการชนวัว 1 คู่⁵⁷

ภาพที่ 4-4 การเล่นพนันวัวชน

ที่มา : ผู้วิจัย

⁵⁶ สัมภาษณ์นายเจือ (นามสมมุติ), ควาญรับจ้างเลี้ยงวัว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2560

⁵⁷ สัมภาษณ์นายดำ (นามสมมุติ), เจ้าของบ่อนวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2560

2.6 ไพ่

การเล่นไพ่ในชุมชนนี้ ก็มีลักษณะที่พบเห็นได้อย่างบ่อยครั้งทั้งในลักษณะเล่นเป็นอาชีพ เป็นกิจจะลักษณะ หรือเล่นเป็นประจำ กับประเภทที่เล่นเป็นครั้งคราวในเทศกาล หรืองานต่างๆ การเล่นไพ่ในชุมชนนี้สามารถพบได้หลายรูปแบบ ดังนี้

2.6.1 ไพ่แคง

ไพ่แคง รูปแบบการเล่น แจกไพ่ตัวใหญ่โดยมีผู้เล่นตั้งแต่ 4-6 คน แจกไพ่จำนวน 5 ตัวแล้วให้คนที่มียี่สิบแต้มสูงสุดไว้ 6 ตัว ซึ่งลักษณะการเล่นใครที่มีแต้มในจำนวน 5 ตัวนั้น ให้มีแต้มน้อยที่สุดก็สามารถที่จะแคงเพื่อเอาชนะคู่แข่งกันได้ วิธีการเล่นแคง คือทำอย่างไรก็ได้ที่จะให้จำนวนแต้มในมือมีแต้มให้น้อยที่สุด เมื่อเมื่อเกิดการแคงกันเกิดขึ้นใครที่ดำเนินการแคงแล้ว เกิดแต้มน้อยกว่าคนอื่นที่เป็นผู้เล่นด้วยกัน คนๆ นั้น จะต้องรับผิดชอบผลของการแคงในครั้งนั้น เนื่องจากมีแต้มน้อยกว่าคู่แข่ง จึงจำเป็นต้องรับผิดชอบจ่ายให้ทุกคนในวง

ไพ่แคง มีรูปแบบการเล่นที่น่าสนใจ คือ เล่นกันจำนวนคนไม่มาก จบเกมส์ได้เร็ว มีการแข่งขันระหว่างการเล่นสูง กล่าวคือการเล่นไพ่แคง จะมีจำนวนผู้เล่นประมาณ 4-6 คน ใช้วิธีการเล่นต่อครั้งประมาณ 10-15 นาที จำนวนเงินขึ้นอยู่กับการตั้งกติกาว่าจะใช้เงินจำนวนเท่าไร แต่โดยส่วนใหญ่ในกติกาที่จะเล่นในวงเงินประมาณ 50-500 บาท โดยจะมีการแจกไพ่ในครั้งแรก ผู้เล่นทุกคนจะได้ไพ่เท่ากัน คือ 5 ใบ สำหรับผู้เล่นทุกคน ยกเว้นผู้ที่ชนะในเกมส์ที่ผ่านมาจะได้ไพ่ 6 ใบ กติกาในการเล่น คือการทำให้ตนเองถือไพ่ที่มีจำนวนแต้มน้อยที่สุด ในระหว่างการเล่น ถ้าผู้เล่นพิจารณาแล้วว่าไพ่ที่เหลือในมือของตนเองมีแต้มน้อยที่สุด ก็สามารถขอจบเกมส์ได้ โดยเรียกว่าการขอแคง และหากปรากฏว่าการขอแคงครั้งนั้น ผู้เล่นถือไพ่ที่มีแต้มน้อยที่สุดจริงในวงไพ่นั้น ก็จะถือว่าเป็นผู้ชนะ โดยจะได้รับเงินจากทุกคนรอบวงตามจำนวนเงินที่ตกลงกันไว้ สำหรับกรณีที่ผู้เล่นขอแคงแล้ว ปรากฏว่าไพ่ที่ถือในมือมีแต้มที่ไม่ได้น้อยที่สุด ก็จะถือว่าเป็นผู้แพ้ในรอบนั้น และจะต้องจ่ายเงินให้กับผู้เล่นคนอื่นรอบวง นอกจากนี้ ในกรณีอยู่ในระหว่างการเล่น ผู้เล่นจะต้องพิจารณาว่าจะลงไพ่ตัวเลขใดออกไป เพราะการลงไพ่อาจทำให้ผู้เล่นต้อง “เสียค่าโง่” ให้ผู้เล่นคนถัดไปที่อาจใช้วิธีการที่เรียกว่า “ไหลตาม” คนที่ลงไพ่ที่ตรงกับมือบน ก็จะได้รับ “ค่าไหลตาม” และหากคนถัดไปมีไพ่ตรงกันอีกก็สามารถไหลตามได้อีกโดยผู้เล่นคนแรกที่ลงไพ่ หรือผู้เสียค่าโง่จะต้องเป็นผู้จ่ายเงินให้กับผู้เล่นคนอื่นที่ไหลตาม ทั้งนี้การเล่นไพ่ไหลตามจะสามารถเล่นไหลตามได้สูงสุดเพียง 4 ใบ เท่านั้น เนื่องจากไพ่ที่มีเลขแต้มตรงกันสามารถมีได้จำกัดเพียง 4 ใบ

ในการเล่นแคงสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการทำให้ไพ่มียี่สิบแต้มน้อยที่สุด ไพ่หมายเลข 1 จึงเป็นไพ่ใบสำคัญที่ผู้เล่นทุกคนจะต้องเก็บไว้ เนื่องจากเมื่อมีการแคงเกิดขึ้นแล้วมีไพ่หมายเลข 1 อยู่ในมือด้วยก็จะได้รับเงินเพิ่มขึ้นตามที่ตกลงกัน และการพยายามลงไพ่แบบไหลตามเพื่อให้ตนเองมี

ไพ่ที่ถืออยู่ในมือให้น้อยที่สุด และพยายามจั่วไพ่ให้ได้ใบที่มีแต้มน้อยที่สุด หรือการลงไพ่ใบที่มีแต้มมากที่สุดออกไปได้เรื่อยๆ จนผู้เล่นคิดว่าตนเองมีไพ่ที่มีแตมน้อยที่สุดแล้ว จึงจะขอแคงเพื่อขอจบเกมการเล่นในแต่ละรอบ

ภาพที่ 4-5 การเล่นเกมไพ่แคง

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.2 ไพ่ป๊อก

ไพ่ป๊อก มีรูปแบบการเล่นไพ่ป๊อกหรือไพ่ป๊อก 8 ป๊อก 9 จะเล่นไพ่คนละ 2 ตัว แจกไพ่ คนละ 2 ใบก่อนถ้าป๊อกแปดหรือเก้า ลูกมือแต่ละคนวาง เดิมพัน ตามต้องการ เจ้ามือ สามารถอันเดิมพันได้ คือการกำหนดเดิมพันสูงสุดที่เจ้ามือรับได้ เจ้ามือ สับไพ่แจกให้ผู้เล่นเริ่มจากทางซ้ายหรือทางขวาก็ได้โดยมีเจ้ามือได้ไพ่เป็นคนสุดท้าย ให้แจกทีละใบ จนครบ สองใบ เจ้ามือและผู้เล่นทุกคนดูไพ่ในมือ และ รวมผลบวกของไพ่ที่ได้รับ โดย ตัวเลขจะมีค่าตามเลขนั้น ๆ J Q K นับเป็น 10 และ A นับเป็น 1. หลังจากนั้น ให้ดูหลักหน่วยของผลรวม ถ้าไพ่ในมือใครมีค่ารวมเป็น แปด หรือ เก้า ให้หงายไพ่ออกมา เรียกว่า ได้ ป๊อกแปด หรือ ป๊อกเก้า ตามแต้มที่ได้ โดย ป๊อกเก้า จะชนะ ป๊อกแปด

ถ้าเจ้ามือได้ ป๊อก ผู้เล่นที่ไม่ได้ป๊อก หรือได้ป๊อกต่ำกว่า จะ แพ้ เสียเดิมพันให้กับเจ้ามือ ผู้เล่นที่ได้ ป๊อกเท่ากับเจ้ามือ จะ เสมอ ไม่ได้-ไม่เสีย ผู้เล่นที่ได้ ป๊อกสูงกว่าเจ้ามือ จะ ชนะ ได้รับเดิมพันจาก เจ้ามือ ถ้าเจ้ามือไม่ได้ป๊อก ผู้เล่นทุกคนมีสิทธิ เรียกไพ่เพิ่ม อีก คนละหนึ่งใบ แต่จะไม่เรียกก็ได้ อาจจะมีการบังคับให้ผู้เล่นที่มีไพ่สองใบจะต้องมีแต้มไม่ต่ำกว่าสี่ ซึ่งถ้าต่ำกว่าสี่ จะต้องเรียกไพ่เพิ่ม มิฉะนั้นจะต้องจ่ายรอบวง ถ้าเจ้ามือไม่ต้องการ เรียกไพ่เพิ่ม ให้เปิดไพ่เจ้ามือออกมา ผู้เล่นที่แต้มเหนือกว่าเจ้ามือ ได้รับเดิมพันจาก เจ้ามือ ผู้เล่นที่แต้มเท่ากับเจ้ามือ จะ เจ้าไม่ได้ไม่เสีย ผู้เล่นที่แตมน้อยกว่าเจ้ามือ เสียเดิมพันให้ เจ้ามือ ก่อนเจ้ามือเรียกไพ่เพิ่ม สามารถ จับได้ โดยจะเลือก จับสองใบ หรือ จับสามใบก็ได้ การจับหมายถึงการใช้ไพ่ สองใบของเจ้ามือ สู้กับผู้เล่นที่มี

จำนวนไพ่เท่ากับที่โดนจับ หลัง จับ แล้ว เจ้ามือสามารถ เรียกไพ่เพิ่มอีกใบเพื่อสู้กับคนที่เหลือ แต้มพิเศษ มีดังนี้

1. ได้สองเต็ง หมายถึงไพ่ทั้งหมดในมือมีสองใบ โดยที่ สองใบนั้นเป็นไพ่ดอกเดียวกันหรือตัวเลขเหมือนกัน ถ้าแต้มชนะ จะได้เดิมพันเป็นสองเท่า
2. ได้สามเต็ง หมายถึงไพ่ทั้งหมดในมือมีสามใบ โดยที่ สามใบนั้นเป็นไพ่ดอกเดียวกัน ถ้าแต้มชนะ จะได้เดิมพันเป็นสามเท่า
3. สามเหลืงหรือกระเบื้อง หมายถึงไพ่มสามใบเป็นไพในกลุ่ม J Q K ทั้งสามใบ ถือว่ามีแต้มเหนือ เก้า (ที่ไม่ใช่ป็อกเก้า) ถ้าชนะ จะได้เดิมพันเป็นสามเท่า
4. ตอง หมายถึง ไพ่มสามใบในมือ เป็นเลขเดียวกันทั้งสามใบ ถือว่ามีแต้มเหนือ เก้า (ที่ไม่ใช่ป็อกเก้า) และสามเหลืง ถ้าชนะ จะได้เดิมพันเป็นห้าเท่า
5. เรียง หมายถึง ไพ่มสามใบในมือมีแต้มเรียงกัน เช่นไพ่มสามใบคือ 2 3 4 หรือ 5 6 7 หรือ Q K A (ถ้า K A 2 หรือ A 2 3 ถือว่าไม่เรียงเพราะถือว่า 2 มีค่าต่ำสุด และ A มีค่าสูงสุด ดังนั้นจะเรียงวกกลับมาไม่ได้) ถ้าชนะ จะได้เดิมพันเป็นสามเท่า

ตำแหน่งพิเศษ มีดังนี้

1. หลายขา คือผู้เล่น คนเดียว แต่วางเดิมพัน หลายส่วน แต่ละส่วนเรียกว่าขาก็จะได้ไพ่มของขานั้นๆ เป็นการกระจายความเสี่ยงอย่างหนึ่ง
2. ตัดขา หรือ ตัด ดวง เป็นการวางตำแหน่ง ขา แทรกในตำแหน่งของผู้เล่นอื่นๆ เพื่อเอาดวงนั้นมาเป็นของตน
3. ขาบ้วย หรือ มือบ้วย เป็นการวางขาไว้หลังเจ้ามือ ขานี้จะได้ไพ่มชุดสุดท้ายต่อจากเจ้ามือ ถือเป็นการตัดดวงเจ้ามือ

เล่นไปเรื่อย ๆ ผู้เล่นสามารถหยุดเมื่อไหร่ก็ได้ แต่ถ้าเจ้ามือจะหยุดต้องประกาศ

ล่วงหน้าอย่างน้อย สาม ตา (รอบการเล่น) เพื่อให้ลูกมือได้ถอนทุนก่อน

การเล่นไพ่มป็อกของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันของชุมชนตำบลทุ่งหลวง จะมี

การเล่นทั้งแบบเล่นเป็นประจำ และเล่นในบางโอกาส

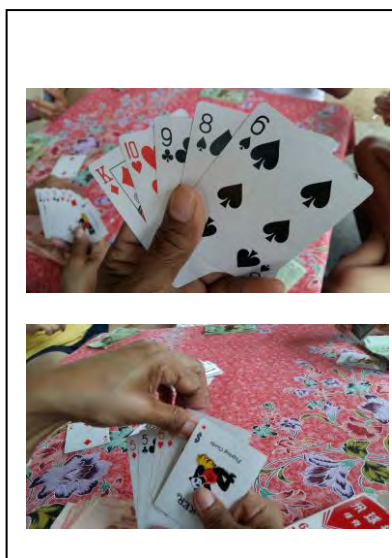

ภาพที่ 4-6 การเล่นไพ่ป๊อก

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.3 ไพ่สมสับ

ไพ่สมสับเป็นการเล่นไพ่จับคู่แล้วต้องบวกกันให้ได้สับเหมือนกับชื่อ ต้องอาศัยเทคนิคหลายอย่าง เช่น การทลายใจผู้เล่น ความน่าจะเป็น นักคณิตศาสตร์มักจะได้เปรียบกับการเล่นแบบนี้ การเล่นเกมสมสับจะต้องมีผู้เล่นจำนวน 2-6 คน ไม่เกินกว่านี้เพราะไม่เช่นนั้นจะส่งผลให้การชนะกันในเกมส์เป็นไปได้ยาก อุปกรณ์ในการเล่นไพ่นี้สำหรับ ผู้เล่นจำนวน 2-6 คน ถ้าจะให้สนุกควรมี 4-6 คน เวลาที่ใช้ ไม่เกิน 15 นาที ต่อเกม ทักษะที่ใช้การคาดคะเน ความน่าจะเป็น การตัดสินใจ และดวง ขั้นตอนการเล่นสมสับ เริ่มจากสมาชิกทุกคนจะได้รับไพ่จากการแจกเรียงตามลำดับจนครบคนละ 5 ใบ และมีไพ่แต่ละตรงกลางวงอีกหนึ่งใบ คนที่หนึ่งจะมีสิทธิ์แค่ไพ่ที่อยู่ตรงกลางที่ตะไว้เท่านั้น ให้ดูที่ไพ่ของตัวเองว่าสามารถเก็บไพ่ที่ตะมาเข้าคู่สับได้หรือไม่ ถ้าได้ให้เก็บไพ่นั้นขึ้นมา แล้วเลือกทิ้งไพ่มือลงไปแทนจำนวนหนึ่งใบ แต่ถ้าไม่มีคู่ก็บอกว่าผ่าน(หรือถ้าคนที่ 2,3,4... ทิ้งไพ่แล้ว มีคู่ ก็สามารถหยิบขึ้นมาได้ตลอด)ให้คนที่สองเล่นต่อไป คนที่สองมองไพ่จากที่คนแรกทิ้งมา จะเก็บก็ได้ (สามารถเก็บได้แค่คนที่ก่อนหน้านี้ทิ้งเท่านั้น ไม่มีสิทธิ์เก็บใบอื่นที่นอกเหนือจากนี้) หรือจะเลือกจั่วก็ได้ แล้วก็ทิ้งไพ่ไว้ให้คนที่สาม สืบต่อ ๆ ไป ตามลำดับ เมื่อมีใครได้คู่สองคู่ในมือแล้วจะเหลือไพ่หนึ่งใบ ไพ่ใบที่เหลือสามารถน็อคหรือชนะได้ทันทีที่มีคนทิ้งไพ่ที่เป็นคู่ของไพ่ใบที่เหลือลงมา โดยไม่จำเป็นต้องเป็นของคนที่ก่อนหน้านี้ทิ้งเท่านั้น ในกรณีที่มีคนชนะพร้อมกันให้ดูเรียงตามขาไพ่ คือดูตามรอบไพ่ใครเป็นคิวที่ได้เล่นใกล้คนที่ทิ้งมากที่สุดถือว่าชนะ

ภาพที่ 4-7 การเล่นไพ่สมสิบ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.4 ไพ่ผ่องไทย หรือ ไพ่ตอง หรือไพ่จอต

ไพ่ผ่องไทย หรือ ไพ่ตอง เป็นการพนันที่คนไทยนิยมเล่นมาตั้งแต่อดีต โดยไพ่ที่ใช้ในการเล่นจะแตกต่างจากไพ่ประเภทอื่นๆ คือจะเป็นไพ่เฉพาะซึ่งสำหรับหนึ่งประกอบด้วยไพ่ 10 ชุดคือ เอี้ยวเล็ก (เอี้ยวเกือก เอี้ยวซี เอี้ยวยาว) เอี้ยวใหญ่ (เอี้ยวพญา เอี้ยวนาง เอี้ยวหนู) สอง (สองคนซ์ สองตาโต สององคต) สาม (สามคนซ์ สามตาโต สามนก) สี่ (สี่คนซ์ สี่มะเขือ สี่นม) ห้า (ห้าคนซ์ ห้าแตงโม ห้านก) หก (หกคนซ์ หกตาโต หกละเอียด) เจ็ด (เจ็ดคนซ์ เจ็ดพัด เจ็ดนก) แปด (แปดคนซ์ แปดตาโต แปดละเอียด) เก้า (เก้าคนซ์ เก้าจัน เก้าแดง) โดยแต่ละชุด จะมีไพ่ประเภทละ 4 ใบ รวมชุดหนึ่งจะมีทั้งสิ้น 12 ใบ และทั้งสำรับจะประกอบด้วยไพ่ทั้งสิ้น 120 ใบ

ไพ่แต่ละชุดนั้น จะมีลักษณะที่ต่างกันอย่างตรงหัวไพ่ โดยไพ่ตระกูลเอี้ยวเกือบทุกตัวจะมีรอยเว้าตรงปลายขวาของไพ่ ยกเว้นเอี้ยวพญา ซึ่งจะไม่มียรอยเว้า แต่จะมีรูปเป็นแท่งสีขาวมีลวดลายและมีการประทับตราสีแดงไว้ตรงกลางเช่นเดียว กับเอี้ยวนางและเก้าแดง

ไพ่ตระกูลสองจะมีปุ่มรื้ออยู่ทางมุมขวามบน

ไม่ตระกูลสามจะมีหัวแหลมอยู่ทางขวามุมบน

ไพ่ตระกูลสี่จะมีปุ่มครึ่งวงกลมตรงกลาง

ไพ่ตระกูลห้าจะมีรอยเว้าเข้าในสองรอยตรงหัวไพ่

ไพ่ตระกูลหกจะมีเส้นขาวสองเส้นอยู่ทางขวามุมบน

ไฟตระกูลเจ็ดจะมีรอยหยัก 5 รอยบนหัว

ไฟตระกูลแปดจะมีรอยเว้าเข้าในหนึ่งรอยตรงกลางหัวไฟ

ไฟตระกูลเก้าจะมีเส้นขาวหนึ่งเส้นอยู่ทางขวามุมบน

เอี้ยวหนู และไฟคณห์ทั้งหลายจะเป็นตัวเลขไทย

กติกาการเล่นคือจะมีผู้เล่น 6-7 คน โดยจะทำการเล่นบนเสื่อ แต่ละคนจะมีไม้เขี่ยไฟ เพื่อทำการจั่วไฟจากกอง โดยการเล่นจะเริ่มจากคนทำไฟ (ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้าไม่มี ผู้เล่นแต่ละคนอาจจะทำหน้าที่แจกไฟสลับกัน) จะทำการแจกไฟให้กับเจ้ามือ 12 ใบ ส่วนผู้เล่นคนอื่นจะได้รับไฟ 11 ใบ ซึ่งในการแจกนั้นส่วนใหญ่จะเริ่มแจกไฟให้ผู้เล่นแต่ละคน 6 ใบจนครบและจะทำการแจกรอบสองซึ่งจะแจกให้เจ้ามือ 6 ใบ ส่วนผู้เล่นคนอื่นจะได้ไฟอีกคนละ 5 ใบ

ใบบ่อนการพนันบางแห่งจะทำการ "คน" คือให้ผู้เล่นนำไฟที่ไม่เข้าพวกกับไฟบนมือหรือไฟที่พวกเขาไม่พอใจ ลงมารวมกัน และคนทำไฟจะทำการคนไฟเหล่านั้นให้คละกัน ต่อมา ผู้เล่นแต่ละคนจะทำการเขี่ยไฟคืนเท่ากับจำนวนที่ตนลงมา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ไฟที่ดีกว่าเดิม

เมื่อทำการคนเสร็จแล้ว เจ้ามือจะต้องทำการตีไฟใบหนึ่งจากมือลงทางด้านขวามือของตน (ยกเว้นในกรณีที่ไฟทั้ง 12 ตัวบนมือของเจ้ามือครบถ้วนและสามารถตีลงมา "กิน" ได้ทันที) ผู้เล่นคนต่อมาสามารถเลือกที่จะเก็บไฟที่เจ้ามือตีลงมาหากไฟนั้นเข้าชุด กับไฟบนมือของตน มิฉะนั้นผู้เล่นคนนั้นจะทำการ "จั่ว" โดยใช้ไม้เขี่ยไฟทำการเขี่ยไฟใบแรกสุดของกองที่เหลือจากการแจก และหากไม่มีอะไรเกิดขึ้น ผู้เล่นคนนั้นจะต้องตีไฟหนึ่งใบลงทางขวามือของตน และกระทำการนี้ไปเรื่อยๆ จนมีผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง "กิน" ไฟ

ในการจั่วไฟนั้น หากไฟที่จั่วมานั้น ตรงกับไฟรูปเดียวกันสองใบในมือผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง ผู้เล่นคนนั้นสามารถ "ผ่อง" ไฟใบนั้นไปเข้าชุดกับไฟบนมือของตน โดยไฟที่ผ่องเมื่อรวมกับไฟบนมือจะเรียกว่า "ตอง" และผู้เล่นที่ทำการผ่องไฟจะต้องวางไฟบนมือลงมารวมกับไฟที่ผ่อง และตีไฟบนมือทิ้งไปหนึ่งใบ ผู้เล่นถัดจากผู้ที่ผ่องไฟอาจจะเก็บไฟที่ดีที่สุดหรือทำการจั่วไฟใหม่ก็ได้

การเล่นในแต่ละรอบจะจบลงเมื่อมีการกินเกิดขึ้น โดยการกินไฟนั้นแบ่งออกเป็นประเภทหลักๆ ได้ดังนี้

1. กินช่อง (1-3 ตอง) โดยผู้เล่นจะต้องมีไฟบนมือหรือไฟที่ผ่องมาแล้ว รวมกัน 3 ชุด และถือไฟไว้ 1 คู่ เมื่อใดก็ตามที่มีการจั่วไฟเหมือนกับไฟคู่บนมือ ผู้เล่นสามารถตีลงมากินได้ เช่น (บนมือ 8 ใบ) สี่นม สี่นม สี่มะเขือ สององคต สองตา สองคน เอี้ยวพญา เอี้ยวพญา (ผ่อง 3 ใบ) เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วเอี้ยวพญาจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กิน 2 ตอง" ได้

2. กินถก (ถลก) เหมือนกับข้อ 1. เพียงแต่ว่า ผู้ที่จั่วเอี้ยวพญา นั้นคือตัวผู้เล่นที่ถือคู่เอี้ยวพญาเอง ในกรณีนี้จะได้เงินมากกว่ากรณีแรก แล้วแต่ข้อตกลงกัน

3. กินสี่ตัว ผู้เล่นมีไฟครบแล้ว 2 ชุด และถือไฟหน้าหนึ่งไว้ 3 ตัวบวกกับไฟที่มีหัวเดียวกันอีก 2 ตัว หากมีการจั่วไฟตัวที่ 4 จากกอง ผู้เล่นสามารถตีลงมากินสี่ตัว เช่น (บนมือ 8 ใบ) ห้าคณห์ ห้าคณห์ ห้าคณห์ ห้านก ห้าแดงโม แปดละเอียด แปดละเอียด แปดตาโต (ผ่อง 6 ใบ) สามนก สามนก สามนก เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วห้าคณห์จากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กิน 4 ตัว" ได้

4. กินถกสี่ตัว เหมือนกับข้อ 3. เพียงแต่ว่า ผู้ที่จั่วห้าคณห์ นั้นคือตัวผู้เล่นที่ถือตองห้าคณห์เอง ในกรณีนี้จะถือว่าการ "กินล้ม" ซึ่งจะได้เงินเท่ากับการกินเศียร หรือกินสี่ตอง

5. กินเศียร โดยผู้เล่นจะต้องถือไฟ 3 ชุดบนมือซึ่งมีหน้าไม่เหมือนกัน และถือไฟอีกชุดหนึ่งซึ่งมีหน้าไม่เหมือนกัน หากมีการจั่วไฟที่ทำให้ไฟบนมือครบชุด 3 หน้า ผู้เล่นนั้นถือว่าการกินเศียร เช่น (บนมือ 11 ใบ) สามคณห์ สามตาโต สามนก สี่คณห์ สี่มะเขือ สี่นม แปดคณห์ แปดตาโต แปดละเอียด เอี้ยวนาง เอี้ยวหนู เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วเอี้ยวพญาจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กินเศียร" ได้ การกินเศียรถือว่าการกินล้ม เช่นเดียวกับการกินสี่ตองหรือการถกสี่ตัว โดยจะได้เงินมากกว่าการกินช่องปกติ

6. กินถกเศียร เหมือนกับข้อ 5. เพียงแต่ว่าผู้ที่จั่วเอี้ยวพญานั้นคือตัวผู้เล่นที่ต้องการเอี้ยวพญาไปรวม กับเอี้ยวนางและเอี้ยวหนูเอง ซึ่งจะได้เงินมากกว่าการกินเศียรธรรมดา

7. กินสี่ตอง ผู้เล่นจะต้องมีไฟครบอยู่บนมือหรือที่ผ่องมาแล้วรวม 3 ตองและมีไฟอีก 1 คู่บนมือ หากมีการจั่วไฟที่เหมือนกับไฟบนมือจากกอง ผู้เล่นคนนั้นถือว่าการกินสี่ตอง เช่น (บนมือ 5 ใบ) สองคณห์ สองคณห์ สองคณห์ สี่นม สี่นม (ผ่อง 6 ใบ) สี่มะเขือ สี่มะเขือ สี่มะเขือ เก้าแดง เก้าแดง เก้าแดง เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วสี่นมจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กิน 4 ตอง" ได้

8. กินถกสี่ตอง เหมือนกับข้อ 7. เพียงแต่ผู้ที่จั่วสี่นมคือผู้ที่มิใช่ผู้เล่นบนมือพร้อมไฟอื่นๆ อีก 3 ตอง ในกรณีนี้จะได้เงินมากกว่าการกินสี่ตองธรรมดา

9. กินเก้ง ผู้เล่นแต่ละคนจะมีกล่องเล็กๆ อยู่ในตะกร้าของตน โดยในกล่องนั้นจะใส่ไฟที่ตัดเอาไว้ 1 ตัว (ยกเว้นไฟประเภทเอี้ยว) ซึ่งเป็นไฟสำหรับอื่นที่ไม่เกี่ยวกับไฟที่ใช้เล่นแต่ประการใด ส่วนใหญ่จะทำการตัดครึ่งใส่ตะกร้าใหญ่ๆ ไว้ ผู้เล่นสามารถเลือกได้ว่าอยากเก้งตัวอะไร และหากผู้เล่นสามารถกินไฟได้เหมือนกับไฟในกล่องนั้น ถือว่าการกินเก้ง ซึ่งถือว่าการกินล้มประเภทหนึ่ง เช่น (บนมือ 8 ใบ) สองตา สองตา สองคณห์ สี่นม สี่นม สี่คณห์ ห้านก ห้านก (ผ่อง 3 ใบ) เอี้ยวซี เอี้ยวซี เอี้ยวซี (ในกล่องเก้ง - ห้านก) เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วห้านกจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กินเก้ง" ได้

10. กินถกเก้ง เหมือนกับข้อ 9. เพียงแต่ผู้ที่จั่วห้านกคือผู้ที่มิใช่ผู้เล่นบนมือและเก้งห้านกไว้ในกล่อง ในกรณีนี้จะได้เงินมากกว่าการกินเก้งธรรมดา

11. กินสี่ตองเก็ง เคียร์เก็ง เหมือนกับข้อ 5. และ ข้อ 7. เพียงแต่ไฟที่จั่วขึ้นมาและผู้เล่นตีลงไปกินนั้นเหมือนกับไฟในกล่องเก็ง ในกรณีนี้ถือว่าการกินล้มใหญ่ที่จะได้เงินมากกว่าการกินสี่ตองหรือกิน เคียร์ธรรมดาถึงสองเท่า และหากผู้เล่นยกไฟใบนั้นขึ้นมาเอง อาจจะได้เงินเพิ่มขึ้นอีกแล้วแต่ตกลงกัน

12. กินถสี่ตัวเก็ง เหมือนกับข้อ 4. เพียงแต่ไฟตัวที่ถเข้าตองบนมือนั้นเป็นไฟที่ผู้เล่นเก็งเอาไว้ในกล่อง เก็งของตน โดยศักดิ์ของการถสี่ตัวเก็งจะเท่ากับการกินเคียร์เก็ง หรือสี่ตองเก็ง

13. กินสี่ตองมิด ผู้เล่นจะต้องรวบรวมไฟบนมือให้ครบสามตอง โดยที่ไม่ได้ทำการพ่องจากผู้เล่นคนอื่น และมีไฟอีกหนึ่งคู่บนมือ หากมีการจั่วไฟที่เหมือนกับไฟคู่นั้นจากกอง ผู้เล่นสามารถตีลงมากินสี่ตองมิดได้ โดยการกินสี่ตองมิดถือว่าการกินล้มใหญ่อีกประเภทหนึ่ง และผู้ที่สามารถกินสี่ตองมิดได้จะได้เงินมากกว่าการกินสี่ตองปกติถึง 2-3 เท่าแล้วแต่ตกลงกัน เช่น (บนมือ 8 ใบ) เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก แก้วจัน แก้วจัน แก้วจัน แปดตาโต แปดตาโต แปดตาโต ส่นม ส่นม เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วส่นมจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กิน 4 ตองมิด" ได้

14. กินสี่ตองมิดเก็ง ผู้เล่นจะต้องรวบรวมไฟบนมือให้ครบสามตอง โดยที่ไม่ได้ทำการพ่องจากผู้เล่นคนอื่น และมีไฟอีกหนึ่งคู่บนมือซึ่งเป็นไฟตัวเก็งคือมีหน้าเดียวกับไฟในกล่อง เก็งของตน หากมีการจั่วไฟที่เหมือนกับไฟคู่นั้นจากกอง ผู้เล่นสามารถตีลงมากินสี่ตองมิดได้ โดยการกินสี่ตองมิดถือว่าการกินล้มใหญ่อีกประเภทหนึ่ง และผู้ที่สามารถกินสี่ตองมิดได้จะได้เงินมากกว่าการกินสี่ตองปกติถึง 3-4 เท่าแล้วแต่ตกลงกัน เช่น (บนมือ 8 ใบ) เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก แก้วจัน แก้วจัน แก้วจัน แปดตาโต แปดตาโต แปดตาโต ส่นม ส่นม (ในกล่องเก็ง - ส่นม) เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วส่นมจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กิน 4 ตองมิดเก็ง" ได้และถ้าผู้เล่นคนนั้นถส่นมขึ้นมาเอง ผู้เล่นคนนั้นจะได้เงินเพิ่มอีกตามแต่ตกลงกัน

15. กินล้มเอี้ยว เนื่องจากเอี้ยวเป็นไฟประเภทเดียวที่มี 2 ชุดคือเอี้ยวเล็กและเอี้ยวใหญ่ ซึ่งเอี้ยวทั้งสองประเภทไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่สามารถเอามา รวมเป็นชุดเดียวกันได้ เช่น เอี้ยวพญา เอี้ยวเกือก เอี้ยวยาว ถือว่าเป็นชุดหนึ่ง ดังนั้นผู้เล่นส่วนใหญ่จึงนิยมเก็บเอี้ยวไว้บนมือเพราะสามารถรวมชุดได้ ง่ายกว่าไฟประเภทอื่น และหากผู้เล่นใดสามารถรวบรวมเอี้ยวทั้งบนมือและที่พ่องมาได้ครบ 11 ใบ หากมีการจั่วเอี้ยวใดๆ ก็ตามจากกองผู้เล่นสามารถตีลงมากินล้มเอี้ยวได้ เช่น (บนมือ 8 ใบ) เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก เอี้ยวเกือก เอี้ยวยาว เอี้ยวยาว เอี้ยวนาง เอี้ยวพญา (พ่อง 3 ใบ) เอี้ยวซี เอี้ยวซี เอี้ยวซี เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วเอี้ยวจากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กินล้มเอี้ยว" ได้

16. กินเขียวหวาน ในบางบ่อน จะมีการกำหนดการกินเขียวหวานขึ้นเพื่อความสะดวกในการกิน ล้มของผู้เล่น โดยผู้เล่นที่สามารถรวบรวมไฟครบ 3 เศียร แต่มีไฟอีกคู่บนมือ หากไฟตัวที่เหมือนกัน ถูกจั่วจากกอง ก็ถือว่าเป็นการกินเขียวหวาน ซึ่งเป็นการกินล้มประเภทหนึ่ง เช่น (บนมือ 8 ใบ) เอี้ยวซี เอี้ยวเกือก เอี้ยวยาว สองคนซ์ สองตาโต สององค๖ สามคนซ์ สามตาโต สามนง สี่คนซ์ สี่คนซ์ เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วสี่คนซ์จากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กินเขียวหวาน" ได้ หรือผู้เล่นที่มีไฟ 3 ทองแต่มีไฟอีกชุดหนึ่งบนมือ หากไฟที่ตัวที่เหลือที่ไม่เหมือนกับไฟ หน้านั้นถูกจั่วจากกอง ก็ถือว่าเป็นการกินเขียวหวานเช่นกัน เช่น(บนมือ 8 ใบ) เอี้ยวซี เอี้ยวซี เอี้ยวซี สองคนซ์ สองคนซ์ สองคนซ์ สองตาโต สองตาโต สองตาโต สี่มะเขือ สี่นม เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่ว สี่คนซ์จากกอง ผู้เล่นคนนั้นสามารถจะตีไฟลงมา "กินเขียวหวาน" ได้ การกินเขียวหวานนี้อาจจะมีการ ถกเขียวหวาน หรือ การกินเขียวหวานเก้ง ซึ่งเหมือนกับกรณีการกินเศียรหรือกินสี่ทองได้เช่นกัน ในบางครั้งเมื่อจั่วไฟใบหนึ่งขึ้นมา อาจจะมีผู้เล่นมากกว่าหนึ่งคนที่สามารถตีกินไฟใบนั้นได้ ซึ่งหากเป็น เช่นนี้ผู้ที่สามารถกินไฟศักดิ์สูงกว่าจะเป็นผู้ชนะ เช่น ไฟที่จั่วจากกอง - สี่มะเขือ

ผู้เล่น 1 บนมือ+ผ่อง สามคนซ์ สามคนซ์ สามคนซ์ สี่นม สี่นม สี่คนซ์ สี่มะเขือ สี่มะเขือ เอี้ยวพญา เอี้ยวนาง เอี้ยวซี (คั่ว 2 ทอง)

ผู้เล่น 2 บนมือ+ผ่อง เจ็ดคนซ์ เจ็ดพัด เจ็ดนก แปดคนซ์ แปดตาโต แปดละเอียด เก้าคนซ์ เก้าจัน เก้าแดง สี่คนซ์ สี่นม (คั่วเศียร)

ในกรณีนี้ผู้เล่น 2 จะเป็นผู้ชนะ เพราะการกินเศียรนั้นได้เงินมากกว่าการกิน 2 ทอง แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นการกินไฟที่ศักดิ์เท่ากัน จะถือว่าผู้ที่อยู่เหนือมือเป็นผู้ชนะ เช่นหากผู้เล่น 1 เก้งสี่มะเขือไว้ และอยู่เหนือ (นับจากทางขวามือ) ผู้เล่น 2 ผู้เล่น 1 จะเป็นผู้ชนะ เพราะการกินเก้งและกินเศียรถือว่าเป็นการกินล้มเหมือนกันและราคาเท่ากัน แต่ผู้เล่น 1 อยู่เหนือมือผู้เล่น 2 ดังนั้นผู้เล่นหนึ่งจะเป็นผู้ชนะ และหากมีการกินไฟเกิดขึ้น คนทำไฟจะทำการเปิดไฟที่เหลือในกองให้ผู้เล่นทั้งหมดได้ดู เพื่อทำการเช็คว่ามีไฟใดขาดไปหรือไม่ บางครั้งอาจจะมีการบ่นในวงว่ามีการ "ทับหลัง" เกิดขึ้น ซึ่งหมายความว่า ไฟใบต่อจากที่มีการกินนั้น เป็นไฟที่ผู้เล่นคนที่บ่นออกมาต้องการและสามารถตีลงมา กินได้ และเมื่อทำการจ่ายเงินกันเรียบร้อยแล้ว คนทำไฟหรือผู้เล่นจะทำการแจกไฟใหม่อีกครั้ง โดยส่วนใหญ่จะเป็นไฟที่จัดแจกไว้แล้ว เนื่องจากการเล่นไฟผ่องไทยนั้นจะมีไฟรวมทั้งสิ้น 2 สำหรับ (หลังสี่เขียวและสี่ส้ม) ในระหว่างที่ทำการเล่นไฟสำหรับหนึ่ง คนทำไฟจะทำไฟอีกสำหรับหนึ่งเตรียมเอาไว้แล้ว

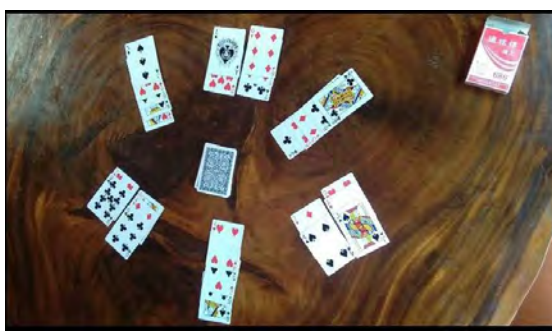

ภาพที่ 4-8 การเล่นไพ่ฟองไทย ไพ่ตอง หรือไพ่จืด

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.5 ไพ่หมงำ

รูปแบบการเล่น การเล่นไพ่หมงำ มีผู้เล่นจำนวน 4-6 คน มีวิธีการเล่นคือการแบ่งไพ่ให้ผู้เล่น คนละ 5 ใบ ผู้เล่นแต่ละคนจะต้องจับไพ่ 3 ใบ ให้สามารถรวมกันได้ 10 แต้ม ไพ่อีก 2 ใบ ต้องรวมแต้มแล้วได้เท่ากับ 10 แต้ม จึงจะเป็นผู้ชนะในแต่ละรอบ ขึ้นอยู่กับอัตราการเดิมพัน โดยประมาณ 1 รอบ ประมาณ 1,000 บาทแล้วแต่กติกาที่ผู้เล่นตั้งว่าจะมีจำนวนเงินมากน้อยเพียงใด การเล่นไพ่หมงำ ไม่นิยมเล่นกันทั่วไป แต่นิยมเล่นกันเมื่อมีงานต่างๆ ในชุมชน

ภาพที่ 4-9 การเล่นไพ่หมงำ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.6 ไพ่ดัมมี่

วิธีการเล่นดัมมี่

1. ไพ่ที่ใช้เล่นดัมมี่นี้เราจะใช้ไพ่ป๋อกขนาดมาตรฐาน 52 ใบ 1 สำรับ ทำด้วยพลาสติก ไพ่กระดาษก็เล่นได้เหมือนกัน แต่ไม่สนุก จึงไม่เป็นที่นิยม
2. ไพ่เรียงลำดับตั้งแต่ 2 (ตัวน้อยที่สุด) ถึง A (ตัวใหญ่สุด) เหมือนกันทั้ง 4 ชุด โพดำ โพแดง ข้าวหลามตัด ดอกจิก
3. มีผู้เล่น 4 คน แจกไพ่ 7 ใบ ถ้าเล่น 3 คน แจกไพ่ คนละ 9 ใบ เล่น 2 คน แจกไพ่ 11 ใบ การเล่นดัมมี่ให้สนุก เต็มรูปแบบต้องเล่นกัน 4 คน ถ้าฝึกฝนก็เล่น 2-3 คน ได้
4. การเล่น ผู้เล่นจะต้องผสมไพ่ในมือให้เป็นชุดตอง หรือเรียงตั้งแต่ 3 ใบขึ้นไป ด้วยวิธีการจั่ว หรือเก็บไพ่จากกอง และทิ้งไพ่ลงไปในกอง 1 ใบ ผู้ใดจัดชุดไพ่บนมือเสร็จก่อนคือผู้ชนะ
5. ดัมมี่ คือ ไพ่ที่ต่อจากชุดไพ่ตอง หรือเรียงทั้งเป็นชุดไพ่ตองของตัวเอง หรือไพ่ของผู้อื่น เช่น ไพ่ 5-6-7 โพดำ ไพ่ดัมมี่ คือ 3-4 โพดำ และ 8-9 โพดำ
6. น็อก คือ ผู้เล่นจัดชุดไพ่ของตัวเอง หรือต่อ ดัมมี่ในกอง หรือบนมือจนครบ ทำให้เหลือไพ่ 1 ใบ ทิ้งลงมากอง เป็นการจบการเล่น ถ้าน็อกโดยที่ผู้เล่นยังไม่เคยเก็บไพ่ข้างล่างเลย เรียกว่า น็อกมิด ถ้าไม่มีใครน็อก ก็เล่นกันต่อไปจนไพ่หมดกอง จากนั้นจึงนับแต้ม
7. การนับแต้ม ไพ่ตัวเลข 2-9 ทุกสี ตัวละ 5 แต้ม ยกเว้น 2 ดอกจิกมีค่า 50 แต้ม ไพ่เลข 10 J Q K ตัวละ 10 แต้ม ยกเว้น Q โพดำ มีค่า 50 แต้ม ไพ่ Ace ทุกสี ตัวละ 15 แต้ม ไพ่ 2 ดอกจิก และ Q โพดำ เรียกว่า สเปโต มีค่ามากที่สุด คือ 50 แต้ม ถ้าผู้เล่นถือไว้หรืออมไว้ ก็จะมีโอกาสที่จะได้หรือเสียคะแนนมากที่สุดเช่นกัน
8. ตีโง่ หมายถึง ผู้เล่นขาบน ตีไพ่ใบที่ผู้เล่นรอมาต่อเข้ากับชุดไพ่ของผู้เล่นแล้ว น็อก ส่วนผู้ตีโง่ต้องเสียค่าโง่
9. ตัวกัน หมายถึง ไพ่ข้างเคียงไพ่สเปโต ถ้าผู้เล่นคนใดตีลงมาก็อาจจะสร้างความอึดอัดให้แก่ผู้เล่นที่อมสเปโต เพราะไม่สามารถตีมันลงมาทับหรือปัดตัวกันได้ หรือถ้าไพ่ของใครมีตัวกันมาก ก็จะทำให้เล่นยากขึ้น
10. การเล่นดัมมี่ระบบจดแต้ม ผู้เล่น 4 คน จะจดแต้มสะสมในแต่ละเกมไปเรื่อย ๆ ใครมีแต้มถึง 500 ก่อน จึงจะชนะ ส่วนการเล่นระบบน็อกสั้น ผู้เล่นที่น็อกหรือได้แต้มมากที่สุดในเกมนั้น คือผู้ชนะ

ภาพที่ 4-10 การเล่นไพ่ต้มมี

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.7 ไพ่เก้าเก

ไพ่เก้าเก เป็นเกมที่จำเป็นต้องมีเดิมพัน ผู้แต่ละคนวาง เดิมพัน เรียกว่า ค่าตั้ง ลงใน กองกลางหรือ แจ็คพอต ตามจำนวนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น ลูกอมคนละ 1 เม็ด

สับไพ่แจกให้ผู้เล่นแต่ละคนที่ละใบจนครบ 3 ใบ การแจกไพ่เริ่มจากใครก็ได้ในตา แรก แต่ตาถัดไปให้แจกผู้เล่นคนถัดไปทางซ้ายเป็นคนแรก เลื่อนไปเรื่อยๆ

ผู้เล่นแต่ละคนดูไพ่ในมือ ว่ามีแต้มแค่ไหน วิธีนับแต้ม มีดังนี้

ตัวเลขจะมีค่าตามเลขนั้นๆ ยกเว้น 10 J Q K นับเป็น 0 ส่วน A นับเป็น 1 แต้มที่ รวมกันเกินสิบ ให้ตัดเลขหลักสิบออก เหลือแต่เลขหลักหน่วย

แต้ม มากสุดของตัวเลขคือ เก้าแต้ม แต่ยังมี แต้มพิเศษ ที่เหนือกว่า จะกล่าวถึง ต่อไป

แต้มพิเศษ มีดังนี้ สี เขียน เรียง ทอง และ เรียงสี ตามลำดับ จากน้อยไปมาก

สี หมายถึงไพ่ในมือทั้งสามใบเป็นไพ่ ดอกเดียวกัน เหนือกว่า เก้าแต้ม

เขียน หมายถึงไพ่สามใบเป็นไพ่ในกลุ่ม J Q K ทั้งสามใบ เหนือกว่า เก้าแต้ม สี และ เรียง

เรียง (สเตรท) หมายถึง ไพ่สามใบในมือ มีเลขเรียงกัน (เรียง 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, J, Q, K, A) เหนือกว่า เก้าแต้ม สี

ตอง หมายถึง ไพ่สามใบในมือ เป็นเลขเดียวกันทั้งสามใบ เหนือกว่า เก้าแต้ม สี เซียน เรียง และสเตรท (ถือกันว่าตอง 3 มีค่ามากที่สุด เพราะมีค่าบวกกันได้ 9 นอกนั้นวัดกันตามลำดับเลขไพ่)

เรียงสี (สเตรทฟลัช) หมายถึง ไพ่สามใบในมือ มี K Q A และดอกเดียวกัน

เซียนสู้เซียน เรียงสู้เรียง ตองสู้ตอง ให้ดูไพ่ที่มีค่าสูงสุดของชุดนั้นๆผู้มีแต้มเหนือกว่าจะชนะ (A สูงสุด 2 ต่ำสุด ถ้าเลขเท่ากัน ให้เรียงดอกจากสูงไปต่ำคือ โพดำ โพแดง ข้าวหลามตัด และดอกจิก)

เมื่อผู้เล่น ดูไพ่แล้วมีทางเลือก ดังนี้ (ให้แต่ละคนเลือกตามลำดับการแจกไพ่)

"หมอบ" ใ้คว้าไพ่ไว้ข้างหน้า ผู้เล่นที่หมอบจะไม่ต้องเล่นต่อในตานี้ แต่จะเสีย ค่าต่ง และเติมพัน ที่ได้ลงไว้แต่แรก

"สู้" เฉพาะผู้เล่นคนแรกที่ไม่ได้หมอบจึงจะเลือก"สู้" ได้ ให้วางเติมพันลงไป อย่างน้อยเท่ากับ ค่าต่ง

"ตาม" ให้วางเติมพันจนเท่ากับคนก่อนหน้า

"เกทับ" หลังจากตามแล้วสามารถวางเติมพันเพิ่มได้ ผู้เล่นคนถัดไปต้องเลือก หมอบตาม หรือ เกทับ

หลังจากผู้เล่นทุกคนเห็นตรงกันว่าจะไม่เพิ่มเติมพันแล้ว ให้เปิดไพ่ผู้เล่นที่ยังไม่หมอบ ผู้ที่มีแต้มสูงสุดจะชนะได้เติมพันในกองกลางทั้งหมด

ถ้าแต้มเท่ากัน ให้ผู้เล่นที่แต้มเท่ากันเท่านั้น เล่นในตาถัดไปโดยใช้กองกลางเดิม จนกว่าจะมีผู้ชนะเติมพันทั้งหมด

เล่นไปจนกว่าจะเบื่อ หรือ เติมพันหมด

ความน่าจะเป็น

โอกาสทั้งหมด (sample space) เท่ากับ $52!/49!/3! = 22,100$

การคำนวณความน่าจะเป็นของไพ่แต่ละแบบ (เรียงจากโอกาสเกิดน้อยไปมาก)

เรียงสี (สเตรทฟลัช) มีโอกาสเกิด 44 ความน่าจะเป็นเท่ากับ $44/22100 =$

0.19909% กรณี นับ (K A 2) และ (A 2 3) มีโอกาสเกิด 52 ความน่าจะเป็นเท่ากับ $52/22100 = 0.2353\%$

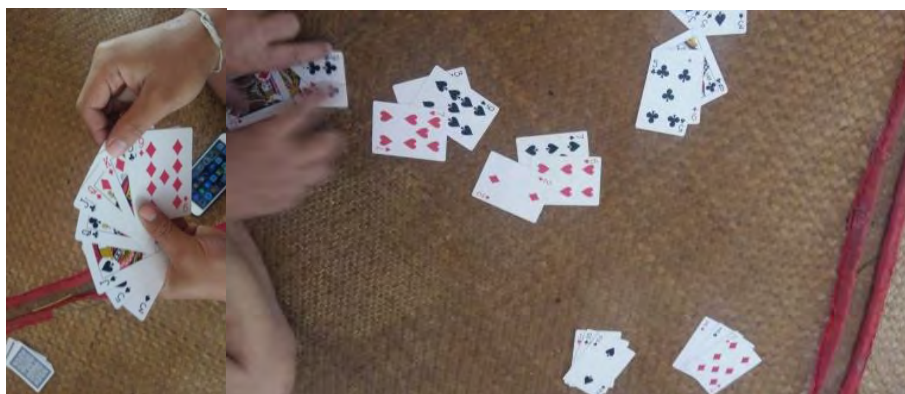
ตอง มีโอกาสเกิด $52*3*2/3! = 52$ ความน่าจะเป็นเท่ากับ $52/22100 = 0.2353\%$

เซียน มีโอกาสเกิด $12!/9!/3! = 220$ หัก ตองJ,ตองQ,ตองK ออก $12*3*2/3! = 12$ เหลือ 208 ความน่าจะเป็นเท่ากับ $208/22100 = 0.9412\%$

เรียง มีโอกาสเกิด $4 \times 4 \times 4 \times 12 = 768$ หัก เรียงสี ออก 48 เหลือ 720 ความน่าจะเป็นเท่ากับ $720/22100 = 3.2579\%$

สี มีโอกาสเกิด $52 \times 12 \times 11/3! = 1144$ หัก เรียงสี ออก 44 เหลือ 1100 หัก JQK ดอกเดียวกันแต่ไม่เรียง ออก $(12 \times 4 \times 4/3!)-1 = 31$ เหลือ 1069 ความน่าจะเป็นเท่ากับ $1069/22100 = 4.8371\%$

แต้ม มีโอกาสเกิด 22100 หัก เรียงสี ออก 44 หัก ตอง ออก 52 เซียน ออก 208 หัก หัก เรียง ออก 596 หัก สี ออก 1069 เหลือ 20131 ความน่าจะเป็นเท่ากับ $20131/22100 = 91.0905\%$

ภาพที่ 4-11 การเล่นไพ่เก้าเก

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.8 ไพ่เก้าเกจัด

รูปแบบการเล่น การเล่นไพ่เก้าเกจัด มีผู้เล่นจำนวน 3-7 คน มีวิธีการเล่นคือการแจกไพ่ให้ผู้เล่น คนละ 9 ใบ โดยจัดชุดละ 3 ใบ คล้ายดัมมี่ เช่น ตอง โดยใช้ตองกินตอง โดยที่ตองสามจะสูงสุด คือเท่ากับ 9 แต้ม การเติมพันจะมีหลายอย่างตามตกลงกัน เช่น ตอง 4 เรียง 5 ตัว กินทะเล หมายถึง กินทั้ง 3 ชุด เงินเติมพันจะสูงจากตกลงกันเป็นสองเท่า ตัวอย่างจากเติมพันกิน 1 น้ำ หมายถึงต้องเสียตามราคาที่ตกลง เช่น 10 บาทต่อ 1 น้ำ ตัวอย่าง 1 ตอง เท่ากับ 5 น้ำ 1 ผลัด เท่ากับ 3 น้ำ ธรรมดา 1 น้ำ ตัวอย่างเช่น เสีย 1 ตอง 1 ผลัด 1 ธรรมดา เท่ากับ 24 น้ำ หลักการคือ 1 ตอง เท่ากับ 5 น้ำ ผลัดกลาง 6 น้ำ หัวธรรมดา 1 น้ำ เรียงทะเลคูณ 2 เท่ากับ 24 น้ำ อธิบายเก้าเกจัด มีวิธีคิดรูปแบบ ดังนี้ ตองท้าย 5 กลาง 10 หัว 15 ผลัดท้าย 3 กลาง 6 หัว 9 เรียกว่า พิเศษ จำนวนผู้เล่นประมาณ 3-7 คน การเล่นไพ่เก้าเกจัด ไม่นิยมเล่นกันทั่วไป แต่นิยมเล่นกันเมื่อมีงานต่างๆ ในชุมชน

ภาพที่ 4-12 การเล่นไพ่เก้าเกจัด

ที่มา : ผู้วิจัย

จากข้อมูลดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่าจำนวนผู้เล่นไพ่มี การเล่นกัน 3

กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีการเล่นกันเป็นประจำซึ่งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร คือกลุ่มผู้หญิง ซึ่งเป็นแม่บ้านของชาวสวนยางพาราและชาวสวนปาล์ม ผู้เล่นกลุ่มนี้จะมาเล่นหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจ จากการกรีดยางแล้วกลุ่มนี้จะมีขาประจำในการเล่นกันอยู่แล้วและจะมีการเล่นกันเกือบทุกวันสลับหมุนเวียนขึ้นอยู่กับการกิจของใคร่ว่าว่างจากภารกิจหลักของตัวเองหรือไม่ กลุ่มนี้จะใช้ระยะเวลาในการเล่นวันหนึ่งๆไม่เกิน 5 ชั่วโมงตั้งแต่เที่ยงวันแต่ไม่เกิน 5 โมงเย็น กลุ่มนี้จะเล่นไพ่มสับ ไพ่แดง และไพ่ผ่องไทย หรือไพ่ตอง หรือไพ่จ๊อด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนี้จะมีการเล่นในประเพณีงานศพและจะมีการเล่นพนันไฟกัน หลังจากหลังพิธีกรรมทางศาสนาเรียบร้อยแล้วและจะมีการเล่นหลากหลาย ได้แก่ ไพ่ป๊อก ไพ่มสับ ไพ่แดง ไพ่ผ่องไทย ไพ่จุ่มง่า ไพ่ดัมมี่ ไพ่เก้าเก และไพ่เก้าเกจัด จำนวนผู้เล่นจะมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย กลุ่มนี้จะมีหลากหลายและมีเจ้ามือที่มีเงินจำนวนมากมีเป็นเจ้ามือ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีการเล่นในหมู่บ้านเนื่องจากผู้นำชุมชนได้มีการขออนุญาต ทางอำเภอเพื่อขอเปิดการเล่นพนันเพื่อนำเงินค่าตั้งมาใช้ในการใช้จ่ายในหมู่บ้าน เช่น การทำกิจกรรม

ของหมู่บ้านต่อไปเนื่องในงานเทศกาลบางอย่าง ผู้เล่นในกลุ่มนี้ก็จะมีความหลากหลายทั้งผู้เฒ่าในหมู่บ้านผู้หญิงหรือผู้ชายแต่จะการเล่นในช่วงเวลาที่มีการของกับทางราชการเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ ไฟสมลิบ ไฟแคง ไฟผ่องไทย ไฟม้งำ

ความถี่ในการเล่น

กลุ่มที่ 1 จะมีการเล่นกันทุกวันหลังเสร็จภารกิจส่วนตัวแต่ไม่เกิน 5 โมงเย็น

กลุ่มที่ 2 ขึ้นอยู่กับมีงานศพภายในหมู่บ้านและขึ้นอยู่กับเจ้าภาพงานศพแต่ละศพ ระยะเวลาในการเล่นขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการไว้ศพแต่จะการเล่นกันหลังพิธีกรรมทางศาสนาเรียบร้อยแล้ว งานศพบางงานมีการทำธุรกิจลักษณะค้าศพ คือการไว้ศพจำนวนหลายๆคืนและเจ้ามือห่วยจะออกค่าใช้จ่ายให้กับเจ้าภาพงานศพเพื่อให้มีการเปิดเล่นพนันในหลายๆ รูปแบบ

กลุ่มที่ 3 จัดเป็นรอบๆ เพื่อนำรายได้จากการเก็บค่าตองเอามาใช้ในหมู่บ้าน

เงินทุนหมุนเวียน

กลุ่มที่ 1 ไม่เกิน 5,000 บาทต่อวัน

กลุ่มที่ 2 ขึ้นอยู่กับคณะเจ้าภาพว่าให้มีการเปิดเล่นอะไรบ้างถ้ามีครบ เงินทุนหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 100,000 บาท/คืน บางคืนอาจจะมีเงินทุนหมุนเวียน 1 ล้านบาท

กลุ่มที่ 3 ไม่เกิน 10,000 บาท ต่อวัน

2.7 วัวชนตู้

วัวชนตู้เป็นการพนันอีกรูปแบบหนึ่งของชาวเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนให้ความสนใจ โดยเฉพาะคนที่ชอบการเล่นวัวชน รูปแบบการเล่นวัวชน มีลักษณะคือมีการต่อรองกันหน้าเวทีในโทรศัพท์ ขึ้นอยู่กับอัตราต่อรองก่อนมีการชนวัว แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ในระหว่างที่มีการชนวัว โดยดูความแข็งแรงหรือความพลุ่งพล่าของวัว ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงอัตราต่อรองกันได้

กลุ่มนี้จะใช้สื่อทางโทรศัพท์ชนชุมชน เป็นสื่อในการเล่นขึ้นอยู่กับสื่อชุมชนเหล่านั้น มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันที่ไหน อย่างไร แต่กลุ่มผู้เล่นกลุ่มนี้จะมีขาประจำกลุ่มนี้จะมีวิธีการติดตามแล้วมีการนัดหมายบุคคลที่สนใจมาเล่นพนันกันหรืออาจจะมีการใช้เครือข่ายเทคโนโลยีทางไลน์โทรศัพท์ ซึ่งจำนวนผู้เล่นมีไม่น้อยกว่า 20 คน และในหมู่บ้านหนึ่งจะมีแหล่งสถานที่ในการชมดู แต่การชนวัวตู้จะเป็นที่น่าสนใจมากกว่า แหล่งพนันก็มากกว่าด้วย

ความถี่ในการเล่น จะมีการเล่นกันในทุกๆ วันที่มีการถ่ายทอดสดทางสื่อโทรทัศน์ชุมชนจึงมีการเล่นกันได้เกือบทุกวันเพราะทีวีชุมชนเหล่านั้นจะมี เวที ที่มีบ่อนที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งในพื้นที่ในจังหวัดทางภาคใต้จะมีแหล่งที่มีบ่อนวัวชนจำนวนมาก โทรทัศน์ชุมชนเหล่านั้นก็จะไปถ่ายทอดสดผ่านช่องโทรทัศน์ชุมชนดังกล่าว

เงินทุนหมุนเวียน ขึ้นอยู่กับอัตราการต่อรองเพราะกลุ่มนี้จะมีการติดตามการแข่งขันซึ่งบางครั้งไม่สามารถไปดูในสนามจริง เช่น วัวชน แต่จะมีการทราบว่ามีการแข่งขันวัวชนที่ตัวเองชื่นชอบก็จะมีติดตามและใช้เทคโนโลยีของสื่อต่างๆ มาช่วยในการเล่นพนันสำหรับเงินทุนหมุนเวียนขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เล่นในแต่ละครั้งอาจจะถึง 100,000 บาทต่อวันก็ได้ในกรณีที่ เป็นวัวคู่ที่ติดตาม ส่วนบุคคลอื่นๆ ที่ไปชมวัวคู่ที่มีการถ่ายทอดสดทาง ทีวี ชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนในการเล่นแต่ละคู่อาจจะจะมีเงินทุนเวียนไม่น้อยกว่าคู่ละ 2,000 บาท และมีการถ่ายทอดสดแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า 10 คู่ ดังนั้นเงินทุนหมุนเวียนอาจจะถึง 10,000 บาท ขึ้นอยู่กับราคาต่อรอง

ภาพที่ 4-13 การเล่นวัวชนคู่
ที่มา : ผู้วิจัย

2.8 สลากกินแบ่งรัฐบาล (ลอตเตอรี่)

รูปแบบการเล่น มีดังนี้

จำนวนผู้เล่นมีความหลากหลายแต่การเล่นลอตเตอรียังไม่ได้มีการเล่นกันในชุมชนแต่จะมาหาซื้อกันในตลาดตัวอำเภอเพราะในชุมชนไม่มีการวางขายจำนวนผู้เล่นไม่มากเพราะจะต้องออกมาซื้อในตลาดจึงไม่ค่อยนิยมกันมากนัก

ความถี่ในการเล่น คือ เดือนละ 2 ครั้ง

เงินทุนหมุนเวียนก็ไม่มากเพราะชาวเกษตรกรชาวสวนยางและปาล์มน้ำมันไม่นิยมในการเล่นไม่เกิน 10,000 บาทต่อครั้งต่อเดือน

ภาพที่ 4-14 การเล่นพนันสลากกินแบ่งรัฐบาล
ที่มา : ผู้วิจัย

2.9 พนันฟุตบอล

วิธีการรับพนันฟุตบอล

1. แบบใช้เงินสดด้วยมือในช่องตารางใบราคาที่กำหนดไว้ในแต่ละวัน
2. แบบใช้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ระบบเขียนตัวเลขใส่ในกระดาษแล้วจะมีพนักงานหน้าเคาน์เตอร์กดปรี้นใบเสร็จออกมา
3. ทางออนไลน์ผ่านทางโทรศัพท์มือถือสมัครแทนผ่านบัญชีธนาคารติดต่อกับโต๊ะผ่านชื่อเว็บไซต์ของโต๊ะบอลนั้นๆเช่น ตัวอย่างเว็บไซต์ [www. RAM88.com](http://www.RAM88.com)

ร้านหรือโต๊ะพนันฟุตบอลไม่ได้เปิดในชุมชนตำบลทุ่งหลวง แต่จะเปิดในชุมชนเมือง แต่จะไปเล่นที่อื่น และการเล่นผ่านระบบออนไลน์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันที่เดิมเคยอยู่ในชุมชนเมือง เช่น เคยเรียนหรือเคยทำงานอยู่ในเมือง แล้วกลับมาอยู่ใน

ชุมชน ซึ่งเคยมีประสบการณ์การเล่นพนันบอล เมื่อกลับมาอยู่ในตำบลทุ่งหลวง จึงสามารถเล่นพนันบอลได้ ดังคำกล่าวของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“ผมเคยทำงานอยู่ในเมือง ผมกะมีทีมงาน โหมเล่นพนันบอล ผมก็ยังติดต่อกับพวกนี้อยู่ เวลาผมแลบอลฟรีเมียร์ลีก ผมโทร.ไปแทงบอลที่ในเมืองโน้นแหละ เมื่อวันก่อนผมได้ตั้งคั้งเก็บบลัน ผมพาไปเที่ยวหนุกนิ แด่งนั้นแหละ ผิดเสียมากหว่า หวางอ้อได้ลักหน จันดวงดีจริงๆ ถึงได้พนันนั้น ที่ผ่านมาแพ้ทั้งเพ วันไหนผมชอบๆ ผมกะโทร.หาเพื่อนในเมืองให้มันช่วยกาให้ แล้วโอนตังค์ไปให้มัน แต่ก็นานๆ หน ไม่ค่อยบ่อยเท่าใด เพราะว่าแทงกะแพ้ได้ะหมด”⁵⁸

ความถี่ในการเล่น เล่นไม่บ่อยมากนัก ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง หรือแทบจะไม่เล่นเลย เนื่องจากไม่มีโต๊ะบอลในชุมชนตำบลทุ่งหลวง เงินหมุนเวียนจึงน้อยมาก

ภาพที่ 4-15 การเล่นพนันฟุตบอล

ที่มา : ผู้วิจัย

2.10 น้ำเต้าปูปลา

การเล่นน้ำเต้าปูปลา เป็นการเล่นพนันที่มีอุปกรณ์การเล่นไม่มาก กล่าวคือ อุปกรณ์ที่ใช้เล่น ลูกน้ำเต้าใช้ไม้ชนิดเบาๆ แกะเป็นรูปสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ เหมือนลูกเต๋าคิดกันแต่ลบมุมเหลี่ยมออก ด้านเรียบทั้งหกด้านของลูกจะเขียน วาด หรือปะด้วยรูป 1 น้ำเต้า 2 ปู 3 ปลา 4 กุ้ง 5 เสือ และ 6 ไก่ (บางแห่งใช้ กบแทนเสือ) ด้านละรูป แผงกระดาด กระจาด หรือภาชนะอื่น เขียน วาด หรือปะรูปตรงกับลูกน้ำเต้าให้ลูกค้าแทง และจานและฝาครอบกระเบื้องเคลือบ วิธีเล่น คือ ผู้จัดให้มีการเล่น (เจ้ามือ) จะวางลูกน้ำเต้าลงจาน เอาฝาครอบ อาจเปิดฝาแลบให้เห็นลูกน้ำเต้าเป็นการล่อใจ เมื่อปิดฝาครอบจานลูกน้ำเต้าแล้วเจ้ามือจะขยับ กระจาด หรือเขย่าเบาๆ ตามถนัดเพื่อให้ผู้เล่นพลิกเปลี่ยนผู้เล่นจะแทงตามรูปที่เก็งไว้ ถ้าถูกจะได้รางวัลจากเจ้ามือ 3 – 5 เท่า การเล่นน้ำเต้าปูปลาของเกษตรกรสวนยางพารา และปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงไม่นิยมเล่นกันเป็นประจำและนิยม

⁵⁸ นายเรวัติ (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนันบอล. (ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560)

เล่นเฉพาะในงานศพในชุมชนเท่านั้น แต่จะขออนุญาตให้มีการเล่นในงานศพได้ค่อนข้างยาก ยกเว้นผู้ที่มีศักยภาพในการขออนุญาตกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้วิจัยได้ไปสอบถามจากเจ้าภาพงานศพ ดังคำกล่าว ดังนี้

“ลำบากนี้น้องบ่าวเหอ ขออนุญาตยาก ต้องมีตังค์สักหิด ไหนอี้อาไปเลี้ยงข้าวคนที่มาเล่น ไหนต้องดูแลความปลอดภัยของคนที่มาเล่น ฮายลำบากนิ ผมก็เคยถามๆ คนที่มีงานศพแล้วเหมือนกันแหละ หวางอี้ออได้ ลำบาก”⁵⁹

ภาพที่ 4-16 การเล่นพนันน้ำเต้าปูปลา
ที่มา : ผู้วิจัย

2.11 บิงโก

การเล่นพนันบิงโก อุปกรณ์ที่ใช้เล่น ใช้กระดานทำเป็นสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ ด้านในกันเป็นช่องเล็กๆ จำนวนมากน้อยตามชนิดของบิงโก เขียนเลขเรียงลำดับกำกับไว้ทุกช่องไม่ให้ซ้ำกัน มีลูกยางสำหรับไว้โยนพอกับจำนวนช่อง และมีกระดาดสำหรับให้ผู้เล่นใช้เล่นตีเป็นช่องสี่เหลี่ยมไว้ด้านละ 5 ช่อง รวมเป็น 25 ช่อง แต่ละช่องเขียนหมายเลขไว้ไม่ซ้ำกันโดยให้ช่องกลางของกระดาดเป็นช่องฟรีโดยขีดกากบาทไว้แทนหมายเลข วิธีเล่น ผู้เล่นนั่งประจำที่แล้วโยนลูกยางให้ลงช่องกระดานที่มีหมายเลขประจำไว้ โดยอาจใช้ผู้เล่นคนเดียวโยนหรือผลัดกันโยนคนละลูกสลับกันไป ก็ได้ เมื่อลูกยางที่โยนลงในช่องหมายเลขใด ผู้เล่นทุกคนก็ตรวจดูกระดาดบิงโกของตนที่เลือกมามีหมายเลขตรงกับหมายเลขช่องกระดานที่ลูกยางลงหรือไม่ ถ้ามีก็เอาคะแนนวางกำกับช่องกระดาดของตนนั้นไว้ไปเรื่อยๆ ถ้ากระดาดของใครมีหมายเลขครบห้าช่องตรงกันเมื่อใด ถือว่าผู้นั้นชนะบิงโก ต้องถือกระดาด

⁵⁹ นายสมควร (นามสมมุติ), เจ้าภาพงานศพที่เป็นเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง (ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560)

นั้นไปรับรางวัลจากผู้จัดให้มีการเล่น รางวัลอาจจะเป็นสิ่งของที่ผู้จัดให้มีการเล่นตั้งโชว์ไว้หรือสิ่งของอื่นตามที่ตกลงกันได้

ผู้เล่นบิงโกส่วนใหญ่จะเป็นแม่ครัวที่เป็นเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะการเล่นบิงโกในงานประจำปีของวัด และงานศพ จำนวนเงินที่เล่นไม่มาก จำนวนเงินทุนหมุนเวียนจึงไม่มาก เป็นการเล่นเพื่อผ่อนคลายเพื่อความสนุกสนาน

ภาพที่ 4-17 การเล่นเกมบิงโก

ที่มา : ผู้วิจัย

2.11 โป่ปั่น

อุปกรณ์ที่ใช้เล่น ครอบทองเหลืองลักษณะสี่เหลี่ยมทรงสูง ตรงกลางกรวนเป็นสี่เหลี่ยม ลูกโป่ ทำด้วยทองเหลืองขนาดใส่ลงในช่องกรวนของครอบทองเหลืองได้ ลื่นโป่ทำด้วยทองเหลืองหรือไม้รูปทรงเช่นเดียวกับลูกเต๋า แต่ใหญ่กว่าเล็กน้อย ด้านในแต่ละด้านจะมีลวดลายและทาสีแดงกับสีขาว แบ่งครึ่งสี่เหลี่ยม และแบ่งสำหรับผู้เล่นต่าง วิธีเล่น ผู้เล่นจะตกลงกันว่า ด้านสีขาวหรือสีแดงเป็นด้านที่ชี้ (นิยมเอาสีขาวเป็นด้านชี้ประตู) ผู้จัดให้มีการเล่น (เจ้ามือ) จะเอาลูกโป่ใส่ในลูกโป่ และเอาฝาโป่ครอบด้านที่มีลื่นโป่โดยมิให้ผู้เล่นเห็น ผู้เล่นคนใดคนหนึ่งจะปั่น (หมุน) โป่ ก่อนที่เจ้ามือจะนำไปตั้งบนแผงที่ให้แทง โดยตั้งเอามุมเหลี่ยมทั้งสี่ของฐานโป่ลงตรงเส้นของแผง (ตรงกลางของแผง) ผู้เล่นจะลงมือแทง อ้อ กัก ตัว ฯลฯ หลีกตายตัวซึ่งอาจไม่ต้องมีแผง โดยใช้ไม้กวาดทางมะพร้าวหรือขีดเส้นทแยงไขว้กันเป็นแกว่งแกว่ง ถ้าไม่กำหนดตัวเลขจะถือว่า ด้านเจ้ามือเป็นประตู 4 ตรงข้ามเจ้ามือเป็นประตู 2 ด้านขวาของเจ้ามือเป็นประตู 1 และด้านของซ้ายเจ้ามือเป็นประตู 3 เสมอไป

ผู้เล่นโป่ปั่นส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ไม่นิยมเล่นกันเป็นประจำ และนิยมเล่นเฉพาะในงานศพในชุมชนเท่านั้น แต่จะขออนุญาตให้มีการเล่นในงานศพได้ค่อนข้างยาก ยกเว้นผู้ที่มียศภาพในการขออนุญาตกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่นเดียวกับการเล่นน้ำเต้าปูปลา

ภาพที่ 4-18 การเล่นเกมพนันโปป๋น

ที่มา : ผู้วิจัย

2.12 ไฮโลว์

อุปกรณ์ที่ใช้เล่น ลูกเต๋า 1 ชุด รวม 3 ลูก จานรองกับถ้วยสำหรับครอบลูกเต๋า และ แผ่นป้าย หรือกระดาษบอกแต้มสำหรับแทงมีเพียง 3 ช่อง คือ ทำเครื่องหมายบอกให้แทงสูง ไฮโลว์ และแทงต่ำ วิธีเล่น ผู้จัดให้มีการเล่น (เจ้ามือ) จะวางลูกเต๋าวไว้ในจานรอง แล้วเอาถ้วยครอบเขย่าเบาๆ พอให้ลูกพลิก อาจเปิดฝาแลบให้เห็นลูกเต๋าเป็นการล่อใจ ผู้เล่นจะแทงแต้มรวมของลูกเต๋าทั้ง 3 ลูก โดยแทงลงในแผ่นป้ายหรือกระดาษสำหรับแทง ถ้าแทง 3 – 10 แต้ม เรียกว่าแทงต่ำ ถ้าแทง 11 แต้ม เรียกว่าไฮโลว์ ถ้าแทง 12 – 18 เรียกว่าแทงสูง ถ้าแทงสูงหรือแทงต่ำถูก เจ้ามือจะจ่ายให้หนึ่งเท่า และถ้าแทงไฮโลว์ถูก เจ้ามือจะจ่ายให้ห้าเท่า

ผู้เล่นไฮโลว์ส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ไม่นิยมเล่นกันเป็นประจำ และนิยมเล่นเฉพาะในงานศพในชุมชนเท่านั้น แต่จะขออนุญาตให้มีการเล่นในงานศพได้ค่อนข้างยาก ยกเว้นผู้ที่มีศักยภาพในการขออนุญาตกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่นเดียวกับการเล่นน้ำเต๋াপูปลา

ภาพที่ 4-19 การเล่นเกมพนันไฮโลว์

ที่มา : ผู้วิจัย

ส่วนที่ 3 สาเหตุการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยะยง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1 ทศนคติทางบวก

3.1.1 การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การเล่นพนันของผู้เล่นพนันส่วนใหญ่ได้ให้แง่บวกที่น่าสนใจต่อการสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การเล่นการพนันในแง่บวกนี้ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้นโดยเฉพาะกับบุคคลที่มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะกับเพื่อนในวงการพนันเดียวกัน เช่น เพื่อนในวงไพ่ วงไฮโลว์ วงบอล วงห่วย วงมวย วงไก่ชน เป็นต้น นอกจากนี้ในบางครั้งบางโอกาสของการเล่นพนัน ยังทำให้ผู้เล่นได้สังคมใหม่ หรือมีเพื่อนใหม่เพิ่มขึ้น เช่น จากการไปเล่นในงานศพ หรือเทศกาลงานวัดต่างๆ ได้พบปะเพื่อนใหม่ และอาจมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องได้ สำหรับบางคนที่เล่นพนันแบบประจำ พบกันในวงพนันต่างๆ ก็จะคุยกันนอกจากรื่องพนันแล้ว คือในเรื่องอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน เล่าข่าว หรือสถานการณ์ต่างๆ สู้กันฟัง กลายเป็นเครือข่ายทางสังคมซึ่งอาจจะอยู่ในชุมชนเดียวกัน หรือต่างชุมชน มีการติดต่อกันทางโทรศัพท์ โลกโซเชียล⁶⁰ ในอีกแง่หนึ่งนั้นช่วยให้การติดต่อเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านอื่นๆ เกิดขึ้นตามมาด้วย⁶¹ ดังนั้น การพนันสำหรับคนเล่นพนันจึงมองว่าไม่ใช่เรื่องที่เลวร้ายมากนัก เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่นที่เห็นว่าการเล่นพนันได้ช่วยให้ได้สังคมเพื่อน ดังนี้

“...พอมาร่วมไฟแต่ละที ได้เจอเพื่อน ได้พูดคุยกัน คุยกัน ผ่อนคลายดีแหละ ในช่วงว่างๆ หลังจากตัดยางแล้ว เราทำงานก่อนเพลแหละ ก่อนมาร่วมกันนั้น...”⁶²

ซึ่งก็ตรงกับอีกคนหนึ่งให้ข้อมูลว่าเขาไม่ได้สนใจมากนักในเรื่องของการเล่นพนันว่าจะต้องชนะเสมอไป เพราะรู้อยู่แล้วว่าการเล่นพนันมีแพ้ มีชนะ ถ้าชนะก็ถือว่ามีโชคมีลาภไป แต่สิ่งที่เขาจะได้แน่นอนคือได้สังคมเพื่อน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...จะเล่นได้ตั้งค์หรือไม่มันก็ได้สำคัญไฉนมากนัก เพราะว่าเล่นพนันนั้นมันก็มีแพ้มีชนะเป็นเรื่องธรรมดา ใครกลัวแพ้เขาก็ไม่เล่น หรือไม่ก็บางคนกลัวจะมั่ง (หัวเราะ) แต่อย่างน้อยรู้มัยก็ได้แน่ๆที่มาเล่น นี่ คือได้มิตร มิตรภาพ...”⁶³

จากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจแล้วจะพบว่าชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันที่มาเล่นพนันก็จะมาเล่นกันหลังการทำงานเสร็จแล้ว มีเวลาว่างแล้ว จึงต้องไปพบปะสังคมเพื่อน และการพนันหลายประเภทก็ทำให้ได้เพื่อน

⁶⁰ สัมภาษณ์นางสาวน้อย (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁶¹ สัมภาษณ์นางสาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁶² สัมภาษณ์นางนอม (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁶³ สัมภาษณ์นายใจ (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนันมวยตุ้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

3.1.2 การเล่นพนันคือการพักผ่อน สำหรับการเล่นพนันในเวลารว่างหลังจากการประกอบอาชีพแล้วของผู้เล่นที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันนั้น ทำให้ผู้เล่นการพนันมองว่าการออกไปหากิจกรรมอื่นๆ ทำนอกเหนือจากการทำงานอยู่ที่บ้าน เพราะชาวสวนส่วนใหญ่ทำงานเสร็จแล้วก็พักที่บ้าน ไม่ค่อยจะไปไหนกัน แต่เพื่อคลายเครียดก็จะออกไปเล่นพนัน เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องเจ้านายจะไม่พอใจ เพราะบางคนเป็นเจ้าของสวนเอง หรือหากเป็นลูกจ้าง ก็หลังจากทำงานเสร็จแล้ว ถือว่าเสร็จงาน สามารถทำอะไรก็ได้โดยอิสระ จึงไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาที่จำกัดตั้งเช่นคนที่ทำงานราชการที่มีเวลากำหนดชัดเจน ด้วยเวลาที่ว่างหลังการทำงานนี้ การออกไปเล่นพนันจึงเป็นการออกไปพบปะเพื่อนฝูงดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่คนเล่นพนันให้เหตุผลคือ การพนันช่วยให้พวกเขามีความรู้สึกผ่อนคลาย เหมือนได้พักผ่อนอีกด้วย เพราะพวกเขาอาจจะมีบางเรื่องที่ยากจะพูดคุยกับเพื่อนๆ มากกว่าการเล่นพนันเพียงอย่างเดียว การเล่นพนันจึงกลายเป็นความสุขรูปแบบหนึ่งของผู้เล่นพนัน⁶⁴ ไม่กระทบกับครอบครัวมากจนเกินไป การเล่นพนันที่ไม่เครียด ไม่ได้สูญเสียประโยชน์จากการเล่นพนันมากนัก เล่นเพื่อความสนุกสนาน ได้หัวเราะ ไม่ได้จริงจังมากนัก ผู้เล่นพนันจึงยังมองว่าการพนันเป็นการพักผ่อนของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่นหลายท่านที่มีความคิดเห็นตรงกัน ดังนี้

“...เอาเข้าจริงนะ เล่นไฟนี่บายใจนิ ได้พบปะเพื่อน ฮายบายใจแรง พอว่างจากตัดยางมั่ง แหงปาล์มมั่ง ออ ไม่ใช่ เก็บลูกปาล์มหล่น (หัวเราะ) พอมาพบเพื่อน สบายมันบายใจ ไม่เครียด เรามีเรื่องแหยงกันจิงหู้เหม็ดนิ...”⁶⁵

“...ฉานว่าเล่นไฟจอดนี้ ได้มาแหยงกับเพื่อน ไม่เครียด มีเพื่อนจิงฮู้ เฮฮากันดีนิ เรานั่งกันนานๆ นู เกือบทั้งวัน เราก็เลยมีเพื่อนมากนะ เพื่อนในวงไฟ (หัวเราะ) เครือข่ายหรือ มีแฉะแหละ เพราะว่าบางทีเราก็เปลี่ยนวงไปเล่นที่อื่นมั่ง ได้เพื่อนหลาว เพื่อนลุยเหม็ด หนุกดี หนะมั่งแพ้มั่ง แต่ก็บายใจดี เรารู้ตัวว่าเล่นแค่ไหนพอ เราเล่นให้ได้พักกาย พักใจนิ บางทีเหนื่อยงานนะ เล่นไฟถึง หายเหนื่อยเลย (หัวเราะ)...”⁶⁶

“...พวกเราถ้าให้ถึงวันเล่นมวย เราได้พบเพื่อน ได้แลมวยที่ชอบ หัวเราะกันดังเทือนนิ หนุกเหมือนได้พักผ่อนนั้นแหละ ก่อนไปแลมวย เราจะอาบน้ำให้บายตัว ไปเชียร์มวยให้บายใจ คนที่บ้านก็ไม่ใช่ว่าเนี เมื่อไปทุกอาทิตย์ ไปแลมวย ไม่ได้ไปแลสาวที ไปหาเพื่อน หนุกๆ คับ ผมว่าถ้าไม่ให้ผมแลมวย แล้วให้ผมทำอะไร...”⁶⁷

⁶⁴ สัมภาษณ์นายใจ (นามสมมุติ) , ผู้เล่นพนันมวยตู้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁶⁵ สัมภาษณ์นางสาวน้อย (นามสมมุติ), ผู้เล่นไฟ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁶⁶ สัมภาษณ์นางนอม (นามสมมุติ), ผู้เล่นไฟ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁶⁷ สัมภาษณ์นายใจ (นามสมมุติ) , ผู้เล่นพนันมวยตู้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

3.1.3 การพนันทำให้มีความหวัง เสี่ยงโชค เนื่องจากการพนันมักจะเป็นลักษณะของการชักจูงด้วยรางวัลที่สูงเมื่อเทียบกับการลงทุนในแต่ละครั้ง ผู้เล่นพนันจึงมองว่าการเล่นพนันเป็นโอกาสทางการเงิน เป็นความเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับรางวัลโดยไม่ต้องลงทุนมาก ส่วนใหญ่จึงไม่ได้คำนึงถึงการลงทุนเพื่อการพนันที่ผ่านมามากเท่าไร แต่จะคิดเฉพาะการลงทุนในแต่ละครั้งแล้วได้ผลตอบแทนที่มากกว่าการลงทุน ในแง่หนึ่งเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ตนเองในการเล่นพนันต่อไป เพื่อหวังผลในครั้งต่อไป อย่างไรก็ตามก็จะพบว่าหากเล่นการพนันแล้วได้ผลตอบแทนสูงอย่างน้อยสักครั้ง ก็จะมีแนวโน้มในการเล่นการพนันอย่างต่อเนื่องเพื่อหวังผลจากการเสี่ยงนั้นอีกนอกจากนี้ผู้เล่นพนันมักจะคิดว่าการพนันเป็นเรื่องของโชคกลาง หากโชคดีก็อาจจะได้โชคจากการเล่นพนันสูงกว่าที่คาดคิด เช่นอาจจะร่ำรวยได้จากการเล่นพนัน อาจจะเปลี่ยนชีวิตของเขาให้ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น การเห็นว่าผู้อื่นที่เคยได้รับผลตอบแทนจากการพนันสูง ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจหรือสร้างความหวังให้ผู้เล่นพนันคนอื่นมีความคิดว่าสักวันหนึ่งตนจะต้องได้รับผลตอบแทนเช่นนั้นบ้าง จึงเล่นพนันอยู่เสมอเพื่อให้มีโอกาสนั้น ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่น ดังนี้

“...การพนันทำให้ทุกคนมีความหวัง และการพนันทำให้คนอายุยืนขึ้น...”⁶⁸

“...เป็นการเสี่ยงโชค เป็นการลงทุนที่ไฉฉ่ายๆ เป็นการผ่อนคลายเป็นเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อการสร้างความสำเร็จในหมู่คณะ...”⁶⁹

3.1.4 การพนันสร้างความสนุกสนานให้กับผู้เล่น เนื่องด้วยการพนันมีลักษณะคล้ายๆ กับการเล่นเกม ต้องใช้ความคิด ต้องเสี่ยง ต้องเลือก ต้องลงทุน หรือต้องเดิมพัน ดังนั้นด้วยรูปแบบของการพนันเป็นการจูงใจผู้เล่นให้มีความสนุกสนานในการเล่นพนันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพนันในทุกรูปแบบ ดังนั้น การเลือกเล่นพนันจึงเป็นการสร้างความสุขให้ผู้เล่น และเมื่อเล่นเป็นแล้ว ก็จะพยายามฝึกฝนให้รู้เท่าทันเกมส์มากขึ้น เมื่อเริ่มฝึกฝนจนเกิดเชี่ยวชาญในรูปแบบเกมส์การพนันในระดับหนึ่งแล้ว ก็จะมีแนวโน้มของการเล่นที่สูงขึ้น จึงทำให้ผู้เล่นสนุกสนานกับการเล่นมากและยิ่งหากเล่นพนันชนะ ก็จะมีความสุขมากขึ้นและมีแนวโน้มของการเล่นที่สูง

ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่น ดังนี้

“เพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลาย พบปะเพื่อนฝูง”⁷⁰

⁶⁸ สัมภาษณ์นางดาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁶⁹ สัมภาษณ์นางอารีย์ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁷⁰ สัมภาษณ์นายจอม (นามสมมุติ), ผู้เล่นมวยตุ้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

3.1.5 การพนันช่วยพัฒนาสมองให้คิดวิเคราะห์อยู่เสมอ ดังที่ทราบว่าการเล่นพนันมีลักษณะเหมือนกับการเล่นเกมที่ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์เสมอ บางครั้งต้องวิเคราะห์ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของเกมการพนัน ทำให้ผู้เล่นพนันต้องมีการปรับเปลี่ยนความคิด หรือเปลี่ยนแผนการเล่นตลอดเวลา ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่น ดังนี้

“ได้ใช้สมองในการเล่น”⁷¹

“การคิดคำนวณตัวเลข จะไม่ทำให้เป็นโรคอัลไซเมอร์ หมายถึงไม่เป็นโรคสมองเสื่อม ได้เดินออกกำลังกายเวลาไปซื้อ”⁷²

3.1.6 การพนันสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ในกรณีที่มียานในชุมชน เช่น งานศพ งานบวช มักจะมีการไปช่วยงานกันก่อน แล้วจึงมีการรวมกลุ่มกันเล่นพนัน เพื่อเป็นการอยู่ร่วมในงาน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่น ดังนี้

“ช่วยงานทำบุญ พบปะเพื่อนฝูง”⁷³

“ได้มีส่วนร่วมในชุมชน”⁷⁴

“เมื่อทางหมู่บ้านจัดงานหรือเทศกาลใดๆ จะได้มีส่วนร่วมในชุมชน”⁷⁵

“เป็นการช่วยเหลือกันในงานต่างๆ เช่น งานศพ ประเพณีต่างๆ”⁷⁶

3.1.7 เศรษฐกิจขยายตัว เนื่องจากในวงการพนันต่างๆ จะมีการค้าขายเกิดขึ้น เช่นในวงไก่ชน/วัวชนวึ่งที่มีการสลับสับเปลี่ยนไปตามหมู่บ้านต่างๆ ก็จะมีการค้าขาย เช่น ขายข้าว แกง ขนมหวาน บุหรี่ การพนันมวยต่อสู้ ส่วนใหญ่จะมีการขายบุหรี่ ขายของขบเคี้ยวส่วนวงไพ่ จะมีการค้าขายที่หลากหลาย เช่น ของกิน ของขาย หากเล่นในงานศพ จะมีการค้าขายกันในงานอยู่แล้ว แต่จะมีการซื้อขนมคบเคี้ยวกันเล็กน้อย เช่น ถั่วลิสงคั่ว ถั่วลิสงต้ม เมล็ดฟักทอง เป็นต้น

ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เล่น ดังนี้

“มีรายได้ บางโอกาสก็มีผลต่อชุมชน คือสามารถหารายได้ในเทศกาลต่างๆ ได้”⁷⁷

⁷¹ สัมภาษณ์นางดาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁷² สัมภาษณ์นางสิตา (นามสมมุติ), ผู้เล่นหอย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

⁷³ สัมภาษณ์นางดาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁷⁴ สัมภาษณ์นายจาบ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไฮโลว์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

⁷⁵ สัมภาษณ์นายพัฒน์ (นามสมมุติ), ผู้เล่นน้ำเต้าปูปลา, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

⁷⁶ สัมภาษณ์นายจาบ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไฮโลว์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

⁷⁷ สัมภาษณ์นางปราณี (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

3.2 การได้รับข้อมูลข่าวสาร

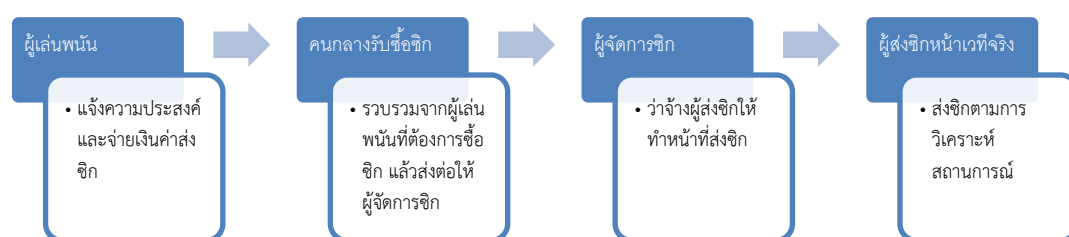
3.2.1 ทางสื่อโทรทัศน์และวิทยุ ปัจจุบันผู้เล่นจะได้รับข่าวสารจากทางโทรทัศน์ได้ง่ายเพราะเป็นสื่อหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการพนันวัวชนตัว ผู้เล่นจะรับทราบข้อมูลข่าวสารจากประกาศทางโทรทัศน์สำหรับการนัดหมายต่างๆ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางของการได้มาซึ่งแรงจูงใจในการเล่นพนัน เช่น การทายตัวเลขหวยจากการนำเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ต่างๆ เช่น ข่าวการคลอดเด็กในรถ วัวห้าหัว การขูดเลขเด็ดที่ต้นไม้ม ซึ่งได้รับจากสื่อทางโทรทัศน์ การดูหุ่นต่างๆ เป็นต้น ทางสื่อวิทยุคลื่นชุมชน ที่มีการนำเสนอข่าวให้เห็นความแปลกประหลาด แล้วคนเล่นก็จะมีการตีตัวเลขและนำไปซื้อหวย

3.2.2 ทางหนังสือ แม้ว่าการรับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือจะยังไม่นิยมสำหรับการเล่นพนันหลายประเภท แต่สำหรับการพนันวัวชนตัว ผู้เล่นจะรับทราบข้อมูลข่าวสารจากหนังสือมวยสำหรับการนัดหมายต่างๆ ซึ่งจากสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่าผู้เล่นมวยดูจะสนใจหนังสือมวย เพื่อดูสถิติการแพ้ชนะของนักมวย ดูการประกบคู่ และมีหนังสือที่เป็นอัตราการต่อรองที่เป็นทางการ

3.2.3 ทางอินเทอร์เน็ต ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถติดต่อได้อย่างรวดเร็ว อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างมากของผู้เล่น เพราะสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย มีคนที่อยู่ในสังคมแวดวงเดียวกันที่เข้าใจกัน ผู้เล่นพนันจึงนิยมใช้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการรับรู้ข้อมูลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น จากไลน์ทั้งจากไลน์ส่วนบุคคลและไลน์กลุ่ม และจากเฟสบุ๊กเช่น กรณีเล่นพนันหวยใต้ดิน หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล ก็จะติดตามข้อมูลตัวเลขจากสื่อเหล่านี้ ซึ่งจะเป็นลักษณะของการโพสต์ข้อมูลการวิเคราะห์ตัวเลขจากสำนักต่างๆ เช่น จากสำนักไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก หว่ยจากคนพม่า และมีการส่งแชร์กันในเฟสบุ๊ก ทั้งนี้ส่วนมากจะมีการแชร์กันในช่วงก่อนวันหวยออก คือในช่วงก่อนวันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน การเข้ากลุ่มไลน์ที่เล่นหวยกันโดยเฉพาะ ซึ่งจะมีเขียนหวยมาวิเคราะห์สถิติ เลขใดดับ เลขใดรุ่ง มีการแสดงการคำนวณสูตร เช่น ปีที่แล้ว วันนี้ หวยออกอะไร หวยตัวใดน่าจะออก ตัวใดออกแล้ว ไม่ออกแล้ว คนที่เล่นเป็นอาชีพจะซื้อเลขตัว สองตัว แต่ใช้ทุนมาก จึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ คำนวณจากการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในกลุ่มไลน์กลุ่มนี้ ซึ่งบุคคลในหมู่ 14 เล่นหวยใต้ดินผ่านระบบไลน์กลุ่มแล้วทำให้ถูกรางวัล นอกจากนี้ การนำเลขวิเคราะห์จากเขียนหวยต่างๆ ใช้วิธีตัดเลขโดยดูที่ความถี่เลขซ้ำกันมากที่สุด แล้วมาเรียงตัวเลข และมาดูอีกทีว่าตัวใดเป็นเลขดับ หรือบางครั้งซื้อทั้งหมดแบบหวานแห่ ซื้อเลข 5 ตัว หรือการซื้อแบบสลับหมดทุกตัว อาจจะซื้อมากในตัวเลขที่ชอบ เช่น สนับสนุนมาจากความฝันของตนเอง เป็นต้น

3.2.4 จากการว่าจ้างบุคคล การเล่นพนันจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าเดิมพันที่สูง รวมทั้งการว่าจ้างบุคคล ดังในกรณีการเล่นพนันประเภทมวยตัว จะมีผู้เล่นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเรียกว่า มินักมวยที่ชื่นชอบในดวงใจ ผู้เล่นกลุ่มที่ติดตามนักมวย ผู้เล่นการพนันใน

ประเภทนี้ก็จะเชียร์นักมวยที่ตนเองชื่นชอบ ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ พวกที่เล่นพนันจริงๆ ไม่ได้เชียร์นักมวยที่ตนชอบเท่า นั้น แต่จะมีการวิเคราะห์สถานการณ์แพะ-ชนะ แล้วจึงวางเงินเล่นพนัน โดยมีเป้าหมายเพื่อชนะพนัน ในกรณีนี้จะมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ จากข้อมูลของคนซื้อซิกที่จ่ายเป็นรายเดือนได้เล่าให้ฟังว่ามีการว่าจ้างคนส่งซิกหรือคนขายซิก ที่จะทำหน้าที่ในการส่งซิกหรือสัญญาณให้ผู้เล่นพนันสามารถทราบได้ว่านักมวยคนใดจะสามารถพลิกสถานการณ์เป็นผู้ชนะในการพนันแต่ละรอบ โดยมีกระบวนการคือ ผู้เล่นพนันจะมีการจ่ายเงินเป็นรายเดือนให้กับคนส่งซิก เช่น จ่ายเงินเป็นรายเดือนประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน โดยคนกลางส่งซิกซึ่งเป็นตัวกลางจะทำหน้าที่รวบรวมเงินจากผู้เล่นพนันที่ต้องการ แล้วจะส่งต่อไปให้ผู้จัดการซิก และผู้จัดการซิกจะว่าจ้างคนส่งซิก ซึ่งจะต้องไปอยู่หน้าเวทีมวยจริง เพื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์และส่งสัญญาณให้กับผู้เล่นพนันที่เล่นพนันอยู่ได้เห็นสัญญาณ ทั้งนี้จะเป็นที่เข้าใจตรงกันแล้วว่าสัญญาณแต่ละอย่างคืออะไร ซึ่งจะช่วยให้ผู้เล่นพนันมีโอกาสชนะมากขึ้น จึงยอมที่จะลงทุนจ่ายให้กับวิธีการลักษณะนี้ดังวิธีการที่แสดงดังนี้

ภาพที่ 4-20 กระบวนการเล่นพนันแบบการว่าจ้างบุคคล

3.2.5 จากเพื่อนฝูง จากเพื่อนร่วมงาน จากคนในหมู่บ้าน จากศาลา

ประชาคม ดังเช่นในกรณีของไฟ กลุ่มแม่บ้านจะรู้ช่วงเวลาของการเล่น โดยมีการนัดหมายกันผ่านไลน์ โทรศัพท์ โดยจะมีบ้านประจำที่เล่น แต่บางครั้งก็จะมีการเปลี่ยนที่เล่น เพื่อหนีการจับกุมของตำรวจ ยกตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“การทำอาชีพเกษตรกร ผมคิดว่า ยังมีเวลาว่างมากในการเล่นการพนัน ถือว่ายังมีมากสำหรับอาชีพนี้ เพราะบางคนกรีดยางเสร็จแล้วตั้งแต่ตอนเช้า พี่น้องชาวสวนปาล์มก็เช่นกัน เพราะเดือนหนึ่งส่วนมากจะแทงปาล์มแต่สองครั้ง พอได้เงินก็นัดพรรคพวกมาเล่นการพนันกัน ครั้งพอเสร็จงานก็โทรศัพท์นัดตั้งวงทันที ยิ่งถ้าเป็นหอยหูนั้ แ่ยกทุโทรศัพท์ ก็สามารถได้เสียกันเป็นแสนเป็นล้าน”⁷⁸

อย่างไรก็ตาม ก็มีกระบวนการของการให้เงินตำรวจเพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถเล่นไฟได้ในที่ประจำของตนเอง สำหรับกลุ่มผู้เล่นในงานศพ เมื่อมีงานศพเกิดขึ้นในชุมชน ก็จะรับรู้กันล่วงหน้าว่า

⁷⁸ สัมภาษณ์นายเด่น (นามสมมุติ), ผู้เล่นหอยหูนั้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

จะมีการเล่นพนันเกิดขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะไปเล่นกันที่งานศพ ซึ่งอาจจะรู้จักกับเจ้างานศพ ก็จะไปช่วยงานศพกันก่อนในช่วงแรก และมีบางกลุ่มที่เป็นชากร อาจจะรู้จักกับเจ้าภาพงานศพ แต่มาเล่นพนันโดยตรง หรือบางกลุ่มมางานศพ แต่บังเอิญพบว่ามีการเล่นพนัน ก็เข้าร่วมเล่นด้วย และกลุ่มเล่นไพ่ประเภทที่สาม คือกลุ่มที่ได้รับอนุญาตจากทางการให้เล่นพนันได้ เพื่อการนำเงินที่ได้จากการเสียค่าตั้งไปเป็นเงินสะสมสำหรับการจัดงานประเพณีต่างๆ เช่น สงกรานต์ งานรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ เป็นต้น กลุ่มนี้ จะได้รับข้อมูลข่าวสารมาจากการประชุม ทั้งนี้ กลุ่มผู้เล่นประเภทที่ 1 กับ 3 มักจะเป็นกลุ่มคนเดียวกัน

3.2.6 จากกลุ่มผู้เล่น การได้รับข่าวสารการพนันจากกลุ่มผู้เล่นด้วยกัน ถือว่าเป็นข่าวสารที่จะได้รับกันอย่างรวดเร็วที่สุด เนื่องจากปัจจุบันมีการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วขึ้น จะเลือกการเล่นพนันตามกลยุทธ์แบบใดที่จะได้รับผลตอบแทนได้ดี การนัดหมายวันและเวลาต่างๆ ความสะดวกในการซื้อขายพนันบางรูปแบบมีหลากหลายวิธีมากขึ้น ทั้งนี้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการพนัน เช่น การเล่นหวยจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกัน กรณีวัวชน การรับข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้เล่นการพนัน คือ การวิเคราะห์จากประสบการณ์ของวัวในการลงแข่งขัน การสอบถามจากเจ้าของวัวชน การพิจารณาจากราคาต่อรอง แต่จะไม่มีมีการจ้างผู้ส่งซิกดังเช่นกรณีมวยต่อสู้ เนื่องจากวิเคราะห์สถานการณ์ของวัวชนซึ่งเป็นสัตว์ได้ยากกว่าคน แต่จะมีราคาต่อรองขึ้นอยู่กับเวลาชนการเล่นไฟ การนัดหมายทางโทรศัพท์ หรือทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

3.3 การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้เวลาในการทำงานทั้งวัน ชาวเกษตรกรยางพาราจะใช้เวลาในการกรีดยางในช่วงเวลากลางคืน แล้วจะเสร็จสิ้นการทำงานในช่วงเช้า ก่อนเที่ยงของวัน จึงยังมีเวลาว่างอยู่มากหลังจากได้ใช้เวลาสำหรับการพักผ่อนสักระยะหนึ่งหลังจากที่ทำงานมาทั้งคืนแล้ว แต่เนื่องจากไม่ได้ใช้เวลาสำหรับการพักผ่อนนานมากนัก ในช่วงบ่ายแก่ๆ ก็จะมีเวลาว่างที่เหลือ สำหรับบางคนที่ไม่เล่นการพนัน ก็จะใช้เวลาสำหรับการดูแลสวนต่อ หรือทำอาชีพเสริม แต่ส่วนใหญ่ยังคงใช้เวลาว่างสำหรับการเล่นพนัน และเนื่องด้วยสังคมของผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้มีเวลาว่างที่ค่อนข้างตรงกัน จึงสามารถนัดหมายรวมตัวกันได้ง่ายขึ้นเพื่อเล่นการพนันในรูปแบบต่างๆ เนื่องจากรู้ว่าเวลาใดที่เหมาะสมสำหรับการเล่นพนันประเภทใด ดังคำสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“ส่งผลพอสมควร เนื่องจากการประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางและปาล์มน้ำมันมีเวลาว่างมาก เช่น เกษตรกรชาวสวนยางจะกรีดยางในเวลากลางคืน โดยกรีด 2 วัน เว้น 1 วัน จะให้ทำให้มีเวลาว่างในเวลากลางวันเกือบทุกวัน จึงได้รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ การพนันก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นได้กับกลุ่มเกษตรกรดังกล่าว ส่วนเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันก็เช่นกัน มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ

มากกว่าชาวสวนยางเสียด้วยซ้ำ การพนันจึงอาจจะเข้ามาในกิจกรรมประจำวันของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม ดังกล่าว”⁷⁹

นอกจากนี้ การประกอบอาชีพนี้ จะทำให้มีเงินรายได้อยู่เสมอเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือ รายเดือน ในกรณีขายน้ำยางจะได้รายได้ทุกวันที่มีการกรีดยาง การขายเศษยาง อาจจะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และการขายยางแผ่น อาจจะต้องเป็นเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนชาวสวนปาล์มน้ำมัน ใน 1 เดือน สามารถขายปาล์มได้ 2 ครั้ง จึงส่งผลให้มีเงินสำหรับการเล่นพนันได้ตลอดทั้งเดือน เว้นเสียแต่ว่าอยู่ในช่วงหยุดกรีดยาง หรือมีสถานการณ์อื่น เช่น ฝนตก น้ำท่วม ไม่สามารถกรีดยางได้ หรือผลผลิตปาล์มไม่มีในบางเดือน แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหากิจกรรมทำอย่างเช่นการเล่นพนัน เพื่อโอกาสในการเสี่ยงโชค ทำให้มีเงินทางลัด และยังพบปะเพื่อนฝูง สร้างความสนุกสนาน แต่หากเล่นพนันมากเกินไป ก็จะส่งผลต่อการทำงานด้วยเช่นกัน

ส่วนที่ 4 ผลกระทบของการเล่นพนัน ของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.1 ผลกระทบต่อตนเอง

4.1.1 สูญเสียเงิน การเล่นพนันของผู้เล่นที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีส่งผลอย่างมากต่อการนำเงินไปเล่นพนัน ซึ่งรายรับที่ได้ก็ไม่ได้มากมายนัก เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำลงมาก และเมื่อนำเงินไปเล่นพนันโดยหวังรวย หรือเสี่ยงโชคนั้น ซึ่งจะมีทั้งชนะและแพ้ เมื่อแพ้แล้วก็อยากเล่นให้ชนะ และเมื่อชนะแล้วก็อยากเล่นให้ชนะอีก จนสุดท้ายก็แพ้กี้ การเล่นพนันจึงเป็นความเสี่ยงของการสูญเสียเงิน เสี่ยงต่อความมั่นคงทางการเงินของตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อครอบครัว ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนในการจุนเจือครอบครัว และอาจจะเกิดเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันไปเรื่อยๆ ดังคำสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“การพนันทำให้เป็นหนี้ สูญเสียรายได้ ครอบครัวเดือดร้อน ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น ทะเลาะวิวาท ขายทรัพย์สิน ลูกหลานไร้อนาคต”⁸⁰

อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เล่นได้เล่นพนันและสูญเสียเงินจำนวนมาก ในระยะแรกๆ ก็มีแนวโน้มของการแสวงหาเงินมาให้มากขึ้น โดยการหยิบยืมผู้อื่น หรือกู้เงินนอกระบบ จึงทำให้ต้องสูญเสียเงินรวมทั้งดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นไปอีก และมีการกู้ยืมอย่างต่อเนื่องจนไม่สามารถคืนเงินได้ทัน ในระยะหลังจึง

⁷⁹ สัมภาษณ์นางดาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸⁰ สัมภาษณ์นางดาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่หลากหลายวิธีการมากขึ้นเพื่อให้ได้เงินมา เช่น อาจจะเป็นการลักขโมยเงินของผู้อื่น อาจจะเป็นในบ้านหรือในครอบครัวตนเอง หรือภายในชุมชน เพื่อให้มีเงินเพียงพอต่อการนำไปชดใช้สำหรับการพนัน

4.1.2 สูญเสียทรัพย์สิน เมื่อผู้เล่นพนันได้เล่นพนันแล้วสูญเสียหรือแพ้พนันจำนวนมากจนกระทั่งไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการเล่นพนัน ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งของสาเหตุการสูญเสียทรัพย์สินต่อไป ยกตัวอย่างเช่น ผู้เล่นพนันบางคนในชุมชนเล่นหวยหุ้น รวมยอดเงินที่สูญเสียไปกับการพนันนี้เป็นจำนวนหลักล้านต่อปี ด้วยเหตุผลสืบเนื่องจากเล่นทุกงวด งวดละหลายบาท และสมทบกันหลายๆ งวด เพื่อพยายามให้ได้ทุนกลับมา แต่กลับสูญเสียเงินไปเรื่อยๆ กลายเป็นเงินจำนวนมาก บางคนอาจมากถึงสองล้านบาท จึงพยายามที่จะหาเงินโดยวิธีการต่างๆ เช่น การยืมเงินเพื่อน ยืมเงินนอกระบบ แต่เมื่อไม่เพียงพอ สุดท้ายก็จะนำไปสู่การขายทรัพย์สินที่มีอยู่ของตนเองหรือของครอบครัวเพื่อนำเงินไปจ่ายสำหรับการพนัน

สำหรับผู้เล่นพนันที่มีครอบครัวแล้ว เนื่องจากในบางกรณีไม่ได้เล่นกันทั้งสามีและภรรยา หากใครคนใดคนหนึ่งมีปัญหาจากการเล่นพนัน และจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก และต้องหาทางในการได้เงินมา แนวโน้มจะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทไม่ยอมกัน โดยเฉพาะการเล่นพนันจนต้องขายทรัพย์สิน ซึ่งนอกจากทำให้สูญเสียรายได้ไป ยังทำให้สูญเสียมรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษอีกด้วย ซึ่งนำไปสู่ปัญหากรณีที่ 1 คือ มีการหย่าร้างเกิดขึ้น และมีการขายทรัพย์สินอย่างไรก็ตาม สำหรับในกรณีที่ 2 คือ กรณีที่ไม่มีการหย่าร้างเกิดขึ้น แต่มีการยินยอมให้ขายทรัพย์สินแต่จะต้องเลิกเล่นการพนันนั้นโดยเด็ดขาด

มีกรณีของผู้เล่นพนันที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว ทั้งด้านการเงิน ทรัพย์สิน และส่งผลกระทบต่อครอบครัว โดยผู้วิจัยได้รู้จักกับคนเลี้ยงวัวชนคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในหมู่ที่ 14 เป็นชายวัยกลางคน ชอบเล่นวัวชน เป็นคนเลี้ยงวัวชนตัวหนึ่งมาเป็นระยะเวลานานมาพอสมควร และเป็นวัวชนที่สามารถทำเงินให้กับชายคนนี้ประมาณ 10 ล้านแล้ว อย่างไรก็ตาม ณ เวลานั้นเหมือนกับวัวตัวดังกล่าวอยากจะมีครอบครัว เลยมาเข้าฝันเจ้าของวัวชายผู้นี้ เจ้าของวัวเลยขอต่อรองกับวัวหลังจากฝันว่า จะขอให้วัวชนตัวนี้ชนต่ออีกครั้งแล้วจะเลิก และจะพาไปแต่งงานให้ ครั้นนั้นปรากฏว่าชนะ แต่ก็ไม่ได้ทำตามที่ได้กล่าวไว้ อาจด้วยความไม่เชื่อว่าจะเป็นเรื่องจริง เลยพาไปประกบคู่อีกในครั้งที่สองนำวัวไปชนอีก อัตราการต่อรองสูงมาก แต่ครั้งนี้แพ้ จำนวนมาก ทำให้หมดเงิน หมดเนื้อหมดตัว ใช้เงินยืมมาเล่น สุดท้ายต้องขายทรัพย์สินประมาณ 20-30 ไร่ เพื่อชดใช้หนี้ สุดท้ายต้องขายวัวสำหรับคนที่มาซื้อวัวชน ก็นำวัวไปแต่งงาน และออกสื่อทางทีวี และนำไปชน 2-3 ครั้ง และเลิกการชนวัวตัวนี้ อย่างไรก็ตาม ด้วยสาเหตุที่ส่งผลต่อผู้เล่นพนันคนนี้อย่างมากนั้น มีสาเหตุสำคัญหนึ่งมาจากการไม่เพียงแต่เล่นพนันวัวชนเท่านั้น แต่ยังนำเงินที่ได้จากการเล่นพนันวัวชนไปเล่นพนันอย่างอื่นต่อ

ทำให้สูญเสียเงินและมีหนี้สินมหาศาลเพิ่มขึ้นไปอีกจากการแพ้งาน และส่งผลต่อการดูแลครอบครัวอีกด้วย

4.1.3 สูญเสียสุขภาพ หมายรวมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตการเล่นพนันในแต่ละประเภทย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพใจ ในด้านกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย ได้แก่ การใช้เวลาสำหรับการเล่นการพนัน ซึ่งพบว่าการเล่นหลายประเภทจำเป็นต้องใช้เวลานานในการเล่น เช่น การเล่นไพ่ จะใช้เวลาในการเล่นนานมาก ส่งผลกระทบต่อผู้เล่นในด้านการเจ็บปวด ปวดเมื่อยร่างกาย การนั่งอยู่ในท่าหรืออากัปกิริยาเดิมๆ เป็นเวลานาน ด้วยการพนันประเภทนี้ต้องใช้เวลาในการเล่นนานอยู่แล้ว และจะยาวนานไปอีก หากผู้เล่นพนันคาดหวังผลจากการเล่นพนันมากขึ้น บางคนอาจใช้เวลาทั้งวัน ทั้งคืนในการเล่นพนัน ซึ่งยาวนานมาก สำหรับด้านสุขภาพจิตการเล่นพนันย่อมส่งผลกระทบในด้านลบเมื่อเล่นพนันแล้วสูญเสียเงินหรือสูญเสียทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อครอบครัว เป็นปัญหาทั้งทางการเงินและครอบครัว จึงนำไปสู่ปัญหาทางด้านสุขภาพจิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เช่นกัน

4.1.4 สูญเสียความน่าเชื่อถือการเล่นพนันส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของคนอื่นได้ เมื่อผู้เล่นพนันใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นพนัน และเป็นที่รู้กันโดยทั่วไปในสังคมว่าเป็นนักพนัน ในแง่มุมหนึ่งผู้เล่นพนันหากสร้างความสูญเสียให้กับตนเอง และครอบครัว รวมถึงสังคมมากๆ จนได้รับการกล่าวขานแล้ว ผู้เล่นพนันคนนั้นก็จะไม่ได้รับการยอมรับในสังคม รวมทั้งขาดความน่าเชื่อถือในความเป็นผู้นำ ผู้ใหญ่ หรือผู้รับผิดชอบใดในชุมชนได้ การอยู่ในสังคมก็จะยากมากขึ้น ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ขาดเพื่อนฝูง เป็นต้น

4.1.5 สร้างภาระหนี้สิน การหาทางออกสำหรับการเล่นพนัน นั่นคือการแสวงหาเงินมาให้ได้จำนวนมากเพียงพอสำหรับการเล่นพนันหรือการชดเชยหนี้สินสำหรับการพนัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่นำไปสู่การเป็นหนี้สิน ซึ่งบางคนอาจจะมียอดหนี้สินจำนวนมากถึงขั้นต้องขายทรัพย์สินที่ดิน ขายบ้าน โฉนดที่ดิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โดยส่วนใหญ่ผู้เล่นพนันที่เป็นหนี้สินกับการพนันมักจะหาวิธีการให้ได้เงินมาโดยเร็วที่สุด เพราะคิดว่าจะได้เงินกลับมาจากการพนันได้ วิธีการหนึ่งที่ยอดนิยมมาก คือ การกู้ยืมเงินนอกระบบซึ่งมีดอกเบี้ยสูง เช่น ดอกเบี้ยรายวัน รายเดือน ร้อยละ 20 เป็นต้น ซึ่งสูงกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ที่กำหนดตามกฎหมาย

4.2 ผลกระทบต่อเพื่อนสนิท

การเล่นพนันส่งผลกระทบต่อเพื่อนสนิทในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน อาจจะลดน้อยลง หรือไม่มีเลยในบางกรณี เช่น ในกรณีที่ลดน้อยลง เมื่อผู้เล่นใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นพนันจนไม่ค่อยจะมีเวลาในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนสนิท ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้เล่นด้วยกัน อย่างไรก็ตามสำหรับในกรณีที่อาจจะทำให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนสนิทหายไปได้ ดังเช่น กรณีของการยืมเงินเพื่อนสนิทไม่ได้ ผู้เล่นพนันก็จะตัดความสัมพันธ์กับเพื่อนคนนั้นไปในฐานะที่คบไม่ได้

ไม่สามารถพึ่งพาได้ และผู้เล่นพนันต้องหันไปใช้วิธีการกู้ยืมเงินนอกระบบ หรือการขายทรัพย์สินแล้วแต่กรณี แต่สำหรับในบางกรณีหากสามารถยืมเงินเพื่อนสนิทได้แล้ว แต่ไม่สามารถคืนเงินได้ตามกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ก็จะเป็นสาเหตุให้ความสัมพันธ์อันดีเพื่อนลดน้อยลง เป็นความสัมพันธ์แบบเจ้าหนี้กับลูกหนี้มากขึ้น นอกจากนี้ในบางกรณีที่มีการยืมเงิน และมีการทำสัญญากู้ยืมเงินกัน หากไม่สามารถคืนเงินได้ ก็จะนำไปสู่การฟ้องร้องกัน

“เวลายืมเงินไม่ได้กับเพื่อนสนิท ทำให้ต้องโกรธ ในที่สุดต้องขายที่ดิน สวน หรือไม่ก็กู้เงินนอกระบบ”⁸¹

“อาจมีการหยิบยืมกัน แล้วไม่มีคืน และอาจมีการใช้สิ่งของมาเป็นสิ่งค้ำประกันการยืมเงิน หรือแม้กระทั่งการทำสัญญายืมเงินกัน และจะมีดอกเบี้ยที่แพงเกินจริง แล้วไม่คืนภายในเวลาที่กำหนดหรือในจำนวนที่ระบุ อาจทำให้มีการทวงหนี้ ทำร้ายร่างกาย ซึ่งจากคนที่เคยสนิทสนมกันมาก่อน อาจจะทำให้เป็นศัตรูกันไปเลยก็ได้”⁸²

“ขาดความน่าเชื่อถือด้านการเงิน และอาจทำให้มิตรภาพระหว่างเพื่อนต้องเสียไป”⁸³

4.3 ผลกระทบต่อครอบครัว

การเล่นพนันนอกจากส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างมากหลายประการแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวโดยตรง เนื่องจากการเล่นพนันเป็นการนำเงินที่ควรจะนำมาใช้เพื่อการดูแลครอบครัว แต่กลับต้องสูญเสียเงินไปกับการเล่นพนัน กระทบต่อความไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัว นอกจากการสูญเสียเงิน อาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียความน่าเชื่อถือ สูญเสียสุขภาพ ซึ่งเป็นภาระต่อครอบครัวทั้งสิ้นต่อฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ภาพลักษณ์ของครอบครัวอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลไปยังผู้ที่ความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นๆ ภายในครอบครัวนั้นด้วยนอกจากนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่คนในครอบครัวที่เล่นการพนันมักจะไม่มีเวลาให้กับครอบครัว การพักผ่อนกับครอบครัวลดน้อยลง การพูดคุยปรึกษาหารือปัญหาภายในครอบครัวเรื่องอื่นๆ อาจลดน้อยลงซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดลง และนำไปสู่ปัญหาครอบครัว เช่น การทะเลาะกัน การหย่าร้าง เป็นต้น ปัญหาจึงไปอยู่ที่ลูกๆ ซึ่งอยู่ในวัยเรียนต้องมีปัญหาตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม หากมองในแง่บวกของการพนันที่อาจจะนำมาซึ่งเงินที่ได้รับจากการเล่นพนัน ก็ยังไม่มากเพียงพอกับที่ต้องสูญเสียไปกับการพนัน

⁸¹ สัมภาษณ์นางเดือน (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸² สัมภาษณ์นายเหนือ (นามสมมุติ), ผู้เล่นวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸³ สัมภาษณ์นางนัท (นามสมมุติ), ผู้เล่นหวย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

ผลกระทบของการเล่นพนัน ขอยกกรณีตัวอย่างของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งซึ่งภรรยาเล่นพนันห่วยหุ้น ได้ให้ข้อมูลว่าภรรยาไปเล่นพนัน แล้วมีหนี้สินจำนวนไม่น้อย เป็นจำนวนเงินล้านสองล้าน ซึ่งตนไม่ทราบมาก่อนว่าภรรยาจะเล่นพนันมากมายเพียงนั้น จึงจำเป็นต้องขายที่ดินไปบางส่วนเพื่อชดใช้หนี้ แต่ก็ยังปลดหนี้ไม่หมด ภรรยาจึงตัดสินใจหนีจากหมู่บ้านไปอยู่ที่อื่น แล้วปล่อยให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนนี้ ไม่สามารถรู้หน้าผู้คนในหมู่บ้านได้ จึงขอลาออกจากผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แล้วไปหาที่อยู่ใหม่ โดยไปรับจ้างกรีดยางที่อื่น และต้องเลิกกับภรรยา ส่วนลูกก็ไปเรียนหนังสือในระดับมหาวิทยาลัย 1 คน ทำงานแล้ว 1 คน ทำให้ไม่สามารถดูแลลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีเงินไม่เพียงพอ จึงเป็นภาระลูกในการหาเงินสำหรับการเรียนหนังสือของตนเอง นั่นคือลูกต้องเรียนไปด้วย และทำงานไปด้วย ส่วนคนที่ทำงานแล้วต้องหาเงินให้พ่อด้วยเพื่อช่วยเหลือพ่อจำนวนหนึ่ง

4.4 ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ

ผลกระทบของการเล่นพนันต่อการประกอบอาชีพ ในที่นี้คืออาชีพเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งบางคนอาจจะมองว่าไม่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากจะเล่นพนันหลังจากเสร็จสิ้นการทำงานแล้ว ดังคำกล่าวที่ว่า

“การเล่นพนันในชุมชน ไม่ได้เกี่ยวกันว่าเขาทำอาชีพอะไร”⁸⁴

“การประกอบอาชีพไม่ส่งผลกระทบต่อการเล่นพนัน เพราะว่าหลังงานทำงานสวนแล้ว จะเหนื่อย และต้องการพักผ่อนมากกว่าที่จะไปเล่นพนัน”⁸⁵

“ไม่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ เว้นแต่จะไม่รู้เวลาจนทำให้การทำงานเสียหาย เช่น เล่นพนันจนไม่ได้กรีดยาง”

อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพนี้ มีความจำเป็นต้องดูแลสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันเพื่อการเพิ่มผลผลิต เช่น การตัดหญ้า การฉีดวัชพืช การใส่ปุ๋ย เป็นต้น แต่เมื่อใช้เวลาที่เหลือสำหรับการพนันแล้ว ในฐานะที่เป็นเจ้าของสวน ส่วนหนึ่งจึงมองว่า การดูแลสวนสามารถจ้างคนอื่นได้ แต่เมื่อนำเงินมาเล่นพนันซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียเงิน ก็จะมีเงินไม่เพียงพอต่อการจ้างคนอื่นดังกล่าวได้ สำหรับในกรณีที่เกษตรกรในฐานะลูกจ้าง เมื่อมีการเล่นพนันและไม่เงินเพียงพอ ก็จะมีวิธีการให้ได้เงินมา เช่น การลักขโมยเศษยางไปขาย หรือการสวมเวลากกรีดยาง (ในวันที่เว้นการกรีดยาง) เมื่อทราบถึงเจ้าของสวน ลูกจ้างคนนั้นอาจจะถูกไล่ออกได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพอย่าง

⁸⁴ สัมภาษณ์นางดาว (นามสมมติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸⁵ สัมภาษณ์นายเหนือ (นามสมมติ), ผู้เล่นวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

มาก เมื่อคนอื่นทราบเรื่องดังกล่าว ก็จะไม่จ้างลูกจ้างคนนั้นอีก เพราะขาดความเชื่อมั่น หรือความไว้วางใจ

4.5 ผลกระทบต่อชุมชน

การเล่นพนันส่งผลต่อชุมชน ในด้านภาพลักษณ์ของชุมชน หรือชุมชนขาดการพัฒนา เนื่องจากขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการของการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน หรือขาดการรับรู้ปัญหาของชุมชน และการแก้ปัญหาร่วมกันของคนในชุมชน ด้วยเหตุที่ผู้เล่นพนันไม่ได้ให้ความสนใจปัญหาในระดับชุมชน แต่สนใจในการตอบสนองปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความสนุกสนาน ความสุขพอใจจากการเล่นพนัน การแสวงหาเงินให้ได้จำนวนมากโดยการเสี่ยง เป็นต้น

“ทำให้ขาดความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น การช่วยเหลือในกิจกรรมของชุมชน ด้านประเพณี และด้านการพัฒนา”⁸⁶

“เมื่อทางหมู่บ้านมีการประชุม ผู้ที่เล่นการพนันไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประชุม ไม่รู้เรื่องราวต่างๆ ในชุมชน”⁸⁷

“ไม่มีเวลาประกอบอาชีพ ทำให้ชุมชนอ่อนแอ เพราะเศรษฐกิจของชุมชนตกต่ำ”⁸⁸

นอกจากนี้ การเล่นพนันส่งผลต่อการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีต่อเยาวชนในชุมชน ซึ่งได้ซึมซับการเล่นพนัน จนสามารถเล่นพนันเป็น และจะนำไปสู่การติดพนันได้ง่ายกว่าเยาวชนในชุมชนอื่นๆ ดังคำสัมภาษณ์ตอนหนึ่งที่ว่า

“ทำให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชนที่ใกล้ชิดกับชุมชนที่เล่นการพนัน”⁸⁹

“ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพราะการเป็นคนดีต้องเริ่มต้นจากคนในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมในชุมชนต้องเป็นส่วนหนึ่งร่วมด้วย”⁹⁰

นอกเหนือไปจากนี้แล้ว การเล่นพนันส่งผลกระทบต่อชุมชนในด้านเศรษฐกิจของชุมชนที่อ่อนแอลง ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“เงินออกนอกชุมชน ไปอยู่ที่ผู้รับสินบนจำนวนหนึ่ง เงินไปอยู่ที่เจ้ามือ ไม่มีเงินสะสมในชุมชน ไม่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ผู้เล่นพนันในชุมชน ไม่เคยมีใครเหลือเงิน เวลาได้ น้อย แต่เวลาเสีย มาก”⁹¹

⁸⁶ สัมภาษณ์นายน้ำ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸⁷ สัมภาษณ์นายปี (นามสมมุติ), ผู้เล่นวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸⁸ สัมภาษณ์นายสม (นามสมมุติ), ผู้เล่นมวยตุ้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁸⁹ สัมภาษณ์นายเอก (นามสมมุติ), ผู้เล่นไก่ชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁹⁰ สัมภาษณ์นายวี (นามสมมุติ), ผู้เล่นหอย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

“ไม่มีเวลาประกอบอาชีพ ทำให้ชุมชนอ่อนแอ เพราะเศรษฐกิจของชุมชนตกต่ำ”⁹²

ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อชุมชนจากการเล่นพนันที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอีกลักษณะหนึ่งคือปัญหาด้านสังคม เช่น การลักขโมย เนื่องจากผู้เล่นพนันจะมีความต้องการเงิน โดยการใช้ทุกวิธีการ ปัญหาครอบครัว ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“แน่นอนการพนันนำปัญหาจี้ปล้น ลักขโมย การทะเลาะวิวาทภายในครอบครัว ปัญหาหนี้สิน”⁹³

“ทำให้ชุมชนไม่มีการพัฒนา เห็นแก่ตัว และอาจเกิดการลักขโมยภายในชุมชนได้”⁹⁴

“ปัญหาความยากจน ครอบครัวขาดความอบอุ่น และปัญหาเล็กเล็กละเลย”⁹⁵

ส่วนที่ 5 ผลการบูรณาการหลักฐาน (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยในการบูรณาการหลักฐาน (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 3 ระยะ โดยเป็นการวิจัยโดยวิธีการแบบอุปนัย คือ การสรุปจากข้อเท็จจริงย่อยๆ ไปสู่การสรุปใหญ่ หมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบต่างๆ จนได้ข้อสรุปในแต่ละเรื่อง ที่สามารถหาข้อสรุปใหญ่ได้ โดยในที่นี้คือการสรุปผลการวิจัยว่าจะมีการบูรณาการ หลักธรรม (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้อย่างไร และผลของการบูรณาการหลักฐาน (ศีล 5) และหลักอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงได้มากน้อยเพียงใด จากการสะท้อนผลของผู้ปฏิบัติจริง โดยคณะผู้วิจัยจะนำเสนอให้เห็นถึงกระบวนการวิจัยและผลที่ค้นพบในแต่ละระยะของการวิจัย ซึ่งมีผลการวิจัยใน 3 ระยะ ดังนี้ โดยสรุปภาพรวมของวิธีดำเนินการทั้งหมด โดยจะนำเสนอข้อมูลตามแผนผัง ดังนี้

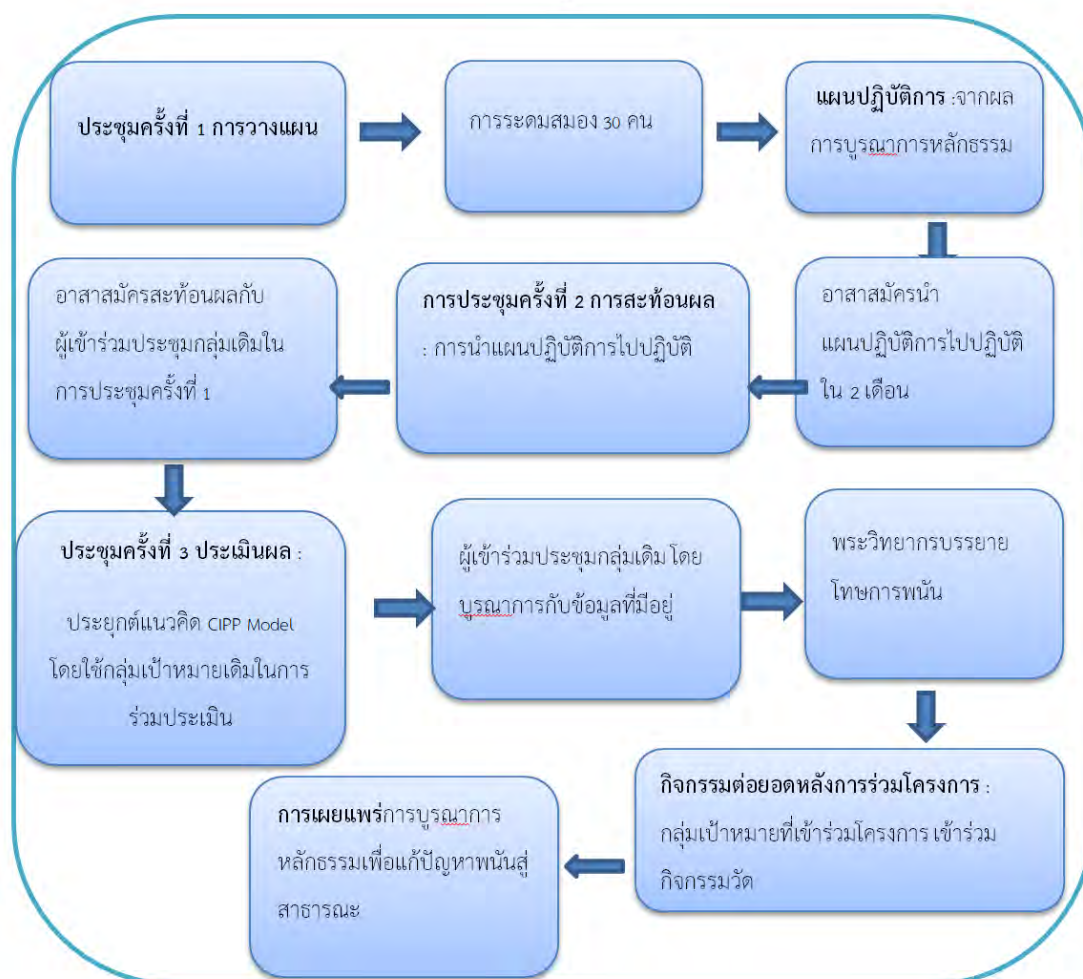
⁹¹ สัมภาษณ์นายเหนือ (นามสมมุติ), ผู้เล่นวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁹² สัมภาษณ์นายน้ำ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁹³ สัมภาษณ์นายเหนือ (นามสมมุติ), ผู้เล่นวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁹⁴ สัมภาษณ์นายเอก (นามสมมุติ), ผู้เล่นไก่ชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

⁹⁵ สัมภาษณ์นายน้ำ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

ภาพที่ 4-21 วิธีดำเนินการในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ประชุมครั้งที่ 1 การวางแผน (Planning)

คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน มาเข้าประชุมร่วมกัน แบบระดมสมอง (Brainstorming) โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) แลกเปลี่ยนความรู้สึก (Shared Comment) และหาข้อสรุป (Conclusion) ใช้เวลาในการจัดประชุมในช่วงบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง โดยให้ร่วมกันวางแผน โดยให้นำหลักการธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการหาข้อสรุปในกิจกรรมกลุ่ม (Group Activity) เพื่อร่วมกันวางแผนเชิงปฏิบัติการในการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

ผลการประชุมครั้งที่ 1 ในการประชุมครั้งนี้ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อการวางแผนร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดประชุมครั้งนี้เพื่อการร่วมกันวางแผนเชิงปฏิบัติการในการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีเข้าร่วมประชุมจำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และสมาชิกในครอบครัวผู้เล่น ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน และแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมครั้งนี้ และผลผลิตที่จะได้จากการประชุมครั้งนี้

คือแผนปฏิบัติการที่จะมาจากความคิดของทุกคนที่มาประชุมกันในครั้งนี้ ทุกคนจึงนับว่าเป็นตัวแทนของชาวตำบลทุ่งหลวง โดยเฉพาะการได้เข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งอาจจะมองว่าไม่ได้เป็นปัญหาหรือเป็นเหมือนวิถีชีวิต อย่างไรก็ตามก็มีหลายคนหลายกรณีที่อยู่เสียกับการพนันอย่างหมดเนื้อหมดตัว หรือเป็นการสูญเสียไปกับการพนันไปที่ละเล็กละน้อยแบบสะสม และค่อยๆ ทวีคูณขึ้น คณะผู้วิจัยจึงต้องฉายภาพให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เห็นถึงสภาพปัญหาจากสถานการณ์พนันที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้เรียบร้อยแล้ว รวมถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการพนัน รวมทั้งผลกระทบของการพนันและยกตัวอย่างกรณีศึกษา (โดยไม่เอ่ยนาม แต่หลายคนก็เข้าร่วมก็พอจะทราบได้ว่าเป็นใคร เนื่องจากคนส่วนใหญ่ในชุมชนก็จะรู้จักกัน) หลายคนเริ่มเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาการพนันในชุมชนมากขึ้น และมีความคิดต่างๆ นานา ในสถานการณ์พนันในชุมชน แม้ว่าบางประเภทการพนัน บางคนอาจจะไม่เคยเล่นหรือบางครั้งไม่รู้จักร เพราะเมื่อศึกษาอย่างจริงจังแล้วพบว่ามียาหลายอย่าง และการพนันจะเป็นลักษณะเหมือนการเสพติด เช่น คนที่เล่นหวยใต้ดิน ก็จะซื้ออยู่เกือบทุกงวด คนเล่นมวยตู้ ก็จะเล่นกันเกือบทุกวันหยุด คนเล่นไพ่ ก็เล่นกันอยู่เสมอๆ หลายคนจึงเริ่มที่จะตระหนักว่าการพนันนี้อยู่ในชีวิตของเราในแต่ละวัน แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมประชุมพยายามทำให้เห็นว่าการพนันเป็นสิ่งที่เราสามารถควบคุมได้ และจะไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นแน่นอน นั่นคือการรู้จักการควบคุมตนเอง⁹⁶ มีหลายคำพูดที่พูดถึงปัญหาการพนันจากข้อมูลที่ได้รับจากคณะผู้วิจัยโดยสรุปคือเห็นว่าชุมชนนี้ค่อนข้างเต็มไปด้วยการพนัน ดังเช่น ในกรณีบางคนก็เข้าใจว่าการพนันในชุมชนมีไม่มาก ไม่ค่อยเห็นปัญหาชัด ดังเช่น ป้าท่านหนึ่งที่กล่าวถึงการพนันซึ่งจริงๆ ตนไม่ค่อยเล่น แต่เมื่อพิจารณาจากคำพูดป้าท่านนี้แล้วจะเห็นว่าก็ยังคงเล่นอยู่ แม้ว่าเล่นไม่เยอะแต่ก็ค่อนข้างบ่อยครั้ง ดังนี้

“...นี่ฉันไม่รู้ที่ละว่า บ้านเราเขาเล่นพนันจังหู้พรรค์นี้ ฉานนี่กว่ามีไม่กี่อย่าง พอตีฉานกะไม่ค่อยเล่น มีมั้งที่ไปเล่นกับเพื่อนหลายๆ แต่ถ้าแทงเบอร์ ฉานก็ไม่ค่อยพลาดสักงวดกันแหละ แต่เราก็อย่าซื้อให้มากนักแหละ แต่ซื้อนิ หยุดไม่ใช่ได้ เพื่อฟลุค...”⁹⁷

แต่บางคนก็ให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการพนันจำนวนมากที่ตนได้สัมผัสหลายอย่าง อย่างลุงท่านหนึ่งที่กล่าวว่าเขาเป็นคนชอบเสี่ยงโชค จึงเล่นหลายอย่าง เช่น เล่นมวย ไพ่ หว่ย บิงโก น้ำเต้าปูปลา และยังเล่าว่าถ้าได้ไปบ่อนพนันสักแห่งหนึ่งแล้ว จะมีเพื่อนที่ชักชวนไปเล่นพนันอื่นๆ ได้ เช่น ไปบ่อนไก่ชน แล้วเพื่อนชวนไปเล่นต่อบ่อนวัวชน เป็นต้น โดยกล่าวในเชิงล้อในตอนที่ทายว่า หากจะให้การพนันในชุมชนนี้หมดไป ก็ให้ยางพารามีราคาที่สูงขึ้น (ผู้วิจัยเกรงว่าหากราคายางพาราสูงแล้วจะกลายเป็นปัญหาการพนันที่สูงขึ้น เนื่องจากมีเงินไปลงทุนกับการพนันมากขึ้น แต่อาจเป็นเพราะ

⁹⁶ นายดำ, นายเส และนายใจ, (นามสมมติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

⁹⁷ นางสาว (นามสมมติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

เห็นว่าปัญหาราคายางถูก เป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมานาน หากยางพารามีราคาสูงขึ้น เขาอาจจะกลับไปตั้งใจทำงานมากขึ้น) ดังคำพูดซึ่งเป็นภาษาใต้ถิ่น ดังนี้

“...ผมเป็นคนหนึ่งที่ชอบเสียงดวง ผมเคยเล่นได้ ผมว่าผมก็เลยชอบเล่น ไอ้ใครที่เป็นการเสียงนี้ผมชอบ มันลื่นดี หนุก ผมชอบซื้อหอย ซื้อที่หนัด ผมเล่นมวย เล่นไฟ แล้วถึง พรรคนี้ละ พออยู่ในวงพนันสักบ่อนึง บางทีผมไปบ่อนไก่อชนกับเพื่อนนะ ผมก็ไปรู้จักกับเพื่อนคนอื่น แล้วมันก็ชวนไปเล่นบ่อนวัวชนหลาว ผมก็ไปแหละ เมื่อได้ตั้งค้มากหว่า ถ้าแทงถูก บ่อนไฟนั้นผมก็ไปอยู่แล้ว น้ำเต้าปูปลา บิงโก ผมก็ยังเล่น ผมว่าผมก็เล่นเป็นหลายอย่าง ถึงผมจะเห็นว่าบ้านเราเล่นกันลุยจริง น่ว่าพวกเราร่วงมาก ถ้ายางแพงหวานนี้สักหิด บางทีเรากะอีเล็กเล่น ไปทำสวนให้น้ำยางออกดีหว่า...”

คณะผู้วิจัยสังเกตว่าตั้งแต่ตอนที่ให้ข้อมูลสถานการณ์การพนันในชุมชน รวมถึงการอ้างอิงสถานการณ์พนันของประเทศไทยด้วยจากข้อมูลที่ได้สืบค้นมาประกอบกันนี้ จากการสังเกตเสียงสะท้อนสภาพปัญหา รวมถึงเห็นความต้องการของหลายๆ คนที่ยินดีต่อการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการเปลี่ยนแปลงปัญหาการพนันนี้ให้กับชาวเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน บรรยายากศของการประชุมนี้จึงเริ่มมีความครึกครื้น

หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยก็ขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน และให้โจทย์ไปว่าจากสภาพปัญหาการพนันข้างต้นนี้ เราจะมาร่วมกันแก้ปัญหาโดยการบูรณาการเข้ากับหลักธรรมทางศาสนา คือ ศีล 5 และอบายมุข 6 โดยร่วมกันพิจารณาว่าจะมีหลักธรรมใดบ้างที่สามารถนำมาบูรณาการได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตำบลทุ่งหลวง ผลของการปรึกษาหารือจึงได้ข้อสรุปว่าบางข้อไม่จำเป็นต้องเอามาใช้ เนื่องจากไม่ใช่ปัญหาที่เด่นชัดของชุมชนนี้จากการเล่นพนัน เช่น ศีล 5 ข้อ 2 การลักทรัพย์ ซึ่งไม่ค่อยมี ไม่ได้เป็นปัญหารุนแรง⁹⁸ ศีล 5 ข้อ 3 การประพฤติดินในกาม ก็ไม่เป็นปัญหาใหญ่⁹⁹ เป็นต้น เช่น ในที่ประชุมจึงได้สรุปร่วมกันว่าเราจะบูรณาการหลักธรรมศีล 5 เฉพาะข้อ 1 ข้อ 4 และข้อ 5 ซึ่งยังเป็นปัญหาต่อเนื่องกับการเล่นพนัน และสำหรับอบายมุข 6 ได้พิจารณาเลือกบูรณาการเฉพาะอบายมุขข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 4 จึงได้ข้อสรุป คือ 5 กลุ่ม สำหรับ 6 ข้อของหลักธรรมที่ได้คัดเลือกไว้แล้ว (มีอยู่กลุ่มหนึ่งที่ต้องบูรณาการหลักธรรมศีล 5 ข้อ 5 และอบายมุข ข้อ 1) จึงสามารถแบ่งกลุ่มละ 5-6 คน โดยคณะผู้วิจัยให้โจทย์หลักกับผู้เข้าร่วมประชุมคือ “ท่านคิดว่าเราจะบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวงได้อย่างไร” โดยคณะผู้วิจัยให้อิสระแต่ละกลุ่มในการคิดโดยไม่แทรกแซง ไม่ชี้แนะ แต่ได้สังเกตการณ์การพูดคุยกัน และเก็บประเด็นมาวิเคราะห์

⁹⁸ นายร้อง (นามสมมุติ), ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

⁹⁹ นายยอง (นามสมมุติ), ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

เมื่อแต่ละกลุ่มได้โจทย์แล้ว ก็เริ่มพูดคุยกันอย่างขะมักเขม้น บรรยากาศของการระดมสมองของแต่ละกลุ่มจึงเป็นไปด้วยดี หลายคนได้สะท้อนให้เห็นว่าอย่างไรการพนันก็ต้องแก้ปัญหาได้ ดังคำพูดต่อไปนี้

บางคนให้ข้อมูลว่าการพนันเป็นการเล่นที่จะติด กล่าวคือเล่นพนันจนติดเป็นนิสัยได้ การจะเลิกเล่นการพนันต้องเริ่มจากการยับยั้งชั่งใจตนเอง และการตั้งปณิธาน ความตั้งใจจริงๆ ก็เห็นว่าจะสามารถเลิกยุ่งเกี่ยวกับการพนันได้ และหากยังเลิกเล่นพนันไม่ได้ ก็ให้เริ่มจากการค่อยๆ ลด ละ เลิก ไป

“...ทำพรีโอได้เลากี่มันติด เล่นจนติดนี้ ก็ต้องยับยั้งชั่งใจตัวเองไม่ให้เล่นนี้ อย่าไปหันแล อย่าไปสนใจมันนี้ บางทีมันก็ทำลายดีเหมือนนะ ผมคิดถึงเวลาคนอึ้งเล็กสูบยา เลิกเหล้านี้ เขาต้องพยายามเท่าไหน ผมว่ามันต้องตั้งปณิธานเลยนะ เอาแต่ถ้ายังเลิกไม่ได้ หักดิบไม่ได้ ก็ค่อยๆ ลด ละ เลิก ไป ผมว่ามันทำได้ถ้าเราตั้งใจจริง...”¹⁰⁰

“...ให้เลิกเล่นไปเลย ผมว่าหยาบอึ้งทำลายนะ แต่ถ้าให้ลดๆ เผลาะๆ ไปมั้ง อะไรพรคนี้ พอเป็นไปได้ เพราะว่าเวลาคนเล่นงั้น เขาหนุก เขาได้ลุ่น มันกะเลยหนุก เลิกไม่ค่ายได้ เชื้อตะ นอกจากคนตั้งใจจริงๆ ผมว่าเขาก็ทำได้แหละ อันนั้นไม่ว่ากัน แต่ผมว่ามันต้องเริ่มจากนี้แหละ ลดๆ นะ ก่อนนะ นึกถึงผม คือผมก็ซื้อหวยใต้ดินอยู่เพื่อน ให้ผมเลิกไม่ซื้อทุกเดือนนั้น ไม่ได้ บางทีเพื่อนบอกเลขเด็ด แล้วไม่ซื้อได้พรีโอเหลา ผมก็เผลอรวยเหมือนกัน แต่ถ้าให้ลดจากซื้อทุกเดือน ลดลงแบบ เดือนเว้นเดือน หรือว่าซื้อจำนวนเงินลดลง พรคนี้แหละ...”

สำหรับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่มได้ให้ข้อมูลดังนี้

กลุ่มที่ 1 : บูรณาการหลักธรรม ศีล 5 ข้อ 1

กลุ่มนี้ได้โจทย์ในการบูรณาการหลักคุณธรรมศีล 5 ข้อ 1 คือปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึงเจตนางดเว้นการทำร้ายผู้อื่นหรือสิ่งที่มีชีวิตอื่นให้ดับไป ลักษณะของศีลข้อที่ 1 คือ การฆ่าให้ตาย การทำร้ายร่างกาย และฆาตกรรม การระดมสมองของกลุ่มนี้เป็นไปอย่างคึกคัก เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำร้ายสัตว์ ทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรม การฆ่าให้ตาย รวมไปถึงการทำร้ายตนเอง เพราะกลุ่มนี้เห็นว่าการพนันส่งผลเสียทั้งผู้เล่น และผู้ถูกเล่น โดยผู้เข้าร่วมประชุมให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าการเล่นพนันหลายประเภทหรือทุกประเภทเป็นเรื่องของการทำร้ายตนเอง เช่น การเล่นไพ่ ก็ต้องนั่งเล่นกันหลายชั่วโมง ปวดเมื่อยร่างกาย สุขภาพกายเสีย¹⁰¹ ดังคำพูดที่ว่า “...นี่แหละที่ตะ เวลาเราไปนั่งเล่นไฟ นั่งกันห้านาทึ ลิบนาทึที่ไหน เรานั่งกันเป็นวันๆ...”¹⁰² อีกคนเลยเสริมความว่า “...ไม่ใช่เป็นวันๆ

¹⁰⁰ นายชา (นามสมมุติ), ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

¹⁰¹ นางณี (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

¹⁰² นางณี (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

ฉันทว่าเรานั่งกันเป็นคีนๆ บางคนหลายคีนติดกันกะยัง...”¹⁰³ นอกจากนี้ยังเห็นตรงกันว่า ต้องลด ละ เลิกเล่นพนันประเภทที่เป็นการพนันสัตว์ เช่น การเล่นพนันปลากัด ไก่ชน วัวชน เพราะเรากำลัง เล่นพนันเพื่อความสนุกสนานหรือเพื่อความอยากรวย อยากมีอำนาจ กับความเจ็บปวดและทรมาน ของสัตว์จริงๆ นั้น¹⁰⁴ สัตว์ก็มีชีวิตจิตใจ น่าสงสาร บางครั้งเล่นพนันกันจนสัตว์ตาย ทั้งที่ควรจะมีชีวิต ที่ดี ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ขึ้นชม เพื่อความสวยงาม เพราะบางคนกล่าวว่า บางคนเลี้ยงไก่ชนเสียจน สวยงาม แต่พอพาไปชนไก่ ผลปรากฏว่าไก่นั้นตาย¹⁰⁵ รวมถึงหลายคนให้ข้อมูลว่าการพนันสัตว์ อาจจะตกเป็นบาปกรรมของผู้เล่นในภายหลังได้ นอกจากนี้ การเล่นพนันอาจนำไปสู่การทำร้ายผู้อื่น ได้ จากความไม่พอใจ หรือการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นในวงการพนัน เช่น การผิดคำพูด การไม่ซื่อสัตย์ จากผลของการประชุมของกลุ่มนี้และการนำเสนอเพื่อหาข้อสรุปแล้ว จึงได้ข้อสรุปว่าการบูรณาการหลักธรรม ศีล 5 ข้อ 1 คือ การลด ละ เลิกเล่นพนันประเภทที่เป็นการพนันสัตว์ เช่น การ เล่นพนันปลากัด ไก่ชน วัวชน และการเล่นพนันที่เป็นพนันร่างกายตนเอง รวมถึงการลด ละ การ ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น

กลุ่มที่ 2 : บูรณาการ ศีล 5 ข้อ 4

กลุ่มนี้ได้โจทย์การบูรณาการศีล 5 ข้อ 4 คือ มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง เจตนาถวนจากการกล่าวเท็จ กลุ่มนี้ได้ให้ข้อมูลว่าการเล่นพนันมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการผิดศีลข้อนี้ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องการพูดจาโกหก พูดจาเสริมความ และการพูดจาที่เชื่อถือไม่ได้ ในกรณีของการพูดจาโกหกกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น การโกหกกับสมาชิกในครอบครัวต่างๆ นานาเพื่อให้ตนสามารถเล่น การพนันได้ หรือการโกหกว่าไม่ได้เสียเงินมากนักกับการพนัน ไม่ได้ไปเล่นการพนัน หรือการโกหก เพื่อนสนิท การโกหกเจ้าหน้าที่ หรือแม้แต่การโกหกผู้เล่นพนันด้วยกัน ด้วยเหตุนี้ การโกหกจึงเป็นสิ่งที่ผู้ เล่นพนันมักจะใช้เป็นกลยุทธ์สำหรับการเอาตัวรอด¹⁰⁶ จนถึงขั้นที่ผู้อื่นจับได้ หรือการติดการโกหกเป็นนิสัย ดังคำบอกเล่าของสมาชิกในกลุ่มนี้ที่กล่าวว่าบางครั้งการโกหกเป็นเรื่องปกติ จนอาจจะไม่รู้ตัวว่า โกหก ดังคำกล่าวของผู้เล่นพนันคนหนึ่งที่ว่า

“...อันนี้ จะขอเล่าจากประสบการณ์ตัวเองนะ ไม่อายเลย ตีตนินบางที เราก็ไม่ทันรู้ตัวหรอกนะ บางทีว่าซี้ทแล้ว เวลาเราว่าๆ ไม่รู้จะทำไร เรากะบอกเมียว่า ซี้ทเอามั่งแหละ ถึงต่อได้ไป เทียวบ้านเพื่อนมั่ง ฮายก็ไปนั่งคุยกับมันนิ บอกเมียพรรณันแหละ แต่ม่ายนี้ จริงๆ แล้ว เรากะอี่ ไปเล่นปลากัดมั่ง มวยตุ้มมั่ง ไฮโวลมั่ง แล้วถึงเวลาอี่ถ้าได้ไปงานกลางจันนะ พวกคี่ไปหนด

¹⁰³ นางงาม (นามสมมติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

¹⁰⁴ นายไว (นามสมมติ), คนในครอบครัวผู้เล่นการพนัน, ผู้ให้ข้อมูล 10 มิถุนายน 2560

¹⁰⁵ นายมา (นามสมมติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

¹⁰⁶ นางวรรณ (นามสมมติ), สมาชิกในครอบครัวผู้เล่น, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

แหละ ไปเล่นไฟ เล่นน้ำเต้าปูลา ไฮโลว์ เมื่อเล่นเป็นเพนิ เราตามเขาสักเดี๋ยวนึงบางที เล่นตาม เขามั้ง ไหรมั้ง สักเดี๋ยวกะเล่นเป็น ถ้าชอบงั้น เริ่มแรกกะนั่งแลรอบวงก่อนแหละ ค่อยๆ แทะ ถ้า เริ่มแลเป็นมั้งแล้ว แต่บอกเมียว่าโน้นไปงานศพนะคืนนี้ไปช่วยงานศพเดียว¹⁰⁷ ...”

อย่างไรก็ตามก็มีบางคนที่เล่าให้ฟังว่าบางรายนักพนันก็โกหกอย่างหนักมาก ด้วยเหตุที่เชื่อว่า เล่นพนันไปเรื่อยๆ เดียวก็จะหลุดทุนได้เอง อย่างกรณีที่จะกล่าวจากคำพูดด้านล่างนี้ก็หมายความว่าผู้ เล่นพนันที่ไปยืมเงินกู้ยืมระบบมา และเอาที่ดินไปค้ำประกัน เมื่อเล่นพนันจนหมดเนื้อหมดตัวแล้ว ก็ ไม่มีเงินไปไถ่คืนมา เป็นปัญหาให้ญาติพี่น้องต้องมาไถ่คืน นี่คือปัญหาของนักพนันที่โกหกเพื่อให้ตนเอง ได้เล่น ยกตัวอย่างคำพูดของสมาชิกท่านหนึ่งของกลุ่มนี้ที่ว่า

“...นุ้ยอเล่าให้ฟัง แม่นุ้ยแกเป็นเจ้าแม่เงินกู้ยืมระบบงั้นนะ ฮายกะแถวบ้านนี้ ลุงกะรู้จัก เคยไป ยืมอยู่มั้งกัน ว่าไปแล้วใครๆ กะรู้จักนะ แม่นุ้ยแกรู้จักแหละว่าต้องเผื่อใจไว้มั้งเวลาปล่อยกู้ให้คน เล่นนั้น ต้องให้อะไรค้ำไว้มั้ง มีอยู่คนหนึ่ง เอาโฉดที่ดินมาค้ำเลยแหละ เป็นที่ดินผืนเดียวที่ เหลืออยู่ แต่แม่ไม่ใช่นุ้ยว่าญาติไม่รู้เรื่อง พอติ๋ม้ายเมียแล้ว สงสัยบายใจ คิดว่าทำไถ่กะได้ ที่นี้ ไม่มีตังค์มาไถ่คืน เกือบถูกยึดแล้วนิตินั้น แต่แม่กะไม่อยากจะไถ่เท่าไร พอติ๋ม้ายเมียจริงๆ พี่ น้องเขา พี่ชายงั้นนะ ปรากฏว่าพี่ชายก็มาไถ่คืนไปให้ แล้วถึงเวลาที่ไปถามว่าเอาที่ไปขายแล้ว หรือ กะซี้หุกพี่ทันทีนินว่าไม่ได้เอาไปขาย แต่ที่นี้เรื่องมันแดงขึ้นมา ก็แกล้งถามว่าขายม้าย ที่จริง กะรู้แหละ ยังทงไม่เลิก จนต้องให้แม่นุ้ยไปยืนยัน ที่จริงเสียงเหมือนแหละนะ เจ้าแม่เงินกู้นี้ นุ้ย ไม่เอาผิด เห็นแม่แล้วเหนื่อยใจแทน นันที่จริงเกือบหมดที่หมดทางแล้วนั้น พุดถึงนุ้ยว่าถ้าไม่มี ตังค์อย่าไปเล่นนินะ เดียวไม่มีตังค์จ่าย อ้อลำบาก...”¹⁰⁸

นอกจากนี้ ทางกลุ่มได้ให้ข้อมูลในอีกด้าน ซึ่งเป็นพูดในลักษณะของการพูดจาแบบเสริมความ จนเกินเลยความจริงที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น การพูดกับคนในครอบครัวว่าจะนำเงินไปใช้ในการ ลงทุนประกอบอาชีพ แต่จริงๆ แล้ว นำเงินไปเล่นการพนันโดยมีการพูดจาเสริมความไปว่าถ้าเราจะมี เงินทุนในการประกอบอาชีพได้ มันก็ต้องเล่นพนันไว้บ้าง เสี่ยงโชคไว้บ้าง บางทีเราอาจโชคดี ถูก รางวัล มีโอกาสนำเงินมาลงทุนทำอาชีพ ดังเช่นคำพูดของผู้เข้าร่วมคนหนึ่งเล่าให้คนในกลุ่มฟังว่า “...มันกะมีเคสแปลกๆ เหมือนนะบางที ได้ยินลุงคนนึงพูดกับเมียแกว่า ที่จริงเล่นมั้งก็ไม่ใช่พริ้อ ได้ เสี่ยงโชค เราก็คะโชคดีมาหลายครั้งแล้ว ถึงพอได้ตังค์ก็ค่อยเอาตังค์มาลงทุนทำสวนทำไร่ต่อกะว่า ไปแหละ...” เป็นต้น ดังนั้นกลุ่มนี้ก็เลยมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างลงตัวว่าการพูดเสริมความที่เกี่ยวข้อง

¹⁰⁷ ลุงเดียว (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

¹⁰⁸ นางสาวนิต (นามสมมุติ), (เพื่อนสนิทของผู้เล่น), ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

กับการพนันจะนำไปสู่การเล่นพนันได้อย่างต่อเนื่อง หากจะหลีกเลี่ยงปัญหาการพนัน ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหลีกเลี่ยงการพูดเสริมความในลักษณะนี้ด้วย

สำหรับอีกกรณีหนึ่งที่กลายเป็นปัญหาการพูดที่นำไปสู่การเล่นพนันก็คือการพูดที่เชื่อถือไม่ได้ที่เกี่ยวข้องกับการพนัน และนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไข การพูดในลักษณะนี้จะนำไปสู่ความไม่น่าเชื่อถือ การคืนคำพูด การไม่รักษาคำสัตย์ เช่น การสัญญากับผู้อื่นว่าจะคืนเงินให้ แต่ไม่สามารถทำได้ตามที่พูด เป็นต้น กลุ่มนี้ได้ความเห็นกันว่าให้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้จะลดปัญหาดังกล่าวนี้อลงไปได้บ้าง เพราะการพูดที่ไม่น่าเชื่อถือนี้นี้ก็มักจะมีสาเหตุมาจากการเล่นพนัน ยกตัวอย่างเช่น

“...ขอยกตัวอย่างแบบธรรมดาเลยนะ เพื่อนยืมตังค์เพื่อนนี้ เสียเพื่อนมานักต่อนัก เพราะไรเพราะยืมเพื่อนแล้ว ถือว่าเพื่อนก็ยังไม่จ่ายนิ นี่กะโดนมาแล้วกะตัว แต่เอาตะไมมาก ก็ให้เพื่อนมันไป เห็นว่ามันกะหยับดีลำบาก แต่ถ้ามายืมหลาวที่หลัง เอาตะผมกะมีข้ออ้างสารพัดที่จะไม่ให้มันยืมเหมือนกัน คนเราต้องทำงาน ต้องออกแรง มันถึงอืมตังค์ ตังค์ไม่ได้หามาได้ง่ายๆ แต่บางคนผมเห็นเพื่อนไม่คบไปเลยนะ...”¹⁰⁹

นอกจากนี้ผู้นำท้องถิ่นที่ค่อนข้างเห็นความจริงข้อนี้อยู่จึงได้กล่าวเสริมประเด็นความเห็นที่เห็นด้วยว่าการเป็นคนที่ไม่น่าเชื่อถือที่เกี่ยวข้องกับการพนันจะนำไปสู่การขาดความน่าเชื่อถือในเรื่องอื่นๆ ด้วย ดังคำพูดที่ว่า

“...ถามว่าคนที่เล่น แล้วจ่ายไม่ครบมั่ง มีประวัติไม่ดีมั่ง ว่าเชื่อถือไม่ได้ แล้วทีนี้ใครเขาจะไปเชื่อถือ อยู่ยากแบบนี้ มันกะพาลไปหลายเรื่องทีนี้ ครูที่โรงเรียนกะไม่เชื่อพ่อแม่นักเรียน เพื่อนสนิทกะไม่เชื่อ เจ้าแม่เงินกูกะไม่เชื่อ ลูกเมียกะไม่ค่ายเชื่ออยู่แล้ว ...”¹¹⁰

จากผลของการประชุมของกลุ่มนี้และการนำเสนอเพื่อหาข้อสรุปแล้ว จึงได้ข้อสรุปว่าการบูรณาการหลักธรรม ศีล 5 ข้อ 4 จึงได้แก่การละ และการลดเรื่องการพูดจาโกหกกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพนัน การพูดจาเสริมความจนเกินเลยความจริงที่เกี่ยวข้องกับการพนัน และการพูดที่เชื่อถือไม่ได้ที่เกี่ยวข้องกับการพนัน นำไปสู่ความไม่น่าเชื่อถือ

¹⁰⁹ นายหมาน (นามสมมุติ), เพื่อนสนิทของผู้เล่น, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

¹¹⁰ นางสาวอร (นามสมมุติ), ผู้นำท้องถิ่น, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

กลุ่มที่ 3 : บุรณาการหลักธรรม ศีล 5 ข้อ 5 และอบายมุขข้อ 1

กลุ่มนี้ได้รับโจทย์ คือ การบูรณาการศีล 5 ข้อ 5 และอบายมุขข้อ 1 สำหรับศีล 5 ข้อ 5 คือ สุราเมรัยมีชขปมาทัญฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นการดื่ม เครื่องดองของเมาทุกอย่าง รวมถึง เสพย์สิ่งเสพติดอื่นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ส่วน อบายมุข ข้อ 1 คือ ดื่มน้ำเมา คือ พฤติกรรมชอบดื่มสุราเป็นนิจ ทางกลุ่มได้ให้ข้อมูลว่าแนวทางการบูรณาการข้อนี้จะต้องละ และลด การดื่มสุราหรือเครื่องดอง ของมีเมาทุกชนิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน เช่น ในช่วงก่อน ระหว่างหรือ หลังเล่นการพนัน ควรละ และลดพฤติกรรมชอบดื่มสุราเป็นนิจของผู้เล่นพนันลง เพื่อป้องกันปัญหา การพนัน และรวมถึงปัญหาอื่นๆ ได้ด้วย เพราะจะนำไปสู่การเล่นพนันที่มากขึ้นได้ และมีโอกาส สูญเสียจากการพนันได้มากขึ้น และอาจจะมีปัญหาตามมาอีกประการ นั่นคือปัญหาการมีปากเสียงกัน การทะเลาะวิวาทกัน ทางกลุ่มเห็นว่าช่วงที่จะเห็นว่าเป็นปัญหามาก คือ ภายในงาน เพราะในงานจะ หาซื้อสุราได้ง่าย และต้องการเล่นพนันได้นาน หรือมีการซื้อเลี้ยงกันบ้างในงาน หลังจากดื่มสุราก็ เสรีก็ไปเล่นพนัน แต่บางรายก็ดื่มที่บ้านก่อน บางรายดื่มระหว่างเล่น ทางกลุ่มจึงเห็นว่าการดื่มสุราที่ เกี่ยวเนื่องกับการพนันควรต้องปฏิบัติทั้งก่อนไปเล่นพนัน ในระหว่างเล่นพนัน และหลังเล่นการพนัน ดังการให้ข้อมูลของสมาชิกกลุ่มนี้ที่มีความคิดเห็นว่าการดื่มสุราช่วยให้ชีวิตกระชุ่มกระชวยได้ แต่ถ้า ดื่มมากไปก็เป็นการทำลายตนเอง เช่น ถ้าดื่มสุราทั้งก่อนไปเล่น และหลังกลับมาจากเล่น ไม่ได้ช่วยให้ อะไรดีขึ้น การไม่ดื่มสุราอาจจะพอช่วยให้คิดทำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น สุขภาพก็ดีขึ้น จิตใจก็ดี ไม่สิ้นเปลือง เงินทองด้วย ดังคำพูดที่กล่าวว่า

“...ผมยังเชื่อว่าการกินเหล้านี้ที่จริงแล้ว ก็ยังทำให้เราพอกระชุ่มกระชวยอยู่นะ แต่ถ้าดื่มแล้วไป เล่น เล่นเสร็จแล้วมาดื่มหลาว มันไม่ใช่แก้กระสยแล้ว มันเพื่อทำลายตัวเองแล้ว ผมเลยว่าคุณ เล่นนี้ต้องยับยั้งตัวเองเรื่องกินเหล้าให้มาก แรกๆ ก็ละๆ ไป กินมั้งไม่กินมั้ง หลังๆ ก็ลดๆ ผมว่า ถ้าเพราะๆ ลงบางทีคนเรามันคิดใคร่ได้มากขึ้นนะ ผมว่ากะดีเหมือนกันนะ ผมเองกะเริ่มมี แรงจูงใจมั้งแล้ว ว่าถ้าเราไม่กินให้มาก ชีวิตมันก็น่าจะดีขึ้น สุขภาพก็น่าดี จิตใจก็น่าดีขึ้น ไม่ไป เสียตั้งคี่ซื้อเหล้า กะแพงนะ...”¹¹¹

จากผลของการประชุมของกลุ่มนี้และการนำเสนอเพื่อหาข้อสรุปแล้ว จึงได้ข้อสรุปว่าการ บูรณาการหลักธรรม คือ การละ และการลด การดื่มสุราหรือเครื่องดอง ของมีเมาทุกชนิดที่ เกี่ยวเนื่องกับการพนัน เช่น ในช่วงก่อน ระหว่างหรือหลังเล่นการพนัน และการดื่มสุราเป็นนิจ เป็น ประจำ ทุกวันต่อเนื่องที่นำไปสู่การเล่นพนัน

¹¹¹ นายจ้าน (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

กลุ่มที่ 4 : อบายมุข ข้อ 2

กลุ่มนี้ได้รับโจทย์เกี่ยวกับอบายมุขข้อ 2 เกี่ยวกับการเที่ยวกลางคืน คือ พฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืนเป็นนิจ การแก้ปัญหาการพนันในข้อนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มนี้มีความคิดเห็นตรงกันว่าการเที่ยวกลางคืนเป็นปัจจัยสำคัญของการนำไปสู่การเล่นพนันได้มากมาย และอาจจะนำไปสู่ปัญหาอื่นได้ การพนันในปัจจุบันก็มีนิยมเล่นกันในตอนกลางคืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานศพ งานบวช หรือในงานวัด เป็นต้น ซึ่งจะสามารถเห็นปรากฏการณ์ของการพนันได้อย่างมากมาย แม้ว่าจะเป็นลักษณะของการจูงใจให้คนไปร่วมงาน แต่วัตถุประสงค์จะต้องเปลี่ยนไปจากเดิม คือแทนที่จะไปเล่นพนันในงานที่จัดตอนกลางคืน แต่ไปช่วยงานหรือไปดูการแสดงต่างๆ ของงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สามารถช่วยแก้ปัญหาการพนันสำหรับกลุ่มนี้ในการบูรณาการกับหลักสูตรข้อนี้ คือ การละ และการลดการเที่ยวกลางคืนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเล่นพนัน ดังคำกล่าวของผู้นำชุมชนคนหนึ่งซึ่งเห็นด้วยว่าการไปเที่ยวกลางคืนเพื่อการร่วมงานหรือกิจกรรมของชุมชนยังสามารถทำได้ ถ้าไม่ได้ไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน ที่กล่าวว่า

“...ผมว่านะ การเที่ยวกลางคืนถ้าในความหมายคือไปเที่ยวตอนกลางคืน ไปเที่ยววัด ไปงานศพ งานแห้วบ้านนี้ ผมว่าทำได้ปกติมันเป็นกิจกรรมของวัด เป็นประเพณีที่ต้องทำ แต่ถ้าไปแล้ว เหตุผลหลักกันไปเล่นไพ่มั่ง เล่นแค่มั่ง เล่นไฮโลว์ หรือแม้แต่ไปเล่น ไอ้ไหนนะ บิงโก ปา เป้าอะไรนี่นะ ผมว่านั่นไปเล่นพนันมากหว่าแล้ว แต่ที่ผ่านมาก็ต้องปล่อยให้มี ไม่ให้เล่น ก็ไม่มีคนมางานนิ บ้านเรานี้กะแปลกเหมือนนะ ผมว่านี่ถ้าคนได้เข้าร่วมโครงการนี้ ได้ขยายไปมากขึ้น คนรู้ เข้าใจถึงแก่นแกน สาเหตุของปัญหามากขึ้น ผมว่ามีประโยชน์จริง ผมว่าโครงการอาจารย์ดีจังนิ พวกผมได้มาคิดทบทวนกันอีกรอบ พนันจะได้ไม่มีในชุมชนเรานะ แต่สำหรับผมนะ ตัดไปเลยก็ไม่ได้ คนบ้านเราไม่ชิน ค่อยๆ ลดไปได้ แต่ว่าทำหรือไม่ให้คนที่เขามาเที่ยวงานนี้ เขาอยากเล่นพนัน หลักสูตรที่ว่านี้อาจเอาไปช่วยได้...”¹¹²

จากผลของการประชุมของกลุ่มนี้และการนำเสนอเพื่อหาข้อสรุปแล้ว จึงได้ข้อสรุปว่า การบูรณาการกับหลักสูตรข้อนี้ คือ การละ และการลดการเที่ยวกลางคืนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน

¹¹² นายปิ่น (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

กลุ่มที่ 5 : อบายมุข ข้อ 4

กลุ่มนี้ได้รับโจทย์ของการบูรณาการอบายมุขข้อ 4 ซึ่งเกี่ยวกับการเล่นการพนัน คือ พฤติกรรมชอบเล่นการพนันเป็นนิจ กลุ่มนี้ได้ให้ข้อมูลว่าการมีพฤติกรรมที่ชอบเล่นการพนันเป็นนิจ เป็นสิ่งที่ปรับหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากเล่นพนันจนกลายเป็นนิสัยแล้ว แต่เมื่อต้องแก้ปัญหการเล่นพนันด้วยหลักธรรมข้อนี้ ทางกลุ่มจึงเห็นว่าควรละ และลดพฤติกรรมชอบเล่น การพนันเป็นนิจอย่างน้อยการพนันที่มีอยู่ภายในชุมชนให้ได้ก่อน อาจจะต้องเริ่มจากการพนันที่ชอบ เล่นน้อยที่สุด ไปสู่การพนันที่ชอบเล่นมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้การแก้ปัญหการเล่นพนันดำเนินไปได้ เพราะ ปัญหาการเล่นพนันเป็นนิจมีปรากฏการณ์ที่ปรากฏอยู่ในหลายครอบครัว บางครอบครัวเล่นพนันจน ไม่ได้มีเวลาสำหรับการดูแลคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างมากนัก ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ที่ตามมา รอบด้าน ยกตัวอย่างคำพูดของสมาชิกในครอบครัวคนหนึ่งที่ได้สะท้อนให้เห็นปัญหการเล่นพนันเป็น นิจ และสิ่งที่เกิดขึ้นหากลดพฤติกรรมเหล่านี้ได้

“....นุ้ยพูดได้เลยว่า นุ้ยเติบโตมาจากครอบครัวที่เล่นพนัน แม่เล่นไพ่ พ่อเล่นไฮโลว์ ถ้ามีวงไฮล์ที่ ไหนพ่อต้องไปเล่น ส่วนแม่นี้เล่นไพ่เป็นอาชีพเลย เพราะหาเงินมาเลี้ยงนุ้ยด้วย นุ้ยเติบโตมาจาก วงไพ่เลย กินนมแม่ในวงไพ่ เขาว่่ากันพรรคนี้ ตอนนั้นก็โตแล้ว แม่ก็ยังเล่นไพ่ไม่เลิก น่าจะเล่น จนแก่เลยแหละ ส่วนพ่อก็ไม่รู้เลิกเมื่อใด แต่นุ้ยรู้จักคนเยอะในวงไพ่ เขารู้จักนุ้ยกันเพ แต่นุ้ย โตขึ้นมาก็เรียนหนังสือนะ ไม่ได้เล่นไพ่เหมือนแม่ แต่เล่นเป็นพนะ ก็โตมากับมัน แต่นุ้ยไม่ชอบ เล่นนิ นุ้ยหุงข้าว ทำกับข้าวให้แม่ ทำงานแล้วก็หาตังค์ส่งให้แม่กัน รักแม่นิ พูดแล้วอึ้งร้อง แต่แม่ นุ้ยยังพานุ้ยไปกัน แต่หลายคนเขาก็ไม่ได้พาไป นุ้ยสงสารตัวเองหรือสงสารเพื่อนดี นุ้ยว่านุ้ยยัง ได้อยู่กับแม่ที่รักแม่เพราะไหร แต่คนที่แม่หุ้มให้อยู่บ้าน แล้วเขาจะอยู่หรือ นุ้ยเห็นเด็กหลายคน ต้องโตขึ้นมาด้วยตัวเอง พ่อแม่ไม่รู้ที่อยู่ไหน แม่ก็ไม่อยู่ พ่อก็ไม่แล บางคนคิดเป็นก็ดีไป แต่บางคน ก็เลยไปเที่ยวกับเพื่อนจนเสียคน เพราะไม่มีผู้ใหญ่ดูแล มีปัญหาที่โรงเรียน ครูเรียกพบ พ่อมันกะ ไม่ไป สุดท้ายเด็กคนนี้ ไม่เรียน ไม่อยากเรียน ไม่ไปเรียน พ่อมันเลยส่งไปอยู่กับลุงมันซะ เพราะ พ่อมันเอาลูกไม่อยู่แล้ว นี่แหละหนาเรียกว่าขาดความอบอุ่นในครอบครัว...”¹¹³

ข้อความนี้ที่สะท้อนออกมาจากเด็กผู้หญิงคนหนึ่งได้เปิดเผยถึงความในใจของเด็กที่มองเห็น ปัญหา เข้าใจปัญหา และอยู่กับมันได้ ในขณะที่ก็มองเห็นปัญหาของคนอื่นได้อย่างชัดเจนอันเป็นผล มาจากการเล่นพนันเป็นนิจ ตรงนี้จึงอยากจะนำเสนอให้กับคนเล่นพนันที่เล่นพนันเป็นนิจได้ทราบว่า การลด ละ จากพฤติกรรมการเล่นพนันจะช่วยให้ใส่ใจครอบครัวได้มากขึ้น

¹¹³ นางสาวเก่ง (นามสมมุติ), สมาชิกในครอบครัวผู้เล่น, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

จากผลของการประชุมของกลุ่มนี้และการนำเสนอเพื่อหาข้อสรุปแล้ว จึงได้ข้อสรุปว่าการบูรณาการหลักธรรมข้อนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลด ละ พกติกกรรมการเล่นพนันเป็นนิจ

จากข้อมูลการสรุปจากผู้เข้าร่วมประชุมจึงสามารถสรุปเป็นแผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง ได้ดังนี้

แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง

กิจกรรม/แผนการบูรณาการหลักธรรม	เดือน 2560	
	มิถุนายน	กรกฎาคม
ศีล 5 ข้อ 1	1. ละ (แยกตัวให้พ้น	2. ลด (หยุด หรือเว้น)
1. การพนันประเภทที่เป็นการทรมานสัตว์ เช่น การเล่นพนันปลากัด ไก่ชน วัวชน	จากสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่)	คือ ลดการเล่นพนัน
2. การเล่นพนันที่ทรมานร่างกายตนเอง	คือ การละจากการ	โดยปฏิบัติตามแผน
3. การเล่นพนันที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น	พนันโดยปฏิบัติตามแผน	บูรณาการหลักธรรมแต่
	บูรณาการหลักธรรมแต่	ละข้อ
ศีล 5 ข้อ 4	ละข้อ	
มุสาวทา เวมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการกล่าวเท็จ		
1. การพูดจาโกหกกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น โกหกกับสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้ตนสามารถเล่นการพนันได้ โกหกเพื่อนสนิท โกหกเจ้าหน้าที่ โกหกผู้เล่นพนันด้วยกัน จนติดการโกหกเป็นนิสัย		
2. การพูดจาเสริมความจนเกินเลยความจริงที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น การนำเงินไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ แต่จริงๆ แล้ว นำเงินไปเล่นการพนัน เป็นต้น		
3. การพูดที่เชื่อถือไม่ได้ที่เกี่ยวข้องกับการพนัน นำไปสู่ความไม่น่าเชื่อถือ การคืนคำพูด การไม่รักษาคำสัตย์ เช่น การสัญญากับผู้อื่นว่าจะคืนเงินให้ แต่ไม่สามารถทำได้ตามที่พูด เป็นต้น		
ศีล 5 ข้อ 5		
สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวมณี หมายถึง เจตนางดเว้นการดื่ม เครื่องดองของเมาทุกอย่าง รวมถึงเสพย์สิ่งเสพติดอื่นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท		

-
1. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มของมีนเมาทุกชนิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน เช่น ในช่วงก่อน ระหว่างหรือหลังเล่นการพนัน

อบายมุข ข้อ 1

ดื่มน้ำเมา คือ พฤติกรรมชอบดื่มสุราเป็นนิจ

1. การดื่มสุราเป็นนิจ เป็นประจำ ทุกวันต่อเนื่องที่นำไปสู่การเล่นพนัน (เช่น เพื่อนชักชวน หรือหลงผิด)

อบายมุข ข้อ 2 เทียวกลางคืน คือ พฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืนเป็นนิจ

1. การเที่ยวกลางคืนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน

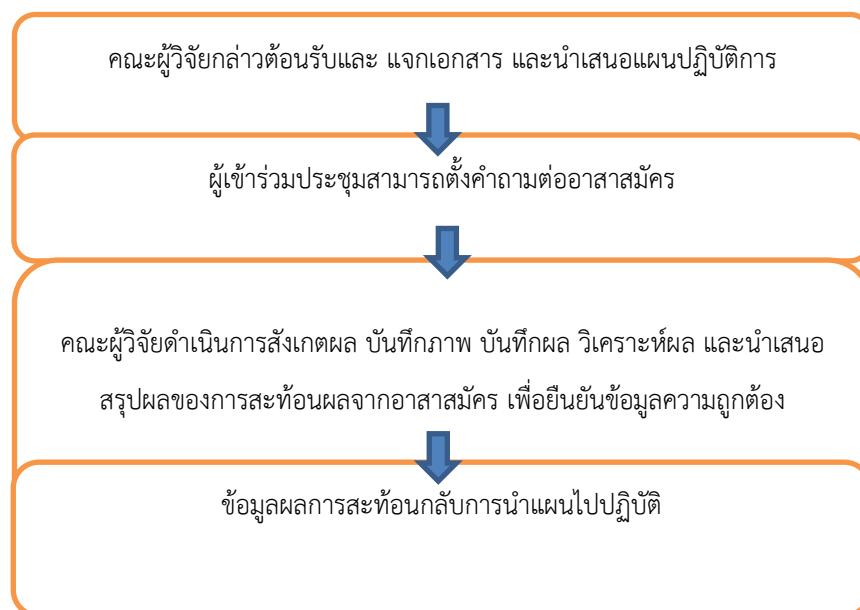
อบายมุข ข้อ 4

เล่นการพนัน คือ พฤติกรรมชอบเล่นการพนันเป็นนิจ

1. การเล่นพนันทุกประเภทในชุมชน
-

ประชุมครั้งที่ 2 การสะท้อนผลการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ (Reflecting)

คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน ที่เคยเข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 1 เข้าร่วมประชุมอีกครั้งเพื่อร่วมรับฟังผลการนำแผนบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวงไปปฏิบัติ ใช้เวลาในการจัดประชุมในช่วงบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ผลจากการประชุมครั้งที่ 2

การประชุมในครั้งที่ 2 เป็นการสะท้อนผลของการนำแผนปฏิบัติการการบูรณาการหลักสูตร ศิล 5 และอบายมุข 6 ซึ่งอาสาสมัครได้นำ แผนปฏิบัติการดังกล่าวไปปฏิบัติในระยะเวลา 2 เดือน คณะผู้วิจัยจึงได้เชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และสมาชิกในครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมในการประชุมครั้งที่ 1 ตามโครงการนี้มาก่อนแล้ว การเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กล่าวแจ้งวัตถุประสงค์สำหรับการจัดประชุมครั้งนี้ให้กับผู้เข้าร่วมฟัง โดยวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อที่จะรับฟังผลการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติของอาสาสมัครซึ่งจะมีการสะท้อนผลโดยอาสาสมัครเองคนที่อยู่ใกล้ชิดกับอาสาสมัครเช่นสมาชิกในครอบครัวของคนที่เป็นอาสาสมัครในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงเริ่มจากการกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และแจ้งเอกสารเป็นแผนปฏิบัติการที่ได้จากการประชุมในครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการทบทวนแผนนั้นอีกครั้ง รวมถึงคณะผู้วิจัยได้นำเสนอแผนปฏิบัติการแนะนำอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว บรรยายภาพของการสะท้อนผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนั้นเริ่มจากอาสาสมัครที่ละคน และการสะท้อนผลจากคนใกล้ชิด รวมถึงผู้เข้าร่วมประชุมสามารถตั้งคำถามต่ออาสาสมัครได้ ผลของการนำเสนอข้อสะท้อนกลับจากอาสาสมัครส่วนใหญ่กล่าวเหมือนเหมือนกันว่าในระยะแรกของการนำแผนไปปฏิบัตินั้นหรือเรียกว่าช่วงของการละ ซึ่งหมายถึง ฉันทกตัวออกจากสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่หรือการแยกตัวออกจากการเล่นนี้ ด้วยจิตใจที่มีความตั้งมั่นว่าจะปฏิบัติตามกฎข้อนี้ อาสาสมัครให้ข้อมูลว่าในระยะเริ่มต้นการที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองหรือมีข้อกำหนดกฎระเบียบบางอย่างนั้นยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่ด้วยความตั้งใจจริงเพื่อให้ผลเกิดขึ้นสำหรับโครงการนี้ จึงพยายามหักห้ามใจตนเองไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันมากนัก สิ่งที่ปรากฏขึ้นในระยะแรกนั้นคือ ผลกระทบทางด้านจิตใจ เนื่องจากยังคงมีความรู้สึกคิดถึงเรื่องเกี่ยวกับการพนัน ในเมื่อทำอย่างอื่นในเวลาว่างๆ อยู่เนิ่นนานขึ้น ก็ทำให้ลืมเรื่องการพนันไปได้บ้าง ดังคำกล่าวของอาสาสมัครหลายคนทีกล่าวถึงการปรับตัวหรือปรับพฤติกรรม ดังคำกล่าวของผู้เล่นท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“...ช่วงแรกแรก ก็รู้สึกว่ามันแปลกๆ ไปบ้างเหมือนกัน จากที่เราเคยไปวงพนัน แล้วอาจจะเล่นพนันอยู่เป็นพักๆ แต่เราก็เริ่มลดระยะเวลาของการเล่นลง สิ่งหนึ่งก็เหมือนกับมันไปเล่นกับเพื่อนๆ ที่รู้จักกัน ไม่อยากให้อุปกรณ์ไปมากในสายตาของเพื่อน เพราะว่าจริง ๆ แล้วเขาก็ไม่ได้รู้ เรื่องอะไรกับโครงการของเรา ช่วงแรกผมคิดอย่างนั้น แต่ผมคิดว่าอย่างไรเสียผมคงจะต้องละการพนันให้มากกว่านี้ ส่วนเรื่องเพื่อนฝูงนั้นคิดว่าเราสามารถลืมนัดกันได้ไม่จำเป็นต้องเป็นในวงพนันเท่านั้น ผมอยู่ในวงการนี้ผมก็เห็นว่าหลายคนก็ไม่ได้มีชีวิตที่ดีนะ จริงๆ ผมก็เริ่มคิดขึ้นได้มากอยู่ โครงการนี้ทำให้ผมตัดสินใจว่า ไม่เป็นไรวันนี้ยังทำได้ไม่ดี พรุ่งนี้จะต้องทำได้ดีกว่าวันนี้ มันก็รู้สึกเหงา เลยต้องไปหาอย่างอื่นทำ ผมว่าผมก็เริ่มจะเปลี่ยนไปนะ มีเวลาอยู่กับ

เมื่อยมากขึ้น อยู่กับลูกมากขึ้น บางทีก็ชวนเมียไปทำสวน บางทีก็ชวนกันไปเที่ยวในเมืองบ้าง ...”¹¹⁴

“...พอมีงานมีกันแถวบ้านนะ ผมก็ยังปกติ ผมก็ไปดูบ้างที่เขาเล่นกัน ว่าบรรยากาศนั้นเป็นอย่างไรบ้าง ผมว่ามันยังคึกคักเหมือนเดิมนะครับ แต่สำหรับผมเองนั้น ก็ยืนยืนมองดูอยู่ ถ้าเพื่อนชวน ก็เล่นไปบ้างแต่ไม่มาก ในใจผมยังคิดอยู่เสมอว่าเรากำลังเป็นตัวแทนของโครงการนี้จริงๆแล้วมันก็ได้ยากมากนะ ผมไม่มีเวลาไปคุยกับเจ้างานมากขึ้น ได้ช่วยงานเขาได้มากขึ้น เมื่อก่อนผมมุ่งเป้าไปที่วงพนันเลย ย้อนกลับไปคิดอีกทีหนึ่ง ผมก็รู้สึกว่ทำไมผมต้องเล่นพนันนี้ด้วย...”¹¹⁵

นอกจากนี้ ผลการสะท้อนของอาสาสมัครหลายท่านก็สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อเริ่มตระหนักได้ แล้วถึงโทษของการเล่นพนัน ก็เริ่มที่จะมีวิธีคิดที่เปลี่ยนไป หรือมีการปรับเปลี่ยนทางอารมณ์ความรู้สึก เช่น ลดอารมณ์ใจร้อน เป็นต้น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...เมื่อก่อนนี้ผมว่าผมก็เป็นคนที่ค่อนข้างมีอารมณ์เวลาเล่นพนันอยู่บ้างเหมือนกันอันนี้ก็ต้องยอมรับนะครับ ผมใจร้อน ผมก็อาจจะเผลอพูดอะไรที่ทำให้หลายคนไม่พอใจได้ครับ แต่ผมไม่ค่อยไปเล่นมัน ผมว่าผมก็ไม่ค่อยมีปัญหากับใคร เพราะไม่ได้พูดว่ากล่าวใคร...”¹¹⁶

“...ผมเห็นเลยว่าการเล่นพนันบางอย่างที่เป็นการไปทรมานสัตว์เป็นสิ่งไม่ดีเลย เมื่อก่อนผมไม่ได้คิดอย่างนั้นนะ ผมคิดว่า ผมเล่นเพื่อความสนุกและเพื่อความร่ำรวย แต่พอผมเข้าโครงการนี้ และผมไม่ได้ไปเล่นพนันประเภทที่ทรมานสัตว์นะเมื่อก่อนที่ผมเล่นอยู่เสมอ ตอนนี้อย่างผมไปดูกันเล่นแบบนี้แล้ว ผมก็รู้สึกสงสารสัตว์ขึ้นมามากอยู่เหมือนกันครับ ผมอยากให้คนเล่นลดจำนวนน้อยลง ผมว่าชีวิตผมก็เริ่มดีขึ้นนะ ในช่วงแรกๆ ผมก็ทำตามแนวคิดของโครงการนี้ก็คือค่อยๆละ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับมันมากนักนะ คือผมไปบ้าง แต่ก็เล่นน้อยลง ผมว่าเพื่อนผมบางคนคงจะแปลกจากในตัวผมมาก แต่สำหรับครอบครัวของผมแล้วเขารู้ตัวว่าผมเข้าโครงการนี้ ผมว่าเขาก็คงจะเห็นอะไรที่เปลี่ยนไปจากตัวผมว่า ให้เขาเล่าดีกว่าครับ...”¹¹⁷

¹¹⁴ นายนอบ (นามสมมุติ), อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹¹⁵ นายออม (นามสมมุติ), อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹¹⁶ นายเรวัติ (นามสมมุติ), อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹¹⁷ นายสมนึก (นามสมมุติ), อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

จากข้อความซึ่งสะท้อนจากผู้เล่นคนหนึ่งจะเห็นได้ว่าเขาเริ่มเข้าใจชีวิตมากขึ้นเมื่อบูรณาการกิจกรรมเข้ามา ดังเช่น เขาเริ่มเห็นว่าการเล่นพนันบางอย่างเป็นการทรมานสัตว์ เขาจึงคิดจะลดการเล่นพนันให้น้อยลง

นอกจากนี้ การสะท้อนผลทำให้เห็นถึงผลที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

“...ฉันว่าฉันไม่ไปเล่นไพ่ชีวิตฉันก็เปลี่ยนไปนะ ได้อยู่บ้านมากขึ้น ทำงานบ้านได้มากขึ้น เมื่อก่อนนี่ฉันจะทำงานบ้านเร็วมาก เพราะที่ต้องเตรียมตัวอาบน้ำไปเล่นไพ่ นี่เป็นเหมือนชีวิตประจำวันเลยนะ แต่พอเริ่มลดลงในช่วงแรก ก็รู้สึกว่ามีเวลาว่างมากขึ้น ฉันก็เริ่มรู้สึกว่าการไม่ไปเล่นไพ่ ก็ทำให้ฉันมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น ไม่นั่งให้มันปวดเมื่อยตัวมากนัก เมื่อก่อนนี่ฉันต้องให้ลูกนวดให้ทุกคืน เดียวนี้ค่อนข้างดีขึ้นมากแล้ว ฉันว่าฉันก็เล่นนานพอสมควรแล้ว ก็เลยคิดว่าฉันน่าจะหาทำมากกว่าเล่นไพ่ ฉันคิดจะเป็นคนใหม่เลยเชียวนะ ชีวิตฉันต้องดีขึ้นกว่านี้แน่ๆ มีเวลา มีเงินพอและมีสุขภาพที่ดีด้วย...”¹¹⁸

“...เดี๋ยวนี้ฉันว่าจะมีเงินเก็บมากขึ้นนะ เพราะว่าเราลดการใช้จ่ายที่อาจเรียกว่าไม่จำเป็น เช่นฉันซื้อหอยที่หลายตังค์ แต่ก็ไม่ค่อยจะถูก พอลดการซื้อลงบ้าง ก็รู้สึกได้เลยว่ามีเงินเหลือไปซื้อของอื่นได้อีก ฉันกลับไปคำนวณดูว่าแต่ละเดือนที่ฉันจ่ายเงินไปเพื่อซื้อหอยมันมากมายสักเท่าไรกับสิ่งที่ฉันได้กลับมา ฉันว่ามันไม่คุ้มเลย ฉันเลยตั้งใจว่าฉันน่าจะเก็บตังค์ได้มากกว่านี้แน่ๆ...”¹¹⁹

“...ผมลดการกินเหล้าไปเยอะนะ แรกแรกก็อยากกินอยู่นะ หลังๆก็เริ่มชิน ลดไปบ้างก็ดีเหมือนกันครับ ผมว่าจะได้มีเงินเก็บ สุขภาพก็ดีขึ้นทั้งกายทั้งใจ มีเวลาอยู่กับครอบครัว ได้ทำส่วนมากขึ้น ได้อยู่กับเพื่อนได้คุยเรื่องอื่นๆกัน...”¹²⁰

นอกจากนี้จากการสะท้อนผลของคนที่ใกล้ชิดหรือคนรอบข้างที่ใกล้ชิดอาสาสมัคร ต่างมีผลสะท้อนกลับที่น่าสนใจ เนื่องจากอาสาสมัครมีความตั้งมั่นที่ค่อนข้างสูง ดังข้อความต่อไปนี้

¹¹⁸ นางสาว (นามสมมุติ) ,อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹¹⁹ นางสาว (นามสมมุติ) ,อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹²⁰ นายเลิศ (นามสมมุติ) ,อาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

“...เดี๋ยวนี้เพราะพ่อไม่กินเหล้า พ่อก็สุขภาพดีขึ้นมากหนูนะ พุดจากกับแม่ก็ดีค่ะ...”¹²¹

“...หนูเห็นพ่อเปลี่ยนไปค่อนข้างเยอะ พ่อกลับบ้านเร็วขึ้น อยู่กับหนูมากขึ้น คุยกับแม่มากขึ้น ไปเที่ยวด้วย ซึ่งปกติหรือว่าเราไม่ค่อยได้ไปไหนด้วยกันบ้างนะ เดี่ยวนี้พ่อก็ไปงานแต่ก็กลับบ้านเร็วค่ะเร็วค่ะ จริงๆนะหนูก็แอบสังเกตพ่อเหมือนกันว่าพ่อทำอะไร หนูเห็นว่าบางทีพ่อก็ใช้เวลาสำหรับการดูทีวี ดูข่าวตอนเย็นๆ คุยกับเพื่อนที่บ้าน แทนที่จะไปที่อื่น อยากให้พ่อเป็นแบบนี้ นานๆ ค่ะ...”¹²²

“...ฉันรู้สึกว่าครอบครัวเราเริ่มเปลี่ยนไป พ่อมันอยู่บ้านมากขึ้น ชวนฉันไปทำงานมากขึ้น พุดจาอะไรก็ดีขึ้น ดูดูเขาก็สุขภาพดีขึ้นนะ ฉันก็อยากให้มันเป็นแบบนี้ไปนานๆ หวังว่า 2 เดือนนี้ คงจะช่วยให้ชีวิตดีขึ้นและไม่กลับไปเป็นแบบเดิมอีก ฉันว่าจริงๆมันก็ไม่นานนะ ฉันกลัวว่าหลังจากนี้จะกลับไปเป็นเหมือนเดิม แต่ฉันคิดว่าถ้าอย่างไรมันเสีย เขาคิดได้และคิดว่าการทำเช่นนี้แล้วทำให้ชีวิตและครอบครัวของเราดีขึ้น ฉันอยากให้มันเป็นอย่างนี้ต่อไป ไม่อยากจะถ่ายทอดให้กับหลายคนนะ...”¹²³

สรุปผลการสะท้อนกลับผลปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตร

หลักสูตร	การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตร
ศีล 5 ข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึง เจตนาถ่วงการทำความร้ายผู้อื่นหรือ สิ่งที่มีชีวิตอื่นให้ดับไป ลักษณะของศีลข้อที่ 1 คือ การฆ่า ให้ตาย การทำความร้ายร่างกาย และ ฆาตกรรม	1. ไม่เห็นสัตว์ถูกทำร้าย ฆาตกรรมเจ็บหรือตายจากการเล่นพนัน 2. ไม่มีปัญหากับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพนัน 3. ไม่ทรมานร่างกายตนเองที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ทำให้มีสุขภาพดี และ มีความพร้อมต่อการทำงานสวณยาง สวนปาล์มน้ำมัน กลางวันสามารถ พักผ่อนได้เต็มที่ ไม่ใช่ร่างกายหนักเกินไป
หลักสูตร	การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตร
ศีล 5 ข้อ 4 มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง เจตนา ถ่วงจากการกล่าวเท็จ	1. ผู้อื่นสามารถเชื่อมั่นในคำพูดได้ว่าเป็นความจริง โดยไม่ต้องลังเล หรือ ตรวจสอบข้อเท็จจริง 2. เป็นที่ไว้วางใจของคนในครอบครัว 3. เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถไว้วางใจได้ในการทำงานหรือการทำ ธุรกิจร่วมกัน

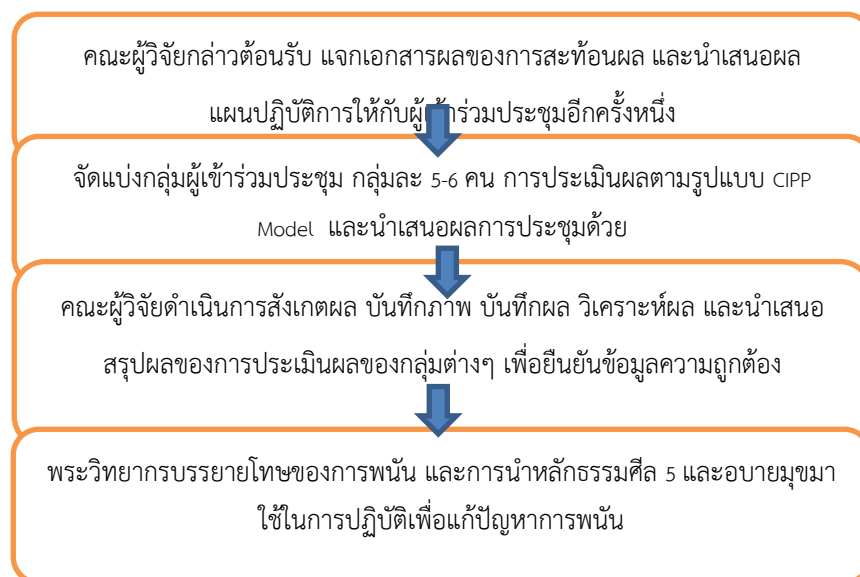
¹²¹ นางสาวฝน (นามสมมุติ) ,สมาชิกในครอบครัวของอาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹²² นางสาวสวย(นามสมมุติ), สมาชิกในครอบครัวของอาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

¹²³ นางไร (นามสมมุติ), สมาชิกในครอบครัวของอาสาสมัคร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2560

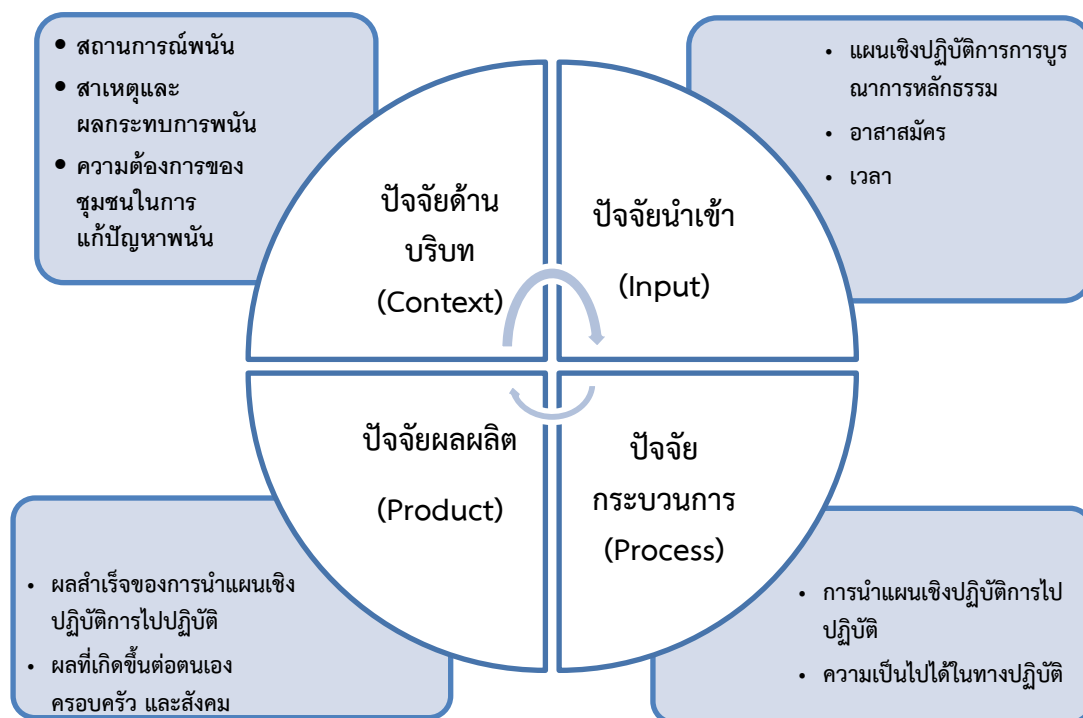
หลักการ	การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักการ
ศีล 5 ข้อ 5 สุราเมรัยซ์ขปมาทัญฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นการดื่ม เครื่องดองของเมาทุกอย่าง รวมถึง เสพยี่สิ่งเสพยี่ติดอื่นๆ	1. ปัญหาการมีปากเสียงหรือการพูดจาไม่ดีต่อผู้อื่นลดน้อยลง 2. ลดการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น รวมทั้งกับบุคคลในครอบครัว
อบายมุข ข้อ 1 ดื่มน้ำเมา คือ พฤติกรรมชอบดื่ม สุราเป็นนิจ	1. สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น 2. มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ
อบายมุข ข้อ 2 เกี่ยวกับกลางคืน คือ พฤติกรรมชอบเกี่ยวกับกลางคืนเป็น นิจ	1. สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น 2. มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ
อบายมุข ข้อ 4 เล่นการพนัน คือ พฤติกรรมชอบ เล่นการพนันเป็นนิจ	1. สามารถมีเงินเหลือ เนื่องจากไม่ต้องใช้จ่ายไปกับการกินเที่ยว 2. สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น 3. มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ

ประชุมครั้งที่ 3 การประเมินผล (Evaluation) คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และครอบครัวผู้เล่น จำนวน 30 คน ที่เคยเข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 1 และ 2 มาเข้าร่วมประชุมอีกครั้งเพื่อร่วมกันประเมินผลการบูรณาการหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยคณะผู้วิจัยการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model โดยการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คนเพื่อร่วมกันประเมินตามประเด็นที่คณะผู้วิจัยกำหนดให้ และมีการนำเสนอผลของแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นจะมีผู้นำทางศาสนาจัดอบรมโดยนำหลักการทางศาสนาหลัก (ศีล 5 และหลักอบายมุข 6) และหลักการอื่นเพื่อให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียปัญหาและผลกระทบของการเล่นพนันเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาในการจัดประชุมในช่วงบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ผลการวิจัยจากการประชุมครั้งที่ 3

สำหรับผลการประเมินในครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มจากการเชิญผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนผู้นำท้องที่ ผู้แทนผู้นำศาสนาในตำบล ผู้แทนผู้เล่นการพนัน ผู้แทนเพื่อนผู้เล่น และผู้แทนสมาชิกในครอบครัว จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมกันกับที่เข้าร่วมในการประชุมครั้งที่ 1 และ 2 ที่ผ่านมา สำหรับการ ประชุมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการการบูรณาการ หลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 เริ่มต้นจากการแนะนำคณะนักวิจัยและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม โครงการทุกท่านพร้อมกับแจกเอกสารผลของการสะท้อนผลที่ผ่านมาจากการประชุมในครั้งที่ 2 ให้กับ ผู้ร่วมการประชุมในครั้งนี้อีกครั้งตลอดจนการนำเสนอผลจากแผนปฏิบัติการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมอีก ครั้งหนึ่ง สำหรับการประเมินผลในครั้งนี้จะการใช้การประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งจะเป็นลักษณะการ ประเมินผลที่รอบด้านโดยการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คนเพื่อร่วมกัน ประเมินผลตามโครงการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและ ปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง โดยทุกกลุ่มจะต้องมีการประเมินผลปัจจัยบริบท ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยด้านผลลัพธ์ ผลการประเมิน สามารถสรุปผลออกมา จำแนกตามแต่ละปัจจัยตามกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 4-22 การประยุกต์กรอบแนวคิดการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam

ปัจจัยด้านบริบท หมายถึง การประเมินด้านความพร้อมและความต้องการของชุมชนในการบูรณาการหลักสูตรเพื่อการแก้ปัญหาการพหุนัยของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในชุมชน โดยการประเมินจากสถานการณ์การพหุนัย สาเหตุ และผลกระทบของการพหุนัย รวมถึงความต้องการของชุมชน

ปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินผลด้านทรัพยากรที่นำเข้าสู่กระบวนการเพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการมีแนวทางในการแก้ปัญหาการพหุนัยของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน นั่นคือ แผนเชิงปฏิบัติการการบูรณาการหลักสูตร (สัปดาห์ 5 และอธิบาย 6) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพหุนัยของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง รวมถึงคนที่เป็นอาสาสมัครในการนำแผนเชิงปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติและระยะเวลาที่ใช้สำหรับการนำแผนเชิงปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติ

ปัจจัยกระบวนการ หมายถึง การประเมินกระบวนการของการนำแผนเชิงปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลจากอาสาสมัครผู้ซึ่งนำแผนเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติภายใต้ระยะเวลาที่จำกัดคือภายในเวลา 2 เดือน

ปัจจัยผลผลิต หมายถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นการนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติโดยอาสาสมัครซึ่งจะเป็นผู้ที่สะท้อนผลของการนำปฏิบัติรวมถึงคนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลด้านพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นอาสาสมัครที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่มีการนำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติแล้วแล้ว รวมทั้งการสะท้อนให้เห็นถึงผลที่เกี่ยวข้องกับด้านจิตใจจากการปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงหมายถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับตนเองกับครอบครัวและสังคม

เพื่อให้สามารถเห็นกระบวนการของการประเมินผลทั้งหมด คณะผู้วิจัยจะขอเสนอในลักษณะของขั้นตอนการประเมินผลซึ่งจะเป็นการประเมินผลตลอดช่วงระยะเวลาของการศึกษาวิจัย ทางด้านการประเมินปัจจัยบริบท ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยผลผลิตที่เกิดขึ้นซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นลำดับ ดังจะแสดงให้เห็นในขั้นตอนของการประเมินผลดังนี้

ขั้นตอนของการประเมินผล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam แสดงตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 4-23 ขั้นตอนการประเมินผลตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของ Stuffle Beam

ในกระบวนการของการประเมินผลทั้ง 4 ปัจจัยนี้ ซึ่งได้มีการดำเนินการมาตลอดระยะเวลาของการวิจัย แต่สำหรับการจัดประชุมในครั้งที่ 3 นี้จึงเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมดที่ศึกษามาอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการยืนยันข้อมูล อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้วตั้งแต่ต้นให้เห็นถึงสถานการณ์ของปัญหาการเล่นพ่นในตำบลทุ่งหลวง สาเหตุของปัญหา รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นพ่น ซึ่งข้อมูลส่วนที่ศึกษานี้ได้มีการนำเสนอในที่

ประชุมครั้งที่ 1 เพื่อให้ข้อมูลดังกล่าว และรับฟังผลการสะท้อนกลับของผู้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับบริบท รวมทั้งศึกษาผลสะท้อนของผู้เข้าร่วมประชุมที่เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของการพนันในชุมชน และความต้องการของชุมชนในการที่จะแก้ปัญหาการพนันดังกล่าว โดยเห็นว่าการบูรณาการหลักการเพื่อเข้ามาแก้ปัญหาเป็นแนวคิดที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์เข้ากับการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงได้ โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 3 นี้ได้ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลและความต้องการของชุมชนในการแก้ปัญหาการพนันนี้อีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผลปัจจัยด้านบริบท สำหรับผลของการประเมินในด้านนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อมูลยืนยันที่ตรงกันว่าสถานการณ์การพนันของตำบลทุ่งหลวงอยู่ในสถานการณ์ที่น่ากังวล หากปล่อยไว้เกรงว่าจะเป็นการถ่ายทอดการเล่นพนันไปสู่รุ่นต่อรุ่นได้ยาวนานมากขึ้น การที่จะมีแนวทางเพื่อเข้ามาแก้ปัญหาการพนันนี้ จึงเป็นเหมือนการตัดไฟแต่ต้นลม ผู้เข้าร่วมประชุมจึงยืนยันว่าตำบลทุ่งหลวงมีความต้องการที่จะแก้ปัญหานี้และเห็นว่าการบูรณาการหลักธรรมดังกล่าวนั้นจะสามารถเป็นแนวทางที่จะยับยั้งชั่งใจชาวตำบลทุ่งหลวงไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันมากดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ ดังคำพูดของผู้เข้าร่วมประชุมท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “...ผมว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะมองเห็นปัญหาของบ้านเรา และช่วยกันเอาแนวทางนี้ไปปฏิบัติ มันจะได้ไม่ตกทอดไปสู่รุ่นลูกหลานเรา...”¹²⁴ สอดคล้องกับผู้เข้าร่วมประชุมอีกท่านที่กล่าวว่า “...การแก้ปัญหานี้จริงๆ แล้วเป็นเรื่องที่ยากมาก ถ้าเรามองไม่เห็นทางแก้ แต่เมื่อเรามองเห็นแล้วว่ามันพอจะมีทางออก คือเอาหลักธรรมเข้ามาเป็นหลักยึดเอาไว้อย่างจริงจังเพื่อแก้ปัญหานี้ ผมว่าเรายังพอจะมองเห็นแสงสว่างอยู่ ผมอยากจะเห็นคนในชุมชนมีความสุข...”¹²⁵ คณะผู้วิจัยได้สังเกตการให้ข้อมูลของผู้เข้าร่วมประชุมตลอดเวลาพบว่าหลายท่านมีความต้องการที่จะให้ชุมชนเป็นชุมชนที่ปลอดการพนัน เพราะเมื่อพิจารณาจากผลของการพนันแล้วจะเห็นได้ว่าส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม หากเราไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันมันก็จะสามารถทำให้ชีวิตของเรานั้นดีขึ้น ผลของการสะท้อนของอาสาสมัครที่นำแผนปฏิบัติการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันไปปฏิบัติแล้ว พบว่าส่งผลดีทั้งต่อตนเอง ครอบครัว

ดังคำกล่าวของผู้เข้าร่วมประชุมที่ว่า

“...โครงการนี้จะว่าไปแล้วก็ได้ยากเกินไปสำหรับการลดปัญหาการพนันในพื้นที่ของพวกเรา เพราะว่าเป็นลักษณะของการค่อยๆ ละ หรืออย่าไปยุ่งเกี่ยวกับมัน ผมว่าจริงๆ มันก็พอทำได้อยู่นะ หลังๆ ก็ค่อยค่อยลดไป อย่างไรก็ตามเสียผมว่าถ้าเราไม่ไปยุ่งกับการพนันตามที่เรเอาหลักธรรมศีล 5 กับอบายมุข 6 มาร่วมใช้เป็นแนวทางปฏิบัตินี้ ผมว่ามันไม่เพียงแต่จะทำให้สุดท้ายชุมชนเราลดปัญหาการพนันลงไปได้ แต่สิ่งที่เห็นผลได้ชัดเจนก็คือปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตัวเราเองและ

¹²⁴ นายเวง (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹²⁵ นายนอง (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

ครอบครัวของเรานั้นจะลดลงไปอย่างแน่นอน ผมว่าถ้าเราเผยแพร่หลักการนี้ไปให้ทั่วๆ ทั้งชุมชน ก็คงจะเป็นประโยชน์ไม่น้อยเลยที่เดียวนะ...”¹²⁶

“...คำว่าชุมชนนี้ต้องการใหม่ ฉันว่ามันน่าจะเป็นที่ต้องการสำหรับชุมชนทุกชุมชน เพราะเราก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไรถึงจะทำให้การพนันนี้ลดน้อยลงไป ฉันว่าโครงการนี้นั้นเริ่มต้นจากตัวคน จากภาพเล็กๆ ไปสู่ผลกระทบที่กว้างขึ้น ฉันว่ามันต้องเริ่มจากคน และการถ่ายทอดไปสู่อีกคนหนึ่ง เป็นลักษณะของการทำให้เป็นเรื่องของความสมัครใจ และทำให้เห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้น นี่ฉันก็มาคิดถึงตัวของฉันเองเหมือนกันว่า ถ้าฉันเลิกเล่นห่วยได้นะ ฉันก็น่าจะมีเงินเก็บมากพออยู่เหมือนกัน พอไปคิดกับเงินที่สูญเสียไปกับการเล่นห่วยในหลายๆ วนที่ผ่านมา ฉันว่ามันไม่ค่อยคุ้มกันจริงๆ เสียด้วย แต่ก็รู้ว่าอะไรจะเอาอะไรมาเป็นหลักในการคิดเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ฉันว่าบางทีหลักการหนึ่งที่คุณพอจำได้ก็คือ การงดการเล่นการพนันเป็นนิจ ก็น่าจะช่วยให้เราเลิกเล่นพนันไปได้สองอย่าง ฉันว่ามันก็ทำให้เราลดการเล่นได้อยู่...”¹²⁷

“...ฉันว่าชุมชนเราน่าจะสามารถนำแนวทางนี้ไปปฏิบัติกันได้ แต่สำหรับคนที่ง่ายก็คือคนที่เล่นแบบไม่ประจำ เพราะว่าการลดละยังไม่ยากเท่ากับการเล่นแบบมืออาชีพ แต่ยังไงก็ตามฉันว่ามันก็ยังพอจะทุเลาลงได้ทั้งสำหรับคนที่เล่นประจำและคนที่เล่นแบบมืออาชีพ เพราะว่าผลกระทบที่มันเกิดขึ้นกับคนเล่นพนันมันก็แสนจะมากมายเหลือเกิน นี่ก็มาถึงเลยจริงๆ แล้วมันส่งผลกระทบกับตัวเราเองมากยิ่งนัก แล้วทำไมเราจะต้องไปเล่นการพนันนั้น หาเวลาทำมาหากิน อยู่กับเพื่อนฝูงน่าจะมีความสุขมากกว่าจะต้องกังวลอยู่กับว่าต้องเล่นพนันอย่างไร ต้องหากลยุทธ์แบบไหน ฉันว่าชุมชนเราก็มีความพร้อมที่จะรับเอาแนวทางนี้ไปปฏิบัติอยู่นะ...”¹²⁸

หลังจากที่มีการประเมินผลปัจจัยด้านบริบทและยืนยันความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว การประเมินผลปัจจัยนำเข้าซึ่งเป็นกระบวนการต่อไปของการประชุมครั้งนี้ คือการประเมินผลแผนเชิงปฏิบัติการที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาสถานการณ์พนันตามบริบทของชุมชนที่เป็นอยู่ ซึ่งแผนนี้เกิดขึ้นมาจากการจัดประชุมในครั้งที่ 1 และได้มีอาสาสมัครที่เป็นตัวแทนในการนำแผนนี้ไปปฏิบัติ รวมถึงการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติ แผนเชิงปฏิบัติการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวงนั้น ได้กำหนดไว้เป็น 2 ระยะ ระยะแรก คือ **“การละ”** การพนัน คือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน และระยะที่ 2 คือ **“การลด”** การเล่นพนัน การประเมินผลในครั้งนี้จึงจะทำการประเมินใน 3 ส่วนคือ การประเมินผลแผนเชิงปฏิบัติการ บุคคลซึ่งเป็นอาสาสมัคร และระยะเวลาของแผนที่ใช้ในการปฏิบัติ

¹²⁶ นายเลิศ (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹²⁷ นางแจ่ม (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹²⁸ นางสาวใจ (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

สำหรับผลในการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ในการประเมินผลแผนเชิงปฏิบัติการการบูรณาการกิจกรรม โดยนำศีล 5 และอบายมุข 6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันสำหรับชาวเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง ผลการประเมินพบว่า สำหรับอาสาสมัครเองให้ข้อมูลว่าแผนเชิงปฏิบัติการนี้เป็นแผนที่มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นแผนระยะสั้น ซึ่งอาจทำได้แล้วก็สามารถที่จะปฏิบัติต่อเนื่องไปได้อีกในระยะยาว และเห็นว่าแผนปฏิบัติการนี้มีลักษณะเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้จริงจริงกับผู้เล่นพนันในชุมชนนี้ เนื่องจากว่ามีลักษณะที่ไม่เคร่งครัดมากเกินไป แต่เป็นลักษณะของ “การละ” และ “การลด” การเล่นพนัน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่นำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติมีความรู้สึกว่าเป็นไปในลักษณะที่ถูกบังคับให้ปฏิบัติมากเกินไป ดังคำกล่าวของผู้ที่นำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติจริงๆ นั่นคืออาสาสมัครจำนวนหนึ่ง ที่ต่างให้ข้อมูลตรงกันว่าแผนปฏิบัติการนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังคำกล่าวของอาสาสมัคร ดังนี้

“...ผมคิดว่าแผนนี้หรือครับ สำหรับการปฏิบัติภายในระยะเวลา 2 เดือน ผมว่ามันก็รู้ผลนะครับว่าเราสามารถที่จะปฏิบัติได้หรือไม่ ผมว่าแผนนี้มันไม่ได้บังคับเราเกินไปหรือผูกมัดเราจนเกินไปจนทำให้เราไม่สามารถไปเล่นพนันได้เลย แต่มันจะค่อยๆลดลงไปเรื่อยๆเรื่อยๆซึ่งผมมองว่ามันก็ถูกต้องแล้วสำหรับการที่จะนำไปสู่การเลิกทำอะไรสักอย่างหนึ่งที่เราหยุดมันไม่ค่อยจะได้ และผมเชื่อว่าคนอื่นเขาทำได้...”¹²⁹

“...ฉันคิดว่าแค่นี้ก็เหมาะสมดีนะค่ะ เพราะว่ามันเป็นแค่แผนระยะสั้นๆ ซึ่งพอเราทำไปแล้วต่อไปมันก็จะกลายเป็นสิ่งที่เคยชินไปด้วยเรื่อยๆ เพราะสิ่งหนึ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นคือความรู้สึกของเราที่เริ่มจะคิดได้เกี่ยวกับการหยุดพนันไปเลยนะ ฉันคิดถึงขั้นนั้น เพราะฉันมีเวลามากขึ้นในแต่ละวันได้พักผ่อนมากขึ้น ได้มีเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น ได้ไตร่ตรองชีวิตตัวเองมากขึ้น...”¹³⁰

สำหรับการประเมินผลปัจจัยนำเข้าที่เป็น “อาสาสมัคร” ซึ่งเป็นบุคคลนำแผนเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ เห็นว่า อาสาสมัครเป็นตัวแทนที่มีความเหมาะสมในการนำแผนนี้ไปปฏิบัติ เนื่องจากอาสาสมัครหมายถึงคนที่สมัครใจยินยอมหรือพร้อมใจที่จะปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนี้ ซึ่งหมายถึงการมีความตั้งใจจริงต่อการปฏิบัติตามแผน หรือการตั้งปณิธานที่จะทำตามที่กำหนดไว้ จึงไม่ใช่อุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผน เนื่องจากไม่มีลักษณะของการบังคับ แต่เป็นความยินยอมพร้อมใจของอาสาสมัครทั้งหมด จึงสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่ให้ไว้ได้ อาสาสมัครจึงเป็นผู้ที่จะสามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงจากการบูรณาการกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการนี้ได้ ผลการประเมินอาสาสมัครทุกคนต่างให้

¹²⁹ นายวัฒน์ (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹³⁰ นางออม (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

ข้อมูลที่ตรงกันว่าพวกเขาพร้อมและยินดีที่จะเป็นตัวแทนของชุมชนที่จะนำแผนบูรณาการหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจังกับชุมชนให้ได้ ซึ่งผลก็สะท้อนในเชิงประจักษ์แล้วในผลของการประชุมครั้งที่ 2 ว่า แผนเชิงปฏิบัติการนี้มีความเหมาะสมกับคนที่มีความตั้งใจและมีปณิธานต่อการปฏิบัติตามดังคำพูดของอาสาสมัครท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“...พอผมตัดสินใจว่าผมจะเป็นคนที่เข้าร่วมโครงการนี้ ตอนแรกก็คิดว่ามันจะยาก แต่จริงๆ แล้วมันไม่ได้ยากเลยอย่างที่คิด มันเป็นแผนสรุปเป็นกระดาดาสักแผ่นนึง หรือติดไว้ที่หัวนอนย่ำเดือนตัวเรา แล้วผมก็เริ่มต้นปฏิบัติตามในช่วงเดือนแรก ผมก็พบว่าผมสามารถละการพนันได้ พอช่วงที่ 2 ก็เริ่มลดลงได้มากขึ้น มันก็ทำได้ไม่ยากนะ แผนมันไม่ได้ซับซ้อนอะไรเลย ส่วนการบูรณาการหลักธรรมมันก็ไปแต่ทีละเรื่อง...”¹³¹

สำหรับการประเมินผล “**ระยะเวลาที่ใช้**” ที่กำหนดไว้สำหรับแผนเชิงปฏิบัติการนั้น อาสาสมัครได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติตามแผนนี้มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นระยะเวลาสั้น และมีลักษณะของการค่อยๆ ละ และ ลด การเล่นพนัน ซึ่งปฏิบัติได้ในระยะเวลา 2 เดือน และสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ได้หมายความว่าปฏิบัติเสร็จแล้วภายใน 2 เดือนก็สิ้นสุดไม่ปฏิบัติต่อ เพราะผลของการสะท้อนของอาสาสมัครได้ปรากฏชัดเจนว่า เมื่อพฤติกรรมของการเล่นพนันลดน้อยลงไปแล้ว ความรู้สึกหรืออยากจะเล่นพนันต่อไปอีกนั้นก็ลดน้อยลงไปด้วยเนื่องจากพิสูจน์ให้เห็นถึงผลดีของ การละ และ การลดการพนันในระยะแรก จึงสามารถที่จะเปลี่ยนวิธีคิดหรือมุมมองที่มีต่อการพนันที่เปลี่ยนแปลงไปได้

การประเมินผลปัจจัยด้านกระบวนการ การประชุมในครั้งนี้จึงเป็นการยืนยันข้อมูลความถูกต้องถึงกระบวนการของการนำแผนนี้ไปปฏิบัติ โดยผลการประเมินพบว่า กระบวนการของการนำแผนนี้ไปสู่อุบัติ **ไม่ได้มีกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อนและสามารถทำได้** เนื่องจากแผนมีการแบ่งเป็น 2 ช่วงระยะเวลา คือช่วงระยะเวลาแรกที่เป็นการเล่นการพนันคือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันโดยการบูรณาการหลักธรรมตามแผน และในระยะที่ 2 เป็นการลดการเล่นการพนัน ซึ่งการลดนี้ก็เป็นผลมาจากการละการพนันในช่วงแรก ซึ่งเป็นการต่อเนื่องของการปฏิบัติ จึงทำให้มีความง่ายขึ้น ดังผลสะท้อนของการประเมินจากอาสาสมัครหลายท่านที่ให้ข้อมูลตรงกันว่ากระบวนการของการนำแผนไปปฏิบัติไม่มีกระบวนการที่ซับซ้อนและทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

¹³¹ นายสมใจ (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

ส่วนการประเมินผลปัจจัยด้านผลผลิต ผลของการประเมินปัจจัยด้านผลผลิตพบว่าผลผลิตที่ได้คือผลจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการสะท้อนของการนำแผนไปปฏิบัติจริงของอาสาสมัครซึ่งพบว่าข้อมูลที่ตรงกันคือสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติที่ส่งผลดีต่อตนเองและต่อครอบครัวอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ทำให้สภาพจิตใจดีขึ้น ลดความเครียด ปัญหาต่างๆ ก็ลดน้อยลงไปอย่างมาก หลังจากผลของการสะท้อนของผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าหากเรามีการยึดแนวทางปฏิบัติได้แล้ว และเราสามารถกระทำได้อย่างจริงจัง ผลก็ย่อมจะเกิดขึ้นที่ดีด้วย ดังคำกล่าวของผู้เข้าร่วมประชุมดังนี้

“... ผมว่าการปฏิบัติตามแผนบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาพนันที่ว่านี่นะสิ่งที่จะได้แน่นอน ก็คือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองเพราะสุขภาพกายสุขภาพใจของเราดีขึ้นเราไม่เห็นสัตว์ถูกทำร้ายไม่เห็นการทรมานสัตว์และไม่เห็นการที่เรามีความสุขบนความเจ็บปวดของสัตว์ และไม่ทรมานร่างกายของตัวเอง เราไม่จำเป็นต้องไปรอเพื่อที่จะลุ้นดูว่าเราจะชนะหรือไม่ เราไม่ต้องนั่งให้เมื่อย เราไม่ต้องเดินทางไกลเพื่อไปเล่นพนัน สิ่งนี้ผมว่ามันเกิดขึ้นกับตัวเราได้จริงๆ...”¹³²

“...สิ่งที่ดีนะสำหรับการนำแผนนี้ไปใช้ใช้ใหม่ คือแน่นอนว่าเรามีเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น มีเวลาไปทำสวนทำนาทำไร่ ไม่ติดใจกับคนภายในครอบครัว เพราะเขาไม่ต้องมาคอยจับผิดเราว่าเราไปไหน ตอใดอีกกลับ ผมว่าผมน่าจะมีความสุขมากขึ้นถ้าเราไม่เล่นพนันนะตามแผนอะไรนะบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหานี้...”¹³³

“...สิ่งที่แน่นอนคือเราสามารถเข้ากับสังคมได้มากขึ้น เพราะเราไม่มีปัญหากับเพื่อน ไม่รบกับใคร เราเองก็ไม่ติดใจกับเพื่อน ชีวิตเราก็จะปลอดภัยมากขึ้น ดุติในสังคมมากขึ้นผมว่านะ...”¹³⁴

“...เวลาเราเล่นพนันนี่เราใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับวงพนัน เราไม่ค่อยมีเวลากับเพื่อน ผมว่าถ้าเราไม่เล่นพนันแบบนี้ เราก็น่าจะมีเวลาไปพบปะพูดคุยกับเพื่อนของเราบ้าง ความเชื่อถือของเพื่อนหรือของคนอื่นก็จะมากขึ้นด้วย เรียกว่าเราจะมีเครดิตที่ดีขึ้น เราไม่มีชื่อเสียงที่ไม่ดี แต่กลักลายเป็นคนที่มีอะไรที่น่ายกย่อง เพราะอย่างน้อยเราก็สามารถที่จะลดการพนันได้ มันก็จะเปลี่ยนจิตใจเราได้ในระดับหนึ่ง หรือผมอาจจะเรียกว่ามันยกระดับจิตใจได้เลยเชียวนะ...”¹³⁵

¹³² นายวัฒน์ (นามสมมุติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹³³ นายแน้ม (นามสมมุติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹³⁴ นายวัฒน์ (นามสมมุติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹³⁵ นายพล (นามสมมุติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

ทั้งนี้สามารถสรุปผลการประเมินด้านผลผลิต ได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ต่อดตนเอง

1.1 สุขภาพจิตดี

1.1.1 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากการไม่เห็นสัตว์ถูกทำร้ายหรือถูกทรมานจากการเล่นพนันจนถึงขั้นบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อผลบาปหรือเวรกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นตามความเชื่อในพระพุทธศาสนา หรือตามหลักความจริงในผลของการกระทำที่ทำร้ายสัตว์และส่งผลต่อจิตใจของตนเอง เช่น ในกรณีการเล่นพนันไก่ชนที่มีการสวมเดือย (สิ่งแปลกปลอมที่ใส่ให้ไก่เวลาชนไก่)

1.1.2 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากการละและการลดการเล่นพนัน ทำให้ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันที่เกิดขึ้นในวงการพนัน ไม่พูดจาโกหก พูดจาเสริมความอันเกี่ยวเนื่องกับการพนัน และอาจส่งผลต่อเนื่องจากต่อความเสี่ยงถึงขั้นการทำร้ายร่างกาย ทำให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต บาดหมาง หรือความไม่เชื่อใจซึ่งกันและกัน

1.1.3 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากมีความสามารถยับยั้งชั่งใจตนเองได้มากขึ้น จากการลด ละ สิ่งมีเมื่อนั้นอันเกี่ยวเนื่องกับการพนัน ที่ส่งผลต่ออารมณ์ พฤติกรรม และความสามารถในการควบคุมสติ และอาจส่งผลต่อเนื่องต่อความเสี่ยงของการทำร้ายร่างกาย ทำให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต

1.1.4 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากไม่เล่นพนันเป็นนิจ ส่งผลให้ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล ไม่สูญเสียเงินหรือสูญเสียทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการพนัน หรือการเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต

1.2 สุขภาพกายดี

1.2.1 สุขภาพกายดีอันเนื่องมาจากการไม่ทรมานสัตว์หรือการเลี้ยงสัตว์ไปเพื่อการเล่นพนัน ซึ่งส่งผลไม่ถูกสัตว์ทำร้ายร่างกายตนเองหรือการเจ็บป่วยจากการติดเชื้อโรคจากสัตว์

1.2.2 สุขภาพกายดีอันเนื่องมาจากการไม่ถูกทำร้ายหรือการทะเลาะวิวาทที่อาจจะเกิดขึ้นในวงพนันอันมีสาเหตุมาจากการพูดจาโกหก หรือพูดจาเสริมความ

1.2.3 สุขภาพกายดีอันเนื่องมาจากไม่ยุ่งเกี่ยวกับการดื่มของมีเมื่อนั้นที่เกี่ยวข้องกับการพนัน อันส่งผลต่อโรคภัยไข้เจ็บ และส่งผลต่อการไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดอื่นๆ ในวงพนันที่ส่งผลต่อสุขภาพกาย

1.2.4 สุขภาพกายดีอันเนื่องมาจากไม่เล่นพนันเป็นนิจ สามารถพักผ่อนได้เต็มที่ มีความพร้อมต่อการทำงาน โดยไม่ใช้ร่างกายหนักเกินไป

2. ต่อครอบครัว

2.1 ลดผลกระทบต่อเนื่องที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวอันเนื่องมาจากการพนัน ดังเช่นการเล่นพนันอันเกี่ยวเนื่องกับการทรมานสัตว์ อาจส่งผลกระทบท่อครอบครัวทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผลกระทบโดยตรงคือส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายตนเองอันเนื่องมาจากการติดเชื้อโรคจากสัตว์ และส่งผลต่อเนื่องไปยังครอบครัวในการไปดูแลเยียวยา รักษา และอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อครอบครัวผลเนื่องจากการทรมานสัตว์ หรือจากการกระทำบาปกรรมต่อสัตว์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองหรือบุคคลอื่นในครอบครัว การไม่เล่นพนันจึงเป็นการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัวได้

2.2 สานความสัมพันธ์อันดีกับคนในครอบครัวได้มากขึ้น เนื่องด้วยการมีเวลาในการดูแลครอบครัวจากการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเล่นพนัน สร้างความไว้วางใจให้กับคนในครอบครัวมากขึ้น

2.3 มีเวลาในการประกอบอาชีพมากขึ้นอันเนื่องมาจากการไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน จึงสามารถมีเวลาในการดูแลสวน และนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวจากการประกอบอาชีพมากขึ้น

3. ต่อสังคม

3.1 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีเวลาพบปะสังสรรค์กับเพื่อนมากขึ้น

3.2 ไม่เสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากเจ้าหน้าที่จากกรณีการกู้ยืมเงิน หรือแพพนัน

3.3 เป็นคนที่มีที่น่าเชื่อถือ ผู้อื่นสามารถเชื่อมั่นในคำพูดได้ว่ามีความจริงจัง โดยไม่ต้องลังเล หรือตรวจสอบข้อเท็จจริง

ในกระบวนการต่อไปหลังจากที่มีการประชุมกันเพื่อยืนยันการประเมินผลตามรูปแบบ CIPP Model เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ในการประชุมครั้งที่ 3 นี้ ยังมีส่วนของการบรรยายพิเศษโดยพระวิทยากรจากวัดทุ่งหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มาเป็นผู้บรรยายในหัวข้อเรื่อง **“โทษของการพนันและการบูรณาการเอาหลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการเป็นแนวทางเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง”** พระวิทยากรบรรยายได้กล่าวถึงโทษของการพนันในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการยกกรณีศึกษาเป็นอุทาหรณ์เพื่อให้ผู้เข้าฟังการบรรยายหรือผู้เข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ได้มองเห็นโทษของการพนัน และกล่าวต่อว่าการแก้ปัญหาพนันนั้นจะต้องเริ่มต้นที่ตนเอง คือจะต้องคิดได้ จะต้องมองเห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยการนำเอาหลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 เข้ามาเป็นส่วนในการกำหนดชีวิตของตนเองเพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน โดยพระวิทยากรได้กล่าวว่าทางวัดจะมีกิจกรรมของวัดซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วย

ให้ชาวชุมชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ เพราะว่าการเข้าร่วมกับกิจกรรมของทางวัดนั้น นอกจากเราจะได้ทำหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดีของศาสนาพุทธแล้ว เรายังสามารถหลีกเลี่ยงการเล่นพนันได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ทางวัดจะมีการจัดกิจกรรมบวชชีพรามณ์ การบวชอุปสมบท พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร และกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นการช่วยพัฒนาวัดภายในชุมชนของเรา พระวิทยากรจึงได้เชิญชวนให้ผู้เข้าร่วมประชุมในวันนี้เข้าร่วมกิจกรรมของวัดด้วย คณะผู้วิจัยได้สังเกตถึงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ที่ได้มองเห็น เข้าใจ และเรียนรู้กรณีศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโทษของการเล่นพนันอย่างหลากหลายรูปแบบที่พระวิทยากรได้นำเสนออย่างน่าสนใจ หลังจากที่ได้รับฟังการบรรยายของพระวิทยากรแล้ว คณะผู้วิจัยจึงขอรับฟังเสียงสะท้อนของผู้เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า กิจกรรมในครั้งนี้ทำให้มองเห็นภาพของการนำไปปฏิบัติ ทำให้เห็นปัญหา ผลกระทบของการพนัน โทษของการพนันที่ อาจจะเป็นเหมือนสิ่งที่ทำร้ายเราโดยที่เราไม่รู้ตัว ผู้เข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ยืนยันว่าจะนำข้อมูล จากการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ไปเผยแพร่ต่อยอดกับคนอื่นๆ ในชุมชนด้วย รวมถึงจะนำแผนปฏิบัติการหลักธรรมที่ได้ร่วมกันจัดทำไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวน ยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง และแนวทางข้อเสนอแนะจากพระวิทยากรไปเป็น แนวทางในการปฏิบัติด้วย รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของทางวัดที่พระวิทยากรและ นำเสนอ ดังคำพูดของผู้เข้าร่วมประชุมที่ได้ถามพระวิทยากรในที่ประชุมเกี่ยวกับกิจกรรมของวัด ดังนี้

“...พระอาจารย์ครับ ทางวัดจะมี โครงการกันตอใด โหมผม สองสามคนจะได้เข้าไปเข้าร่วม โครงการนี้ด้วย...”¹³⁶

“...พระอาจารย์ครับ ผมมีลูกชาย ผมว่าจะให้เขาไปบวช บางทีจะได้เลิกนิสัยไปเล่นพนัน ได้มั่ง...”¹³⁷

“...พระอาจารย์ ฉันจะเข้าร่วมกัน ฉันว่าโครงการนี้ดี ฉันก็เล่นพนันมานานแล้ว ลองแล้วถ้าเข้า โครงการกับวัดแล้ว เผื่อว่าจะได้เป็นวิทยาทานได้มั่ง...”¹³⁸

พระวิทยากรจึงได้ให้ข้อมูลว่าทางวัดมีกิจกรรมอยู่ตลอดทั้งปี ซึ่งสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ตลอด และขอให้ช่วยกันบอกต่อ ดังคำกล่าวของพระวิทยากรที่ว่า

¹³⁶ นายเสือ (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹³⁷ นายแว่น (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

¹³⁸ นางนิล (นามสมมุติ) ,ผู้เข้าร่วมประชุม, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

“...เดี๋ยวไปแลกก่อนว่าวันไหน แล้วจะแจ้งผู้ใหญ่ ประชาสัมพันธ์ไปทุกหมู่บ้าน เพื่อมีคนสนใจมาก
 หวานี้ มาตะ มาตะ ตีเลย ก็จะได้มาเป็นวิทยาทาน เมื่อคนที่หลงผิดไปแล้ว มาเข้าร่วมโครงการ
 แล้ว อาจทำให้จิตใจของโยมดีขึ้นก็ได้ หรือใครจะไปบอกคนอื่น ก็ไปบอกต่อๆ กัน ไปบอกกัน
 หลาว ไปบอกกันเลย คนไหน...”¹³⁹

ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่าโครงการนี้สามารถต่อยอดและ
 เผยแพร่ให้กับบุคคลอื่นๆ ได้เพื่อ “การละ” และ “การลด” การเล่นพนัน โดยมีตัวอย่างของคน
 เหล่านี้ในการละ และ เลิก การเล่นพนัน และคณะผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลเหล่านี้ที่ต่อยอดโครงการในการ
 เข้าร่วมกิจกรรมของวัดต่อไป หรือนำเอาแนวทางการบูรณาการหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติอาจจะนำไปสู่
 “การเลิกเล่นพนันถาวร” ได้

คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเกตข้อมูลต่อไปหลังจากที่เสร็จสิ้นการประชุมในครั้งที่ 3 นี้แล้ว ว่าจะ
 มีความต่อเนื่องในการนำไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ผลจากการสังเกตพบว่า คนที่เข้าร่วมประชุม
 หลายท่านได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการพนันของตนเอง การเผยแพร่แนวทางนี้
 ให้กับคนอื่นที่ใกล้ชิดด้วย รวมถึงบางคนได้เข้าไปร่วมในกิจกรรมของวัด ยกตัวอย่างกรณีคนที่เข้าร่วม
 กิจกรรมในครั้งนี้และเป็นคนที่มีประสบการณ์คือเคยแพ้พนันหมดเนื้อหมดตัวเป็นคนหนึ่งที่ได้เข้าร่วม
 กิจกรรมของวัดหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัด รวมถึงได้รับการอบรมจากพระวิทยากร โดยมี
 ความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของวัด ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลของกรณีศึกษาดังกล่าวนี้นพบว่า
 ในตอนแรกนั้นมีความตั้งใจที่จะบวชเพียงไม่กี่วัน แต่เมื่อบวชแล้วก็มีความรู้สึกว่าตนจิตใจสงบมากขึ้น
 จึงได้บวชจริงในระยะยาวมากกว่าที่ตั้งใจเอาไว้ สำหรับบางคนก็จะมาเข้าร่วมกิจกรรมของวัดอีกไม่กั
 วันเช่นการมาขอบวชชีพรหมณ์ หรือบางคนจะมาขอบวชหน้าไฟ หรือบวชแก้บน และคนแพ้พนัน มา
 บวช บางคนไม่สึก

จากการสอบถามพระที่วัดวัดเวียงสระถึงสาเหตุของการเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วยเหตุผลใด ทำ
 ให้ได้ข้อมูลว่าต้องการที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน หลังจากที่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการบูรณา
 การหลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 แล้ว พบว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาการพนันของ
 เกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงได้ แต่เพื่อให้ได้ผลที่ยั่งยืนมากขึ้นกว่า
 นั้น จะต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมของทางวัด เพื่อช่วยให้จิตใจมีความสงบมากขึ้น อย่างไรก็ตามพระได้
 เล่าให้ฟังต่อว่ามีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ได้อุทิศตนในการช่วยกิจกรรมของวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง
 ของการเป็นวิทยากรภาคสนามถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโทษของการเล่นพนันและใช้แนวทางศีล 5
 และอบายมุข 6 มาเป็นหลักในการแก้ปัญหาการพนันโดยถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรงของตนเองที่
 ได้รับความจากการเล่นพนัน เช่น คนที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมแล้วสึก ซึ่งเป็นแม่ชีและได้ลาจากการถือศีล

¹³⁹ พระวิทยากร, ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

8 ข้อ มาถือศีล 5 ข้อ ได้อาสาเป็นวิทยากรให้กับวัดในการถ่ายทอดประสบการณ์การเล่นพนันของตนเอง

สำหรับบางคนซึ่งได้ตัดสินใจบวชจริงระยะยาว ได้อุทิศตนในการช่วยกิจกรรมของวัดโดยให้เป็นวิทยากรภาคสนาม ถ่ายทอดความรู้ให้กับคนที่มาบวชในรอบต่อไปในการถ่ายทอดโทษของการพนันจากประสบการณ์ตรงของตนเอง และจากการเข้าร่วมกิจกรรมของการบูรณาการหลักธรรม (กรณีคนที่แพ้พนันหมดตัว)

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในชุมชนตำบลทุ่งหลวงอำเภอเวียงสระจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยนำเอาหลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 มาเป็นกรอบในการเพื่อเป็นแนวทางดังกล่าวนี้ สามารถให้ข้อมูลได้ว่าการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันนั้นนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงๆ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยทำให้เห็นตั้งแต่สภาพปัญหาของการพนันโดยศึกษาสถานการณ์ของการพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในชุมชนนี้ ซึ่งทำให้เห็นว่ามีการเล่นพนันหลากหลายรูปแบบ และชาวเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ก็จะเล่นการพนัน ซึ่งเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่ภายในชุมชนนี้มาอย่างยาวนาน และยังไม่มีการศึกษาที่พบว่าจะนำแนวทางใดมาปรับใช้ให้เหมาะสมเพื่อการแก้ปัญหาการพนันดังที่เป็นอยู่ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นข้อค้นพบที่สำคัญยิ่งที่สามารถนำไปสู่กระบวนการของปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดผล ไม่ว่าโครงการนี้จะเป็นการเริ่มต้นของการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงที่อาจจะไม่ได้ผลทั้งหมด แต่จะสามารถช่วยลดการเล่นพนันของชาวเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันของชุมชนนี้ลงได้ สังเกตผลที่ได้จากจัดทำโครงการนี้แล้วพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีความสนใจที่จะนำผลที่ได้ไปต่อยอดในแนวทางปฏิบัติหรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมกิจกรรมของวัดเพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงได้ โดยคณะผู้วิจัยมองผลลัพธ์ในระยะยาวว่า การที่มีชาวเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันของชุมชนนำแนวทางที่ได้จากการบูรณาการหลักธรรมไปปฏิบัติ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของวัดต่างๆ นั้นจะสามารถนำไปสู่ **“การเลิกเล่นการพนัน”** ได้ในที่สุด และการ **“เผยแพร่แนวคิดการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนัน”** นี้ต่อคนอื่นๆ รวมทั้งชุมชนอื่นๆ ในอนาคต

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะขอสรุปภาพรวมของผลการศึกษาวิจัยดังแผนผังต่อไปนี้

ภาพที่ 4-24 สรุปผลการวิจัยโดยภาพรวม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพินันกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาจากการพินันของชุมชนเกษตรกร ยางพาราและปาล์มน้ำมันตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถสรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุป

5.1 สถานการณ์การพินันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานการณ์การพินันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ดังตาราง 5-1

ตาราง 5-1 สถานการณ์การพินันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเภทการพินัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
1. หอยไต้ดิน	จำนวนผู้เล่นที่นิยมเล่น หอยไต้ดินไม่น้อยกว่า 70% ของประชากรทั้งหมด (11,000 คน) หมายความว่า จะมี เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันทั้งหมดที่เล่น พินันหอยไต้ดิน ราวๆ เท่ากับ 7,700 คน	การเล่นหอยไต้ดินมี ระยะเวลาในการเล่นคือ เดือนละ 2 ครั้ง ของ งวดวันที่ 1 และงวด วันที่ 16 (ยกเว้นช่วง เดือน พฤษภาคมซึ่งเป็น วันแรงงานจะเลื่อนไป วันที่ 2)	ประมาณ 30,000 บาทต่อหมู่บ้าน/งวด จำนวนหมู่บ้านใน ชุมชนตำบลทุ่งหลวง นั้นมี 16 หมู่บ้าน จึง มีเงินทุนหมุนเวียน ประมาณการณื เท่ากับ 480,000 บาท ต้องงวด

ประเภท การพนัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
2. หว่ยหุ้น	ปัจจุบันกำลังซื้อของผู้เล่น ลดลงเมื่อเทียบกับราคา ของผลผลิตเกษตรกรที่ลดลง เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ของจำนวนผู้เล่นหว่ยหุ้น จึงคิดเป็น 5% ของ เกษตรกรที่เล่นหว่ยใต้ดิน เท่านั้น	เล่นวันละ 4 ครั้ง ซึ่ง ช่วงเวลารอบที่ 1 จะ ออกเวลา 10.00 น รอบ ที่ 2 จะออกเวลา 12.30 น ช่วงที่ 3 จะออกเวลา 14.00 น และช่วงที่ 4 จะออกเวลา 16.30 น เว้นวันหยุด เสาร์ และ อาทิตย์และวัน นักขัตฤกษ์โดยอิงตลาด หุ้น คิดเป็นประมาณ 80 ครั้งต่อเดือน ซึ่งผู้ เล่น 1 คน อาจจะได้ เล่นในทุกรอบของหว่ย หุ้นต่อวัน ซึ่งมีความถี่ ของการเล่นมากเกินไป	การเล่นหว่ยหุ้น สำหรับผู้เล่น (สมัครเล่น) เฉลี่ยคน ละ 100 บาท ต่อ 1 รอบโดยวันละ 4 รอบ รวม 400 บาทต่อครั้ง ต่อคนต่อวัน คิดเป็น เงิน 8,000 บาทต่อ เดือนต่อคน และคิด เป็นเงิน 96,000 บาท ต่อปี (มีค่าความ คลาดเคลื่อน 5%) กรณี การซื้อรอบ เดียวถ้าใน 1 วัน มี การซื้อจำนวน 4 รอบ จำนวนเงินทุน หมุนเวียนจะมีจำนวน มากและในขณะ เดียวกันอาจจะซื้อตัว ที่ปักตัวที่ผู้เล่นชอบ อีก หรือเพิ่มจำนวน เงินในการเล่น เป็น ประตู 20*20 จำนวน เงินในการเล่นจะมาก ขึ้นเรื่อยๆ

ประเภท การพนัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
3.มวยตู้	กลุ่มผู้เล่นที่เป็นกลุ่มผู้ชาย ที่มีพื้นฐานของการชอบดู กีฬามวยอยู่แล้วมีปริมาณผู้ เล่นคงที่ คือในแต่ละแห่ง ประมาณ 20-50 คน ซึ่ง ในแต่ละหมู่บ้านจะมีแหล่ง เล่นมวยตู้ประมาณหมู่บ้าน ละ 1 จุด ซึ่งจะใช้เป็น สถานที่ในการเปิดมวยตู้	ทุกๆ วันหยุดราชการ คือวันเสาร์ และวัน อาทิตย์ และวันหยุด นักขัตฤกษ์ที่มีการ ถ่ายทอดสดของเวทีมวย ต่างๆ ตามสื่อโทรทัศน์ ทั่วไป หากคิดเป็นราย สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 8 วัน ต่อ 1 เดือน	จำนวนเงินทุน หมุนเวียนในการชก แต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับ การรับข้อมูล ข่าวสารมา แต่เงินทุน หมุนเวียนในการชก กันแต่ละคู่จะมีเงินทุน หมุนเวียนในการ แข่งขันไม่น้อยกว่า 10,000 บาทต่อ 1 คู่ ภายใน 1 วันจะมี ชั่วโมงในการ ถ่ายทอดสดจำนวน 2 ชม การชกส่วนใหญ่ จะมีการถ่ายทอด จำนวน 4 คู่ยกเว้นใน กรณีที่มีการน็อกกัน เกิดขึ้นอาจจะมีจำ นวนการถ่ายทอด เพิ่มขึ้นตามเวลาของ การถ่ายทอด การ แข่งขันไม่น้อยกว่า 4 คู่ คู่ละ 10,000 บาท คูณ 4 คูณ ด้วย 8 วัน ต่อ 1 เดือน

ประเภท การพนัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
4. ไก่ชน	จะมีอยู่สองกลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มเกษตรกรที่มีการเลี้ยงไก่ชนไว้สำหรับการแข่งขันโดยตรง และอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มคนที่ชอบกีฬาไก่ชนแต่ไม่ได้เลี้ยงไก่ชนเอง ซึ่งในการแข่งขันในหมู่บ้านหนึ่งนั้น จะมีผู้เล่นไม่น้อยกว่า 50 ราย	ในบางเดือนอาจจะมีและบางเดือนอาจจะมี เฉลี่ยแล้วเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งจะหมุนเวียนกันไป	ในการประกบคู่ในการชนแต่ละคู่จะมีราคาของเจ้าของไก่และราคาของผู้เล่นเงินทุนหมุนเวียนในการชนแต่ละคู่ราคาไม่น้อยกว่า 10,000 บาท และปริมาณการชนในแต่ละรอบแต่ละนัด จะมีไก่มาประกบคู่ในการแข่งขันไม่ต่ำกว่า 10 คู่ เงินทุนหมุนเวียนในการแข่งขันไม่น้อยกว่า 100,000 บาท
5. วัวชน	กลุ่มผู้เล่นพนันวัวชนคือกลุ่มผู้เลี้ยงวัวชนจำนวนผู้เล่นมีจำนวนไม่มาก แต่กลุ่มดังกล่าวนี้จะเดินสายไปเล่นจากวัวของคนอื่นๆ ด้วยในการประกบคู่ในการแข่งขันแต่ละครั้ง	บางเดือนอาจจะมีการแข่งขันแต่บางเดือนไม่มีการแข่งขัน บางเดือนอาจจะมีการแข่งขันสัก 1 คู่ แต่บางเดือนอาจจะมีการแข่งขัน 2 คู่ หรือบางเดือนอาจจะไม่มีการแข่งขันเลย	แต่แต่ละครั้งจะมีจำนวนเงินทุนหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 500,000 บาทต่อการชนวัว 1 คู่

ประเภท การพนัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
6.ไพ่	มีจำนวนผู้เล่น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่เล่นประจำ (เล่นไพสมลิบ ไพ่แดง และ ไพ่ผ่องไทย หรือไพ่ทอง หรือไพ่จ๊อด) กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่เล่นเฉพาะ ในงานประเพณีในชุมชน (ไพ่ป๊อก ไพ่สมลิบ ไพ่แดง ไพ่ผ่องไทย ไพ่จุมง่า ไพ่ดัม มี ไพ่เก้เก และไพ่เก้เก จัด) กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีการเล่น ในหมู่บ้านเนื่องจากผู้นำ ชุมชนมีใบอนุญาตรัฐ (ไพ่สมลิบ ไพ่แดง ไพ่ผ่อง ไทย ไพ่จุมง่า)	กลุ่มที่ 1 จะมีการเล่น กันทุกวันหลังเสร็จ ภารกิจส่วนตัวแต่ไม่เกิน 5 โมงเย็น กลุ่มที่ 2 ขึ้นอยู่กับมีงา ศพภายในหมู่บ้านและ ขึ้นอยู่กับเจ้าภาพงาน ศพแต่ละศพ ระยะเวลา ในการเล่นขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาในการไว้ศพ แต่จะมีการเล่นกันหลัง พิธีกรรมทางศาสนา เรียบร้อยแล้ว กลุ่มที่ 3 จัดเป็นรอบๆ เพื่อนำรายได้จากการ เก็บค่าตองเอามาใช้ใน หมู่บ้าน	กลุ่มที่ 1 ไม่เกิน 5,000 บาทต่อวัน กลุ่มที่ 2 ขึ้นอยู่กับ คณะเจ้าภาพว่าให้มี การเปิดเล่นอะไรบ้าง ถ้ามีครบ เงินทุน หมุนเวียนไม่น้อยกว่า 100,000 บาท/คืน บางคืนอาจจะไม่มี เงินทุนหมุนเวียน 1 ล้านบาท กลุ่มที่ 3 ไม่เกิน 10,000 บาท ต่อวัน
7.วัวชนตู้	กลุ่มผู้เล่นกลุ่มนี้จะมิใช่ ประจำกลุ่มนี้จะมีวิธีการ ติดตามแล้วมีการนัดหมาย บุคคลที่สนใจมาเล่นพนัน กันหรืออาจจะมีการใช้ เทคโนโลยีทางไลน์ โทรศัพท์	ทุกๆ วันที่มีการการถ่าน ทอดสดทางสื่อ TV ชุมชนจึงมีการเล่นกันได้ เกือบทุกวัน	แต่ละครั้งอาจจะถึง 100,000 บาทต่อวัน ก็ได้

ประเภท การพนัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
8. สลากกิน แบ่ง รัฐบาล (ล็อตเตอรี่)	จำนวนผู้เล่นไม่มากเพราะ จะต้องออกมาซื้อในตลาด จึงไม่ค่อยนิยมกันมากนัก	เดือนละ 2 ครั้ง	เงินทุนหมุนเวียนก็ไม่ มากเพราะชาว เกษตรกรชาวสวน ยางและปาล์มน้ำมัน ไม่นิยมในการเล่น ไม่ เกิน 10,000 บาทต่อ ครั้งต่อเดือน
9. พนัน ฟุตบอล	จำนวนผู้เล่นน้อยมาก โดยเฉพาะคนที่เคยมี ประสบการณ์เล่นจาก ชุมชนเมืองและกลับไปอยู่ ในชุมชนตำบลทุ่งหลวง จึง ยังมีการติดต่อในการเล่นที่ สะดวก	ความถี่ในการเล่น เล่น ไม่บ่อยมากนัก ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง หรือแทบจะไม่เล่น เลย เนื่องจากไม่มีโต๊ะ บอลในชุมชนตำบลทุ่ง หลวง	เงินทุนหมุนเวียนจึงน้อย มาก
10. น้ำเต้า ปูปลา	ผู้เล่นไฮโลว์ส่วนใหญ่ที่เป็น เกษตรกรสวนยางพารา และปาล์มน้ำมัน ไม่นิยม เล่นกันเป็นประจำและ นิยมเล่นเฉพาะในงานศพ ในชุมชนเท่านั้น แต่จะขอ อนุญาตให้มีการเล่นในงาน ศพได้ค่อนข้างยาก ยกเว้น ผู้ที่มีศักยภาพในการขอ อนุญาตกับเจ้าหน้าที่ของ รัฐ	การเล่นน้ำเต้าปูปลา ของ เกษตรกรสวน ยางพาราและปาล์ม น้ำมันในชุมชนตำบลทุ่ง หลวงไม่นิยมเล่นกันเป็น ประจำและนิยมเล่นกัน ในช่วงที่มีงานในชุมชน งานศพ งานบวช งานวัด เป็นต้น	เงินทุนหมุนเวียนน้อย เนื่องจากไม่นิยมเล่น กันเป็นประจำ

ประเภท การพนัน	จำนวนผู้เล่น	ความถี่ในการเล่น	เงินทุนหมุนเวียน
11. โปป๋น	ผู้เล่นโปป๋นส่วนใหญ่ที่เป็น เกษตรกรสวนยางพารา และปาล์มน้ำมัน ไม่นิยม เล่นกันเป็นประจำและ นิยมเล่นเฉพาะในงานศพ ในชุมชนเท่านั้น แต่จะขอ อนุญาตให้มีการเล่นในงาน ศพได้ค่อนข้างยาก ยกเว้น ผู้ที่มีศักยภาพในการขอ อนุญาตกับเจ้าหน้าที่ของ รัฐ เช่นเดียวกับการเล่น น้ำเต้าปูปลา	การเล่นโปป๋นของ เกษตรกรสวนยางพารา และปาล์มน้ำมันใน ชุมชนตำบลทุ่งหลวงไม่ นิยมเล่นกันเป็นประจำ และนิยมเล่นกันในช่วงที่ มีงานในชุมชนงานศพ งานบวช งานวัด เป็นต้น	เงินทุนเวียนน้อย เนื่องจากไม่นิยมเล่น กันเป็นประจำ
12. บิงโก	ผู้เล่นบิงโกส่วนใหญ่จะเป็น แม่ครัวที่เป็นเกษตรกรสวน ยางพาราและปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะการเล่นบิงโกใน งานประจำปีของวัด และ งานศพ จำนวนเงินที่เล่น ไม่มาก จำนวนเงินทุน หมุนเวียนจึงไม่มาก เป็น การเล่นเพื่อคั่นเวลา เพื่อ ความสนุกสนาน	การเล่นบิงโกของ เกษตรกรสวนยางพารา และปาล์มน้ำมันใน ชุมชนตำบลทุ่งหลวงไม่ นิยมเล่นกันเป็นประจำ และนิยมเล่นกันในช่วงที่ มีงานในชุมชนงานศพ งานบวช งานวัด เป็นต้น	เงินทุนเวียนน้อย เนื่องจากไม่นิยมเล่น กันเป็นประจำ

5.2 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยางสง่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยางสง่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏดังตาราง 5-2

ตาราง 5-2 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยางสง่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สาเหตุการ เล่นพนัน	คำอธิบาย
1.ทัศนคติ ทางบวก	1.1 การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การเล่นพนันของผู้เล่นพนันมีมุมมองต่อการเล่นการพนันในแง่บวกที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะกับเพื่อนในวงการพนันเดียวกัน
	1.2 การเล่นพนันคือการพักผ่อนสำหรับการเล่นพนันในเวลาว่างหลังจากการประกอบอาชีพแล้วของผู้เล่นที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันนั้น ทำให้ผู้เล่นการพนันมองว่าการออกไปหากิจกรรมอื่นๆ ทำนอกเหนือจากการทำงานอยู่ที่บ้าน
	1.3 การพนันทำให้มีความหวัง เสี่ยงโชคเนื่องจากการพนันมักจะเป็นลักษณะของการชักจูงด้วยรางวัลที่สูงเมื่อเทียบกับการลงทุนในแต่ละครั้ง ผู้เล่นพนันจึงมองว่าการเล่นพนันเป็นโอกาสทางการเงิน เป็นความเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับรางวัลโดยไม่ต้องลงทุนมาก
	1.4 การพนันสร้างความสนุกสนานให้กับผู้เล่นเนื่องด้วยการพนันมีลักษณะคล้ายๆ กับการเล่นเกม ต้องใช้ความคิด ต้องเสี่ยง ต้องเลือก ต้องลงทุน หรือต้องเดิมพัน ดังนั้นด้วยรูปแบบของการพนันเป็นการจูงใจผู้เล่นให้มีความสนุกสนานในการเล่นพนัน
	1.5 การพนันช่วยพัฒนาสมองให้คิดวิเคราะห์อยู่เสมอดังที่ทราบว่าการเล่นพนันมีลักษณะเหมือนกับการเล่นเกมที่ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์เสมอ
	1.6 การพนันสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ในกรณีที่มียานในชุมชน เช่น งานศพ งานบวช มักจะมีการไปช่วยงานกันก่อน แล้วจึงมีการรวมกลุ่มกันเล่นพนัน เพื่อเป็นการอยู่ร่วมในงาน
	1.7 เศรษฐกิจขยายตัวเนื่องจากในวงการพนันต่างๆ จะมีการค้าขายเกิดขึ้น เช่น ในวงไก่ชน/วัวชน วึ่งที่มีการสลับสับเปลี่ยนไปตามหมู่บ้านต่างๆ ก็จะมีการค้าขาย
2. การ ได้รับข้อมูล ข่าวสาร	2.1 ทางโทรทัศน์ปัจจุบันผู้เล่นจะได้รับข่าวสารจากทางโทรทัศน์ได้ง่ายเพราะเป็นสื่อหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการพนันวัวชนคู่
	2.2 ทางหนังสือ แม้ว่าการรับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือจะยังไม่นิยมสำหรับการเล่นพนันหลายประเภท
	2.3 ทางอินเทอร์เน็ต ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถติดต่อได้อย่างรวดเร็ว อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่มีความนิยมอย่างมากของผู้เล่น เพราะสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย

สาเหตุการ เล่นพนัน	คำอธิบาย
	2.4 จากการว่าจ้างบุคคล การเล่นพนันจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าเดิมพันที่สูง รวมทั้งการว่าจ้างบุคคล ดังในกรณีการเล่นพนันประเภทมวยต่อสู้
	2.5 จากเพื่อนฝูง จากเพื่อนร่วมงาน จากคนในหมู่บ้าน จากศาลาประชาคม
	2.6 จากกลุ่มผู้เล่น การได้รับข่าวสารการพนันจากกลุ่มผู้เล่นด้วยกัน ถือว่าเป็นข่าวสารที่จะได้รับกันอย่างรวดเร็วที่สุด
3. การ ประกอบ อาชีพ	การประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างพาราและปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้เวลาในการทำงานทั้งวัน ชาวเกษตรกรรมพาราจะใช้เวลาในการกรีดยางในช่วงเวลากลางคืน แล้วจะเสร็จสิ้นการทำงานในช่วงเช้า ก่อนเที่ยงของวัน จึงยังมีเวลาว่างอยู่มากหลังจากได้ใช้เวลาสำหรับการพักผ่อนสักระยะหนึ่งหลังจากที่ทำงานมาทั้งคืนแล้ว

5.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน เล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังตาราง 5-3

ตาราง 5-3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลกระทบการเล่น พนัน	คำอธิบาย
1. ผลกระทบต่อ ตนเอง	1.1 สูญเสียเงิน การเล่นพนันของผู้เล่นส่งผลอย่างมากต่อการนำเงินไปเล่นพนัน ซึ่งรายรับที่ได้ก็ไม่ได้มากมายนัก เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำลงมาก และเมื่อนำเงินไปเล่นพนันโดยหวังรวย หรือเสี่ยงโชคนั้น ซึ่งจะมีทั้งชนะและแพ้ เมื่อแพ้แล้วก็อยากเล่นให้ชนะ และเมื่อชนะแล้วก็อยากเล่นให้ชนะอีก จนสุดท้ายก็แพ้ก็มี การเล่นพนันจึงเป็นความเสี่ยงของการสูญเสียเงิน เสี่ยงต่อความมั่นคงทางการเงินของตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อครอบครัว ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนในการจุนเจือครอบครัว และอาจจะเกิดเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันไปเรื่อยๆ 1.2 สูญเสียทรัพย์สิน เมื่อผู้เล่นพนันได้เล่นพนันแล้วสูญเสียหรือแพ้พนันจำนวนมากจนกระทั่งไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการเล่นพนัน ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งของสาเหตุการสูญเสียทรัพย์สิน

	1.3 สูญเสียสุขภาพ หมายถึงทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตการเล่นพนันในแต่ละประเภทย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพใจ ในด้านกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย ได้แก่ การใช้เวลาสำหรับการเล่นการพนัน ซึ่งพบว่าการพนันหลายประเภทจำเป็นต้องใช้เวลานานในการเล่น เช่น การเล่นไพ่ จะใช้เวลาในการเล่นนานมาก ส่งผลกระทบต่อผู้เล่นในด้านการเจ็บปวด ปวดเมื่อยร่างกาย การนั่งอยู่ในท่าหรืออากัปกิริยาเดิมๆ เป็นเวลานาน
	1.4 สูญเสียความน่าเชื่อถือการเล่นพนันส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของคนอื่นได้ เมื่อผู้เล่นพนันใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นพนัน และเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในสังคมว่าเป็นนักพนัน ในแง่มุมหนึ่งที่ผู้เล่นพนันหากสร้างความสูญเสียให้กับตนเอง และครอบครัว รวมถึงสังคมมากๆ
	1.5 สร้างภาระหนี้สิน การหาทางออกสำหรับการเล่นพนัน นั่นคือการแสวงหาเงินมาให้ได้จำนวนมากเพียงพอสำหรับการเล่นพนันหรือการชดใช้หนี้สินสำหรับการพนัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่น่าไปสู่การเป็นหนี้สิน
2. ผลกระทบต่อเพื่อนสนิท	การเล่นพนันส่งผลกระทบต่อเพื่อนสนิทในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนอาจจะลดน้อยลง หรือไม่มีเลยในบางกรณี เช่น ในกรณีที่ลดน้อยลงเมื่อผู้เล่นใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นพนันจนไม่ค่อยจะมีเวลาในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนสนิท ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้เล่นด้วยกัน
3. ผลกระทบต่อครอบครัว	การเล่นพนันนอกจากส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างมากหลายประการแล้วยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวโดยตรง เนื่องจากการเล่นพนันเป็นการนำเงินที่ควรจะนำมาใช้เพื่อการดูแลครอบครัว แต่กลับต้องสูญเสียเงินไปกับการเล่นพนันกระทบต่อความไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัว นอกจากการสูญเสียเงิน อาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียความน่าเชื่อถือ สูญเสียสุขภาพ ซึ่งเป็นภาระต่อครอบครัวทั้งสิ้นต่อฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ภาพลักษณ์ของครอบครัวอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลไปยังผู้ที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นๆ ภายในครอบครัวนั้นด้วย
4. ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ	บางคนอาจจะมองว่าไม่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากจะเล่นพนันหลังจากเสร็จสิ้นการทำงานแล้วแต่การประกอบอาชีพนี้ มีความจำเป็นต้องดูแลสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันเพื่อการผลิต

5.ผลกระทบต่อชุมชน การเล่นพนันส่งผลต่อชุมชน ในด้านภาพลักษณ์ของชุมชน หรือชุมชนขาดการพัฒนา เนื่องจากขาดความร่วมมือจากคนในชุมชนการเล่นพนันส่งผลต่อการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีต่อเยาวชนในชุมชน ซึ่งได้ซึมซับการเล่น พนัน

5.4 ผลของการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยโดยการบูรณาการหลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 เป็นแนวทางปฏิบัติ ได้ แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมาจากความคิดเห็นร่วมกันของการประชุมในครั้งที่ 1 ดังนี้

5.4.1 แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง

ตาราง 5-4 แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง

กิจกรรม/แผนการบูรณาการหลักธรรม	เดือน 2560	
	มิถุนายน	กรกฎาคม
ศีล 5 ข้อ 1 1. การพนันประเภทที่เป็นการทรมานสัตว์ เช่น การเล่นพนันปลากัด ไก่ชน วัวชน 2. การเล่นพนันที่ทรมานร่างกายตนเอง 3. การเล่นพนันที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น	1. ละ (แยกตัวให้พ้นจากสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่) คือ การละจากการพนันโดยปฏิบัติตามแผนบูรณาการหลักธรรมแต่ละข้อ	2. ลด (หยุด หรือเว้น) คือ ลดการเล่นพนันโดยปฏิบัติตามแผนบูรณาการหลักธรรมแต่ละข้อ
ศีล 5 ข้อ 4 มุสาวาทา เวมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการกล่าวเท็จ 1. การพูดจาโกหกกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น โกหกกับสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้ตนสามารถเล่นการพนันได้ โกหกเพื่อนสนิท โกหกเจ้าหน้าที่ โกหกผู้เล่นพนันด้วยกัน จนติดการโกหกเป็นนิสัย 2. การพูดจาเสริมความจนเกินเลยความจริงที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น การนำเงินไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ แต่จริงๆ แล้ว นำเงินไปเล่นการพนัน เป็นต้น		

3. การพูดที่เชื่อถือไม่ได้ที่เกี่ยวข้องกับการพนัน นำไปสู่ความไม่น่าเชื่อถือ การคืนคำพูด การไม่รักษาคำสัตย์ เช่น การสัญญากับผู้อื่นว่าจะคืนเงินให้ แต่ไม่สามารถทำได้ตามที่พูด เป็นต้น		
ศีล 5 ข้อ 5 สุราเมรัยซ์ขปมาทัญฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนาจนเว้นการดื่ม เครื่องดองของเมาทุกอย่าง รวมถึงเสพยาสิ่งเสพติดอื่นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท 1. การดื่มสุราหรือเครื่องดอง ของมึนเมาทุกชนิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน เช่น ในช่วงก่อน ระหว่างหรือหลังเล่นการพนัน อบายมุข ข้อ 1 ดื่มน้ำเมา คือ พฤติกรรมชอบดื่มสุราเป็นนิจ 1. การดื่มสุราเป็นนิจ เป็นประจำ ทุกวันต่อเนื่องที่นำไปสู่การเล่นพนัน (เช่น เพื่อนชักชวน หรือหลงผิด)		
อบายมุข ข้อ 2 เกี่ยวกับกลางคืน คือ พฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืนเป็นนิจ 1. การเที่ยวกลางคืนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน		
อบายมุข ข้อ 4 เล่นการพนัน คือ พฤติกรรมชอบเล่นการพนันเป็นนิจ 1. การเล่นพนันทุกประเภทในชุมชน		

5.4.2 ผลการสะท้อนกลับผลจากการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตรเพื่อแก้ปัญหาพื้นดังกล่าวจะมีการสะท้อนกลับผล ดังนี้

ตาราง 5-5 ผลการสะท้อนกลับผลปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตร

หลักสูตร	การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักสูตร
ศีล 5 ข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึง เจตนาถวนการทำให้ผู้อื่นหรือสิ่งที่มีชีวิตอื่นให้ดับไป ลักษณะของศีลข้อที่ 1 คือ การฆ่าให้ตาย การทำร้ายร่างกาย และ ทรนารทรกรรม	1. ไม่เห็นสัตว์ถูกทำร้าย ทรนารบาตเจ็บหรือตายจากการเล่นพื้น 2. ไม่มีปัญหากับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพื้น 3. ไม่ทรนารร่างกายตนเองที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพื้น ทำให้มีสุขภาพดี และมีความพร้อมต่อการทำงานสวณยาง สวณปาล์มน้ำมัน กลางวันสามารถพักผ่อนได้เต็มที่ ไม่ใช่ร่างกายหนักเกินไป
ศีล 5 ข้อ 4 มุสาวทา เวรมณี หมายถึง เจตนาถวนจากการกล่าวเท็จ	1. ผู้อื่นสามารถเชื่อมั่นในคำพูดได้ว่ามีความสัจจริง โดยไม่ต้องลังเล หรือตรวจสอบข้อเท็จจริง 2. เป็นที่ไว้วางใจของคนในครอบครัว 3. เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถไว้วางใจได้ในการทำงานหรือการทำการกิจร่วมกัน
ศีล 5 ข้อ 5 สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนาถวนการดื่มเครื่องดื่มของเมาทุกอย่ง รวมถึงเสพย์สิ่งเสพย์ติดอื่นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท	1. ปัญหาการมีปากเสียงหรือการพุดจาไม่ดีต่อผู้อื่นลดน้อยลง 2. ลดการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น รวมทั้งกับบุคคลในครอบครัว
อบายมุข ข้อ 1 ดื่มน้ำเมา คือ พฤติกรรมชอบดื่มสุราเป็นนิจ	1. สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น 2. มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ
อบายมุข ข้อ 2 เทียวกกลางคืน คือ พฤติกรรมชอบเทียวกกลางคืนเป็นนิจ	1. สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น 2. มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ
อบายมุข ข้อ 4 เล่นการพื้น คือ พฤติกรรมชอบเล่นการพื้นเป็นนิจ	1. สามารถมีเงินเหลือ เนื่องจากไม่ต้องใช้จ่ายไปกับการกินเทียวก 2. สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น 3. มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ

นอกจากนี้ มีการประเมินผลจากการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสรุปจากผลการประชุมครั้งที่ 3 พบผลการวิจัยสรุปตามกรอบ CIPP Model ได้ดังนี้

ตาราง 5-6 การประเมินผลจากการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัย	ผลที่ได้
บริบท	สถานการณ์การพนันของตำบลทุ่งหลวงอยู่ในสถานการณ์ที่น่ากังวล หากปล่อยไว้เกรงว่าจะเป็นการถ่ายทอดการเล่นพนันไปสู่รุ่นต่อรุ่นได้ยาวนานมากขึ้น การที่จะมีแนวทางเพื่อเข้ามาแก้ปัญหาคารพนันนี้ จึงเป็นเหมือนการตัดไฟแต่ต้นลม ผู้เข้าร่วมประชุมจึงยืนยันว่าตำบลทุ่งหลวงมีความต้องการที่จะแก้ปัญหานี้และเห็นว่าการบูรณาการหลักธรรมดังกล่าวนี้จะสามารถเป็นแนวทางที่จะยับยั้งซึ่งใจชาวตำบลทุ่งหลวงไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันมากดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้
นำเข้า	เป็นแผนที่มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นแผนระยะสั้น ซึ่งอาจทำได้แล้วก็สามารถที่จะปฏิบัติต่อเนื่องไปได้อีกในระยะยาว และเห็นว่าแผนปฏิบัติการนี้มีลักษณะเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้จริงจริงกับผู้เล่นพนันในชุมชนนี้ เนื่องจากว่ามีลักษณะที่ไม่เคร่งครัดมากจนเกินไป แต่เป็นลักษณะของ “การละ” และ “การลด” การเล่นพนัน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่นำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติมีความรู้สึกว่าเป็นไปในลักษณะที่ถูกบังคับให้ปฏิบัติมากจนเกินไป ปัจจัยนำเข้าที่เป็น “อาสาสมัคร” ซึ่งเป็นบุคคลนำแผนเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ เห็นว่า อาสาสมัครเป็นตัวแทนที่มีความเหมาะสมในการนำแผนนี้ไปปฏิบัติ เนื่องจากอาสาสมัครหมายถึงคนที่สมัครใจยินยอมหรือพร้อมใจที่จะปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนี้ ซึ่งหมายถึงการมีความตั้งใจจริงต่อการปฏิบัติตามแผน หรือการตั้งปณิธานที่จะทำตามที่กำหนดไว้ จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผน “ระยะเวลาที่ใช้” ที่กำหนดไว้สำหรับแผนเชิงปฏิบัติการนั้น อาสาสมัครได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติตามแผนนี้มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นระยะเวลาน้อย และมีลักษณะของการค่อยๆ ละ และ ลด การเล่นพนัน ซึ่งปฏิบัติได้ในระยะเวลา 2 เดือน และสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง

กระบวนการ กระบวนการของการนำแผนนี้ไปปฏิบัติ **ไม่ได้มีกระบวนการที่ย่างยากซับซ้อน และสามารถกระทำได้** เนื่องจากแผนมีการแบ่งเป็น 2 ช่วงระยะเวลา คือช่วงระยะเวลาแรกที่เป็นการเล่นพนันคือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันโดยการบูรณาการหลักธรรมตามแผน และในระยะที่ 2 เป็นการลดการเล่นการพนัน ซึ่งการลดนี้ก็เป็นผลมาจากการลดการเล่นในช่วงแรก ซึ่งเป็นการต่อเนื่องของการปฏิบัติ จึงทำให้มีความง่ายขึ้น

ผลผลิต

1. ต่อตนเอง

1.1 สุขภาพจิตดี

1.1.1 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากการไม่เห็นสัตว์ถูกทำร้ายหรือถูกทรมานจากการเล่นพนันจนถึงขั้นบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ซึ่งไม่ส่งผลต่อผลบาปหรือเวรกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นตามความเชื่อในพระพุทธศาสนา หรือตามหลักความจริงในผลของการกระทำที่ทำร้ายสัตว์และส่งผลต่อจิตใจของตนเอง เช่น ในกรณีการเล่นพนันไก่ชนที่มีการสวมเดือย (สิ่งแปลกปลอมที่ใส่ให้ไก่เวลาชนไก่)

1.1.2 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากการลดและการลดการเล่นพนัน ทำให้ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันที่เกิดขึ้นในวงการพนัน ไม่พุดจาโกหก พุดจาเสริมความอันเกี่ยวเนื่องกับการพนัน และอาจส่งผลต่อเนื่องจากต่อความเสี่ยงถึงขั้นการทำร้ายร่างกาย ทำให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต บาดหมาง หรือความไม่เชื่อใจซึ่งกันและกัน

1.1.3 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากมีความสามารถยับยั้งชั่งใจตนเองได้ มากขึ้น จากการลด ละ สิ่งมีนเมาอันเกี่ยวเนื่องกับการพนัน ที่ส่งผลต่ออารมณ์ พฤติกรรม และความสามารถในการควบคุมสติ และอาจส่งผลต่อเนื่องต่อความเสี่ยงของการทำร้ายร่างกาย ทำให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต

1.1.4 สุขภาพจิตดีอันเนื่องมาจากไม่เล่นพนันเป็นนิจ ส่งผลให้ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล ไม่สูญเสียเงินหรือสูญเสียทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการพนัน หรือการเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต

1.2 สุขภาพกายดี

1.2.1 สุขภาพกายดีอันเนื่องมาจากการไม่ทรมานสัตว์หรือการเลี้ยงสัตว์ไปเพื่อการเล่นพนัน ซึ่งส่งผลไม่ถูกสัตว์ทำร้ายร่างกายตนเองหรือการเจ็บป่วยจากการติดเชื้อโรคจากสัตว์

1.2.2 สุขภาพกายดีอันเนื่องมาจากการไม่ถูกทำร้ายหรือการทะเลาะวิวาทที่อาจจะเกิดขึ้นในวงพนันอันมีสาเหตุมาจากการพุดจาโกหก หรือพุดจาเสริม

ความ

1.2.3 สุขภาพกายดีขึ้นเนื่องจากไม่ยุ่งเกี่ยวกับการดื่มของมึนเมาที่เกี่ยวข้องกับการพนัน อันส่งผลต่อโรคร้ายไข้เจ็บ และส่งผลต่อการไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดอื่นๆ ในวงพนันที่ส่งผลต่อสุขภาพกาย

1.2.4 สุขภาพกายดีขึ้นเนื่องจากไม่เล่นพนันเป็นนิจ สามารถพักผ่อนได้เต็มที่ มีความพร้อมต่อการทำงาน โดยไม่ใช้ร่างกายหนักเกินไป

2. ต่อครอบครัว

2.1 ลดผลกระทบต่อเนื่องที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวอันเนื่องมาจากการพนัน ดังเช่นการเล่นพนันอันเกี่ยวเนื่องกับการทรมานสัตว์ อาจส่งผลกระทบท่อครอบครัวทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผลกระทบโดยตรงคือส่งผลต่อสุขภาพร่างกายตนเองอันเนื่องมาจากการติดเชื้อโรคจากสัตว์ และส่งผลต่อเนื่องไปยังครอบครัวในการไปดูแลเยียวยา รักษา และอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อครอบครัวผลเนื่องจากการทรมานสัตว์ หรือจากการกระทำความบาปกรรมต่อสัตว์ที่ส่งผลต่อตนเองหรือบุคคลอื่นในครอบครัว การไม่เล่นพนันจึงเป็นการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัวได้

2.2 สานความสัมพันธ์อันดีกับคนในครอบครัวได้มากขึ้น เนื่องด้วยการมีเวลาในการดูแลครอบครัวจากการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเล่นพนัน สร้างความไว้วางใจให้กับคนในครอบครัวมากขึ้น

2.3 มีเวลาในการประกอบอาชีพมากขึ้นอันเนื่องมาจากการไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน จึงสามารถมีเวลาในการดูแลสวน และนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวจากการประกอบอาชีพมากขึ้น

3. ต่อสังคม

3.1 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีเวลาพบปะสังสรรค์กับเพื่อนมากขึ้น

3.2 ไม่เสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากเจ้าหน้าที่จากกรณีการกู้ยืมเงิน หรือแพพนัน

3.3 เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ ผู้อื่นสามารถเชื่อมั่นในคำพูดได้ว่ามีความจริงจัง โดยไม่ต้องลังเล หรือตรวจสอบข้อเท็จจริง

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สถานการณ์การพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการศึกษาพบว่า มีประเภทการเล่นพนันที่หลากหลายรูปแบบของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ (2554) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย การศึกษาวิจัยนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จาก 16 จังหวัดทั่วประเทศ ที่พบว่าปัจจุบันสังคมไทยมีสารพัดการพนันที่ล่อใจให้เล่น ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ตั้งแต่สลากกินแบ่งรัฐบาล หว่ยใต้ดิน การพนันบอล ไฮโล ชนไก่ ชกมวย และหว่ยประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า หว่ยใต้ดินเป็นการพนันที่พบได้มากที่สุด ในตำบลทุ่งหลวง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์ และคณะ ศึกษาวิจัย เรื่อง การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ ซึ่งพบว่า สถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ “หว่ยใต้ดิน” ยังคงเป็นชนิดการพนันที่เป็นที่นิยม เนื่องจากเข้าถึงได้ง่ายและมีความสะดวกในการเล่นการพนันชนิดดังกล่าว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ (2554) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย ซึ่งพบว่า คนในชนบทนิยมเล่นหว่ยใต้ดินมากกว่าเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตพงษ์ สอนสุภาพ และคณะเรื่องหว่ยใต้ดิน ในมิติคิดเรื่อง การเลื่อนไหล สู่ทุนเชิงสัญลักษณ์¹⁴⁰ ซึ่งสรุปว่าหว่ยใต้ดินเป็นการพนันที่มีผู้นิยมเล่น มากที่สุด โดยเฉพาะชาวบ้านระดับรายได้ต่ำ ทั้งในเมืองและชนบท

5.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ทักษะคติทางบวกต่อการเล่นพนัน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันเล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยด้านทัศนคติทางบวกของการเล่นพนัน ผลการวิจัยพบว่า การเล่นพนันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การเล่นพนันของผู้เล่นพนันมีมุมมองต่อการเล่นการพนันในแง่บวกที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะกับเพื่อน

¹⁴⁰ รัตพงษ์ สอนสุภาพ และคณะ. (2559). หว่ยใต้ดิน ในมิติคิดเรื่อง การเลื่อนไหล สู่ทุนเชิงสัญลักษณ์. โครงการวิจัย วาทกรรมหว่ยใต้ดินในสังคมไทย ในรายงานประจำปี 2559 การพนันในยุคเปลี่ยนผ่าน ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน CENTER FOR GAMBLING STUDIES REPORT 2016. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.

ในวงการพนันเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์ และคณะ ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัด อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ ที่พบตรงกันว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการ เล่นการพนัน โดยวิเคราะห์จาก ข้อมูลเชิงสังคมเศรษฐกิจของผู้เล่น โดยแรงจูงใจสำคัญของผู้เล่นกลุ่มนี้คือเหตุผลในเชิงสังคม (social reason) การที่กลุ่มเพื่อนเล่นการพนัน การเล่นพนันทำให้มีการสมาคมของผู้คนในชุมชนในการมี ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งพบการให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน กล่าวคือนักพนันเชื่อว่า การ เล่นพนันเป็นกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง¹⁴¹

นอกจากนี้ การมีมุมมองว่าการเล่นพนันคือการพักผ่อน สำหรับการ เล่นพนันใน เวลาว่างหลังจากการประกอบอาชีพแล้วของผู้เล่นที่เป็นเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันนั้น ทำให้ ผู้เล่นการพนันมองว่าการออกไปหากิจกรรมอื่นๆ ทำนอกเหนือจากการทำงานอยู่ที่บ้าน จันทรา ธนะ วัฒนาวงศ์ และคณะ ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนัน ฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ ที่พบตรงกันว่า การเล่นพนันเป็น กิจกรรมทางสังคม ที่บุคคลทั่วไปใช้เป็นกิจกรรมคลายเครียด และกิจกรรมยามว่าง คำตอบที่ได้มักจะ สะท้อนด้วยคำพูดที่ว่า “คือการเล่นเพื่อคลายเครียด” หรือ “กิจกรรมยามว่าง” “กิจกรรมคลาต เครียดยามว่าง”¹⁴²

การพนันทำให้มีความหวัง เสี่ยงโชค เนื่องจากการพนันมักจะเป็นลักษณะของ การชักจูงด้วยรางวัลที่สูงเมื่อเทียบกับการลงทุนในแต่ละครั้ง ผู้เล่นพนันจึงมองว่าการเล่นพนันเป็น โอกาสทางการเงิน เป็นความเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับรางวัลโดยไม่ต้องลงทุนมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของพินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ (2554) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และ ผลกระทบการพนันในประเทศไทย ที่พบตรงกันว่า การเล่นพนันเริ่มต้นจากความชอบเสี่ยงโชคและ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และโดยมากเริ่มเล่นการพนันด้วยตนเองโดยไม่มีใครชวน

¹⁴¹ จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์และคณะ (2554) *การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนัน ฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ*. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

¹⁴² จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์และคณะ (2554) *การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนัน ฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ*. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

การพนันสร้างความสนุกสนานให้กับผู้เล่น เนื่องด้วยการพนันมีลักษณะคล้ายๆกับการเล่นเกม ต้องใช้ความคิด ต้องเสี่ยง ต้องเลือก ต้องลงทุน หรือต้องเดิมพัน ดังนั้นด้วยรูปแบบของการพนันเป็นการจูงใจผู้เล่นให้มีความสนุกสนานในการเล่นพนันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพนัน แรงจูงใจที่ทำให้เล่นการพนันในครั้งแรก อันดับต้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรุต ภูโหมทอง¹⁴³ ที่พบว่าการเล่นพนันเกิดจากแรงดึงดูดเข้ายวนใจของการพนัน โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.1 เริ่มเล่นพนัน เพราะต้องการเสี่ยงโชคและอยากลอง ร้อยละ 38.9 เล่นพนันเพราะอยากได้เงิน และร้อยละ 32.3 เล่นพนันเพื่อความตื่นเต้นและเฟลิด-เฟลีน ในขณะที่สภาพแวดล้อมก็มีผลเช่นกัน คือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24 เริ่มเล่นการพนัน ตามคนใกล้ชิด และร้อยละ 19.4 เริ่มเล่น เพราะมีคนชักชวน ในทุกรูปแบบ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่าการเล่นพนันยังช่วยพัฒนาสมองให้คิดวิเคราะห์อยู่เสมอ ดังที่การเล่นพนันมีลักษณะคล้ายๆกับการเล่นเกมที่ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาชีพเกษตรกรไม่ได้อยู่กับการคิดคำนวณ หรือการหากลยุทธ์มากมายนัก แตกต่างกับนักธุรกิจหรือคนทำงานในองค์กรของรัฐที่ต้องใช้สมองในการทำงานอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลให้การเล่นพนันได้เป็นส่วนหนึ่งของชาวเกษตรกรในการสร้างความสนุกในการคิดวิเคราะห์อยู่ตลอดเวลา การควบคุมเกมส์ การเล่นให้เท่าทันเกมส์การพนันเป็นต้น

การพนันสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ในกรณีที่มีงานในชุมชน เช่น งานศพ งานบวช มักจะมีการไปช่วยงานกันก่อน แล้วจึงมีการรวมกลุ่มกันเล่นพนัน เพื่อเป็นการอยู่ร่วมในงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ¹⁴⁴ ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน การพนันในงานวัด ที่พบว่า สังคมและวัฒนธรรมไทยกับการพนัน รากของสังคมและวัฒนธรรมไทยมีการพนันควบคู่ไปกับประเพณี กิจกรรมการเล่นต่างๆ บางพื้นที่มีการเล่นพนันที่หลากหลายประเภท บางท้องถิ่นผู้คนมีเวลาว่างมาก ก็ทำให้มีโอกาสเล่นมากขึ้น ทั้ง บริบทในเมืองและบริบทนอกเมือง ดังเช่น งานวัดที่เป็นงานบุญทางศาสนา ซึ่งผูกโยง กับการทำบุญเป็นหลัก เป็นขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน ดังนั้น การ

¹⁴³ วิศรุต ภูโหมทอง (2559). *สถานการณ์ พฤติกรรม และ ผลกระทบการพนัน ในประเทศไทย ประจำปี 2558*. ในรายงานประจำปี 2559 การพนันในยุคเปลี่ยนผ่าน ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน CENTER FOR GAMBLING STUDIES REPORT 2016. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.

¹⁴⁴ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) *การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

พนันที่อยู่ในงานวัดบางครั้งจึงถูกมองว่า เป็นเรื่องถูกต้องชอบธรรมโดยไม่รู้ตัว รวมถึง การหวังผลจากการทำบุญแล้วต้องได้ผล ตอบแทน เช่น การทำบุญด้วยเงินและได้

เศรษฐกิจที่สามารถขยายตัวได้มากขึ้น เนื่องจากในวงการพนันต่างๆ จะมีการค้าขายเกิดขึ้นเช่นในวงไก่ชน/วัวชนวิ่งที่มีการสลับสับเปลี่ยนไปตามหมู่บ้านต่างๆ ก็จะมีการค้าขายสอดคล้องกับงานวิจัยของ ที่พบตรงกันว่า

2. การได้รับข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิจัยพบว่า การเล่นพนันเกิดจากการรับสื่อทั้งจากทางโทรทัศน์ เพราะว่า เป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว และใช้สื่อเป็นส่วนสำคัญของการเล่นพนัน นอกจากนี้การรับสื่อทางหนังสือก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งของนักเล่นพนันในบางประเภท และที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือสื่อทางอินเทอร์เน็ต เพราะอินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย ปัจจุบันนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา ลาภะวัฒนาพันธ์¹⁴⁵ ศึกษาวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับพฤติกรรมการเล่นพนันของกลุ่มตัวอย่างมีอยู่ 3 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย การมีทัศนคติเชิงบวกต่อการพนัน และการเปิดรับข่าวสารการพนันจากเพื่อน โทรทัศน์ และเว็บไซต์ นอกจากนี้ การรับข้อมูลข่าวสารการพนันที่ได้รับความนิยม คือ จากเพื่อนฝูง จากเพื่อนร่วมงาน จากคนในหมู่บ้าน จากศาลาประชาคม อาจเป็นเพราะว่ามีความคุ้นเคยกันอย่างดี มีความเข้าอกเข้าใจกัน อยู่ด้วยกันในชุมชนกันมาอย่างยาวนาน มากไปกว่านั้น ผลการวิจัยพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจากการว่าจ้างบุคคลก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้เล่นพนันมีโอกาสชนะการพนันมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เล่นพนันได้เล็งเห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้นว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนจากการว่าจ้างดังกล่าว

3. การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันจะทำให้มีเวลาเหลืออยู่มาก เนื่องจากอาชีพเกษตรกรกรีดยางจะทำงานในช่วงเวลากลางคืน แล้วจะเสร็จสิ้นการทำงานในช่วงเช้า ก่อนเที่ยงของวัน จึงยังมีเวลาว่างอยู่มากหลังจากได้ใช้เวลาสำหรับการพักผ่อนสักระยะหนึ่งแล้ว การประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้เวลา

¹⁴⁵ บุปผา ลาภะวัฒนาพันธ์ (2556) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ. โครงการพัฒนาเครือข่ายอาจารย์สื่อสารมวลชน เพื่อขับเคลื่อนสังคมลด ปัญหการพนัน

ในการทำงานทั้งวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ¹⁴⁶ ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน การพนันในงานวัด ที่พบว่า บางพื้นที่ที่มีการเล่นพนันที่หลากหลายประเภท บางท้องถิ่นผู้คนมีเวลาว่างมาก ก็ทำให้มี โอกาสเล่นมากขึ้น

5.2.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันที่มีต่อเกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมัน เล่นการพนันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่าการเล่นพนันส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ในด้านผลกระทบต่อตนเอง พบว่า การเล่นพนันทำให้ตนเองสูญเสียเงิน การเล่นพนันของผู้เล่น เล่นพนันโดยหวังรวย หรือเสี่ยง โชค ซึ่งจะมีทั้งชนะและแพ้ เมื่อแพ้แล้วก็อยากเล่นให้ชนะ และเมื่อชนะแล้วก็อยากเล่นให้ชนะอีก จน สุดท้ายแพ้ก็มี การเล่นพนันจึงเป็นความเสี่ยงของการสูญเสียเงิน เสี่ยงต่อความมั่นคงทางการเงินของ ตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อครอบครัว ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนในการจุนเจือครอบครัว และ อาจจะเกิดเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันไปเรื่อยๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และ คณะ¹⁴⁷ ศึกษา เรื่องการพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและ ผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย ที่พบตรงกันว่า การพนันทำให้สูญเสียเงิน ตั้งแต่หลักร้อยบาทถึงหลักหมื่นบาท หรือจ่ายในลักษณะของการเลี้ยงเพื่อนฝูง การดื่มพัน การ ต้องการทำลายสถิติของตนเอง มากไปกว่านั้น คือการนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สิน เมื่อผู้เล่นพนันได้ เล่นพนันแล้วสูญเสียหรือแพ้พนันจำนวนมากจนกระทั่งไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการเล่นพนัน ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่าการเล่นพนันต้องมีการลงเงินสำหรับการเล่น บางครั้งจำนวนมาก และเมื่อเสียไปกับการ พนันมาก จึงหาทางออกโดยเร็ว โดยการขายทรัพย์สินที่ตนเองมี เช่น ขายที่ดิน ขายสวน เป็นต้น หาก ไม่เพียงพอก็จะนำไปสู่การกู้ยืมเงินนอกระบบต่อ หรือบางรายมีการยืมเงินนอกระบบก่อนเมื่อไม่ เพียงพอจึงขายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นระบบที่วนเวียนอยู่จนในที่สุด อาจไม่เหลืออะไรเลย นอกจากนี้การ เล่นพนันส่งผลต่อสุขภาพ อย่างมากทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น การอยู่ในท่าหรือ อากัปกริยาเดิมเป็นเวลานาน อาจเป็นเพราะด้วยการเล่นพนันสร้างความสนุกให้กับผู้เล่น และผู้เล่นมี

¹⁴⁶ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของ กิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการ พนัน

¹⁴⁷ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของ กิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการ พนัน

ความต้องการเล่นพนันเพื่อให้ชนะ และสร้างความเครียดให้กับผู้เล่นในขณะที่แพ้การพนันและต้องการให้ชนะ โดยการเล่นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการเล่นไพ่ ซึ่งพบว่านั่งเล่นเป็นวันหรือคืนหรือหลายวันหลายคืนต่อเนื่อง เช่นในกรณีการเล่นในงานศพ เป็นต้น

สิ่งที่ส่งผลกระทบอย่างมากอีกประการหนึ่งคือการสูญเสียความน่าเชื่อถือ การเล่นพนันส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของคนอื่นได้ เมื่อผู้เล่นพนันใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นพนัน และเป็นที่รู้กันโดยทั่วไปในสังคมว่าเป็นนักพนัน ในแง่มุมหนึ่งที่ผู้เล่นพนันหากสร้างความสูญเสียให้กับตนเองและครอบครัว รวมถึงสังคมมากๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศรุต ภูไหมทอง¹⁴⁸ ศึกษาวิจัยเรื่องสถานการณ์ พฤติกรรม และ ผลกระทบการพนัน ในประเทศไทย ประจำปี 2558 ที่พบว่าการเล่นพนันเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ส่วนใหญ่เชื่อว่า การเล่นหวยใต้ดิน การพนันทายผลฟุตบอล และการพนันในบ่อน จะทำให้เกิดหนี้สิน และ ส่วนมากยังเชื่อว่า การพนันจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้เล่นพนัน และทำให้ขาดความน่าเชื่อถือทางด้านการเงิน และนำไปสู่การสร้างภาระหนี้สิน

ในอีกด้านผลการวิจัยพบว่าการเล่นพนันส่งผลกระทบต่อเพื่อนสนิท ในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนอาจจะลดน้อยลง หรือไม่มีเลยในบางกรณี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้เล่นพนันมีความต้องการของการเล่นพนันสูง และเพื่อนสนิทคือคนแรกๆ ที่จะคิดถึงได้ในเรื่องการขอความช่วยเหลือเมื่อแพ้พนัน ดังเช่น กรณียืมเงินเพื่อนสนิท แล้วไม่คืนนั้น นับว่าเป็นปัญหาใหญ่มากของการทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อน หรือกรณีการไม่มีเวลาพบปะเพื่อนสนิท เพราะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการพนัน ก็สร้างความแตกแยกระหว่างเพื่อนได้เช่นเดียวกัน

สำหรับผลกระทบต่อครอบครัว การเล่นพนันนอกจากส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อเพื่อนสนิทอย่างมากหลายประการแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวโดยตรง เนื่องจากการเล่นพนันเป็นการนำเงินที่ควรจะนำมาใช้เพื่อการดูแลครอบครัว แต่กลับต้องสูญเสียเงินไปกับการเล่นพนัน กระทั่งต่อความไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัว นอกจากการสูญเสียเงิน อาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียความน่าเชื่อถือ สูญเสียสุขภาพ ซึ่งเป็นภาระต่อครอบครัวทั้งสิ้นต่อฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ภาพลักษณ์ของครอบครัวอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลไปยังผู้ที่ความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นๆ ภายในครอบครัวนั้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ¹⁴⁹

¹⁴⁸ วิศรุต ภูไหมทอง (2559). *สถานการณ์ พฤติกรรม และ ผลกระทบการพนัน ในประเทศไทย ประจำปี 2558*. ในรายงานประจำปี 2559 การพนันในยุคเปลี่ยนผ่าน ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน CENTER FOR GAMBLING STUDIES REPORT 2016. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.

¹⁴⁹ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ (2560) *การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

ศึกษา เรื่องการพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของกิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย ที่พบตรงกันว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง โดยการเล่นการพนันในบางครั้งทำให้เกิดปากเสียงกับผู้ร่วมเล่นด้วยกัน และ/หรือมีการทำร้ายร่างกายกับบุคคลอื่นที่เล่น ด้วยกัน

ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ บางคนอาจจะมองว่าไม่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากจะเล่นพนันหลังจากเสร็จสิ้นการทำงานแล้วแต่การประกอบอาชีพนี้ มีความจำเป็นต้องดูแลสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันเพื่อการเพิ่มผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของสมประวิณ มั่นประเสริฐ ได้ทำการศึกษาการศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย : การศึกษาเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์¹⁵⁰ ที่พบตรงกันว่า ลักษณะของอาชีพมีส่วนกำหนดแนวโน้มการเป็นผู้เล่นการพนันที่แตกต่างกันในแต่ละประเภท ลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มที่จะซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากกว่าอาชีพอื่น ในขณะที่เกษตรกรและชาวประมงมีแนวโน้มที่จะเล่นหวย นอกจากนั้น ทุกอาชีพยกเว้นลูกจ้างเอกชน และธุรกิจส่วนตัวจะเป็นผู้มีโอกาสในการเล่นพนันในบ่อนมากเท่าๆ กัน

ผลกระทบต่อชุมชน การเล่นพนันส่งผลต่อชุมชน ในด้านภาพลักษณ์ของชุมชน หรือชุมชนขาดการพัฒนา เนื่องจากขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน การเล่นพนันส่งผลต่อการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีต่อเยาวชนในชุมชน ซึ่งได้ซึมซับการเล่นพนัน สอดคล้องกับแนวคิดของยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ¹⁵¹ ที่กล่าวว่าเมื่อพิจารณา ในกลุ่มผู้เล่นการพนัน พบว่า กลุ่มผู้ที่เล่น การพนันเป็นประจำ ส่วนหนึ่งจะกลายเป็น ผู้เสพติดการพนัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เริ่ม เล่นการพนันตั้งแต่ตอนเป็นเด็ก หรือวัยรุ่น และในทางกลับกัน กลุ่มผู้ที่เริ่มเล่นการพนัน ตั้งแต่วัยเด็ก มีโอกาสที่จะกลายเป็นผู้เสพติดการพนันสูงกว่าการเริ่มเล่นในวัยผู้ใหญ่ถึง สองเท่า กล่าวคือ หากเราปล่อยให้ลูกหลาน เข้าไปข้องแวะกับการพนันตั้งแต่เด็ก พวกเขา มีโอกาสที่จะกลายเป็นผู้เล่นการพนันและ มีปัญหาติดการพนันมากกว่าคนกลุ่มอื่น

¹⁵⁰ สมประวิณ มั่นประเสริฐ (2554) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย : การศึกษาเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์. ภายใต้โครงการ การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

¹⁵¹ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ. *การอภิปรายหัวข้อ “เด็กจะเรียนรู้เท่าทัน การพนันได้อย่างไร?”* ใน รายงานประจำปี 2559 การพนันในยุคเปลี่ยนผ่าน ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน CENTER FOR GAMBLING STUDIES REPORT 2016. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.

5.2.4 บำบัดการหลักรรรมทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหการเล่นพนันของ เกษตรกรยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลของการบูรณาการหลักรรรมทางศาสนาศีล 5 และอบายมุข 6 โดยการไม่ประพฤติปฏิบัติตามข้อห้าม หรือการละเว้นปฏิบัติสิ่งที่เสี่ยงต่อการเล่นพนันแล้วตามแนวทางของหลักรรรมทางศาสนาดังกล่าวแล้ว ส่งผลให้คุณภาพชีวิต บุคลิกภาพ และความเชื่อถือของผู้เล่นดีขึ้น โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของตนเองทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ ความสุขที่มากขึ้น ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม แม้ว่าอยากในการปฏิบัติในระยะแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลิกเล่นพนัน ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปแล้วนั้นกระทำได้ยาก แต่แม้เพียงในระยะเวลานั้นๆ ก็สามารถเห็นผลที่ค่อนข้างชัดเจน ทั้งนี้ หากปฏิบัติประจำสม่ำเสมอตามแนวทางการบูรณาการหลักรรรมนี้แล้ว ย่อมส่งผลในระยะยาวต่อผู้ปฏิบัติในปัญหาหรือความเสี่ยงของการพนัน และสามารถใช้ชีวิตในด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น ดังผลที่เกิดขึ้นต่อตนเอง คือ สุขภาพจิตดี สามารถยับยั้งชั่งใจตนเองได้ ต่อดังกล่าวต่อไป ตรงตามหลักศีลธรรม ศีล 5 เพื่อเป็นการควบคุมจิตใจ ไม่ให้คิดไปในทางเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทรนทรนร่างกายตนเอง ทำให้มีสุขภาพกายที่ดี และมีความพร้อมต่อการทำงาน และสามารถพักผ่อนได้เต็มที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการพนัน สามารถใช้ชีวิตได้อย่างพอเพียงมากขึ้น ตรงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ผลต่อครอบครัวอันเกิดจากการบูรณาการหลักรรรมคือมีความสัมพันธ์ที่ดีกับญาติพี่น้อง คนในครอบครัว หรือเพื่อนสนิท เป็นที่ไว้วางใจของคนในครอบครัว รวมทั้ง มีเวลาให้กับครอบครัวและการประกอบอาชีพมากขึ้น อาจเป็นเพราะผู้เล่นสามารถจัดการเวลาได้ดีขึ้นในการอยู่กับเพื่อน ครอบครัว และสามารถประกอบอาชีพของตนเองได้มากขึ้น สำหรับผลต่อสังคมนั้น การปฏิบัติตามแนวทางนี้ จะไม่สร้างปัญหากับผู้อื่น ลดการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น ไม่เสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกาย เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถไว้วางใจได้ในการทำงานหรือการทำธุรกิจร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศรุต ภูโหมทอง¹⁵² ศึกษาวิจัยเรื่อง สถานการณ์ พฤติกรรม และ ผลกระทบการพนัน ในประเทศไทย ประจำปี 2558 ที่พบว่าการเล่นพนันเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือทางด้านการเงิน และนำไปสู่การสร้างภาระหนี้สิน ฉะนั้น การไม่เล่นพนันจึงไม่เสี่ยงต่อความน่าเชื่อถือทางด้านการเงินของผู้เล่นพนันได้ ฉะนั้นแล้ว การบูรณาการหลักรรรมเพื่อแก้ปัญหการพนันในชุมชนจึงส่งผลดีในทุกด้าน

¹⁵² วิศรุต ภูโหมทอง (2559). *สถานการณ์ พฤติกรรม และ ผลกระทบการพนัน ในประเทศไทย*

ประจำปี 2558. ในรายงานประจำปี 2559 การพนันในยุคเปลี่ยนผ่าน ศูนย์ศึกษาปัญหการพนัน CENTER FOR GAMBLING STUDIES REPORT 2016. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหการพนัน.

5.4.1 แผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงในตำบลทุ่งหลวง

จากแผนปฏิบัติการของการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6) เพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการ ละ (แยกตัวให้พ้นจากสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่) ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนแรก คือ การละจากการพนันโดยปฏิบัติตามแผนบูรณาการหลักธรรมแต่ละข้อ และขั้นตอนต่อมา คือการลด ละ (หยุด หรือเว้น) คือ ลดการเล่นพนันโดยปฏิบัติตามแผนบูรณาการหลักธรรมแต่ละข้อ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์¹⁵³ ซึ่งศึกษาเรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อการลด ละ เลิกอบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตฺตฺิโ) ที่พบว่า ในขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง การใช้ให้ชุมชนเห็นโทษของอบายมุข การแก้ไขปัญหที่กำลังเกิดขึ้นของชุมชนโดยมุ่งให้มีการปฏิบัติจริง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน

5.4.2 ผลการสะท้อนกลับผลจากการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม

ผลของการสะท้อนกลับตามผลปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรมศีล 5 และอบายมุข 6 นั้นได้สะท้อนผลในทางบวกต่อผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม อันประกอบด้วย

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ข้อ1 ปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นการทำร้ายผู้อื่นหรือสิ่งที่มีชีวิตอื่นให้ดับไปลักษณะของศีลข้อที่ 1 คือ การฆ่าให้ตาย การทำร้ายร่างกาย และฆราวาสกรรม การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม พบว่า ทำให้ผู้ปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรมไม่ต้องเห็นสัตว์ถูกทำร้าย ฆราวาสเจ็บหรือตายจากการเล่นพนัน ไม่มีปัญหากับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน และไม่ทรมาณร่างกายตนเองที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพนัน ทำให้มีสุขภาพดี และมีความพร้อมต่อการทำงานสวนยาง สวนปาล์มน้ำมัน กลางวันสามารถพักผ่อนได้เต็มที่ ไม่ใช้ร่างกายหนักเกินไป

¹⁵³ พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์. 2547. บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อการลด ละ เลิกอบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตฺตฺิโ) หลักสูตรพัฒนาชุมชน มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การปฏิบัติตามศีล 5 ข้อ 4 มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการกล่าวเท็จ การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม พบว่า ผู้อื่นสามารถเชื่อมั่นในคำพูดได้ว่ามีความสัจจริง โดยไม่ต้องลังเล หรือตรวจสอบข้อเท็จจริง เป็นที่ไว้วางใจของคนในครอบครัว เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถไว้วางใจได้ในการทำงาน

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ข้อ 5 สุราเมรัยมัชฌมาทัญฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นการดื่ม เครื่องดื่มของเมาทุกอย่าง รวมถึงเสพย์สิ่งเสพติดอื่นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม พบว่า ปัญหาการมีปากเสียงหรือการพูดจาไม่ดีต่อผู้อื่นลดน้อยลง ลดการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น รวมทั้งกับบุคคลในครอบครัว

การปฏิบัติตามหลักอบายมุข ข้อ 1 ตีมน้ำเมา คือ พุติกรรมชอบดื่มสุราเป็นนิจ อบายมุข ข้อ 2 เทียวกลางคืน คือ พุติกรรมชอบเที่ยวกลางคืนเป็นนิจ อบายมุข ข้อ 4 เล่นการพนัน คือ พุติกรรมชอบเล่นการพนันเป็นนิจ การสะท้อนกลับผลการปฏิบัติตามแนวทางการบูรณาการหลักธรรม พบว่า หากหลีกเลี่ยงอบายมุขเหล่านี้ที่เกี่ยวข้องกับการพนัน จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีขึ้น มีเวลาให้กับเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น รวมทั้งเวลาสำหรับการประกอบอาชีพ

ผลการวิจัยดังกล่าวนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดหลักศีล 5 และอบายมุข 6 ดังที่ พระศรีปริยัติโกศลและคณะ¹⁵⁴ กล่าวว่า ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าอบายมุขเป็นทางเสื่อม เป็นความเสียหาย เพราะอะไรแปลว่าความเสื่อม มุขแปลว่าปาก ทาง ฉะนั้น อบายมุขจึงแปลรวมกันว่าปากแห่งความเสื่อม หรือทางแห่งความเสื่อม ซึ่งเป็นการขัดขวางการพัฒนาศักยภาพของคน ขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้ปราศจากสันติธรรมและศีลธรรมอันดีของพระพุทธศาสนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ส. วาสนา ประवालพฤกษ์¹⁵⁵ ศึกษาวิจัยเรื่องการหาตัวชี้วัดชุมชนปลอดอบายมุขอย่างยั่งยืน พบว่า กระบวนการพัฒนาชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับหลักคุณธรรม ให้ความสำคัญกับศีล 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่งศีลข้อที่ 5 คือการละเว้นจากสุราเมรัยและยาเสพติดทั้งหลาย ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญที่สุด เพราะการขาดศีล 5 ข้อนี้จะเป็นสาเหตุของการขาดศีลข้ออื่นๆ ได้ทั้ง 4 ข้อ โดยยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนปลอดอบายมุขอย่างยั่งยืนนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าชุมชนที่จะก้าวเข้าสู่การปลอดอบายมุขได้นั้นจะต้องมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งพร้อมที่จะรับแนวคิดใหม่ๆ จากกลุ่มโดยมีเป้าหมายร่วมกันในการทำควมดีมีศีลมีการเสียสละร่วมกันมีคุณธรรมด้านสังคม

¹⁵⁴ พระศรีปริยัติโกศลและคณะ. (2546). คู่มือธรรมศึกษาขั้นตรี. กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี สหายพัฒนาการพิมพ์.

¹⁵⁵ ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. 2549. รายงานวิจัยการหาตัวชี้วัดชุมชนปลอดอบายมุขอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม.

นอกจากนี้ มีการประเมินผลการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบผลการวิจัยสรุปตามกรอบ CIPP Model ได้ดังนี้

ผลการวิจัยที่ได้จากการประเมินผลการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันให้กับชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยอาศัยตามกรอบ CIPP Model นั้นผลที่ได้ พบว่าในด้านบริบทสถานการณ์ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวงอำเภอเวียงสระจังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง กล่าวคือมีการเล่นพนันในหลากหลายรูปแบบและยังคงเล่นกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อคนในรุ่นต่อไป โดยผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัญหาการพนันควรได้รับการแก้ไขโดยเห็นว่าการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันนั้นสามารถเป็นไปได้

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า แผนเชิงปฏิบัติการการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6 ในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแผนที่มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นแผนระยะสั้นซึ่งอาจทำได้แล้วก็สามารถที่จะปฏิบัติต่อเนื่องไปได้อีกในระยะยาว และเห็นว่าแผนปฏิบัติการนี้มีลักษณะเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้จริงจริงกับผู้เล่นพนันในชุมชนนี้ เนื่องจากว่ามีลักษณะที่ไม่เคร่งครัดมากเกินไป แต่เป็นลักษณะของ “การละ” และ “การลด” การเล่นพนัน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่นำแผนปฏิบัติการนี้ไปปฏิบัติมีความรู้สึกว่าเป็นไปไม่ยากเกินไปในลักษณะที่ถูกบังคับให้ปฏิบัติมากเกินไป

ส่วนปัจจัยนำเข้าที่เป็น “อาสาสมัคร” ซึ่งเป็นบุคคลนำแผนเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ เห็นว่า อาสาสมัครเป็นตัวแทนที่มีความเหมาะสมในการนำแผนนี้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการนี้ หมายถึงคนที่สมัครใจยินยอมหรือพร้อมใจที่จะปฏิบัติตามตามแผนปฏิบัติการนี้ ซึ่งหมายถึงการมีความตั้งใจจริงต่อการปฏิบัติตามแผน หรือการตั้งปณิธานที่จะทำตามที่กำหนดไว้ จึงไม่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผน นั้นหมายความว่าผู้ที่สามารถนำแผนเชิงปฏิบัติการการบูรณาการหลักธรรม (ศีล 5 และอบายมุข 6 ในการแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในชุมชนตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปใช้อย่างได้ผล จะต้องเป็นคนที่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่และพร้อมที่จะปฏิบัติตามเพื่อลดละการพนัน

ปัจจัยนำเข้าด้าน “ระยะเวลาที่ใช้” ที่กำหนดไว้สำหรับแผนเชิงปฏิบัติการนั้น อาสาสมัครได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติตามแผนนี้มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นระยะเวลาดสั้น และมีลักษณะของการค่อยๆ ละ และ ลด การเล่นพนัน ซึ่งปฏิบัติได้ในระยะเวลา 2 เดือน และสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านปัจจัยผลผลิต พบว่า การปฏิบัติตามแผนบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนัน ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งผลทางบวกทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ดังคำกล่าวของผู้เข้าร่วมประชุมหลายท่านที่ให้ความคิดเห็นตรงกันว่า การนำแผนปฏิบัติการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาการพนันไปปฏิบัติ นั้นจะส่งผลดีทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ซึ่งหากแนวทางดังกล่าวนี้ได้รับการเผยแพร่หลักการนี้ไปอย่างกว้างขวางกว่าจะได้รับการประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับชุมชนเมืองและชุมชนอื่นๆ โดยจะต้องเป็นโครงการที่เริ่มจากจิตสำนึกของแต่ละบุคคล ซึ่งผ่านการเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์และถ่ายทอดไปสู่คนอื่นๆ โดยอาศัยความสมัครใจ

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. การพนันเป็นปัญหาระดับบุคคลแต่ส่งผลในระดับครอบครัวและชุมชนได้ อันเนื่องมาจากปัญหาด้านการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการพนัน การมีเวลาว่างมากเกินไปจากการประกอบอาชีพ ความต้องการพบปะสังสรรค์ แต่การพนันหากเล่นแล้วจะทำให้ติดพนันหรือทำให้อยากเล่นต่อเนื่องได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางเพื่อการป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมของทั้งภาคส่วนของรัฐ ท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ในการเผยแพร่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของการเล่นพนันที่ส่งผลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยการยกกรณีศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ โดยไม่เปิดเผยชื่อ รณรงค์จริงจังในการลดปัญหาการพนันในชุมชน

2. การเบี่ยงเบนความสนใจของผู้เล่นพนันให้หันไปสนใจการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ โดยท้องถิ่นควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่สร้างโอกาสในการพบปะสังสรรค์กันของคนในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น การจัดอบรมให้ความรู้การเพิ่มผลผลิตในการประกอบอาชีพเกษตรกรของชาวสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน การจัดกิจกรรมอบรมการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพเสริม โดยเพิ่มบทบาทของท้องถิ่นในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของชาวเกษตรกร มีการรายงานผล มีการให้ข้อมูลความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

3. ควรมีการเผยแพร่แนวทางการบูรณาการหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพนันให้กับเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันให้เข้าใจ และยึดเป็นหลักการในการดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาการพนัน โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนาในการเผยแพร่หลักการดังกล่าวไปยังชุมชน

4. การวางมาตรการในการควบคุมสื่อที่จะนำไปสู่การเล่นพนันได้ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ หนังสือ เป็นต้น เนื่องจากสื่อเหล่านี้ส่งผลอย่างมากต่อการเล่นพนัน ทั้งนี้ ควรมีการวางบทลงโทษทางกฎหมายที่เข้มงวดต่อการนำไปสื่อไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพนัน

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (มปป.). การสังเคราะห์องค์ความรู้การวิจัยการพนันพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.
- จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์ และคณะ (2554) การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต กรณีศึกษาบ่อนไฟ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ. ภายใต้โครงการการศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- จรรยา วรรณกลีนิพนธ์. (2544). เบญจศิลป์ เบญจธรรมและอุโบสถศิลป์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ พุทธลีลา.
- เฉลิมพล พลมุข. (2559). การพนันกับสังคมไทย. มติชนรายวัน วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2557 . (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก <http://www.thainhf.org/icgp/autopagev4/files/go7Mi19Tue125858.pdf>. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2559
- เทศบาลตำบลทุ่งหลวง. 2560. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. 2559-2563) เทศบาลตำบลทุ่งหลวง. สืบค้นได้จาก http://www.thungluang.go.th/files/com_content/2015-08/2015-08_a6f26b35c26db6e.pdf. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2560.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ . (2544). กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย”ภายใต้โครงการการศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทยสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- วรวิทย์ โอนพรัตน์วิบูล. (2549). กระบวนการตัดสินใจและอิทธิพลของสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่อการตัดสินใจเลิกเล่นพนันฟุตบอลของกลุ่มผู้เล่นการพนันฟุตบอล. หลักสูตรปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตรพัฒนการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน. (2554). ศึกษาพฤติกรรมการเล่น 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล. หลักสูตรปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุปผา ลาภะวัฒนาพันธ์ (2556) ความสัมพันธ์ระหว่างกาเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ. โครงการพัฒนาเครือข่ายอาจารย์ สื่อสารมวลชน เพื่อขับเคลื่อนสังคมลด ปัญหาการพนัน.
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2559). สถานการณ์การพนันในสังคมไทย. (ออนไลน์) สืบค้นจาก http://www.gamblingstudy-th.org/document_book.php เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2559.
- ไสว มาลาทอง. (2542). คู่มือการศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชากรผู้สนใจทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 1. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา)

สมประวิณ มันประเสริฐ (2554) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันใน

ประเทศไทย : การศึกษาเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์. ภายใต้โครงการ
การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย สนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (2549). **รายงานวิจัยการหาตัวชี้วัดชุมชนปลอดภัยอย่างยั่งยืน.**
กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม.

พินิจ ลาภอนานนท์ และคณะ. (2554). **การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนัน
ในประเทศไทย.** ภายใต้โครงการการศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันใน
ประเทศไทย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พระศรีปริยัติโกศลและคณะ. (2546). **คู่มือธรรมศึกษาขั้นตรี.** กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี
สหายพัฒนาการพิมพ์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2552). **ภูมิธรรมชาวพุทธ.** พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมมิก จำกัด

พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). มปป. **อบายมุข : หกผิ้วยางแห่งความฉิบหาย.**
(กรุงเทพฯ : ธรรมสภา).

พระพุทธโฆสเถระ. (2546). **คัมภีร์วิสุทธิมรรค,** แปลโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหา
เถร). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). **พุทธธรรม** พิมพ์ครั้งที่ 8. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2540). **พจนานุกรม พุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์.** พิมพ์ครั้งที่ 8.
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์. (2547). **บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อ
การลด ละ เลิกอบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม ฐิตีสีโล).** หลักสูตรพัฒนาชุมชน
มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระอุปติสเถระ. (2538). **วิมุตติมรรค,** แปลโดย คณาจารย์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อิทธิพัทธ์ สุตันทพรกุล และคณะ (2560) **การพนันแฝงในงานวัด: กระบวนการเปลี่ยนสภาพของ
กิจกรรมงานวัดและผลกระทบที่มี ต่อพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชนไทย.** กรุงเทพฯ :
ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.

Stufflebeam, D. L and Coryn, C.L.S . 2014. *Evaluation, theory, models and applications.*
Second edition, US: Jossey –Bass.

บุคลากรกรม

นายเกียรติ (นามสมมุติ), คนเดินโพล, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560 และ สัมภาษณ์นายเคียง (นามสมมุติ), คนเล่นหอยไต้ดิน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นายเร (นามสมมุติ), นักเล่นพนันหอยไต้ดิน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560

นายหัว (นามสมมุติ ขอสงวนชื่อและนามสกุล), นายเถาหอยคนหนึ่งในกลุ่มชน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560)

นายเชือน (นามสมมุติ ขอสงวนชื่อและนามสกุล), คนเดินโพลคนหนึ่งในกลุ่มชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560

นายเบ็นซ์ (นามสมมุติ), คนเดินโพลในตำบลทุ่งหลวง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

นายคิง (นามสมมุติ), คนเดินโพล, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นายเบ็นซ์ (นามสมมุติ), คนเดินโพลในตำบลทุ่งหลวง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

นายแดง (นามสมมุติ), คนเดินโพลในกลุ่มชน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560

นายนพ (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนันหอยไต้ดิน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560

นายหัวน (นามสมมุติ), คนเดินโพลคนหนึ่งในกลุ่มชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2560

นางแจว (นามสมมุติ), คนเล่นหอยหุ้น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นางรัก (นามสมมุติ), คนเล่นหอยหุ้น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นางรอง (นามสมมุติ), คนเดินโพล, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นางก้อย (นามสมมุติ), คนเดินโพล, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นางน้ำ (นามสมมุติ), คนเดินโพล, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560

นายเรือง (นามสมมุติ), คนเล่นพนันมวยคู่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

นายวัฒน์ (นามสมมุติ), คนเล่นพนันมวยคู่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

นายสิงห์ (นามสมมุติ), เจ้าของบ่อนมวยคู่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560

นายเจือ (นามสมมุติ), ควาญรับจ้างเลี้ยงวัว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2560

นายดำ (นามสมมุติ), เจ้าของบ่อนวัวชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2560

นายเรวัติ (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนันบอล. (ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560)

นายสมควร (นามสมมุติ), เจ้าภาพงานศพที่เป็นเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในกลุ่มชน ตำบลทุ่งหลวง (ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560)

นางสาวน้อย (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

นางสาย (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

นางนอม (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

นายใจ (นามสมมุติ) , ผู้เล่นพนันมวยตุ้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

นางดาว (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นางอารีย์ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายจอม (นามสมมุติ), ผู้เล่นมวยตุ้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นางสีดา (นามสมมุติ), ผู้เล่นห่วย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560

นายจาบ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไฮโลว์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

นายพัฒน์ (นามสมมุติ), ผู้เล่นน้ำเต้าปูปลา, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

นางปราณี (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560

นายเด่น (นามสมมุติ), ผู้เล่นห่วยหุ้น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นางเดือน (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายเหนือ (นามสมมุติ), ผู้เล่นวู้ชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นางนัท (นามสมมุติ), ผู้เล่นห่วย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายน้ำ (นามสมมุติ), ผู้เล่นไพ่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายปี (นามสมมุติ), ผู้เล่นวู้ชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายสม (นามสมมุติ), ผู้เล่นมวยตุ้, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายเอก (นามสมมุติ), ผู้เล่นไก่ชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายวี (นามสมมุติ), ผู้เล่นห่วย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

นายดำ, นายเส และนายใจ, (นามสมมุติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นางสี (นามสมมุติ), ผู้เข้าร่วมประชุม, ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นายร้อง (นามสมมุติ), ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นายยอง (นามสมมุติ), ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นายชา (นามสมมุติ), ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นางณี (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นางงาม (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นายไว (นามสมมุติ), คนในครอบครัวผู้เล่นการพนัน, ผู้ให้ข้อมูล 10 มิถุนายน 2560

นายมา (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล ,เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นางวรรณ (นามสมมุติ), สมาชิกในครอบครัวผู้เล่น, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

ลุงเดียว (นามสมมุติ), ผู้เล่นพนัน, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นางสาวนิต (นามสมมุติ), (เพื่อนสนิทของผู้เล่น) ,ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

นายหมาน (นามสมมุติ), เพื่อนสนิทของผู้เล่น, ผู้ให้ข้อมูล, เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2560

[illegible]

ภาคผนวก 1
เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสำรวจสถานการณ์การพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

1. ท่านเล่นพนันประเภทใดบ้างในชุมชนของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สามารถระบุจำนวนผู้เล่นที่เป็นชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในการเล่นพนันแต่ละประเภทในชุมชนของท่านได้หรือไม่ หากระบุได้ โปรดระบุจำนวนเท่าไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านเล่นพนันในแต่ละประเภทในชุมชนของท่านบ่อยเพียงใด จงระบุความถี่ในการเล่นพนันแต่ละประเภท

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านสามารถระบุจำนวนเงินทุนหมุนเวียนของการเล่นพนันแต่ละประเภทในชุมชนของท่านได้หรือไม่ หากระบุได้ โปรดระบุจำนวนเท่าไร

[illegible]

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสำรวจสถานการณ์การพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

1. ในชุมชนของท่าน มีการเล่นพนันประเภทใดบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านสามารถระบุจำนวนผู้เล่นที่เป็นชาวเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในการเล่นพนันแต่ละประเภทในชุมชนของท่านได้หรือไม่ หากระบุได้ โปรดระบุจำนวนเท่าไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในชุมชนของท่าน มีการเล่นพนันในแต่ละประเภทจำนวนบ่อยมากน้อยเพียงใด โปรดระบุความถี่ในการเล่นพนันแต่ละประเภท

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านสามารถระบุจำนวนเงินทุนหมุนเวียนของการเล่นพนันแต่ละประเภทในชุมชนของท่านได้หรือไม่ หากระบุได้ โปรดระบุจำนวนเท่าไร

[illegible]

แบบสนทนากลุ่ม

สาเหตุการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์

วันที่.....เวลา.....

สถานที่.....

1. ท่านคิดว่า ทักษะคิดทางบวกต่อการพนัน คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า ผู้เล่นการพนันได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่า การประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันส่งผลต่อการเล่นพนันในชุมชนของท่านมากน้อยเพียงใด โปรดอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

สาเหตุการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....

สถานภาพ (ผู้เล่น/เพื่อนสนิทของผู้เล่น/ตัวแทนสมาชิกในครอบครัว/ผู้นำชุมชน)

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

1. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า ทักษะคติทางบวกต่อการพนัน คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า ผู้เล่นการพนันได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า การประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันส่งผลต่อการเล่นพนันในชุมชนของท่านมากน้อยเพียงใด โปรดอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผล

การบูรณาการหลักสูตรเพื่อแก้ปัญหาการพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. การประเมินบริบท (สถานการณ์พนัน สาเหตุและผลกระทบการพนัน ความต้องการของชุมชน
ในการแก้ปัญหาพนัน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (แผนเชิงปฏิบัติการการบูรณาการหลักสูตร อาสาสมัคร ระยะเวลาที่
ใช้)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การประเมินปัจจัยกระบวนการ (การนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติ ความเป็นไปได้ในทาง
ปฏิบัติ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การประเมินปัจจัยผลผลิต (ผลสำเร็จของการนำแผนเชิงปฏิบัติการไปปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสนทนากลุ่ม

ผลกระทบของการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วันที่.....เวลา.....

สถานที่.....

1. ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อตนเอง คืออะไรบ้าง

[illegible]

2. ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อเพื่อนสนิท คืออะไรบ้าง

[illegible]

3. ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อการประกอบอาชีพของท่าน คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อชุมชนของท่าน คืออะไรบ้าง.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลกระทบของการเล่นพนันของเกษตรกรสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน
ในตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....

สถานภาพ (ผู้เล่น/เพื่อนสนิทของผู้เล่น/ตัวแทนสมาชิกในครอบครัว/ผู้นำชุมชน)

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

1. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อตนเอง คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อเพื่อนสนิท คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อการประกอบอาชีพของท่าน คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่า ผลกระทบของการเล่นพนันที่มีต่อชุมชนของท่าน คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก 2
หนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๑๔/ว.๑๙๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช
หมู่ที่ ๕ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐๙-๒๒๙๐-๒๒๙๙, ๐๙-๒๒๙๙-๒๒๙๙

๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

ด้วยทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช ได้สนับสนุนการวิจัยของคณาจารย์เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าด้านวิชาการและวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจารย์ ดร. ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "พินัยกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาหนี้ของเกษตรกรรายพาราและป่าลุ่มน้ำมันขุมชนทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาปัญหาพินัย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนี้อยู่ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการให้สัมภาษณ์เชิงลึกตามโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระศรีธรรมประสาธน์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช
โทร. ๐๘๓-๕๙๙-๖๘๖๖ (อาจารย์ ดร.ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี)

ที่ ศธ ๖๐๑๔/ว.๑๓๗๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
หมู่ที่ ๕ ตำบลนาพุ อำเภอยะรัง
จังหวัดนครราชสีมา ๔๐๐๐๐
โทร. ๐๔-๒๒๔๐-๒๒๔๙, ๐๔-๒๒๔๙-๓๓๓๙

๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ได้สนับสนุนการวิจัยของคณาจารย์เพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านการวิชาการและการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจารย์ ดร. ปิณฑพงศ์ วงศ์ณาศรี อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “พหุวัฒนธรรมกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาหนี้ของเกษตรกรรายพหุและป่าไม้ชุมชนทุ่งหลวง อำเภอยะรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาปัญหาน้ำ คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนี้อยู่ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงขออนุญาตเข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระศรีธรรมประสาธน์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

โทร. ๐๘๓-๕๙๗-๖๘๖๖ (อาจารย์ ดร.ปิณฑพงศ์ วงศ์ณาศรี)

ที่ ศธ ๖๐๑๔/ว.๑๗๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช
หมู่ที่ ๕ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐๔-๒๒๙๐-๒๒๙๙, ๐๔-๒๒๙๙-๓๓๓๙

๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม จำนวน ๓ ชุด

ด้วยทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช ได้สนับสนุนการวิจัยของคณาจารย์เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจารย์ ดร. ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "พินัยกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาหนี้ของเกษตรกรรายพาราและปาล์มน้ำมันชุมชนทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาปัญหานี้ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนี้อยู่ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการตามโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระศรีธรรมประสาธน์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

โทร. ๐๘๑-๕๕๗-๖๘๖๖ (อาจารย์ ดร.ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี)

ภาคผนวก 3
รวมภาพการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

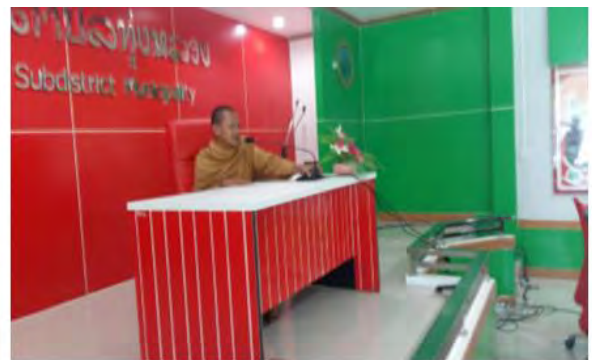

ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย คนที่ 1 หัวหน้าโครงการวิจัย

อาจารย์ ดร. ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

E-mail address: email lekpunnapong@hotmail.com

โทรศัพท์ : 081-597-6866

1. การศึกษา

คุณวุฒิ	ปี พ.ศ. ที่จบ	ชื่อสถานศึกษาและประเทศ
Doctor of Philosophy (Political Science)	2557	Magadh University, India
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต(พุทธศาสนาและปรัชญา) Doctor of Philosophy (Buddhism and Philosophy)	2556	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประเทศไทย
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Public Administration)	2543	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประเทศไทย
ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) Bachelor of Arts (Political Science)	2538	มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

2. ผลงานตีพิมพ์

- ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี. 2559. **ทุนทางสังคมกับการบูรณาการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.** สารอาศรมวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (เป็นวารสารที่อยู่ในฐาน TCI 2) ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2559. หน้า 99-114.
- ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี. 2559. **รูปแบบการพัฒนาจิตสำนึกของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามหลักทฤษฎีธรรมในการอนุรักษ์ป่าภาคใต้ตอนบน.** ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (Academic Journal Phranakhonrajabhat University) สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (humanities and Social Sciences) (เป็นวารสารที่อยู่ในฐาน TCI 2) ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เมษายน 2559. หน้า 52-61.

- ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี. 2559. บทวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียนแบบบูรณาการหลักสูตร 7. ในวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (เป็นวารสารที่อยู่ในฐาน TCI 2) ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2559)
- ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี. 2558. ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง : บริบทในสังคมไทย Conflict and Conflict Management Concepts : Contexts in Thai Society. ในวารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม 2558).
- ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี. 2558. การกระจายอำนาจ : โครงสร้าง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และความท้าทายบางประการทางการบริหารท้องถิ่นไทย “Decentralization” as the structure , power relation development and some Challenges of Thai Local Administration. ในวารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม 2558).
- ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี. 2558. “HUC MODEL” รูปแบบการบูรณาการการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักอปริหานิยธรรม “HUC Model” as the Integrative Model of Operation in Local Administration Organizations with AparihaniyaDhamma. ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 7 (กันยายน 2557).

หนังสือ

- ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี. 2560. รูปแบบการพัฒนาจิตสำนึกของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามหลักเทวธรรมในการอนุรักษ์ป่าภาคใต้ตอนบน. นครศรีฯ : ก.พลการพิมพ์.
- ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี. 2560. เอกสารประกอบการสอนวิชา การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย. นครศรีฯ : ก.พลการพิมพ์.

3. ผลงานวิจัย

ที่	ตำแหน่งใน โครงการ	ชื่อโครงการวิจัย	แหล่งทุน	ระยะเวลาที่ใช้
1	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 100 %)	รูปแบบการพัฒนาจิตสำนึกของ บุคลากรองค์การบริหารส่วน จังหวัดตามหลักทฤษฎีธรรมในการ อนุรักษ์ป่าภาคใต้ตอนบน	ทุนงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2557 ของสถาบันวิจัยญาณ สังวร มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย	1 ปี เสร็จสิ้น โครงการ เรียบร้อยแล้ว
2	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 60 %)	รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็น พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแบบ บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	ทุนงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี งบประมาณ 2560 ทุนพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น	ระยะเวลาที่ใช้ 1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
3	ผู้วิจัยร่วม (สัดส่วน 20 %)	รูปแบบการดำเนินการโครงการ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษา ศีล 5” ของ พระสังฆาธิการในจังหวัดสุราษฎร์ ธานี	ทุนงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี งบประมาณ 2560 สำนักงาน คณะกรรมการการวิจัย แห่งชาติ (วช.)	1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
4	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 60 %)	ผลการใช้รูปแบบการพัฒนา จิตสำนึกของบุคลากรองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลัก ทฤษฎีธรรมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน เทศบาลตำบลทุ่งหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อยู่ระหว่าง กระบวนการพิจารณา ทุนงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี งบประมาณ 2561 ทุนพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น	1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ

ที่	ตำแหน่งใน โครงการ	ชื่อโครงการวิจัย	แหล่งทุน	ระยะเวลาที่ใช้
5	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 50%)	การพ่นกับการบูรณาการ หลักการเพื่อการแก้ปัญหาการ พ่นของตำบลทุ่งหลวง อำเภอ เวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ทุนวิจัยจากศูนย์ศึกษา ปัญหาพ่น จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ประจำปี งบประมาณ 2560	1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
6	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 50 %)	โครงการวิเคราะห์สถานภาพการ บริหารหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสภ ราช	ทุนอุดหนุนการวิจัย จาก สถาบันวิจัยญาณ สังวร มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2560	1 ปี เสร็จสิ้น โครงการ เรียบร้อยแล้ว

ประวัตินักวิจัย คนที่ 2 (ผู้ร่วมวิจัย)

นันธิดา จันทรศิริ

อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

สำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

เลขที่ 222 ต.ไทยบุรี อ.ท่าศาลา จ. นครศรีธรรมราช 80161

E-mail address: j.nantida@hotmail.com, nantida.ja@wu.ac.th

โทรศัพท์ : 093-578-1211, 0-7567-2073

1. การศึกษา

- 2548-2552 ระดับปริญญาโท : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคปกติ)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- 2544-2547 ระดับปริญญาตรี : ศิลปศาสตรบัณฑิต, รัฐศาสตร์ (การปกครอง)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (เกียรตินิยมอันดับสอง)

2. ผลงานตีพิมพ์

- นันธิดา จันทรศิริ. 2560. *ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการองค์กรชุมชน กรณีองค์กรการเงินชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2560.
(วารสารอยู่ในฐาน TCI 1)
- นันธิดา จันทรศิริ. 2560. *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมภายในองค์กร*. สารอาศรมวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560. (วารสารอยู่ในฐาน TCI 2)
- นันธิดา จันทรศิริ. 2559. *การวิเคราะห์แนวคิดและข้อเสนอเพื่อการประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรการเงินชุมชนในสังคมไทย*. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. เล่มที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559). (วารสารอยู่ในฐาน TCI 2) อยู่ในระหว่างการตีพิมพ์
- นันธิดา จันทรศิริ. 2559. *กลยุทธ์นักบริหาร : การสื่อสารโครงการ*. สารอาศรมวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (วารสารอยู่ในฐาน TCI 2)
- นันธิดา จันทรศิริ. 2558. *ธรรมาภิบาลระดับท้องถิ่น : มุมมองด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 หน้า 95-117. (วารสารอยู่ในฐาน TCI 1)

นันธิดา จันทรศิริ. 2558. *กรอบแนวความคิดการบริหารจัดการองค์การการเงินชุมชนในสังคมไทย*.

วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณปีที่ 4 ฉบับที่ 4 หน้า19-39 (มกราคม – กรกฎาคม)

นันธิดา จันทรศิริ. 2557. *ธรรมาภิบาล : บริบทและมุมมองด้านการบริหารรัฐกิจ*. วารสาร

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. เล่มที่ 7 ฉบับที่ 7 หน้า 125-145. (วารสารอยู่ในฐาน TCI 2)

นันธิดา จันทรศิริ. 2557. *การจัดการเครือข่ายในกระบวนการนโยบายสาธารณะ*. สารอาศรม

วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. เล่มที่ 15 ฉบับที่ 1. หน้า : 45-153. (วารสารอยู่ในฐาน TCI 2)

นันธิดา จันทรศิริ. 2557. *บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เรื่อง ธรรมาภิบาล (การบริหารจัดการที่ดี) ในรูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Governance)* ใน วารสาร

มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. เล่มที่ 1 ฉบับที่ 6 หน้า 221-228. (มกราคม-มิถุนายน)

นันธิดา จันทรศิริ. 2557. *บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เรื่อง ไข่แดง* ใน สารอาศรม

วัฒนธรรม วลัยลักษณ์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2556- มีนาคม 2557) หน้า 185-189.

หนังสือ

นันธิดา จันทรศิริ. 2560. *การบริหารจัดการองค์การการเงินชุมชน*. นครศรีฯ : สื่อเพื่อการพิมพ์.

3. ผลงานวิจัย

ที่	ตำแหน่ง (หัวหน้า และคณะผู้วิจัย)	ชื่อโครงการวิจัย	แหล่งทุน สนับสนุนการ วิจัย	ระยะเวลาการ ทำวิจัย
1	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 100%)	ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการ บริหารจัดการองค์การการเงิน ชุมชน กรณีศึกษา องค์การการเงิน ชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช	ทุนนักวิจัยรุ่น ใหม่ ของ สถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาวิทยาลัย วลัยลักษณ์	3 ปี เสร็จสิ้น โครงการ
2	หัวหน้า โครงการวิจัย (สัดส่วน 100 %)	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ วิชา ท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นใน สังคมไทย	ทุนการเรียนรู้เชิง รุก ของส่วน ส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัย วลัยลักษณ์	1 ปี เสร็จสิ้น โครงการ เรียบร้อยแล้ว
3	คณะผู้วิจัยร่วม (สัดส่วน 5 %) รับผิดชอบด้าน การวิจัยเชิง ปริมาณ การ วิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล ข้อมูลเชิงสถิติ	ประเมินผลปลายโครงการพัฒนา เพื่อขยายเครือข่ายบริการภายใน ชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับผู้หญิงที่ ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ และความรุนแรงในจังหวัด ชายแดนภาคใต้	มูลนิธิธีรภัฏไทย	1 ปี เสร็จสิ้น โครงการ เรียบร้อยแล้ว
4	หัวหน้า โครงการวิจัย สถาบัน	การศึกษาสถานภาพของสำนักวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัย ลักษณ์	ไม่มีทุนวิจัย มอบหมายโดย คณบดีของสำนัก วิชาศิลปศาสตร์ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ชลธิ รา สัตยาวัฒนา	6 เดือน เสร็จสิ้น โครงการ เรียบร้อยแล้ว

ที่	ตำแหน่ง (หัวหน้า และคณะผู้วิจัย)	ชื่อโครงการวิจัย	แหล่งทุน สนับสนุนการ วิจัย	ระยะเวลาการ ทำวิจัย
5	คณะผู้วิจัยร่วม (สัดส่วน 20%)	รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็น พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแบบ บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	ทุนงบประมาณ แผ่นดิน ประจำปี งบประมาณ 2560 ทุนพัฒนา ชุมชนและ ท้องถิ่น	ระยะเวลาที่ใช้ 1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
6	คณะผู้วิจัยร่วม (สัดส่วน 50 %)	การพินัยกับการบูรณาการ หลักธรรมเพื่อการแก้ปัญหาการ พินัยของตำบลทุ่งหลวง อำเภอ เวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ทุนวิจัยจากศูนย์ ศึกษาปัญหา พินัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ประจำปี งบประมาณ 2560	1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
7	คณะผู้วิจัยร่วม (สัดส่วน 30 %)	ผลการใช้รูปแบบการพัฒนา จิตสำนึกของบุคลากรองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเทวธ รรมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน เทศบาลตำบลทุ่งหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ทุนงบประมาณ แผ่นดิน ประจำปี งบประมาณ 2561 ทุนพัฒนา ชุมชนและ ท้องถิ่น	1 ปี อยู่ระหว่าง ดำเนินการ